

, Hindi

---

meghadUtaM sa njIvinyA sametam

ಮೇಘದೂತಂ ಸಂಜೀವಿನ್ಯಾ ಸಮೇತಂ

Document Information

Text title : Meghadutam with Sanjivini Commentary

File name : meghadUtamsavyAkhyA.itx

Category : major_works

Location : doc_z_misc_major_works

Proofread by : Mandar Mali

Latest update : June 20, 2024

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

June 20, 2024

sanskritdocuments.org

ಮೇಘದೂತಂ ಸಂಜೀವಿನ್ಯಾ ಸಮೇತಂ

ಪೂರ್ವಮೇಘಃ

ಮಾತಾಪಿತೃಭ್ಯಾಂ ಜಗತೋ ನಮೋ ವಾಮಾರ್ಥಜಾನಯೇ .
ಸದ್ಯೋ ದಕ್ಷಿಣದೃಕ್ಪಾತಸಂಕುಚದ್ವಾಮದೃಷ್ಟಯೇ ..
ಅಂತರಾಯತಿಮಿರೋಪಶಾಂತಯೇ ಶಾಂತಪಾವನಮಚಿಂತ್ಯವೈಭವಂ .
ತಂ ನರಂ ವಪುಷಿ ಕುಂಜರಂ ಮುಖೇ ಮನ್ಮಹೇ ಕಿಮಪಿ ತುಂದಿಲಂ ಮಹಃ ..
ಶರಣಂ ಕರವಾಣಿ ಕಾಮದಂ ತೇ ಚರಣಂ ವಾಣಿ ಚರಾಚರೋಪಜೀವ್ಯಂ .
ಕರುಣಾಮಸೃಣೈಃ ಕಟಾಕ್ಷಪಾತ್ರೈಃ ಕುರು ಮಾಮಂಬ ಕೃತಾರ್ಥಸಾರ್ಥವಾಹಂ ..
ಇಹಾನ್ವಯಮುಖೇನೈವ ಸರ್ವಂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾಯತೇ ಮಯಾ .
ನಾಮೂಲಂ ಲಿಖ್ಯತೇ ಕಿಂಚಿನ್ನಾನಪೇಕ್ಷಿತಮುಚ್ಯತೇ ..
“ಆಶೀರ್ವಮಸ್ಮಿಯಾ ವಸ್ತುನಿದೇಶೋ ವಾಪಿ ತನ್ಮುಖಂ” ಇತಿ ಶಾಸ್ತ್ರಾತ್ಕಾವ್ಯಾದೌ
ವಸ್ತುನಿದೇಶಾತ್ಕಥಾಂ ಪ್ರಸ್ತೌತಿ -
ಕಶ್ಚಿತ್ಕಾಂತಾವಿರಹಗುರುಣಾ ಸ್ವಾಧಿಕಾರಾತ್ಪ್ರಮತ್ತಃ
ಶಾಪೇನಾಸ್ತಂಗಮಿತಮಹಿಮಾ ವರ್ಷಭೋಗ್ಯೇಣ ಭರ್ತುಃ .
ಯಕ್ಷಶ್ಚಕ್ರೇ ಜನಕತನಯಾಸ್ನಾನಪುಣ್ಯೋದಕೇಷು
ಸ್ನಿಗ್ಧಚ್ಚಾಯಾತರುಷು ವಸತಿಂ ರಾಮಗಿಯಾರ್ಶಮೇಷು .. 1..
ಕಶ್ಚಿದಿತಿ .. ಸ್ವಾಧಿಕಾರಾತ್ಸ್ವನಿಯೋಗಾತ್ಪ್ರಮತ್ತೋಽನವಹಿತಃ .. “ಪ್ರಮಾದೋಽನವಧಾನತಾ”
ಇತ್ಯಮರಃ . “ಜುಗುಪ್ಸಾವಿರಾಮಪ್ರಮಾದಾರ್ಥಾನಾಮುಪಸಂಖ್ಯಾನಂ” ಇತ್ಯಪಾದಾನತ್ವಂ
. ತಸ್ಮಾತ್ಪಂಚಮೀ .. ಅತಃಪವಾಪರಾಧಾದ್ಧೇತೋಃ . ಕಾಂತಾವಿರಹೇಣ ಗುರುಣಾ
ದುರ್ಭರೇಣ . ದುಸ್ತರೇಣೇತ್ಯರ್ಥಃ .. “ಗುರುಸ್ತು ಗೀಷ್ಟತೌ ಶ್ರೇಷ್ಠೇ ಗುರೌ ಪಿತರಿ
ದುರ್ಭರ” ಇತಿ ಶಬ್ದಾರ್ಣವೇ .. ವರ್ಷಭೋಗ್ಯೇಣ ಸಂವತ್ಸರಭೋಗ್ಯೇಣ ..
“ಕಾಲಾದ್ವನೋರತ್ಯಂತಸಂಯೋಗೇ” ಇತಿ ದ್ವಿತೀಯಾ . “ಅತ್ಯಂತಸಂಯೋಗೇ
ಚ” ಇತಿ ಸಮಾಸಃ . “ಕುಮತಿ ಚ” ಇತಿ ಣತ್ವಂ . ಭರ್ತುಃ ಸ್ವಾಮಿನಃ ಶಾಪೇನ
. ಅಸ್ತಂಗಮಿತೋ ಮಹಿಮಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಂ ಯಸ್ಯ ಸೋಽಸ್ತಂಗಮಿತಮಹಿಮಾ ..
ಅಸ್ತಮಿತಿ ಮಕಾರಾಂತಮವ್ಯಯಂ . ತಸ್ಯ “ದ್ವಿತೀಯಾ-” ಇತಿ ಯೋಗವಿಭಾಗಾತ್ಸಮಾಸಃ
. ಕಶ್ಚಿದನಿರ್ದಿಷ್ಟನಾಮಾ ಯಕ್ಷೋ ದೇವಯೋನಿವಿಶೇಷಃ .. “ವಿದ್ಯಾಧರಾಪ್ಸರೋಯಕ್ಷರಕ್ಷೋ
. ಪಿಶಾಚೋ ಗುಹ್ಯಕಃ ಸಿದ್ಧೋ ಭೂತೋಽಮೀ ದೇವಯೋನಯಃ” ಇತ್ಯಮರಃ ..

ಜನಕತನಯಾಯಾಃ ಸೀತಾಯಾಃ ಸ್ನಾನರವಗಾಹನೈಃ ಪುಣ್ಯಾನಿ ಪವಿತ್ರಾಣ್ಯುದಕಾನಿ
ಯೇಷು ತೇಷು . ಪಾವನೇಷ್ಟಿತ್ಯರ್ಥಃ .. ಛಾಯಾಮಧಾನಾಸ್ತರವಚ್ಚಾಯಾತರವಃ ..
ಶಾಕಪಾರ್ಥಿವಾದಿತ್ವಾತ್ಸಮಾಸಃ .. ಸ್ನಿಗ್ಧಾಃ ಸಾಂದ್ರಾಶ್ಚಾಯಾತರವೋ ನಮೇರುವೃಕ್ಷಾ
ಯೇಷು ತೇಷು . ವಸತಿಯೋಗ್ಯೇಷ್ಟಿತ್ಯರ್ಥಃ .. “ಸ್ನಿಗ್ಧಂ ತು ಮಸೃಣೇ ಸಾಂದ್ರೇ”
ಇತಿ . “ಛಾಯಾವೃಕ್ಷೋ ನಮೇರುಃ ಸ್ಯಾತ್” ಇತಿ ಚ ಶಬ್ದಾರ್ಣವೇ ..
ರಾಮಗಿರೇಶ್ಚಿತ್ರಕೂಟಸ್ಯಾಶ್ರಮೇಷು ವಸತಿಂ .. “ವಹಿವಸ್ಯರ್ತಿಭೃಶ್ಚ” ಇತ್ಯೇಣಾದಿಕೋ
. ಅತಿಪ್ರತ್ಯಯಃ .. ಚಕ್ರೇ ಕೃತವಾನ್ .. ಅತ್ರ ರಸೋ ವಿಪ್ರಲಂಭಾಖ್ಯಃ ಶೃಂಗಾರಃ
. ತತ್ರಾಪ್ಯುನ್ಮಾದಾವಸ್ಥಾ . ಅತಃಪ್ರಕತ್ರಾನವಸ್ಥಾನಂ ಸೂಚಿತಮಾಶ್ರಮೇಷ್ಟಿತಿ
ಬಹುವಚನೇನ .. ಸೀತಾಂ ಪ್ರತಿ ರಾಮಸ್ಯ ಹನುಮತ್ಸಂದೇಶಂ ಮನಸಿ
ನಿಧಾಯ ಮೇಘಸಂದೇಶಂ ಕವಿಃ ಕೃತವಾನಿತ್ಯಾಹುಃ .. ಅತ್ರ ಕಾವ್ಯೇ ಸರ್ವತ್ರ
ಮಂದಾಕ್ರಾಂತಾವೃತ್ತಂ . ತದುಕ್ತಂ-ಮಂದಾಕ್ರಾಂತಾ ಜಲಧಿಷಡಗೈರ್ಮರ್ಘ
ನತೌತಾದ್ಗುರುಚೇತ್” ಇತಿ ..

ತಸ್ಮಿನ್ನದ್ರೌ ಕತಿಚಿದಬಲಾವಿಪ್ರಯುಕ್ತಃ ಸ ಕಾಮೀ
ನೀತ್ವಾ ಮಾಸಾನ್ಯನಕವಲಯಭೃಂಶರಿಕ್ತಪ್ರಕೋಷ್ಠಃ .
ಆಷಾಢಸ್ಯ ಪ್ರಥಮದಿವಸೇ ಮೇಘಮಾಶ್ಲಿಷ್ಟಸಾನುಂ
ವಪ್ರಕ್ರೀಡಾಪರಿಣತಗಜಪ್ರೇಕ್ಷಣೀಯಂ ದದರ್ಶ .. 2..

ತಸ್ಮಿನ್ನಿತಿ .. ತಸ್ಮಿನ್ನದ್ರೌ ಚಿತ್ರಕೂಟಾದ್ರೌ . ಅಬಲಾವಿಪ್ರಯುಕ್ತಃ ಕಾಂತಾವಿರಹೀ .
ಕನಕಸ್ಯ ವಲಯಃ ಕಟಕಂ .. “ಕಟಕಂ ವಲಯೋಽಸ್ತಿಯಾಂ” ಇತ್ಯಮರಃ .. ತಸ್ಯ
ಭೃಂಶೇನ ಪಾತೇನ ರಿಕ್ತಃ ಶೂನ್ಯಃ ಪ್ರಕೋಷ್ಠಃ ಕೂರ್ಪರಾದಧಃ ಪ್ರದೇಶೋ ಯಸ್ಯ ಸ
ತಥೋಕ್ತಃ .. “ಕಕ್ಷಾಂತರೇ ಪ್ರಕೋಷ್ಠಃ ಸ್ಯಾತ್ಕೋಷ್ಠಃ ಕೂರ್ಪರಾದಧಃ” ಇತಿ ಶಾಶ್ವತಃ
.. ವಿರಹದುಃಖಾತ್ಮಕಃ ಇತ್ಯರ್ಥಃ . ಕಾಮೀ ಕಾಮುಕಃ ಸ ಯಕ್ಷಃ . ಕತಿಚಿನ್ಮಾಸಾನ್ .
ಅಷ್ಟೈ ಮಾಸಾನಿತ್ಯರ್ಥಃ . “ಶೇಷಾನ್ಮಾಸಾನ್ಮಯ ಚತುರಃ” ಇತಿ ವಕ್ಷ್ಯಮಾಣತ್ವಾತ್
.. ನೀತ್ವಾ ಯಾಪಯಿತ್ವಾ . ಆಷಾಢಾನಕ್ಷತ್ರೇಣ ಯುಕ್ತಾ ಪೌರ್ಣಮಾಸ್ಯಾಷಾಢೀ ..
“ನಕ್ಷತ್ರೇಣ ಯುಕ್ತಃ ಕಾಲಃ” ಇತ್ಯಣ್ . “ಟಿಡ್ಢಾಣಇೌ” ಇತ್ಯಾದಿನಾ ಜೋಪ್ ..
ಸಾಷಾಢ್ಯಸ್ಮಿನ್ಪೌರ್ಣಮಾಸೀತ್ಯಾಷಾಢೋ ಮಾಸಃ .. “ಸಾಂಸ್ಮಿನ್ಪೌರ್ಣಮಾಸೀತಿ
ಸಂಜ್ಞಾಯಾಂ” ಇತ್ಯಣ್ .. ತಸ್ಯ ಪ್ರಥಮದಿವಸೇ ಆಶ್ಲಿಷ್ಟಸಾನುಮಾಕ್ರಾಂತಕೂಟಂ
. ವಪ್ರಕ್ರೀಡಾ ಉತ್ಪಾತಕೇಲಯಃ .. “ಉತ್ಪಾತಕೇಲಿಃ ಕ್ರೀಡಾದ್ವೈರ್ವಮಕ್ರೀಡಾ
ನಿಗದ್ಯತೇ” ಇತಿ ಶಬ್ದಾರ್ಣವೇ .. ತಾಸು ಪರಿಣತಸ್ತಿಯಗ್ಧಂತಪ್ರಹಾರಃ ..
“ತಿಯಗ್ಧಂತಪ್ರಹಾರಸ್ತು ಗಜಃ ಪರಿಣತೋ ಮತಃ” ಇತಿ ಹಲಾಯುಧಃ .. ಸ
ಚಾಸೌ ಗಜಶ್ಚ ತಮಿವ ಪ್ರೇಕ್ಷಣೀಯಂ ದರ್ಶನೀಯಂ ಮೇಘಂ ದದರ್ಶ ..
ಗಜಪ್ರೇಕ್ಷಣೀಯಮಿತ್ಯತ್ರೇವಲೋಪಾಲುಪೋಪಮಾ .. ಕೇಚಿತ್ “ಆಷಾಢಸ್ಯ
ಮಥಮದಿವಸೇ” ಇತ್ಯತ್ರ ಪ್ರತ್ಯಾಸನ್ನೇನಭಸಿ” ಇತಿ ವಕ್ಷ್ಯಮಾಣ ನಭೋಮಾಸಸ್ಯ

ಪ್ರತ್ಯಾಸನ್ಯ "ಪ್ರಶಮದಿವನೇ" ಇತಿ ಪಾಠಂ ಕಲ್ಪಯಂತಿ ತದಸಂಗತಂ .
 ಪ್ರಥಮಾತಿರೇಕೇ ಕಾರಣಾಭಾವಾನು ಭೋಮಾಸನ್ಯ ಪ್ರತ್ಯಾಸತ್ಯರ್ಥಮಿತ್ಯುಕ್ತಮಿತಿ
 ಚೇನ್ನ . ಪ್ರತ್ಯಾಸತ್ತಿಮಾತ್ರನ್ಯ ಮಾಸಪ್ರತ್ಯಾಸತ್ಯೈವ ಪ್ರಥಮದಿವಸನ್ಯಾಪ್ಯಪಪತ್ತೇಃ
 . ಅತ್ಯಂತಪ್ರತ್ಯಾಸತ್ತೇರುಪಯೋಗಾಭಾವೇನಾವಿವಕ್ಷಿತತ್ವಾತ್ . ವಿವಕ್ಷಿತತ್ತೇ
 ವಾ ಸ್ವಪಕ್ಷೇಽಪಿ ಪ್ರಥಮದಿವಸಾತಿಕ್ರಮೇಣ ಮೇಘದರ್ಶನ ಕಲ್ಪನಾಯಾಂ
 ಪ್ರಮಾಣಾಭಾವೇನ ತದಸಂಭವಾತ್ . ಪ್ರತ್ಯುತಾಸ್ಮತ್ಪಕ್ಷ ಏವ ಕುಶಲ ಸಂದೇಶನ್ಯ
 ಭಾವ್ಯನರ್ಥಪ್ರತೀಕಾರಾರ್ಥಸ್ಯ ಪುರತಃಏವಾನುಮಾನಮುಕ್ತಂ ಭವತೀತ್ಯುಪಯೋಗ
 ಸಿದ್ಧಿಃ .. ನನೂನ್ಯತ್ವನ್ಯ ನಾಯಂ ವಿವೇಕ ಇತಿ ಚೇನ್ನ . ಉನ್ಯತ್ವನ್ಯ ನಾನರ್ಥಸ್ಯ
 ಪ್ರತೀಕಾರಾರ್ಥಂ ಪ್ರವೃತ್ತಿರಪೀತಿ ಸಂದೇಶ ಏವ ಮಾ ಭೂತ್ .. ತಥಾ ಚ
 ಕಾವ್ಯಾರಂಭ ಏವಾಪ್ರಸಿದ್ಧಃ ಸ್ಯಾದಿತ್ಯಹೋ ಮೂಲಭ್ಯೇದೀ ಪಾಂಡಿತ್ಯಪ್ರಕರ್ಷಃ
 . ಕಥಂ ತರ್ಹಿ "ಶಾಪಾಂತೋ" ಮೇ ಭುಜಗಶಯನಾದುತ್ಕಿತೇ ಶಾರ್ಙ್ಗಪಾಣೌ"
 ಇತ್ಯಾದಿನಾ ಭಗವತ್ಪ್ರಬೋಧಾವಧಿಕನ್ಯ ಶಾಪನ್ಯ ಮಾಸಚತುಷ್ಟಯಾವಶಿಷ್ಟಸ್ಯೋಕ್ತಿಃ
 . ದಶದಿವಸಾಧಿಕ್ಯಾದಿತಿ ಚೇತ್ಸಪಕ್ಷೇಽಪಿ ಕಥಂ ಸಾ ವಿಂಶತಿದಿವಸೈನ್ಯೂನತ್ವಾದಿತಿ
 ಸಂತೋಷ್ಟವ್ಯಂ . ತಸ್ಮಾದೀಷದ್ವೈಷಮ್ಯಮವಿವಕ್ಷಿತಮಿತಿ ಸುಷೂಕ್ತಂ "ಪ್ರಥಮದಿವನೇ"
 ಇತಿ ..

ತಸ್ಯ ಸ್ಥಿತ್ವಾ ಕಥಮಪಿ ಪುರಃ ಕೌತುಕಾಧಾನಹೇತೋ-

ರಂತರ್ಬಾಷ್ಟಶ್ಚಿರಮನುಚರೋ ರಾಜರಾಜಸ್ಯ ದಧ್ಯೌ .

ಮೇಘಾಲೋಕೇ ಭವತಿ ಸುಖಿನೋಽಪ್ಯನ್ಯಥಾವೃತ್ತಿ ಚೇತಃ

ಕಂಠಾಶ್ಲೇಷಪ್ರಣಯಿನಿ ಜನೇ ಕಿಂ ಪುನರ್ದೂರಸಂಸ್ಥೇ .. 3..

"ತಸ್ಯೇತಿ .. ರಾಜಾನೋ ಯಕ್ಷಾಃ .. "ರಾಜಾ ಪ್ರಭೌ ನೃಪೇ ಚಂದ್ರೇ ಯಕ್ಷೇ
 ಕ್ಷತ್ರಿಯಶಕ್ರಯೋಃ" ಇತಿ ವಿಶ್ವಃ .. ರಾಜ್ಞಾಂ ರಾಜಾ ರಾಜರಾಜಃ ಕುಬೇರಃ

.. "ರಾಜರಾಜೋ ಧನಾಧಿಪಃ" ಇತ್ಯಮರಃ . "ರಾಜಾಹ ಸಖಿಭ್ಯಷ್ಟಚ್" ಇತಿ

ಟಚ್ಚತ್ಯಯಃ .. ತಸ್ಯಾನುಚರೋ ಯಕ್ಷಃ . ಅಂತರ್ಬಾಷ್ಟೋ ಧೀರೋದಾತ್ತತ್ವಾದಂತಃ
 ಸ್ತಂಭಿತಾಶ್ರುಃ ಸನ್ . ಕೌತುಕಾಧಾನಹೇತೋರಭಿಲಾಷೋತ್ಪಾದಕಾರಣಸ್ಯ ..

"ಕೌತುಕಂ ಚಾಭಿಲಾಷೇನ್ಯಾದುತ್ಸವೇ ನರ್ಮಹರ್ಷಯೋಃ" ಇತಿ ವಿಶ್ವಃ .. ತಸ್ಯ

ಮೇಘಸ್ಯ ಪುರೋಽಗ್ರೇ ಕಥಮಪಿ . ಗರೀಯಸಾ ಪ್ರಯತ್ನೇನೇತ್ಯರ್ಥಃ .. "ಜ್ಞಾನ

ಹೇತುವಿವಕ್ಷಾಯಾಮಪ್ಯಾದಿ ಕಥಮವ್ಯಯಂ . ಕಥಮಾದಿ ತಥಾಪ್ಯಂತಂ /

ಯತ್ನಗೌರವಬಾಧಯೋಃ" ಇತ್ಯುಜ್ವಲಃ .. ಸ್ಥಿತ್ವಾ ಚಿರಂ ದಧ್ಯೌ ಚಿಂತಯಾಮಾಸ ..

"ಧೈರ್ಯ ಚಿಂತಾಯಾಂ" ಇತಿ ಧಾತೋರ್ಲಿಟ್ .. ಮನೋವಿಕಾರೋಪಶಮನಪರ್ಯಂತಮಿತಿ

ಶೇಷಃ .. ವಿಕಾರಹೇತುಮಾಹಮೇಘಾಲೋಕ ಇತಿ .. ಮೇಘಾಲೋಕೇ

ಮೇಘದರ್ಶನೇ ಸತಿ ಸುಖಿನೋಽಪಿ ಪ್ರಿಯಾದಿಜನಸಂಗತಸ್ಯಾಪಿ ಚೇತಶ್ಚಿತ್ತಮನ್ಯಥಾಭೂತಾ

ವೃತ್ತಿವ್ಯಾಪಾರೋ ಯಸ್ಯ ತದನ್ಯಥಾವೃತ್ತಿ ಭವತಿ . ವಿಕೃತಿಮಾಪದ್ಯತ

ಇತ್ಯರ್ಥಃ ಕಂಠಾಶ್ಲೇಷಪ್ರಣಯಿನಿ ಕಂಠಾಲಿಂಗನಾರ್ಥಿನಿ ಜನೇ . ದೂರೇ ಸಂಸ್ಥಾ ಸ್ಥಿತಿಯಸ್ಯ ತಸ್ಮಿಂದೂರಸಂಸ್ಥೇ ಸತಿ ಕಿಂ ಪುನಃ . ವಿರಹಿಣಃ ಕಿಮುತ ವಕ್ತವ್ಯಮಿತ್ಯರ್ಥಃ . ವಿರಹಿಣಾಂ ಮೇಘಸಂದರ್ಶನಮುದ್ದೀಪನಂ ಭವತೀತಿ ಭಾವಃ .. ಅರ್ಥಾಂತರನ್ಯಾಸೋಽಲಂಕಾರಃ . ತದುಕ್ತಂ ದಂಡಿನಾ - “ಜ್ಞೇಯಃ ಸೋಽರ್ಥಾಂತರನ್ಯಾಸೋ ವಸ್ತು ಪ್ರಸ್ತುತ್ಯ ಕಿಂಚನ . ತತ್ಸಾಧನಸಮರ್ಥಸ್ಯ ನ್ಯಾಸೋ ಯೋಽನ್ಯಸ್ಯ ವಸ್ತುನಃ” ಇತಿ .. ಅಥ ಸಮಾಹಿತಾಂತಃಕರಣಃ ಸನ್ದಿಂ ಕೃತವಾನಿತ್ಯತ ಆಹ-

ಪ್ರತ್ಯಾಸನ್ನೇ ನಭಸಿ ದಯಿತಾಜೀವಿತಾಲಂಬನಾರ್ಥೀ
ಜೀಮೂತೇನ ಸ್ವಕುಶಲಮಯೀಂ ಹಾರಯಿಷ್ಯನ್ವವೃತ್ತಿಂ .

ಸ ಪ್ರತ್ಯಗ್ಮೈಃ ಕುಟಜಕುಸುಮೈಃ ಕಲ್ಪಿತಾರ್ಥಾಯ ತಸ್ಮೈ
ಪ್ರೀತಃ ಪ್ರೀತಿಪ್ರಮುಖವಚನಂ ಸ್ವಾಗತಂ ವ್ಯಾಜಹಾರ .. 4..

ಪ್ರತ್ಯಾಸನ್ನ ಇತಿ .. ಸ ಯಕ್ಷಃ . ಯಶ್ಚಿರಂ ದಧ್ಯಾ ಸ ಇತ್ಯರ್ಥಃ . ನಭಸಿ ಶ್ರಾವಣೇ “ನಮಃ . ಶ್ರಾವಣೋ ನಭಾಃ” ಇತ್ಯಮರಃ .. ಪ್ರತ್ಯಾಸನ್ನೇ ಆಷಾಢಸ್ಯಾನಂತರಂ ಸನ್ನಿಕೃಷ್ಟೇ . ಪ್ರಾಪ್ತೇ ಸತೀತ್ಯರ್ಥಃ . ದಯಿತಾಜೀವಿತಾಲಂಬನಾರ್ಥೀ ಸನ್ . ವರ್ಷಾಕಾಲಸ್ಯ ವಿರಹದುಃಖಜನಕತ್ವಾತ್ “ಉತ್ಪನ್ನಾನರ್ಥ ಪ್ರತೀಕಾರಾದನರ್ಥೋತ್ಪತ್ತಿಪ್ರತಿಬಂಧ ಏವ ವರಂ” ಇತಿ ನ್ಯಾಯೇನ ಪ್ರಾಗೇವ ಪ್ರಿಯಾಪ್ರಾಣಧಾರಣೋಪಾಯಂ ಚಿಕೀರ್ಷುರಿತ್ಯರ್ಥಃ . ಜೀವನಸ್ಯೋದಕಸ್ಯ ಮೂತಃ ಪಟಬಂಧೋ ವಸ್ತ್ರಬಂಧೋ ಜೀಮೂತಃ .. ಪೃಷೋದರಾದಿತ್ವಾತ್ನಾಧುಃ . “ಮೂತಃ ಸ್ಯಾತ್ಪಟಬಂಧೋಽಪಿ” ಇತಿ ರುದ್ರಃ .. ತೇನ ಜೀಮೂತೇನ ಜಲಧರೇಣ ಪ್ರಯೋಜ್ಯೇನ ಸ್ವಕುಶಲಮಯೀಂ ಸ್ವಕ್ಷೇಮಪ್ರಧಾನಾಂ ಪ್ರವೃತ್ತಿಂ ವಾರ್ತಾಂ .. “ವಾರ್ತಾ ಪ್ರವೃತ್ತಿವೃತ್ತಾಂತಃ” ಇತ್ಯಮರಃ .. ಹಾರಯಿಷ್ಯನ್ವಾಪಯಿಷ್ಯನ್ ಇತ್ ಶೇಷೇ ಚ ಇತಿ ಚಕಾರಾತ್ಪ್ರಿಯಾರ್ಥಕ್ರಿಯೋಪಪದಾಲೃಟಃ . ಜೀವನಾರ್ಥಂ ಕರ್ಮ ಜೀವನಪ್ರದೇನೈವ ಕರ್ತವ್ಯಮಿತಿ ಭಾವಃ .. “ಋಕ್ರೋರನ್ಯತರಸ್ಯಾಂ” ಇತಿ ಕರ್ಮಸಂಜ್ಞಾಯಾ ವಿಕಲ್ಪಾತ್ . ಪಕ್ಷೇ ಕರ್ತರಿ ತೃತೀಯಾ .. ಪ್ರತ್ಯಗ್ಮೈರಭಿನವೈಃ ಕುಟಜಕುಸುಮೈರ್ಗಿರಿಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನೈಃ .. “ಕುಟಜೋ ಗಿರಿಮಲ್ಲಿಕಾ.” ಇತಿ ಹಲಾಯುಧಃ .. ಕಲ್ಪಿತಾರ್ಥಾಯ ಕಲ್ಪಿತೋಽನುಷ್ಠಿತಃ ಪೂಜಾವಿಧಿಯಸ್ಮೈ ತಸ್ಮೈ .. “ಮೂಲ್ಯೇ ಪೂಜಾವಿಧಾವರ್ಥಃ” ಇತ್ಯಮರಃ .. ತಸ್ಮೈ ಜೀಮೂತಾಯ .. “ಕ್ರಿಯಾಗ್ರಹಣಮಪಿ ಕರ್ತವ್ಯಂ” ಇತಿ ಸಂಪ್ರದಾನತ್ವಾಚ್ಚತುರ್ಥೀ .. ಪ್ರೀತಿಪ್ರಮುಖಾನಿ ಪ್ರೀತಿಪೂರ್ವಕಾಣಿ ವಚನಾನಿ ಯಸ್ಮಿನ್ಕರ್ಮಣಿ ತತ್ಪ್ರೀತಿಪ್ರಮುಖವಚನಂ ಯಥಾ ತಥಾ . ಶೋಭನಮಾಗತಂ ಸ್ವಾಗತಂ ಸ್ವಾಗತವಚನಂ ಪ್ರೀತಃ ಸನ್ವ್ಯಾಜಹಾರ . ಕುಶಲಾಗಮನಂ ಪಪ್ರಚ್ಛೇತ್ಯರ್ಥಃ .. ನಾಥೇನ ತ್ವತ್ರ “ಪ್ರತ್ಯಾಸನ್ನೇ ಮನಸಿ” ಇತಿ ಸಾಧೀಯಾನ್ವಾರಃ ಕಲ್ಪಿತಃ . ಪ್ರತ್ಯಾಸನ್ನೇ ಪ್ರಕೃತಿಮಾಪನ್ನೇ ಸತೀತ್ಯರ್ಥಃ .

ಯಸ್ತು ತೇನೈವ ಪೂರ್ವಪಾಠವಿರೋಧಃ ಪ್ರದರ್ಶಿತಃ ಸೋಽಸ್ಮಾಭಿಃ “ಆಷಾಢಸ್ಯ ಪ್ರಥಮದಿವಸೇ” ಇತ್ಯೇತತ್ಪಾರವಿಕಲ್ಪ ಸಮಾಧಾನೇನೈವ ಸಮಾಧಾಯ ಪರಿಹೃತಃ .. ನನು ಚೇತನ ಸಾಧ್ಯಮರ್ಥಂ ಕಥಮಚೇತನೇನ ಕಾರಯಿತುಂ ಪ್ರವೃತ್ತ ಇತ್ಯಪೇಕ್ಷಾಯಾಂ ಕವಿಃ ಸಮಾಧತ್ತೇ-

ಧೂಮಜ್ಯೋತಿಸಲಿಲಮರುತಾಂ ಸನ್ನಿಪಾತಃ ಕ್ಷ ಮೇಘಃ

ಸಂದೇಶಾರ್ಥಃ ಕ್ಷ ಪಟುಕರಣೈಃ ಪ್ರಾಣಿಭಿಃ ಪ್ರಾಪಣೀಯಾಃ .

ಇತ್ಯೈತ್ಸುಕ್ಯಾದಪರಿಗಣಯನ್ಗುಹ್ಯಕಸ್ತಂ ಯಯಾಚೇ

ಕಾಮಾರ್ತಾ ಹಿ ಪ್ರಕೃತಿಕೃಪಣಾಶ್ಚೇತನಾಚೇತನೇಷು .. 5..

ಧೂಮೇತಿ .. ಧೂಮಶ್ಚ ಜ್ಯೋತಿಶ್ಚ ಸಲಿಲಂ ಚ ಮರುದ್ವಾಯುಶ್ಚ ತೇಷಾಂ ಸನ್ನಿಪಾತಃ

ಸಂಘಾತೋ ಮೇಘಃ ಕ್ಷ . ಅಚೇತನತ್ವಾತ್ಸಂದೇಶಾನರ್ಹ ಇತ್ಯರ್ಥಃ . ಪಟುಕರಣೈಃ

ಸಮರ್ಥೇಂದ್ರಿಯೈಃ .. “ಕರಣಂ ಸಾಧಕತಮಂ ಕ್ಷೇತ್ರಗಾತ್ರೇಂದ್ರಿಯೇಷ್ಟಪಿ

ಇತ್ಯಮರಃ .. ಪ್ರಾಣಿಭಿಶ್ಚೇತನೈಃ .. “ಪ್ರಾಣೀ ತು ಚೇತನೋ ಜನ್ಮೀ” ಇತ್ಯಮರಃ ..

ಪ್ರಾಪಣೀಯಾಃ ಪ್ರಾಪಯಿತವ್ಯಾಃ . ಸಂದಿಶ್ಯಂತ ಇತಿ ಸಂದೇಶಾಸ್ತ ಏವಾರ್ಥಃ

ಕ್ಷ . ಇತ್ಯೇವಮೌತ್ಸುಕ್ಯಾದಿಷ್ಟಾಧೋರ್ದ್ಯುಕ್ತತ್ವಾತ್ .. “ಇಷ್ಟಾಧೋರ್ದ್ಯುಕ್ತ

ಉತ್ಸುಕಃ”ಇತ್ಯಮರಃ .. ಸಂಪ್ರದಾನತ್ವಾತ್ಕುಶಲಪ್ರಶ್ನೇನಾಭಿಮುಖೀಚಕಾರೇತ್ಯರ್ಥಃ

. ಅಪರಿಗಣಯನ್ನವಿಚಾರಯನ್ಗುಹ್ಯಕೋ ಯಕ್ಷಸ್ತಂ ಮೇಘಂ ಯಯಾಚೇ

ಯಾಚಿತವಾನ್ .. “ಯಾಚ್ಯ ಯಾಚ್ಛಾಯಾಂ” .. ತಥಾಹಿ . ಕಾಮಾರ್ತಾ

ಮದನಾತುರಾಶ್ಚೇತನಾಶ್ಚೇತನಾಶ್ಚ ತೇಷು ವಿಷಯೇ ಪ್ರಕೃತಿಕೃಪಣಾಃ ಸ್ವಭಾವದೀನಾಃ

. ಕಾಮಾಂಧಾನಾಂ ಯುಕ್ತಾಯುಕ್ತವಿವೇಕಶೂನ್ಯತ್ವಾದಚೇತನಯಾಚ್ಛಾ ನ

ವಿರುದ್ಧತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ .. ಅತ್ರ ಮೇಘಸಂದೇಶ ಯೋರ್ವಿರೂಪಯೋರ್ಘಟನಾದ್ವಿಷಮಾಲಂಕ

. ತದುಕ್ತಂ - “ವಿರುದ್ಧಕಾರ್ಯಸ್ಯೋತ್ಪತ್ತಿಯತ್ರಾನರ್ಥಸ್ಯ ವಾ ಭವೇತ್ .

ವಿರೂಪಘಟನಾ ಚಾಸೌ; ವಿಷಮಾಲಂಕೃತಿಸ್ಪಿಧಾ” .. ಇತಿ . ಸಾ ಚಾರ್ಥಾಂತರನ್ಯಾಸಾನು

ಪ್ರಾಣಿತಾ ತತ್ಸಮರ್ಥಕತ್ವೇನೈವ ಚತುರ್ಥಪಾದೇ ತಸ್ಯೋಪನ್ಯಾಸಾತ್ ..

ಸಂಪ್ರತಿ ಯಾಚನಾಪ್ರಕಾರಮಾಹ-

ಜಾತಂ ವಂಶೇ ಭುವನವಿದಿತೇ ಪುಷ್ಕರಾವರ್ತಕಾನಾಂ

ಜಾನಾಮಿ ತ್ವಾಂ ಪ್ರಕೃತಿಪುರುಷಂ ಕಾಮರೂಪಂ ಮಘೋನಃ .

ತೇನಾರ್ಥಿತ್ವಂ ತ್ವಯಿ ವಿಧಿವಶಾದ್ಗೂರಬಂಧುರ್ಗತೋಽಹಂ

ಯಾಂಚ್ಯಾ ಮೋಘಾ ವರಮಧಿಗುಣೇ ನಾಧಮೇ ಲಬ್ಧಕಾಮಾ .. 6..

ಜಾತಮಿತಿ .. ಹೇ ಮೇಘ ತ್ವಾಂ ಭುವನೇಷು ವಿದಿತೇ ಭುವನವಿದಿತೇ .. “ನಿಷ್ಠಾ”

ಇತಿ ಭೂತಾರ್ಥೇ ಕ್ತಃ . “ಮತಿಬುದ್ಧಿ-” ಇತ್ಯಾದಿನಾ ವರ್ತಮಾನಾರ್ಥತ್ವೇಽಪಿ “ಕ್ತಸ್ಯ

ಚ ವರ್ತಮಾನೇ” ಇತಿ ಭುವನಶಬ್ದಸ್ಯ ಷಷ್ಠಯಂತತಾನಿಯಮಾತ್ಸಮಾಸೋ ನ

ಸ್ಯಾತ್ . “ತೇನ ಚ ಪೂಜಾಯಾಂ” ಇತಿ ನಿಷೇಧಾತ್ .. ಪುಷ್ಕರಾಶ್ಚಾವರ್ತಕಾಶ್ಚ

ಕೇಚಿನ್ನೇಘಾನಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಾಸ್ತೇಷಾಂ ವಂಶೇ ಜಾತಂ . ಮಹಾಕುಲಪ್ರಸೂತಮಿತ್ಯರ್ಥಃ
 . ಕಾಮರೂಪಮಿಚ್ಛಾಧೀನವಿಗ್ರಹಂ . ದುರ್ಗಾದಿಸಂಚಾರಕ್ಷಮಮಿತ್ಯರ್ಥಃ .
 ಮಘೋನ ಇಂದ್ರಸ್ಯ ಪ್ರಕೃತಿಪುರುಷಂ ಪ್ರಧಾನಪುರುಷಂ ಜಾನಾಮಿ . ತೇನ
 ಮಹಾಕುಲಪ್ರಸೂತತ್ವಾದಿಗುಣಯೋಗಿತ್ವೇನ ಹೇತುನಾ ವಿಧಿವಶಾದ್ಧೈವಾಯತ್ತತ್ವತ್
 .. “ವಿಧಿವಿಧಾನೇ ದೈವೇ ಚ” ಇತ್ಯಮರಃ .. ವಶಮಾಪತ್ತೇ .. ವಶಮಿಚ್ಛಾಪ್ರಭುತ್ವಯೋಃ”
 ಇತಿ ವಿಶ್ವಃ .. ದೂರೇ ಬಂಧುರ್ಯಸ್ಯ ಸ ದೂರಬಂಧುವಿಷಯುಕ್ತಭಾಯೋಽಹಂ
 ತ್ವಯ್ಯರ್ಥಿತ್ವಂ ಗತಃ .. ನನು ಯಾಚಕಸ್ಯ ಯಾಚ್ಛಾಯಾಂ ಯಾಚ್ಯಗುಣೋತ್ಕರ್ಷಃ
 ಕುತ್ರೋಪಯುಜ್ಯತ ಇತ್ಯಾಶಂಕ್ಯ ದೈವಾದ್ಯಾಚ್ಛಾ ಭಂಗೇಽಪಿ ಲಾಘವದೋವಾಭಾವ
 ಏವೋಪಯೋಗ ಇತ್ಯಾಹ-ಯಾಚ್ಛೇತಿ . ತಥಾಹಿ . ಅಧಿಗುಣೇಽಧಿಕಗುಣೇ
 ಪುಂಸಿ ವಿಷಯೇ ಯಾಚ್ಛಾ ಮೋಘಾ ನಿಷ್ಫಲಾಪಿ ವರಮೀಷತ್ತಿಯಂ .
 ದಾತುರ್ಗುಣಾಡ್ಯತ್ವಾತ್ತಿಯತ್ವಂ ಯಾಚ್ಯಾ ವೈಫಲ್ಯಾದೋಷತ್ತಿಯತ್ವಮಿತಿ ಭಾವಃ
 .. ಅಧಮೇ ನಿರ್ಗುಣೇ ಯಾಚ್ಛಾ ಲಬ್ಧಕಾಮಾಪಿ ಸಫಲಾಪಿ ನ ವರಂ .
 ಈಷತ್ತಿಯಮಪಿ ನ ಭವತೀತ್ಯರ್ಥಃ .. “ದೈವಾಹೃತೇ ವರಃ ಶ್ರೇಷ್ಠೇ ತ್ರಿಷು ಕ್ಲಿಬಂ
 ಮನಾಕ್ಪಿಯೇ ಇತ್ಯಮರಃ .. ಅರ್ಥಾಂತರನ್ಯಾಸಾನುಪ್ರಾಣಿತಃ ಪ್ರೇಯೋಽಲಂಕಾರಃ .
 ತದುಕ್ತಂ ದಂಡಿನಾ-ಪ್ರೇಯಃ ಪ್ರಿಯತರಾಖ್ಯಾನಂ” ಇತಿ .. ಏತ ದಾದ್ಯೇ ಪಾದತ್ರಯೇ
 ಚತುರ್ಥಪಾದಸ್ಥೇನಾರ್ಥಾಂತರನ್ಯಾಸೇನೋಪಜೀವಿತಮಿತಿ ಸುವ್ಯಕ್ತಮೇತತ್ ..
 ಸಂತಪ್ತಾನಾಂ ತ್ವಮಸಿ ಶರಣಂ ತತ್ಪಯೋದ ಪ್ರಿಯಾಯಾಃ
 ಸಂದೇಶ ಮೇ ಹರ ಧನಪತಿಕ್ರೋಧವಿಶ್ಲೇಷಿತಸ್ಯ .
 ಗಂತವ್ಯಾ ತೇ ವಸತಿರಲಕಾ ನಾಮ ಯಕ್ಷೇಶ್ವರಾಣಾಂ
 ಬಾಹ್ಯೋದ್ಯಾನಸ್ಥಿತಹರಶಿರಶ್ಚಂದ್ರಿಕಾ ಧೌತಹರ್ಮ್ಯಾ .. 7..
 ಸಂತಪ್ತಾನಾಮಿತಿ .. ಹೇ ಪಯೋದ, ತ್ವಂ ಸಂತಪ್ತಾನಾಮಾತಪೇನ ವಾ
 ಪ್ರವಾಸವಿರಹೇಣ ವಾ ಸಂಜ್ವರಿತಾನಾಂ .. “ಸಂತಾಪಃ ಸಂಜ್ವರಃ ಸಮೌ”
 ಇತ್ಯಮರಃ .. ಶರಣಂ ಪಯೋದಾಮೇನಾತಪಖಿನ್ನಾನಾಂ ಮೋಷಿತಾನಾಂ
 ಸ್ವಸ್ಥಾನಪ್ರೇರಣಯಾ ಚ ರಕ್ಷಕೋಽಸಿ .. “ಶರಣಂ ಗೃಹರಕ್ಷಿತ್ಯೋಃ” ಇತ್ಯಮರಃ ..
 ತತ್ತಸ್ಮಾತ್ಕಾರಣಾದ್ಧನಪತೇಃ ಕುಬೇರಸ್ಯ ಕ್ರೋಧೇನ ವಿಶ್ಲೇಷಿತಸ್ಯ ಪ್ರಿಯಯಾ
 ವಿಯೋಜಿತಸ್ಯ ಮೇ ಮಮ ಸಂದೇಶಂ ವಾರ್ತಾ ಪ್ರಿಯಾಯಾ ಹರ . ಪ್ರಿಯಾಂ
 ಪ್ರತಿ ನಯೇತ್ಯರ್ಥಃ . ಸಂಬಂಧಸಾಮಾನ್ಯೇ ಷಷ್ಠೀ .. ಸಂದೇಶಹರಣೇನಾವಯೋಃ
 ಸಂತಾಪಂ ನುದೇತ್ಯರ್ಥಃ . ಕುತ್ರ ಸ್ಥಾನೇ ಸಾ ಸ್ಥಿತಾ ತತ್ಸ್ಥಾನಸ್ಯ ವಾ ಕಿಂ ವ್ಯಾವರ್ತಕಂ
 ತತ್ರಾಹ -ಗಂತವ್ಯೇತಿ .. ಬಹಿರ್ಭವಂ ಬಾಹ್ಯಂ .. “ಬಹಿರ್ದೇವ ಪಂಚಜನೇಭ್ಯಶ್ಚ” ಇತಿ
 ಯಇತ್ .. ಬಾಹ್ಯ ಉದ್ಯಾನೇ ಸ್ಥಿತಸ್ಯ ಹರಸ್ಯ ಶಿರಸಿ ಯಾ ಚಂದ್ರಿಕಾ ತಯಾ
 ಧೌತಾನಿ ನಿರ್ಮಲಾನಿ ಹರ್ಮ್ಯಾಣಿ ಧನಿಕಭವನಾನಿ ಯಸ್ಯಾಂ ಸಾ ತಥೋಕ್ತಾ ..
 “ಹರ್ಮ್ಯಾದಿ ಧನಿನಾಂ ವಾಸಃ” ಇತ್ಯಮರಃ .. ಅನೇನ ವ್ಯಾವರ್ತಕಮುಕ್ತಂ .. ಅಲಕಾ

ನಾಮಾಲಕೇತಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಾ ಯಕ್ಷೇಶ್ವರಾಣಾಂ ವಸತಿಃ ಸ್ಥಾನಂ ತೇ ತವ ಗಂತವ್ಯಾ .
ತ್ವಯಾ ಗಂತವ್ಯೇತ್ಯರ್ಥಃ .. “ಕೃತ್ಯಾನಾಂ ಕರ್ತರಿ ವಾ” ಇತಿ ಷಷ್ಠೀ ..
ಮದರ್ಥಂ ಪ್ರಸ್ಥಿತಸ್ಯ ತೇ ಪಠಿಕಾಂಗನಾಜನಾಶ್ಚಾನುಮಮಾನುಷಂಗಿಕಂ
ಫಲಮಿತ್ಯಾಹ-

ತ್ವಾಮಾರೂಢಂ ಪವನಪದವೀಮುದ್ಗೃಹೀತಾಲಕಾಂತಾಃ
ಪ್ರೇಕ್ಷಿಷ್ಯಂತೇ ಪಠಿಕವನಿತಾಃ ಪ್ರತ್ಯಯಾದಾಶ್ವಸಂತ್ಯಃ .
ಕಃ ಸನ್ನದ್ಧೇ ವಿರಹವಿಧುರಾಂ ತ್ವಯ್ಯುಪೇಕ್ಷೇತ ಜಾಯಾಂ
ನ ಸ್ಯಾದನ್ಯೋಽಪ್ಯಹಮಿವ ಜನೋ ಯಃ ಪರಾಧೀನವೃತ್ತಿಃ .. 8..
ತ್ವಾಮಿತಿ .. ಪವನಪದವೀಮಾಕಾಶಮಾರೂಢಂ ತ್ವಾಂ . ಪಂಥಾನಂ ಗಚ್ಛಂತಿ ತೇ
ಪಠಿಕಾಃ .. “ಪಥಃ ಷ್ಠನ್” ಇತಿ ಷ್ಠನ್ವತ್ಯಯಃ .. ತೇಷಾಂ ವನಿತಾಃ ಪ್ರೋಷಿತಭರ್ತೃಕಾಃ.
ಪ್ರತ್ಯಯಾತ್ಪ್ರಿಯಾಗಮನವಿಶ್ವಾಸಾತ್ .. “ಪ್ರತ್ಯಯೋಽಧೀನಶಪಥಜ್ಞಾನವಿಶ್ವಾಸಹೇತುಷು”
ಇತ್ಯಮರಃ .. ಆಶ್ಚ್ಯಂತೋ ವಿಶ್ವಸಿತಾಃ .. ಶ್ವಸಿಧಾತೋಃ ಶತ್ರಂತಾತ್ “ಉಗಿತಶ್ಚ”
ಇತಿ ಜೋಪ್ . ತಥೋದ್ಗೃಹೀತಾಲಕಾಂತಾ ದೃಷ್ಟಿಪ್ರಸಾರಾರ್ಥಮುನ್ನಮಯ್ಯ
ಧೃತಾಲಕಾಗ್ರಾಃ ಸತ್ಯಃ ಪ್ರೇಕ್ಷಿಷ್ಯಂತೇ . ಅತ್ಯುತ್ಕಂಠವಯಾ ದ್ರಕ್ಷ್ಯಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ
.. ಮದಾಗಮನೇನ ಪಠಿಕಾಃ ಕಥಮಾಗಮಿಷ್ಯಂತೀತ್ಯತ್ರಾಹ -ತಥಾಹಿ . ತ್ವಯಿ
ಸನ್ನದ್ಧೇ ವ್ಯಾಪೃತೇ ಸತಿವಿರಹೇಣ ವಿಧುರಾಂ ವಿವಶಾಂ ಜಾಯಾಂ ಕ
ಉಪೇಕ್ಷೇತ . ನ ಕೋಽಪೀತ್ಯರ್ಥಃ . ಅನ್ಯೋಽಪಿ ಮದ್ದಯತಿರಿಕ್ತೋಽಪಿ ಯೋ
ಜನೋಽಹಮಿವ ಪರಾರ್ಥನಿವೃತ್ತಿಃ ಪರಾಯತ್ತಜೀವನಕೋ ನ ಸ್ಯಾತ್ . ಸ್ವತಂತ್ರಸ್ತು
ನ ಕೋಽಪ್ಯುಪೇಕ್ಷೇತೇತಿ ಭಾವಃ .. ಅತ್ರಾರ್ಥಾಂತರನ್ಯಾಸೋಽಲಂಕಾರಃ . ತದುಕ್ತಂ-
ಕಾರ್ಯಕಾರಣಸಾಮಾನ್ಯವಿಶೇಷಾಣಾಂ ಪರಸ್ಪರಂ . ಸಮರ್ಥನಂ ಯತ್ರ
ಸೋಽರ್ಥಾಂತರಗ್ಯಾಸ ಉದಾಹೃತಃ .. “ಇತಿ ಲಕ್ಷಣಾತ್ ..

ನಿಮಿತ್ತಾನ್ಯಪಿ ತೇ ಶುಭಾನಿ ದೃಶ್ಯಂತ ಇತ್ಯಾಹ-
ಮಂದಂ ಮಂದಂ ನುದತಿ ಪವನಶ್ಚಾನುಕೂಲೋ ಯಥಾ ತ್ವಾಂ
ವಾಮಶ್ಚಾಯಂ ನದತಿ ಮಧುರಂ ಚಾತಕಸ್ತೇ ಸಗಂಧಃ .
ಗರ್ಭಾಧಾನಕ್ಷಣಪರಿಚಯಾನ್ನೂನಮಾಬದ್ಧಮಾಲಾಃ
ಸೇವಿಷ್ಯಂತೇ ನಯನಸುಭಗಂ ಖೇ ಭವಂತಂ ಬಲಾಕಾಃ .. 9..

ಮಂದಂ ಮಂದಮಿತಿ .. ಅನುಕೂಲಃ ಪವನೋ ವಾಯುಸ್ತ್ವಾಂ ಮಂದ ಮಂದಂ
. ಅತಿಮಂದಮಿತ್ಯರ್ಥಃ .. ಅತ್ರ ಕಥಂಚಿದ್ವಿಷ್ಣುಯಾಮೇವಃ ದ್ವಿರುಕ್ತಿನಿರ್ವಾಹ್ಯಾ
. “ಪ್ರಕಾರೇ ಗುಣವಚನಸ್ಯ” ಇತ್ಯೇತದಾಶ್ರಯಣೇ ತು ಕರ್ಮಧಾರಯವದ್ಭಾವೇ
ಸುಬ್ಬುಕಿ ಮಂದಮಂದಮಿತಿ ಸ್ಯಾತ್ . ತದೇವಾಹ ವಾಮನಃ-ಮಂದಮಂದಮಿತ್ಯತ್ರ
ಪ್ರಕಾರಾರ್ಥೇ ದ್ವಿಭಾವ ಇತಿ . ಯಥಾ ಸದೃಶಂ . ಭಾವಿಫಲಾನುರೂಪಮಿತ್ಯರ್ಥಃ ..

“ಯಥಾ . ಸಾದೃಶ್ಯಯೋಗ್ಯತ್ವವೀಪ್ಸಾಸ್ವರ್ಥಾನತಿಕ್ರಮೇ” ಇತಿ ಯಾದವಃ .. ನುದತಿ ಪ್ರೇರಯತಿ . ಅಯಂ ಸಗಂಧಃ ಸಗರ್ವಃ . ಸಂಬಂಧೀತಿ ಕೇ ಚಿತ್ .. ಗಂಧೋ ಗಂಧಕ ಆಮೋದೇ ಲೇಶೇ ಸಂಬಂಧಗರ್ವಯೋಃ” ಇತ್ಯುಭಯತ್ರಾಪಿ ವಿಶ್ವಃ .. ತೇ ತವ ವಾಮೋ ವಾಮಭಾಗಸ್ಥಃ .. “ವಾಮಸ್ತು ವಕ್ರೇ ರಮ್ಯೇ ಸ್ಯಾತ್ಸವ್ಯೇ ವಾಮಗತೇಽಪಿ ಚ” ಇತಿ ಶಬ್ದಾರ್ಥವೇ .. ಚಾತಕಃ ಪಕ್ಷಿವಿಶೇಷಶ್ಚ ಮಧುರಂ ಶ್ರಾವ್ಯಂ ನದತಿ ವ್ಯಾಹರತಿಃ .. ಇದಂ ನಿಮಿತ್ತದ್ವಯಂ ವರ್ತತೇ ವರ್ತಿಷ್ಯತೇ ಚಾಪರಂ ನಿಮಿತ್ತಮಿತ್ಯಾಹಗರ್ಭೇತಿ .. ಗರ್ಭಃ ಕುಕ್ಷಿಸ್ಥೋ ಜಂತುಃ .. ಗರ್ಭೋಽಪಕಾರಕೇ ಹ್ಯಗ್ನೌ ಸುಖೇ ಪನಸಕಂಟಕೇ . ಕುಕ್ಷೌ ಕುಕ್ಷಿಸ್ಥಜಂತೌ ಚ” ಇತಿ ಯಾದವಃ .. ತಸ್ಯಾಧಾನಮುತ್ತಾದನಂ ತದೇವ ಕ್ಷಣ ಉತ್ಸವಃ . ಸುಖ ಹೇತುತ್ವಾದಿತಿ ಭಾವಃ .. “ನಿವ್ಯಾಪಾರ ಸ್ಥಿತೌ ಕಾಲವಿಶೇಷೋತ್ಸವಯೋಃ ಕ್ಷಣಃ” ಇತ್ಯಮರಃ .. ತಸ್ಮಿನ್ವರಿಚಯಾದಭ್ಯಾಸಾದ್ಧೇತೋಃ ಖೇ ವ್ಯೋಮ್ನಿ . ಆಬದ್ಧಮಾಲಾಃ .. ಗರ್ಭಾಧಾನಸುಖಾರ್ಥಂ ತ್ವತ್ಸಮೀಪೇ ಬದ್ಧಪಂಕ್ತಯಃ ಯ ಇತ್ಯರ್ಥಃ .. ಊಕ್ತಂ ಚ ಕರ್ಣೇದಯೇ-ಗರ್ಭಬಲಾಕಾ ದಧತೇಽಭಯೋಗಾನ್ನಾಕೇ ನಿಬದ್ಧಾವಲಯಃ ಸಮಂತಾತ್” ಇತಿ .. ಬಲಕಾ ಬಲಾಕಾಂಗನಾ ನಯನಸುಭಗಂ ದೃಷ್ಟಿಪ್ರಿಯಂ ಭವಂತಂ ನೂನಂ ಸತ್ಯಂ ಸೇವಿಷ್ಯಂತೇ .. ಅನುಕೂಲಮಾರುತಚಾತಕಶಬ್ದಿತಬಲಾಕಾದರ್ಶನಾನಾಂ ಶುಭಸೂಚಕತ್ವಂ ಶಕುನಶಾಸ್ತ್ರೇ ದೃಷ್ಟಂ ತದ್ವಿಸ್ತರಭಯಾನ್ನಾಲೇಖಿ .. ನ ಚ ತಸ್ಯಾ ನಾಶಾದ್ವತ್ಸಪಲನಾದ್ವಾ ನಿರರ್ಥಕಸ್ತ್ವತ್ಪ್ರಯಾಸ ಇತ್ಯಾಹ- ತಾಂ ಚಾವಶ್ಯಂ ದಿವಸಗಣನಾ ತತ್ಪರಾರಾಮೇಕಪತ್ನೀ- ಮವ್ಯಾಪನ್ನಾಮವಿಹತಗತಿರ್ದ್ರಕ್ಷ್ಯಸಿ ಭ್ರಾತೃಜಾಯಾಂ . ಆಶಾಬಂಧಃ ಕುಸುಮಸದೃಶಂ ಪ್ರಾಯಶೋ ಹ್ಯಂಗನಾನಾಂ ಸದ್ಯಃಪತಿ ಪ್ರಣಯಿ ಹೃದಯಂ ವಿಪ್ರಯೋಗೇ ರುಣದ್ಧಿ .. 10.. ತಾಂ ಚೇತಿ .. ಹೇ ಮೇಘ, ದಿವಸಾನಾಮವಶಿಷ್ಟದಿನಾನಾಂ ಗಣನಾಯಾಂ ಸಂಖ್ಯಾನೇ ತತ್ಪರಾಮಾಸಕ್ತಾಂ .. “ತತ್ಪರೇ ಪ್ರತಿತಾಸಕ್ತೌ” ಇತ್ಯಮರಃ .. ಅತಃಪವಾವ್ಯಾಪನ್ನಾಮಮೃತಾಂ . ಶಾಪಾವಸಾನೇ ಮದಾಮನಮತ್ಯಾಶಯಾ ಜೀವಂತೀಮಿತ್ಯರ್ಥಃ . ಏಕಃ ಪತಿಯನ್ಯಾಃ ಸೈಕಪತ್ನೀ ತಾಂ . ಪತಿವ್ರತಾಮಿತ್ಯರ್ಥಃ .. “ನಿತ್ಯಂ ಸಪತ್ನ್ಯಾದಿಷು” ಇತಿ ಜೋಪ್ ನಕಾರಶ್ಚ .. ಭ್ರಾತುರ್ಮೇ ಜಾಯಾಂ ಭ್ರಾತೃಜಾಯಾಂ . ಮಾತೃವರ್ನಿಃಶಂಕದರ್ಶನೀಯಾಮಿತ್ಯಾಶಯಃ . ತಾಂ ಮತ್ತ್ರಿಯಾಮವಿಹತಗತಿರವಿಚ್ಛಿನ್ನಗತಿಃ ಸನ್ನವಶ್ಯಂ ದ್ರಕ್ಷ್ಯಸಿ ಚಾಲೋಕಯಿಷ್ಯಸಿ ಏವ .. ತಥಾಹಿ . ಆಶಾತಿತ್ಯಷ್ಟಾ .. “ಆಶಾ ದಿಗತಿತ್ಯಷ್ಟಯೋಃ” ಇತಿ ಯಾದವಃ .. ಬದ್ಯತೇಽನೇನೇತಿ ಬಂಧೋ ಬಂಧನಂ . ವೃಂತಮಿತಿ ಯಾವತ್ . ಆಶೈವ ಬಂಧ ಆಶಾಬಂಧಃ ಕರ್ತಾ .. ಪ್ರಣಯಿ ಪ್ರೇಮಯುಕ್ತಮತ ಏವ ಕುಸುಮಸದೃಶಂ . ಸುಕುಮಾರಮಿತ್ಯರ್ಥಃ . ಅತ ಏವ ವಿಪ್ರಯೋಗೇ ವಿರಹೇ ಸದ್ಯಃಪಾತಿ

ಸದ್ಯೋಭಂಶನಶೀಲಮಂಗನಾನಾಂ ಹೃದಯಂ ಜೀವಿತಂ .. “ಹೃದಯಂ ಜೀವಿತೇ ಚಿತ್ತೇ ವಕ್ಷಸ್ಯಾಕೃತಯೋಃ” ಇತಿ ಶಬ್ದಾರ್ಣವೇ .. ಪ್ರಾಯಶಃ ಪ್ರಾಯೇಣ ರುಣದ್ಧಿ ಪ್ರತಿಬದ್ಧಾತಿ .. ಅರ್ಥಾಂತರನ್ಯಾಸಃ ..

ಸಂಪ್ರತಿ ಸಹಾಯ ಸಂಪತ್ತಿಶ್ಚಾಸ್ತೀತ್ಯಾಹ-
ಕರ್ತುಂ ಯಚ್ಚ ಪ್ರಭವತಿ ಮಹೀಮುಚ್ಛಿಲಂಧಾಮವಂಧ್ಯಾಂ

ತಚ್ಚುತ್ವಾ ತೇ ಶ್ರವಣಸುಭಗಂ ಗರ್ಜಿತಂ ಮಾನಸೋತ್ಯಾಃ .

ಆ ಕೈಲಾಸಾಬ್ಧಿಸಾಕಸಲಯಚ್ಛೇದಪಾಥೇಯವಂತಃ

ಸಂಪತ್ಸ್ಯಂತೇ ನಭಸಿ ಭವತೋ ರಾಜಹಂಸಾಃ ಸಹಾಯಾಃ .. 11..

ಕರ್ತುಮಿತಿ .. ಯದ್ ಗರ್ಜಿತಂ ಕರ್ತೃಮಹೀಮುಚ್ಛಿಲಂಧಾಮುದ್ಭೂತಕಂದಲಿಕಾಂ

.. ಕಂದಲ್ಯಾಂ ಚ ಶಿಲೀಂಧ್ರಾ ಸ್ಯಾತ್” ಇತಿಶಬ್ದಾರ್ಣವೇ .. ಅತ ಏವಾವಂಧ್ಯಾಂ ಸಫಲಾಂ ಕರ್ತುಂ ಪ್ರಭವತಿ ಶಕ್ನೋತಿ . ಶಿಲೀಂಧ್ರಾಣಾಂ ಭಾವಿಸಸ್ಯಸಂಪತ್ತಿಸೂಚಕತ್ವಾದಿತಿ

ಭಾವಃ . ತದುಕ್ತಂ ನಿಮಿತ್ತನಿದಾನೇ - “ಕಾಲಾಭ್ಯಯೋಗಾದುದಿತಾಃ ಶಿಲೀಂಧ್ರಾಃ ಸಂಪನ್ನ ಸಸ್ಯಾಂ ಕಥಯಂತಿ ಧಾತ್ರೀಂ” ಇತಿ .. ತಚ್ಚವಣಸುಭಗಂ ಶ್ರೋತ್ರಸುಖಂ

. ಲೋಕಸ್ಯೇತಿ ಶೇಷಃ . ತೇ ತವ ಗರ್ಜಿತಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಮಾನಸೋತ್ಯಾ ಮಾನಸೇ ಸರಸ್ಯುನ್ಮನಸಃ . ಉತ್ಸುಕಾ ಇತಿ ಯಾವತ್ .. “ಉತ್ಕ ಉನ್ಮನಾಃ ಇತಿ

ನಿಪಾತನಾತ್ನಾಧು .. ಕಾಲಾಂತರೇ ಮಾನಸಸ್ಯ ಹಿಮದುಷ್ಟತ್ವಾಹಿಮಸ್ಯ ಚ ಹಂಸಾನಾಂ ರೋಗಹೇತುತ್ವಾದನ್ಯತ್ರ ಗತಾ ಹಂಸಾಃ ಪುನರ್ವರ್ಷಾಸು

ಮಾನಸಮೇವ ಗಚ್ಛಂತೀತಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಃ .. ಬಿಸಕಿಸಲಯಾನಾಂ ಮೃಣಾಲಾಗ್ರಾಣಾಂ ಛೇದ್ಯಃ ಶಕಲೈಃ ಪಾಥೇಯವಂತಃ . ಪಥಿ ಸಾಧು ಪಾಥೇಯಂ ಪಥಿ ಭೋಜ್ಯಂ ..

“ಪಥ್ಯತಿಥಿವಸತಿಸ್ವಪತೇರ್ದರ್ಷಾ” .. ತದ್ವಂತಃ . ಮೃಣಾಲಕಂದಶಕಲಸಂಬಲವಂತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ . ರಾಜಹಂಸಾ ಹಂಸವಿಶೇಷಾಃ .. “ರಾಜಹಂಸಾಸ್ತು ತೇ ಚಂಚು

ಚರಣೈರ್ ಲೋಹಿತೈಃಸಿತಾಃ” ಇತ್ಯಮರಃ .. ನಭಸಿ ಮ್ಯೋಮ್ನಿ ಭವತಸ್ತವ . ಆಕೈಲಾಸಾತ್ಕೈಲಾಸಪರ್ಯಂತಂ .. ಪದದ್ವಯಂ ಚೈತತ್ .. ಸಹಾಯಾಃ ಸಯಾತ್ರಾಃ

“ಸಹಾಯಸ್ತು ಸಯಾತ್ರಃ ಸ್ಯಾತ್” ಇತಿ ಶಬ್ದಾರ್ಣವೇ .. ಸಂಪತ್ಸ್ಯಂತೇ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ .. ಆಪೃಚ್ಛಸ್ವ ಪ್ರಿಯಸಖಮಮುಂ ತುಂಗಮಾಲಿಂಗಯ ಶೈಲಂ

ವಂದ್ಯೈಃ ಪುಂಸಾಂ ರಘುಪತಿಪದೈರಂಕಿತಂ ಮೇಖಲಾಸು .

ಕಾಲೇ ಕಾಲೇ ಭವತಿ ಭವತೋ ಯಸ್ಯ ಸಂಯೋಗಮೇತ್ಯ

ಸ್ನೇಹವ್ಯಕ್ತಿಶ್ಚಿರವಿರಹಜಂ ಮುಂಚತೋ ಬಾಷ್ಟಮುಷ್ಟಂ .. 12..

ಆಪೃಚ್ಛಸ್ವೇತಿ . ಪ್ರಿಯಂ ಸಖಾಯಂ ಪ್ರಿಯಸಖಂ .. “ರಾಜಾಹಃಸಖಿಭ್ಯಷ್ಟಚ್” ಇತಿ ಟಚ್ ಸಮಾಸಾಂತಃ .. ತುಂಗಮುನ್ನತಂ ಪುಂಸಾಂ ವಂದ್ಯೈರ್ನರಾರಾಧನೀಯೈ

ರಘುಪತಿಪದೈ ರಾಮಪಾದನ್ಯಾಸೈಮೇಖಲಾಸು ಕಟಕೇಷು .. “ಅಥ ಮೇಖಲಾ

. ಶ್ರೋಣಿಸ್ಥಾನೇಽದ್ರಿಕಟಕೇ ಕಟಿಬಂಧೇಭಬಂಧನೇ” ಇತಿ ಯಾದವಃ .. ಅಂಕಿತಂ ಚಿಹ್ನಿತಂ . ಇತ್ಥಂ ಸಂಖಿತ್ವಾನೃಹತ್ತ್ವಾತ್ಪವಿತ್ರತ್ವಾಚ್ಚ ಸಂಭಾವನಾರ್ಹಂ . ಅಮುಂ ಶೈಲಂ ಚಿತ್ರಕೂಟಾದ್ರಿಮಾಲಿಂಗನ್ಯಾಪೃಚ್ಛಸ್ವ ಸಾಧೋ ಯಾಮೀತ್ಯಾಮಂತ್ರಣೇನ ಸಭಾಜಯ .. “ಆಮಂತ್ರಣಸಭಾಜನೇ . ಆಪೃಚ್ಛನ್ಮಂ” ಇತ್ಯಮರಃ .. “ಆಜೌ ನುಪೃಚ್ಛಚೋರುಪಸಂಖ್ಯಾನಂ” ಇತ್ಯಾತ್ಮನೇಪದಂ .. ಸಖಿತ್ವಂ ನಿರ್ವಾಹಯತಿ -ಕಾಲ ಇತಿ .. ಕಾಲೇ ಕಾಲೇ ಪ್ರತಿಪ್ರಾವೃಟ್ಟಾಲಂ . ಸುಹೃತ್ಸಮಾಗಮನಕಾಲಶ್ಚ ಕಾಲಶಬ್ದೇನೋಚ್ಯತೇ . ವೀಪ್ರಾಯಾಂ ದ್ವಿರುಕ್ತಿಃ .. ಭವತಃ ಸಂಯೋಗಂ ಸಂಪರ್ಕಮೇತ್ಯ ಚಿರವಿರಹಜಮುಷ್ಟಂ ಬಾಷ್ಟಮೂಷ್ಮಾಣಂ ನೇತ್ರಜಲಂ ಚ .. “ಬಾಷ್ಟೋ ನೇತ್ರಜಲೋಷ್ಮಣೋಃ” ಇತಿ ವಿಶ್ವಃ .. ಮುಂಚತೋ ಯಸ್ಯ ಶೈಲಸ್ಯಃ ಸ್ನೇಹವ್ಯಕ್ತಿಃ ಪ್ರೇಮಾವಿರ್ಭಾವೋ ಭವತಿ . ಸ್ನಿಗ್ಧಾನಾಂ ಹಿ ಚಿರವಿರ ಹಸಂಗತಾನಾಂ ಬಾಷ್ಟಪಾತೋ ಭವತೀತಿ ಭಾವಃ ..

ಸಂಪ್ರತಿ ತಸ್ಯ ಮಾರ್ಗ ಕಥಯತಿ-

ಮಾರ್ಗಂ ತಾವಚ್ಛ್ಛಣು ಕಥಯತಸ್ವ ತ್ವಯಾಣಾನುರೂಪಂ.

ಸಂದೇಶಂ ಮೇ ತದನು ಜಲದ ಶ್ರೋಷ್ಯಸಿ ಶ್ರೋತ್ರಪೇಯಂ .

ಖಿನ್ನಃ ಖಿನ್ನಃ ಶಿಖರಿಷು ಪದಂ ನ್ಯಸ್ಯ ಗಂತಾಸಿ ಯತ್ರ

ಕ್ಷೀಣಃ ಕ್ಷೀಣಃ ಪರಿಲಘು ಪಯಃ ಸ್ರೋತಸಾಂ ಚೋಪಭುಜ್ಯ .. 13..

ಮಾರ್ಗಮಿತಿ .. ಹೇ ಜಲದ, ತಾವದಿದಾನೀಂ ಕಥಯತಃ . ಮತ್ತ ಇತಿ ಶೇಷಃ

. ತ್ವತ್ಪ್ರಯಾಣಸ್ಯಾನುರೂಪಮನುಕೂಲಂ ಮಾರ್ಗಮಧ್ವಾನಂ .. “ಮಾರ್ಗೋ ಮೃಗಪದೇ ಮಾಸಿ ಸೌಮ್ಯಧೇಽಽನ್ವೇಷಣೇಽಧ್ವನಿ” ಇತಿ ಯಾದವಃ . ಶೃಣು . ತದನು

ಮಾರ್ಗಶ್ರವಣಾನಂತರಂ ಶ್ರೋತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ಪೇಯ ಪಾನಾರ್ಹಂ . ಅತಿತ್ಯಷ್ಟಯಾ

ಶ್ರೋತವ್ಯಮಿತ್ಯರ್ಥಃ .. ಪೇಯಗ್ರಹಣಾತ್ಸಂದೇಶಸ್ಯಾಮೃತಸಾಮ್ಯಂ ಗಮ್ಯತೇ .. ಮೇ

ಸಂದೇಶಂ ವಾಚಿಕಂ .. “ಸಂದೇಶವಾಗ್ವಾಚಿಕಂ ಸ್ಯಾತ್” ಇತ್ಯಮರಃ .. ಶ್ರೋಷ್ಯಸಿ .

ಯತ್ರ ಮಾರ್ಗೇ ಖಿನ್ನಃ ಖಿನ್ನೋಽಭೀಕ್ಷಂ ಕ್ಷೀಣಬಲಃ ಸನ್ .. “ನಿತ್ಯವೀಪ್ಸಯೋಃ”

ಇತಿ ನಿತ್ಯಾರ್ಥೇ ದ್ವಿಭಾವಃ .. ಶಿಖರಿಷು ಪರ್ವತೇಷು ಪದಂ ನ್ಯಸ್ಯ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ

. ಪುನರ್ಬಲಲಾಭಾರ್ಥಂ ಕ್ಷಚಿದ್ವಿಶ್ರಮ್ಯೇತ್ಯರ್ಥಃ . ಕ್ಷೀಣಃ ಕ್ಷೀಣೋಽಭೀಕ್ಷಂ

ಕೃಶಾಂಗಃ ಸನ್ . ಅತ್ರಾಪಿ ಕೃದಂತತ್ವಾತ್ಪೂರ್ವದ್ವಿರುಕ್ತಿಃ .. ಸ್ರೋತಸಾಂ

ಪರಿಲಘು ಗುರುತ್ವದೋಷರಹಿತಂ . ಉಪಲಾಸ್ಪಾಲನಭೇದಿತತ್ವಾತ್ಪ್ರಧ್ಯಮಿತ್ಯರ್ಥಃ

. ತಥಾ ಚ ವಾಗ್ಭಟಃಉಪಲಾಸ್ಪಾಲನಕ್ಷೇಪವಿಚ್ಛೇದೈಃ ಖೇದಿತೋದಕಾಃ .

ಹಿಮವನ್ಮಲಯೋದ್ಭೂತಾಃ ಪಥ್ಯಾ ನದ್ಯೋ ಭವಂತ್ಯಮೂಃ .. “ಇತಿ .. ಪಯಃ

ಪಾನೀಯಮುಪಭುಜ್ಯ ಶರೀರಪೋಷಣಾರ್ಥಮಭ್ಯವಹೃತ್ಯ ಚ ಗಂತಾಸಿ

ಗಮಿಷ್ಯಸಿ .. ಗಮೇರ್ಲುಟ್ ..

ಅದ್ರೇಃ ಶೃಂಗಂ ಹರತಿ ಪವನಃ ಕಿಂಸ್ವಿದಿತ್ಯುನ್ಮುಖೀಭಿ-

ದೃಷ್ಟೋತ್ಸಾಹಶ್ಚಕಿತಚಕಿತಂ ಮುಗ್ಧಸಿದ್ಧಾಂಗನಾಭಿಃ .

ಸ್ಥಾನಾದಸ್ಮಾತ್ಸರಸನಿಚುಲಾದುತ್ಪತೋದಜ್ಜುಖಃ ಖಂ

ದಿಂಗಾಗಾನಾಂ ಪಥಿ ಪರಿಹರನ್ಸ್ಥೂಲಹಸ್ತಾವಲೇಪಾನ್ .. 14..

ಅದ್ರೇರಿತಿ .. ಪವನೋ ವಾಯುರದ್ರೇಶ್ಚಿತ್ರಕೂಟಸ್ಯ ಶೃಂಗಂ ಹರತಿ

ಕಿಂಸ್ವಿತ್ .. ಕಿಂಸ್ವಿಚ್ಛಬ್ಧಬ್ಧೋ ವಿಕಲ್ಪವಿತರ್ಕಾರ್ಥಾದಿಷು ಪರಿತಃ ..

ಇತಿ ಶಂಕಯೋನ್ಮುಖೀಭಿರುನ್ನತಮುಖೀಭಿಃ .. “ಸ್ವಾಂಗಾಚ್ಛೋಪಸರ್ಜನಾದಸಂಯೋಗೋಪ

ಇತಿ ಜೋಷ್ . ಮುಗ್ಧಾಭಿಮೂರ್ಛಾಭಿಃ “ಮುಗ್ಧಃ ಸುಂದರಮೂಢಯೋಃ”

ಇತ್ಯಮರಃ . ಸಿದ್ಧಾನಾಂ ದೇವಯೋನಿ ವಿಶೇಷಾಣಾಮಂಗನಾಭಿಶ್ಚಕಿತಚಕಿತಂ

ಚಕಿತಪ್ರಕಾರಂ ಯಥಾ ತಥಾ .. “ಪ್ರಕಾರೇ ಗುಣವಚನಸ್ಯ” ಇತಿ ದ್ವಿಭಾವಃ .

ದೃಷ್ಟೋತ್ಸಾಹೋ ದೃಷ್ಟೋದ್ಯೋಗಃ ಸನ್ ಸರಸಾ ಆದ್ರ್ಯಾ ನಿಚುಲಾಃ ಸ್ಥಲವೇತಸಾ

ಯಸ್ಮಿಂಸ್ತಸ್ಮಾತ್ .. “ವಾನೀರೇ ಕವಿಭೇದೇ ಸ್ಯಾನ್ನಿಚುಲಃ ಸ್ಥಲವೇತನೇ” ಇತಿ

ಶಬ್ದಾರ್ಥವೇ .. ಅಸ್ಮಾತ್ಸಾಧಾನಾದಾಶ್ರಮಾತ್ಪಥಿ ನಭೋಮಾರ್ಗೇ ದಿಂಗಾಗಾನಾಂ

ದಿಗ್ಗಜಾನಾಂ ಸ್ಥೂಲಾ ಯೇ ಹಸ್ತಾಃ ಕರಾಸ್ತೇಷಾಮವಲೇಪಾನಾಕ್ಷೇಪಾನ್ಪರಿಹರನ್

. “ಹಸ್ತೋ ನಕ್ಷತ್ರಭೇದೇ ಸ್ಯಾತ್ಕರೇ ಭಕರಯೋರಪಿ” ಇತಿ . “ಅವಲೇಪಸ್ತು

ಗರ್ವೇ ಸ್ಯಾತ್ಕ್ಷೇಪಣೇ ದೂಷಣೇಽಪಿ ಚ” ಇತಿ ಚ ವಿಶ್ವಃ .. ಉದಜ್ಜುಖಃ ಸನ್

. ಅಲಕಾಯಾ ಉದೀಚ್ಯತ್ಪಾದಿತ್ಯಾಶಯಃ .. ಖಮಾಕಾಶಮುತ್ಪತೋದ್ಗಚ್ಛ ..

ಅತ್ರೇದಮಪ್ಯರ್ಥಾಂತರಂ ಧ್ವನಯತಿ - ರಸಿಕೋ ನಿಚುಲೋ ನಾಮ ಮಹಾಕವಿಃ

ಕಾಲಿದಾಸಸ್ಯ ಸಹಾಧ್ಯಾಯಃ ಪರಾಪಾದಿತಾನಾಂ ಕಾಲಿದಾಸಮಬಂಧದೂಷಣಾನಾಂ

ಪರಿಹರ್ತಾ ಯಸ್ಮಿನ್ಸ್ಥಾನೇ ತಸ್ಮಾತ್ಸಾಧಾನಾದುದಜ್ಜುಖೋನಿದೋಷತ್ವಾದುನ್ನತಮುಖಃಸನ್ಪರಿ

ಸಾರಸ್ವತಮಾರ್ಗೇ ದಿಜ್ಞಾಗಾನಾಂ .. ಪೂಜಾಯಾಂ ಬಹುವಚನಂ .. ದಿಜ್ಞಾಗಾಚಾರ್ಯಸ್ಯ

ಕಾಲಿದಾಸಪ್ರತಿಪಕ್ಷಸ್ಯ ಹಸ್ತಾವಲೇಪಾನ್ಪ್ರವಿನ್ಯಾಸಪೂರ್ವಕಾಣಿ ದೂಷಣಾನಿ

ಪರಿಹರನ್ .. “ಅವಲೇಪಸ್ತು ಗರ್ವೇ ಸ್ಯಾತ್ಕ್ಷೇಪಣೇ ದೂಷಣೇಽಪಿ ಚ” ಇತಿ

ವಿಶ್ವಃ .. ಅದ್ರೇರದ್ರಿಕಲ್ಪಸ್ಯ ವಿನಾಗಾಚಾರ್ಯಸ್ಯ ಶೃಂಗಂ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯಂ .. “ಶೃಂಗಂ

ಪ್ರಾಧಾನ್ಯಸಾನ್ವೋಶ್ಚ” ಇತ್ಯಮರಃ .. ಹರತಿ ಕಿಂಸ್ವಿದಿತಿ ಹೇತುನಾ ಸಿದ್ಧೈಃ

ಸಾರಸ್ವತಸಿದ್ಧೈ ಮಹಾಕವಿಭಿರಂಗನಾಭಿಶ್ಚ ದೃಷ್ಟೋತ್ಸಾಹಃ ಸನ್ಮುತ್ಪತೋಚ್ಚೈರ್ಭವೇತಿ

ಸ್ವಪ್ರಬಂಧಮಾತ್ಮಾನಂ ವಾ ಪ್ರತಿ ಕವೇರುಕ್ತಿರಿತಿ .. “ಸಂಸರ್ಗತೋ ದೋಷಗುಣಾ

ಭವಂತೀತ್ಯೇತನ್ಮುಷಾ ಯೇನ ಜಲಾಶಯೇಽಪಿ . ಸ್ಥಿತ್ವಾನುಕೂಲಂ ನಿಚುಲಶ್ಚಲಂತಮಾತ್ಮಾನಂ

ಸಿಂಧುವೇಗಾತ್ .. “ಇತ್ಯೇ ತಚ್ಛ್ಲೋಕನಿರ್ಮಾಣಾತ್ತಸ್ಯ ಕನಿಂಚುಲ ಸಂಜ್ಞೇತ್ಯಾಹುಃ ..

ರತ್ನಚ್ಛಾಯಾವ್ಯತಿಕರ ಇವ ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯಮೇತತ್ಪುರಸ್ತಾ-

ದ್ವಲೀಕಾಗ್ರಾತ್ಪ್ರಭವತಿ ಧನುಃಖಂಡಮಾಖಂಡಲಸ್ಯ .

ಯೇನ ಶ್ಶ್ಯಾಮಂ ವಪುರತಿತರಾಂ ಕಾಂತಿಮಾಪತ್ಸ್ಯತೇ ತೇ

ಬರ್ಹಣೀವ ಸ್ಪುರಿತರುಚಿನಾ ಗೋಪವೇಷಸ್ಯ ವಿಷ್ಣೋಃ .. 15..

ರತ್ನೇತಿ .. ರತ್ನಚ್ಚಾಯಾನಾಂ ಪದ್ಮರಾಗಾದಿಮಣಿಪ್ರಭಾಣಾಂ ವ್ಯತಿಕರೋ
ಮಿಶ್ರಣಮಿವ ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯಂ ದರ್ಶನೀಯಮಾಖಂಡಲಸ್ಯೇಂದ್ರಸ್ಯೈತದ್ಧನುಃಖಂಡಂ ..
ಏತದಿತಿ ಹಸ್ತೇನ ನಿರ್ದೇಶೋ ವಿವಕ್ಷಿತಃ . ಪುರಸ್ತಾದಗ್ರೇ ವಲ್ಮೀಕಾಗ್ರಾದ್ವಾಮಲೂರವಿವರಾತ್
.. “ವಾಮಲೂರಶ್ಚ ನಾಕುಶ್ಚ ವಲ್ಮೀಕಂ ಪುನ್ನಪುಂಸಕಂ” ಇತ್ಯಮರಃ .. ಪ್ರಭವತ್ಯಾವಿರ್ಭವತಿ
. ಯೇನ ಧನುಃಖಂಡೇನ ತೇ ತವ ಶ್ಯಾಮಂ ವಪುಃ . ಸ್ಪುರಿತರುಚಿನೋಜ್ವಲ
ಕಾಂತಿನಾ ಬರ್ಹಣ ಪಿಚ್ಛೇನ .. “ಪಿಚ್ಛಬರ್ಹೇ ನಪುಂಸಕೇ” ಇತ್ಯಮರಃ ..
ಗೋಪವೇಷಸ್ಯ ವಿಷ್ಣೋಗೋಪಾಲಸ್ಯ ಕೃಷ್ಣಸ್ಯ ಶ್ಯಾಮಂ ವಪುರಿವ . ಅತಿತರಾಂ
ಕಾಂತಿ ಶೋಭಾಮಾಪತ್ಸ್ಯತೇ ಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯತೇ ..

ತ್ವಯ್ಯಾಯತ್ತಂ ಕೃಷಿಫಲಮಿತಿ ಭ್ರೂವಿಲಾಸಾನಭಿಜ್ಞೈಃ

ಪ್ರೀತಿಸ್ಥಿಗೈರ್ಜನಪದವಧೂಲೋಚನೈಃ ಪೀಯಮಾನಃ .

ಸದ್ಯಃ ಸೀರೋತ್ಕಷಣಸುರಭಿ ಕ್ಷೇತ್ರಮಾರುಹ್ಯ ಮಾಲಂ

ಕಿಂಚಿತ್ಪಶ್ಯಾದ್ವಜ ಲಘುಗತಿರ್ಭೂಯ ಏವೋತ್ತರೇಣ .. 16..

ತ್ವಯೀತಿ .. ಕೃಷೇರ್ಹಲಕರ್ಮಣಃ ಫಲಂ ಸಸ್ಯಂ ತ್ವಯಿ .. ಅಧಿಕರಣವಿವಕ್ಷಾಯಾಂ
ಸಪ್ತಮೀ .. ಆಯತ್ತಮಧೀನಂ .. ಅಧೀನೋ ವಿಘ್ನ ಆಯತ್ತಃ” ಇತ್ಯಮರಃ
.. ಇತಿ ಹೇತೋಃ ಪ್ರೀತ್ಯಾ ಸ್ಥಿಗೈಃ . ಅಕೃತ್ರಿಮಪ್ರೇಮಾದ್ವೈರಿತ್ಯರ್ಥಃ .
ಭ್ರೂವಿಲಾಸಾನಾಂ ಭ್ರೂವಿಕಾ ರಾಣಾಮನಭಿಜ್ಞೈಃ . ಪಾಮರತ್ವಾದಿತಿ ಶೇಷಃ .
ಜನಪದವಧೂನಾಂ ಪಲ್ಲೀಯೋಷಿತಾಂ ಲೋಚನೈಃ ಪೀಯಮಾನಃ ಸಾದರಂ
ವೀಕ್ಷ್ಯಮಾಣಃ ಸನ್ . ಮಾಲಂ ಮಾಲಾಖ್ಯಂ ಕ್ಷೇತ್ರಂ ಶೈಲಪ್ರಾಯಮುನ್ನತಸ್ಥಲಂ
.. “ಮಾಲಮುನ್ನತಭೂತಲಂ” ಇತ್ಯುತ್ಪಲಮಾಲಾಯಾಂ .. ಸದ್ಯಸ್ತತ್ಕಾಲಮೇವ
ಸೀರೈರ್ಹಲೈರುತ್ಕಷಣೇನ ಕರ್ಷಣೇನ ಸುರಭಿ ಘ್ರಾಣತರ್ಪಣಂ ಯಥಾ
ತಥಾರುಹ್ಯ .. ತತ್ರಾಭಿವೃಷ್ಟ್ಯೇತ್ಯರ್ಥಃ .. “ಸುರಭಿರ್ಘ್ರಾಣತರ್ಪಣಃ” ಇತ್ಯಮರಃ ..
ಕಿಂಚಿತ್ಪಶ್ಯಾಲ್ಲಘುಗತಿಸ್ತತ್ರ ನಿರ್ವೃಷ್ಟತ್ವಾತ್ಪ್ರಗಮನಃ ಸನ್ “ಲಘು ಕ್ಷಿಪ್ರತರಂ
ದ್ರುತಂ” ಇತ್ಯಮರಃ .. ಭೂಯಃ ಪುನರಪ್ಯುತ್ತರೇಣೈವೋತ್ತರಮಾರ್ಗೇಣೈವ
ವ್ರಜ ಗಚ್ಛ .. ತೃತೀಯಾವಿಧಾನೇ “ಪ್ರಕೃತ್ಯಾದಿಭ್ಯ ಉಪಸಂಖ್ಯಾನಂ” ಇತಿ
ತೃತೀಯಾ .. ಯಥಾ ಕಶ್ಚಿದ್ಭವವಲ್ಲಭಃ ಪತಿಃ ಕುತ್ರಚಿತ್ಕೇತೇ ಕಲತ್ರೇ ಗೂಢಂ
ವಿಹೃತ್ಯ .. “ಕ್ಷೇತ್ರಂ ಶರೀರೇಕೇದಾರೇ ಸಿದ್ಧಸ್ಥಾನ ಕಲತ್ರಯೋಃ” ಇತಿ ವಿಶ್ವಃ ..
ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯಭಂಗಭಯಾನಿಚಮಾರ್ಗೇಣ ನಿರ್ಗತ್ಯ ಪುನಃ ಸರ್ವಾದ್ಯಕ್ಷ ಇವ ಸಂಚರತಿ
ತದ್ವದಿತಿ ಧ್ವನಿಃ ..

ತ್ವಾಮಾಸಾರಪ್ರಶಮಿತವನೋಪಪ್ಲವಂ ಸಾಧು ಮೂರ್ಧ್ನಾ

ವಕ್ಷ್ಯತ್ಯದ್ವಶ್ರಮಪರಿಗತಂ ಸಾನುಮಾನಾಮೃಕೂಟಃ .

ನ ಕ್ಷುದ್ರೋಽಪಿ ಪ್ರಥಮಸುಕೃತಾಪೇಕ್ಷಯಾ ಸಂಶ್ರಯಾಯ
 ಪ್ರಾಪ್ತೇ ಮಿತ್ರೇ ಭವತಿ ವಿಮುಖಃ ಕಿಂ ಪುನರ್ಯಸ್ತಥೋಚ್ಛೈಃ .. 17..
 ತ್ವಾಮಿತಿ .. ಆಮ್ರಾಶ್ಚೂತಾಃ ಕೂಟೇಷು ಶಿಖರೇಷು ಯಸ್ಯ ಸ ಆಮ್ರಕೂಟೋ
 ನಾಮ ಸಾನುಮಾನ್ವರ್ವತಃ .. “ಆಮ್ರಶ್ಚೂತೋ ರಸಾಲೋಽ ಸೌ” ಇತಿ .
 “ಕೂಟೋಽಸ್ತೀ ಶಿಖರಂ ಶೃಂಗಂ” ಇತಿ ಚಾಮರಃ .. ಆಸಾರೋ ಧಾರಾವೃಷ್ಟಿಃ ..
 “ಧಾರಾಸಂಪಾತ ಆಸಾರಃ” ಇತ್ಯಮರಃ .. ತೇನ ಪ್ರಶಮಿತೋ ವನೋಪಪ್ಲವೋ
 ದಾವಾಗ್ನಿಯೇನ ತಂ . ಕೃತೋಪಕಾರಮಿತ್ಯರ್ಥಃ . ಅದ್ವ ಶ್ರಮೇಣ ಪರಿಗತಂ
 ವ್ಯಾಪ್ತಂ ತ್ವಾಂ ಸಾಧು ಸಮ್ಯಕ್ ಮೂರ್ಧ್ನಾ ವಕ್ಷ್ಯತಿ ವೋಡಾ .. ಬಹೇರ್ಲೂಟ್
 .. ತಥಾಹಿ . ಕ್ಷುದ್ರಃ ಕೃಪಣೋಽಪಿ .. “ಕ್ಷುದ್ರೋ ದರಿದ್ರೇ ಕೃಪಣೇ ನೃಶಂಸೇ”
 ಇತಿ ಯಾದವಃ .. ಸಂಶ್ರಯಣಾಯ ಮಿತ್ರೇ ಸುಹೃದಿ .. “ಅಥಃ ಮಿತ್ರಂ ಸಖಾಃ
 ಸುಹೃತ್” ಇತ್ಯಮರಃ .. ಪ್ರಾಪ್ತ ಆಗತೇ ಸತಿ . ಪ್ರಥಮ ಸುಕೃತಾಪೇಕ್ಷಯಾ
 ಪೂರ್ವೋಪಕಾರಪರ್ಯಾಲೋಚನಯಾ ವಿಮುಖೋ ನ ಭವತಿ . ಯಸ್ತಥಾತೇನ
 ಪ್ರಕಾರೇಗಾಚ್ಛೈರುನ್ನತಃ ಸ ಆಮ್ರಕೂಟಃ ಕಿಂ ಪುನರ್ವಿಮುಖೋ ನ ಭವತೀತಿ ಕಿಮು
 ವಕ್ತವ್ಯಮಿತ್ಯರ್ಥಃ .. ಏತೇನ ಪ್ರಥಮಾವಸಥೇ ಸೌಖ್ಯಲಾಭಾತ್ತೇ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿರಸ್ತೀತಿ
 ಸೂಚಿತಂ . ತದುಕ್ತಂ ನಿಮಿತ್ತನಿದಾನೇ - “ಪ್ರಥಮಾವಸಥೇ ಯಸ್ಯ ಸೌಖ್ಯಂ
 ತಸ್ಯಾಖಿಲೇಽದ್ವನಿ . ಶಿವಂ ಭವತಿ ಯಾತ್ರಾಯಾಮನ್ಯಥಾ ತ್ವಶುಭಂ ಧ್ರುವಂ” ..
 ಇತಿ .

ಭನ್ನೋಪಾಂತಃ ಪರಿಣತಫಲದ್ರೋತಿಭಿಃ ಕಾನನಾಮೈ-
 ಸ್ತ ಯ್ಯಾರೂಢೇ ಶಿಖರಮಚಲಃ ಸ್ನಿಗ್ಧವೇಣೀಸವರ್ಣೇ .
 ನೂನಂ ಯಾಸ್ಯತ್ಯಮರಮಿಥುನ ಪ್ರೇಕ್ಷಣೀಯಾಮವಸ್ಥಾಂ
 ಮಧ್ಯೇ ಶ್ಯಾಮಃ ಸ್ತನ ಇವ ಭುವಃ ಶೇಷವಿಸ್ತಾರಪಾಂಡುಃ .. 18..
 ಭನ್ನೇತಿ .. ಹೇ ಮೇಘ, ಪರಿಣತೈಃ ಪರಿಪಕ್ಯೈಃ ಫಲೈರ್ದ್ರೋತಂತ
 ಇತಿ ತಥೋಕ್ತೈಃ . ಆಷಾಢೇ ವನಚೂತಾಃ ಫಲಂತಿ ಪಚ್ಯಂತೇಃ ಚ
 ಮೇಘವಾತೇನೇತ್ಯಾಶಯಃ . ಕಾನನಾಮೈರ್ವನಚೂತೈಶ್ಚನ್ನೋಪಾಂತ ಆವೃತ
 ಪಾರ್ಶ್ವೇಽಚಲ ಆಮ್ರಕೂಟಾದ್ರಿಃ ಸ್ನಿಗ್ಧವೇಣೀಸವರ್ಣೇ ಮಸೃಣಕೇಶಬಂಧಚ್ಛಾಯೇ
 . ಶ್ಯಾಮವರ್ಣಂ ಇತ್ಯರ್ಥಃ .. “ವೇಣೀ ತು ಕೇಶಬಂಧೇ ಜಲಸ್ಪೃತೌ” ಇತಿ ಯಾದವಃ
 . ತ್ವಯಿ ಶಿಖರಂ ಶೃಂಗಮಾರೂಢೇ ಸತಿ .. 7 ಯಸ್ಯ ಚ ಭಾವೇನ ಭಾವಲಕ್ಷಣಂ”
 ಇತಿ ಸಪ್ತಮೀ .. ಮಧ್ಯೇ ಶ್ಯಾಮಃ ಶೇಷೇ ಮಧ್ಯಾದನ್ಯತ್ರ ವಿಸ್ತಾರೇ ಪರಿತಃ
 ಪಾಂಡುಹರಣಃ .. “ಹರಿಣಃ ಪಾಂಡುರಃ ಪಾಂಡುಃ” ಇತ್ಯಮರಃ .. ಭುವಃ ಸ್ತನ
 ಇವ . ಅಮರಮಿಥುನಾನಾಂ . ಖೇಚರಾಣಾಮಿತಿ ಭಾವಃ . ಪ್ರೇಕ್ಷಣೀಯಾಂ
 ದರ್ಶನೀಯಾಮವಸ್ಥಾಂ ನೂನಂ ಯಾಸ್ಯತಿ . ಮಿಥುನಗ್ರಹಣಂ ಕಾಮಿನಾಮೇವ

ಸ್ತನತ್ವೇನೋತ್ಪ್ರೇಕ್ಷಾ ಸಂಭವತೀತಿ ಕೃತಂ . ಯಥಾ ಪರಿಶ್ರಾಂತಃ ಕಶ್ಚಿತ್ಕಾಮೀ
ಕಾಮಿನೀನಾಂ ಕುಚಕಲಶೇ ವಿಶ್ರಾಂತಃ ಸನ್ವಪಿತಿ ತದ್ಭವಾನಪಿ ಭುವೋ
ನಾಯಿಕಾಯಾಃ ಸ್ತನ ಇತಿ ಧ್ವನಿಃ ..

ಸ್ಥಿತ್ವಾ ತಸ್ಮಿನ್ವನಚರವಧೂಭುಕ್ತಕುಂಜೇ ಮುಹೂರ್ತಂ

ತೋಯೋತ್ಸರ್ಗಬ್ರತತರಗತಿಸ್ತತ್ತರಂ ವರ್ತ್ಮ ತೀರ್ಣಃ .

ರೇವಾಂ ದ್ರಕ್ಷ್ಯಸ್ಯುಪಲವಿಷಮೇ ವಿಂಧ್ಯಪಾದೇ ವಿಶೀರ್ಣಾಂ

ಭಕ್ತಿಚ್ಛೇದೈರಿವ ವಿರಚಿತಾಂ ಭೂತಿಮಂಗೇ ಗಜಸ್ಯ .. 19..

ಸ್ಥಿತ್ವೇತಿ .. ಹೇ ಮೇಘ, ವನೇ ಚರಂತಿ ತೇ ವನಚರಾಃ .. ತತ್ಪುರುಷೇ ಕೃತಿ
ಬಹುಲಂ” ಇತಿ ಬಹುಲಗ್ರಹಣಾಲ್ಪವತಿ .. ತೇಷಾಂ ವಧೂಭಿರ್ಮುಕ್ತಾಃ ಕುಂಜಾ

ಲತಾಗೃಹಾ ಯತ್ರ ತಸ್ಮಿನ್ .. ನಿಕುಂಜಕುಂಜೌ ವಾ ಕ್ಷೇಬೇ ಲತಾದಿಪಿಹಿತೋದರೇ
ಇತ್ಯಮರಃ .. ತತ್ರ ತೇ ನಯನವಿನೋದೋಽಸ್ತೀತ್ಯರ್ಥಃ . ತಸ್ಮಿನಾಮ್ರಕೂಟೇ

ಮುಹೂರ್ತಮಲ್ಪಕಾಲಂ . ನ ತು ಚಿರಂ ಸ್ವಕಾರ್ಯವಿರೋಧಾದಿತಿ ಭಾವಃ ..
“ಮುಹೂರ್ತಮಲ್ಪಕಾಲೇ ಸ್ಯಾಘಟಿಕಾದ್ವಿತಯೇಽಪಿ ಚ” ಇತಿ ಶಬ್ದಾರ್ಥವೇ ..

ಸ್ಥಿತ್ವಾ ವಿಶ್ರಮ್ಯ . ತೋಯೋತ್ಸರ್ಗೇಣ “ತ್ವಾಮಾಸಾರ-” ಇತ್ಯುಕ್ತವರ್ಷೇಣೇನ
ದ್ರುತತರಗತಿಲೀಘವಾದ್ಧೇತೋರತಿಕ್ಷಿಪ್ರಗಮನಃ ಸನ್ . ತಸ್ಮಾದ್ರಾಮ್ರ ಕೂಟಾತ್ಪರಮನಂತರಂ

ತತ್ತರಂ ವರ್ತ್ಮ ಮಾರ್ಗಂತೀರ್ಣೋಽತಿಕ್ರಾಂತಃ . ಉಪಲೈಃ ಪಾಷಾಣೈರ್ವಿಷಮೇ
ವಿಂಧ್ಯಸ್ಯಾದ್ರೇಃ ಪಾದೇ ಪ್ರಸ್ಯಂತಪರ್ವತೇ .. “ಪಾದಾಃ ಪ್ರತ್ಯಂತಪರ್ವತಾಃ”

ಇತ್ಯಮರಃ .. ವಿಶೀರ್ಣೋ ಸಮಂತತೋ ವಿಸ್ತಮರಾಂ .. ಏತೇನ ಕಸ್ಯಾಶ್ಚಿತ್ಕಾಮುಕ್ಯಾ
ಪ್ರಿಯತಮ ಚರಣಪಾತೋಽಪಿ ಧ್ವನ್ಯತೇ .. ರೇವಾಂ ನರ್ಮದಾಂ .. “ರೇವಾ

ತು ನರ್ಮದಾ ಸೋಮಾಧ್ಭವಾ ಮೇಖಲಕನ್ಯಕಾ” ಇತ್ಯಮರಃ .. ಗಜಸ್ಯಾಂಗೇ
ಶರೀರೇ ಭಕ್ತಯೋ ರಚನಾಃ . ರೇವಾ ಇತಿ ಯಾವತ್ .. “ಭಕ್ತಿನಿರ್ವೇಷೇಣ ಭಾಗೇ

ರಚನಾಯಾಂ” ಇತಿ ಶಬ್ದಾರ್ಥವೇ .. ತಾಸಾಂ ಛೇದೈಭಂಗಿಭಿರ್ಭಾವಿರಚಿತಾಂ
ಭೂತಿಂ ಶೃಂಗಾರಮಿವ ಭಸಿತಮಿವ ವಾ .. “ಭೂತಿರ್ಮಾತಂಗಶೃಂಗಾರೇ ಜಾತೌ

ಮಸ್ಮನಿ ಸಂಪದಿ” ಇತಿ ವಿಶ್ವಃ .. ದ್ರಕ್ಷ್ಯಸಿ . ಅಯಮಪಿ ಮಹಾಂಸ್ತೇ ನಯನ
ಕೌತುಕಲಾಭ ಇತಿ ಭಾವಃ ..

ತಸ್ಯಾಸ್ತಿಕ್ತೈರ್ವನಗಜಮದೈರ್ವಾಸಿತಂ ವಾಂತವೃಷ್ಟಿಃ
ಜಂಬೂಕುಂಜಪ್ರತಿಹತರಯಂ ತೋಯಮಾದಾಯ ಗಚ್ಛೇಃ .

ಅಂತಃಸಾರಂ ಘನ ತುಲಯಿತುಂ ನಾನಿಲಃ ಶಕ್ಷ್ಯತಿ ತ್ವಾಂ

ರಿಕ್ತಃ ಸರ್ವೋ ಭವತಿ ಹಿ ಲಘುಃ ಪೂರ್ಣತಾ ಗೌರವಾಯ .. 20..

ತಸ್ಯಾ ಇತಿ .. ಹೇ ಮೇಘ ವಾಂತವೃಷ್ಟಿರುದ್ಗೀರ್ಣವರ್ಷಃ ಸನ್ . ಕೃತವಮನಶ್ಚ
ವ್ಯಜ್ಯತೇ . ತಿಕ್ತೈಃ ಸುಗಂಧಿಭಿಸ್ತಿಕ್ತರಸವದ್ಭಿಶ್ಚ .. “ತಿಕ್ತೋ ರಸೇ ಸುಗಂಧೌ ಚ” ಇತಿ ವಿಶ್ವಃ

.. ವನಗಜಮದೈರ್ವಾಸಿತಂ ಸುರಭಿತಂ ಭಾವಿತಂ ಚ . ಹಿಮವದ್ವಿಂಧ್ಯಮಲಯಾ

ಗಜಾನಾಂ ಪ್ರಭವಾ ಇತಿ ವಿಂಧ್ಯಸ್ಯ ಗಜಪ್ರಭವತ್ವಾದಿತಿ ಭಾವಃ . ಜಂಬೂಕುಂಜೈಃ ಪ್ರತಿಹತರಯಂ ಪ್ರತಿಬದ್ಧವೇಗಂ . ಸುಖಪೇಯಮಿತ್ಯರ್ಥಃ . ಅನೇನ ಲಘುತ್ವಂ ಕಷಾಯಭಾವನಾ ಚ ವ್ಯಜ್ಯತೇ . ತಸ್ಯಾ ರೇವಾಯಾಸ್ತೋಯಮಾದಾಯ ಗಚ್ಛೇವ್ರಜ . ಹೇ ಘನ ಮೇಘ, ಅಂತಃ ಸಾರೋ ಬಲಂ ಯಸ್ಯ ತಂ ತ್ವಾಮನಿಲ ಆಕಾಶವಾಯುಃ . ಶರೀರಸ್ಥಶ್ಚ ಗಮ್ಯತೇ . ತುಲಯಿತುಂ ನ ಶಕ್ಯತಿ ಶಕ್ತೋ ನ ಭವಿಷ್ಯತಿ . ತಥಾಹಿ . ರಿಕ್ತೋಽನ್ತಃ . ಸಾರಶೂನ್ಯಃ ಸರ್ವೋಽಪಿ ಲಘುರ್ಭವತಿ . ಪ್ರಕಂಪ್ಯೋ ಭವತೀತ್ಯರ್ಥಃ . ಪೂರ್ಣತಾ ಸಾರವತ್ತ್ವಾ ಗೌರವಾಯಾಪ್ರಕಂಪ್ಯತ್ವಾಯ ಭವತೀತ್ಯರ್ಥಃ . ಅಯಮತ್ರ ದ್ವನಿಃ-ಆದೌ ವಮನಶೋಧಿತಸ್ಯ ಪುಂಸಃ ಪಂಚಾಚ್ಛೇಷ್ಮಶೋಷಣಾಯ ಲಘುತಿಕ್ತಕಷಾಯಾಂಬುಪಾನಾಲ್ಪಬಲಸ್ಯ ವಾತಪ್ರಕಂಪೋ ನ ಸ್ಯಾದಿತಿ . ಯಥಾಹ ವಾಗ್ಭಟಃ - “ಕಷಾಯಾಃ ಸ್ವಾದವೋಷ್ಯಸ್ಯ ವಿಶುದ್ಧಾ ಶ್ಲೇಷ್ಮಣೋ ಹಿತಾಃ . ಕಿಮು ತಿಕ್ತಕಷಾಯಾಃವಾ ಯೇ ನಿಸರ್ಗಾತ್ಕಫಾಪಹಾಃ .. ಕೃತಶುದ್ಧೇಃ ಕ್ರಮಾತ್ಪೀತಪೇಯಾದೇಃ ಪಥ್ಯ ಭೋಜಿನಃ . ವಾತಾದಿಭಿರ್ನ ಬಾಧಾ ಸ್ಯಾದಿಂದ್ರಿಯೈರಿವ ಯೋಗಿನಃ .. ಇತಿ ..

ನೀಪಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಹರಿತಕಪಿಶಂ ಕೇಶರೈರ್ಧರೂಢೈ-
ರಾವಿಭೂತಪ್ರಥಮಮುಕುಲಾಃ ಕಂದಲೀಶ್ಚಾನುಕಚ್ಚಂ .

ಜಗ್ಧ್ವಾ ರಣೈಷ್ವಧಿಕಸುರಭಿಂ ಗಂಧಮಾಘ್ರಾಯ ಚೋರ್ವ್ಯಾಃ

ಸಾರಂಗಾಸ್ತೇ ಜಲಲವಮುಚಃ ಸೂಚಯಿಷ್ಯಂತಿ ಮಾರ್ಗಂ .. 21..

ನೀಪಮಿತಿ .. ಸಾರಂಗಾ ಮತಂಗಜಾಃ ಕುರಂಗಾ ಭೃಂಗಾ ವಾ .. “ಸಾರಂಗಶ್ಚಾತಕೇ ಭೃಂಗೇ ಕುರಂಗೇ ಚ ಮತಂಗಜೇ” ಇತಿ ವಿಶ್ವಃ .. ಅರ್ಧರೂಢೈರೇಕದೇಶೋದ್ಗತೈಃ ಕೇಸರೈಃ ಕಿಂಜಲ್ಕೈರ್ಹರಿತಂ ಪಾಲಾಶವರ್ಣ ಕಪಿಶಂ ಕೃಷ್ಣಪೀತಂ ಚ .. “ಪಾಲಾಶೋ ಹರಿತೋ . ಹರಿತ್” ಇತಿ . “ಶ್ಯಾವಃ ಸ್ಯಾತ್ಕಪಿಶೋ ಧೂಮ್ರಧೂಮಲೌ ಕೃಷ್ಣಲೋಹಿತೇ” ಇತಿ ಚಾಮರಃ .. ಶ್ಯಾಮವರ್ಣಮಿತಿ ಯಾವತ್ .. “ವರ್ಣೋ ವರ್ಣೇನ ಇತಿ ಸಮಾಸಃ .. ನೀಪಂ ಸ್ಥಲಕದಂಬಕುಸುಮಂ .. “ಅಥ ಸ್ಥಲಕದಂಬಕೇ . ನೀಪಃ ಸ್ಯಾತ್ಪಲಕೇ” ಇತಿ ಶಬ್ದಾರ್ಣವೇ .. ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ . ವಿದಿತ್ವೇತಿ ಯಾವತ್ . ತಥಾ ಕಚ್ಛೇವನೂಪೇಷ್ಣುಕಚ್ಚಂ .. “ಅವ್ಯಯಂ ವಿಭಕ್ತಿ” ಇತ್ಯಾದಿನಾ ವಿಭಕ್ತರ್ಥೇಽವ್ಯಯೀಭಾವಃ .. “ಜಲಪಾಯಮನೂಪಂ ಸ್ಯಾತ್ಪುಂಸಿ ಕಚ್ಚ ಸ್ವಧಾವಿಧಃ” ಇತ್ಯಮರಃ .. ಆವಿಭೂತಾಃ ಪ್ರಥಮಾಃ ಪ್ರಥಮೋತ್ಪನ್ನಾ ಮುಕುಲಾ ಯಾಸಾಂ ತಾಃ ಕಂದಲೀರ್ಭೂಮಿಕದಲೀಃ .. ದ್ರೋಣಪರ್ಣೇ ಸ್ನಿಗ್ಧಕಂದಾ ಕಂದಲೀ ಭೂಕದಲ್ಯಪಿ ಇತಿ ಶಬ್ದಾರ್ಣವೇ .. ಜಗ್ಧ್ವಾ ಭಕ್ಷಯಿತ್ವಾ .. “ಅದೋ ಜಗ್ಧಿಃ” ಇತಿ ಜಗ್ಧ್ವಾದೇಶಃ .. ಅರಣೈಷ್ವಧಿಕಸುರಭಿಮತಿಘ್ರಾಣತರ್ಪಣಂ “ದಗ್ಧಾರಣೈಷು” ಇತಿ ಪಾರೇ “ದಗ್ಧಂ” ಇತ್ಯಧಿಕವಿಶೇಷಣಂ .. ಅರ್ಧವಶಾತ್ಕನ್ಲಿಶ್ಚ ದೃಷ್ಟ್ವೈವೇತ್ಯನ್ವಯೋ

ದ್ರಷ್ಟವ್ಯಃ .. ಉರ್ವ್ಯಾ ಭೂಮೇರ್ಗಂಧಮಾಘ್ರಾಯ ಜಲಲವಮುಚೋಃ ಮೇಘಸ್ಯ
ತೇ ತವ ಮಾರ್ಗಂ ಸೂಚಯಿಷ್ಯಂತ್ಯನುಮಾಪಯಿಷ್ಯಂತಿ . ಯತ್ರ ಯತ್ರ
ವೃಷ್ಟಿಕಾರ್ಯಂ ಕಂದಲೀ ಮುಕುಲನೀಪಕುಸುಮಾದಿಕಂ ದೃಶ್ಯತೇ ತತ್ರ ತತ್ರಃ ತ್ವಯಾ
ವೃಷ್ಟಮಿತ್ಯನುಮೀಯತ ಇತಿ ಭಾವಃ ..

ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ತಮಪಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾಯತೇ

ಅಂಭೋಬಿಂದುಗ್ರಹಣಚತುರಾಂಶ್ಚಾತಕಾನ್ವೀಕ್ಷಮಾಣಾಃ

ಶ್ರೇಣೀಭೂತಾಃ ಪರಿಗಣನಯಾ ನಿರ್ದಿಶಂತೋ ಬಲಾಕಾಃ .

ತ್ವಾಮಾಸಾದ್ಯ ಸ್ತನಿತಸಮಯೇ ಮಾನಯಿಷ್ಯಂತಿ ಸಿದ್ಧಾಃ

ಸೋತ್ಕಂಪಾನಿ ಪ್ರಿಯಸಹಚರೀಸಂಭ್ರಮಾಲಿಂಗಿತಾನಿ ..

ಅಂಭ ಇತಿ .. ಅಂಭೋಬಿಂದುನಾಂ ವರ್ಷೋದಬಿಂದುನಾಂ ಗ್ರಹಣೇಃ . “ಸರ್ವಂ

ಸಹಾ ಪತಿತಮಂಬು ನ ಚಾತಕಸ್ಯ ಹಿತಂ” ಇತಿ ಶಾಸ್ತ್ರಾಃ ಭೂಸ್ಪಷ್ಟೋದಕಸ್ಯ

ತೇಷಾಂ ರೋಗಹೇತುತ್ವಾದಂತರಾಲ ಏವ ಸ್ವೀಕಾರೇ . ಚತುರಾಂಶ್ಚಾತಕಾನ್ವೀಕ್ಷಮಾಣಾಃ

ಕೌತುಕಾತ್ಪಶ್ಯಂತಃ ಶ್ರೇಣೀಭೂತಾ ಬದ್ಧಪಂಕ್ತಿಃ .. ಅಭೂತತದ್ಯಾವೇ ಚ್ಚಿಃ .. ಬಲಾಕಾ

ಬಕಪಂಕಿಃ ಪರಿಗಣನಯೈಕಾ ದ್ವೇ ತಿಸ್ರ ಇತಿ ಸಂಖ್ಯಾನೇನ ನಿರ್ದಿಶಂತೋ

ಹಸ್ತೇನ, ದರ್ಶಯಂತಃ ಸಿದ್ಧಾಃ ಸ್ತನಿತಸಮಯೇ ತ್ವದ್ಗರ್ಜಿತಕಾಲೇ ಸೋತ್ಕಂಪಾಃ

ನ್ಯುತ್ಕಂಪಪೂರ್ವಕಾಣಿ ಪ್ರಿಯಸಹಚರೀಣಾಂ ಸಂಭ್ರಮೇಣಾಲಿಂಗಿತಾನ್ಯಾಃ ಸಾದ್ಯ

. ಸ್ವಯಂ ಗ್ರಹಣಾ ಶ್ಲೇಷಸುಖಮನುಭೂಯೇತ್ಯರ್ಥಃ .. ತ್ವಾಂ ಮಾನಾಯಿಷ್ಯಂತಿ .

ತ್ವನ್ನಿಮಿತ್ತತ್ವಾತ್ಸುಖಲಾಭಸ್ಯೇತಿ ಭಾವಃ .. 24

ಉತ್ಪಶ್ಯಾಮಿ ದ್ರುತಮಪಿ ಸಖೇ ಮತ್ಪ್ರಿಯಾರ್ಥ ಯಿಯಾಸೋಃ

ಕಾಲಕ್ಷೇಪಂ ಕಕುಭಸುರಭೌ ಪರ್ವತೇ ಪರ್ವತೇ ತೇ .

ಶುಕ್ಲಾಪಾಂಗೈಃ ಸಜಲನಯನೈಃ ಸ್ವಾಗತೀಕೃತ್ಯ ಕೇಕಾಃ

ಪ್ರತ್ಯುದ್ಯಾತಃ ಕಥಮಪಿ ಭವಾನ್ಗಂತುಮಾಶು ವ್ಯವಸ್ಯೇತ್ .. 22..

ಉತ್ಪಶ್ಯಾಮೀತಿ .. ಹೇ ಸಖೇ ಮೇಘ, ಮತ್ಪ್ರಿಯಾರ್ಥಂ ಯಥಾ ತಥಾ ದ್ರುತಂ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ

.. “ಲಘು ಕ್ಷಿಪ್ರಮರಂ ದ್ರುತಂ” ಇತ್ಯಮರಃ .. ಯಿಯಾಸೋರ್ಯಾತುಮಿಚ್ಛೋರಪಿ

.. ಯಾತೇಃ ಸನ್ನಂತಾದುಪ್ರತ್ಯಯಃ .. ತೇ ತವ ಕಕುಭೈಃ ಕುಟಜಕುಸುಮೈಃ

ಸುರಭೌ ಸುಗಂಧಿನಿ .. ಕಕುಭಃ ಕುಜೇರ್ಜುನೇ” ಇತಿ ಶಬ್ದಾರ್ಣವೇ .. ಪರ್ವತೇ

ಪರ್ವತೇ ಪ್ರತಿಪರ್ವತಂ .. ವೀಪ್ಸಾಯಾಂ ದ್ವಿರುಕ್ತಿಃ .. ಕಾಲಕ್ಷೇಪಂ ಕಾಲವಿಲಂಬಂ

.. “ಕ್ಷೇಪೋ ವಿಲಂಬೇ ನಿಂದಾಯಾಂ” ಇತಿ ವಿಶ್ವಃ .. ಉತ್ಪಶ್ಯಾಮ್ಯುತ್ಪ್ರೇಕ್ಷೇ ..

ವಿಲಂಬ ಹೇತುಂ ದರ್ಶಯನ್ನಾಶುಗಮನಂ ಪ್ರಾರ್ಥಯತೇ -ಶುಕ್ಲೇತಿ .. ಸಜಲಾನಿ

ಸಾನಂದಬಾಷ್ಪಾಣಿ ನಯನಾನಿ ಯೇಷಾಂ ತೈಃ ಶುಕ್ಲಾಪಾಂಗೈರ್ಮಯೂರೈಃ ..

“ಮಯೂರೋ ಬರ್ಹಿಣೋ ಬರ್ಹಿಃ ಶುಕ್ಲಾಪಾಂಗಃ ಶಿಖಾವಲಃ” ಇತಿ ಯಾದವಃ

.. ಕೇಕಾಃ ಸ್ವವಾಣೀಃ .. ಕೇಕಾ ವಾಣೀ ಮಯೂರಸ್ಯ” ಇತ್ಯಮರಃ .. ಸ್ವಾಗತೀಕೃತ್ಯ

ಸ್ವಾಗತವಚನೀಕೃತ್ಯ ಪ್ರತ್ಯುದ್ಯಾತಃ ಪ್ರತ್ಯುದ್ಯವಃ . ಮಯೂರವಾಣೀಕೃತಾತಿಥ್ಯ
 ಇತ್ಯರ್ಥಃ . ಭವಾನ್ಮಥಮಪಿ ಯಥಾಕಥಂಚಿದಾಶು ಗಂತುಂ ವ್ಯವಸ್ತೇದುದ್ಯಂಜೀತ
 .. ಪ್ರಾರ್ಥನೇ ಲಿಜ್ . “ಶೇಷೇ ಪ್ರಥಮಃ” ಇತಿ ಪ್ರಥಮಪುರುಷಃ . ಶೇಷಶ್ಚಾಯಂ
 ಭವಚ್ಛಬ್ದೋ ಯುಷ್ಮದಸ್ಮಚ್ಛಬ್ದವ್ಯತಿರೇಕಾತ್ .. “ಸ್ವಾಗತೀಕೃತ್ಯ ಕೇಕಾಃ” ಇತ್ಯತ್ರ
 ಕೇಕಾಸ್ವಾರೋಪ್ಯಮಾಣಸ್ಯ ಸ್ವಾಗತವಂಚನಸ್ಯ ಪ್ರಕೃತಪ್ರತ್ಯುಧ್ಗಮನೋಪಯೋಗಾತ್ಪರಿಣಾಮಃ
 . ತದುಕ್ತಮಲಂಕಾರ ಸರ್ವಸ್ವೇ - “ಆರೋಪ್ಯಮಾಣಸ್ಯ ಪ್ರಕೃತೋಪಯೋಗಿತ್ವೇ
 ಪರಿಣಾಮಃ” ಇತಿ ..

ಪಾಂಡುಚ್ಛಾಯೋಪವನವೃತಯಃ ಕೇತಕೈಃ ಸೂಚಿಭಿನ್ನೈ-

ನೀಡಾರಂಭೈರ್ಗ್ರಹವಲಿಭುಜಾಮಾಕುಲಗ್ರಾಮಚೈತ್ಯಾಃ .

ತ್ವಯ್ಯಾಸನೇ ಪರಿಣತಫಲಶ್ಯಾಮಜಂಬೂವನಾಂತಾಃ

ಸಂಪತ್ಯಂತೇ ಕತಿಪಯದಿನಸ್ಥಾಯಿಹಂಸಾ ದಶಾಣಾಃ .. 23..

ಪಾವಿತಿ .. ಹೇ ಮೇಘ, ತ್ವಯ್ಯಾಸನೇ ಸನ್ನಿಕೃಷ್ಟೇ ಸತಿ ದಶಾಣೋ ನಾಮ

ಜನಪದಾಃ ಸೂಚಿಭಿನ್ನೈಃ ಸೂಚಿಷು ಮುಕುಲಾಗ್ರೇಷು ಭಿನ್ನೈರ್ವಿಕಸಿತೈಃ ..

“ಕೇತಕೀ ಮುಕುಲಾಗ್ರೇಷು ಸೂಚಿಃ ಸ್ಯಾತ್ ಇತಿ ಶಬ್ದಾರ್ಥವೇ .. ಕೇತಕೈಃ

ಕೇತಕೀಕುಸುಮೈಃ ಪಾಂಡುಚ್ಛಾಯಾ ಹರಿತವರ್ಣಾ ಉಪವನಾನಾಂ ವೃತಯಃ

ಕಂಟಕಶಾಖಾವರಣಾ ಯೇಷು ತೇ ತಥೋಕ್ತಾಃ .. “ಪ್ರಾಕಾರೋ ವರಣಃ

ಸಾಲಃ ಪ್ರಾಚೀರಂ ಪ್ರಾಂತತೋ ವೃತಿಃ” ಇತ್ಯಮರಃ .. ತಥಾ ಗೃಹಬಲಿಭುಜಾಂ

ಕಾಕಾದಿಗ್ರಾಮಪಕ್ಷಿಣಾಂ ನೀಡಾರಂಭೈಃ ಕುಲಾಯ ನಿರ್ಮಾಣೈಃ .. “ಕುಲಾಯೋ

ನೀಡಮಸ್ತಿಯಾಂ” ಇತ್ಯಮರಃ .. ಚಿತ್ಯಾಯಾ ಇಮಾನಿ ಚೈತ್ಯಾನಿ ರಥ್ಯಾವೃಕ್ಷಾಃ ..

“ಚೈತ್ಯಮಾಯತನೇ ಬುದ್ಧಬಂದ್ಯೇ ಚೋದೇಶವಾದಪೇ” ಇತಿ ವಿಶ್ವಃ .. ಆಕುಲಾನಿ

ಸಂಕೀರ್ಣಾನಿ ಗ್ರಾಮೇಷು ಚೈತ್ಯಾನಿ ಯೇಷು ತೇ ತಥೋಕ್ತಾಃ . ತಥಾ ಪರಿಣತೈಃ

ಪಕ್ಕೈಃ ಫಲೈಃ ಶ್ಯಾಮಾನಿ ಯಾನಿ ಜಂಬೂವನಾನಿ ತೈರಂತಾ ರಮ್ಯಾಃ ..

“ಮೃತಾವವಸಿತೇ ರಮ್ಯೇ ಸಮಾಪ್ತಾವಂತ ಇಷ್ಯತೇ” ಇತಿ ಶಬ್ದಾರ್ಥವೇ .. ತಥಾ

ಕತಿಪಯೇಷ್ಟೇವ ದಿನೇಷು ಸ್ಥಾಯಿನೋ ಹಂಸಾ ಯೇಷು ತೇ ತಥೋಕ್ತಾ

ಏವಂವಿಧಾಃ ಸಂಪತ್ಯಂತೇ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ .. “ಪೋಟಾಯುವತಿಸ್ತೋಕಕತಿಪಯಃ”

ಇತ್ಯಾದಿನಾ ಕವಿಪಯಶಬ್ದಸ್ಯೋತ್ತರಪದತ್ವೇಽಪಿ ನ ತಚ್ಛಬ್ದಸ್ಯೋತ್ತರತ್ವಮಸ್ಯಸ್ಯ

ಶಾಸ್ತ್ರಸ್ಯ ಪ್ರಾಯಿಕತ್ವಾತ್ ..

ತೇಷಾಂ ದಿಕ್ಷು ಪ್ರಥಿತವಿಧಿಶಾಲಕ್ಷಣಾಂ ರಾಜಧಾನೀಂ

ಗತ್ವಾ ಸದ್ಯಃ ಫಲಮವಿಕಲಂ ಕಾಮುಕತ್ವಸ್ಯ ಲಬ್ಧ್ವಾ .

ತೀರೋಪಾಂತಸ್ತನಿತಸುಭಗಂ ಪಾಸ್ಯಸಿ ಸ್ವಾದು ಯಸ್ಮಾತ್

ಸಭ್ರೂಭಂಗಂ ಮುಖಮಿವ ಪಯೋ ವೇತ್ರವತ್ಯಾಶ್ಚಲೋಮಿಫ .. 24..

ತೇಷಾಮಿತಿ .. ದಿಕ್ಷು ಪ್ರಥಿತಂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಂ ವಿದಿಶೇತಿ ಲಕ್ಷಣಂ ನಾಮಧೇಯಂ
ಯಸ್ಯಾಸ್ತಾಂ .. “ಲಕ್ಷಣಂ ನಾಮ್ನಿ ಚಿನ್ತೇ ಚ” ಇತಿ ವಿಶ್ವಃ .. ತೇಷಾಂ ದಶಾರ್ಣಾನಾಂ
ಸಂಬಂಧಿನೀಂ .ಧೀಯಂತೇಽಸ್ಯಾಮಿತಿ ಧಾನೀ .. “ಕರಣಾಧಿಕರಣಯೋಶ್ಚ” ಇತಿ
ಲ್ಯುಟ್ .. ರಾಜ್ಞಾಂ ಧಾನೀ ರಾಜಧಾನೀ .. “ಕೃದ್ಯೋಗಲಕ್ಷಣಾ ಷಷ್ಠೀ ಸಮಸ್ಯತೇ”
ಇತಿ ವಕ್ತವ್ಯಾತ್ಸಮಾಸಃ .. ತಾಂ ಪ್ರಧಾನನಗರೀಂ .. “ಪ್ರಧಾನನಗರೀ ರಾಜ್ಞಾಂ
ರಾಜಧಾನೀತಿ ಕಥ್ಯತೇ” ಇತಿ ಶಬ್ದಾರ್ಣವೇ .. ಗತ್ವಾ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಸದ್ಯಃ ಕಾಮುಕತ್ವಸ್ಯ
ವಿಲಸಿತಾಯಾಃ .. “ವಿಲಾಸೀ ಕಾಮುಕಃ ಕಾಮೀ ಸ್ತ್ರೀಪರೋ ರತಿಲಂಪಟಃ” ಇತಿ
ಶಬ್ದಾರ್ಣವೇ .. ಅವಿಕಲಂ ಸಮಗ್ರಂ ಫಲಂ ಪ್ರಯೋಜನಂ ಲಬ್ಧಾ ಲಪ್ಸ್ಯತೇ .
ತ್ವಯೇತಿ ಶೇಷಃ .. ಕರ್ಮಣಿ ಲುಟ್ .. ಕುತಃ . ಯಸ್ಮಾತ್ಕಾರಣಾತ್ಸ್ವದುಃ ಮಧುರಂ
. ಚಲಾ ಊರ್ಮಯೋ ಯಸ್ಯ ತಚ್ಚಲೋರ್ಮಿ ತರಂಗಿತಂ ವೇತ್ರವತ್ಯಾ ನಾಮ
ನದ್ಯಾಃ ಪಯಃ ಸಭೂಭಂಗ ಭುಕುಟಿಯುಕ್ತಂ . ದಶನಪೀಡಯೇತಿ ಭಾವಃ .
ಮುಖಮಿವಾಧರಮಿವೇತ್ಯರ್ಥಃ . ತೀರೋಪಾಂತೇ ತಟಪ್ರಾಂತೇ ಯತ್ಸನಿತಂ
ಗರ್ಜಿತಂ ತೇನ ಸುಭಗಂ ಯಥಾ ತಥಾ ಸ್ತನಿತಶಬ್ದೇನ ಭಣಿತಮಪಿ ವ್ಯಪದಿಶ್ಯತೇ
. “ಊರ್ಧ್ವಮುಚ್ಚಲಿತಕಂಠನಾಸಿಕಂ ಹುಂಕೃತಂ ಸ್ತನಿತಮಲ್ಪಘೋಷವತ್”
ಇತಿ ಲಕ್ಷಣಾತ್ .. ಪಾಸ್ಯಸಿ . ಪಿಬತೇರ್ದಟ್ .. “ಕಾಮಿನಾಮಧರಾಸ್ವಾದಃ
ಸುರತಾದತಿರಿಚ್ಯತೇ” ಇತಿ ಭಾವಃ ..

ನೀಚೈರಾಖ್ಯಂ ಗಿರಿಮಧಿವಸೇಸ್ತತ್ರ ವಿಶ್ರಾಮಹೇತೋ-
ಸ್ತ್ವತ್ಸಂಪರ್ಕಾತ್ಪುಲಕಿತಮಿವ ಪ್ರೌಢಪುಷ್ಪೈಃ ಕದಂಬೈಃ .
ಯಃ ಪಣ್ಯಸ್ತ್ರೀರತಿಪರಿಮಲೋದ್ಗಾರಿಭಿನಾರ್ಗರಾಣಾ-
ಮುದ್ದಾಮಾನಿ ಪ್ರಥಯತಿ ಶಿಲಾವೇಶ್ಮಭಿಯೌವನಾನಿ .. 25..

ನೀಚೈರಿತಿ .. ಹೇ ಮೇವ, ತತ್ರ ವಿದಿಶಾಸಮೀಪೇ . ವಿಶ್ರಾಮೋ ವಿಶ್ರಮಃ
ಖೇದಾಪನಯಃ .. ಭಾವಾರ್ಥೇ ಘೃತ್ಯಯಃ .. ತಸ್ಯ ಹೇತೋಃ . ವಿಶ್ರಾಮಾರ್ಥಮಿತ್ಯರ್ಥಃ
.. “ಷಷ್ಠೀ ಹೇತುಪ್ರಯೋಗೇ” ಇತಿ ಷಷ್ಠೀ .. ವಿಶ್ರಾಮೇತ್ಯತ್ರ “ನೋದಾತ್ತೋಪದೇಶಸ್ಯ
ಮಾಂತಸ್ಯಾನಾಚ ಮೇಃ” ಇತಿ ಪಾಣಿನೀಯೇ ವೃದ್ಧಿಪ್ರತಿಷೇಧೇಽಪಿ “ವಿಶ್ರಾಮೋ
ವಾ” ಇತಿ ಚಂದ್ರವ್ಯಾಕರಣೇ ವಿಕಲ್ಪೇನ ವೃದ್ಧಿವಿಧಾನಾದೂಪಸಿದ್ಧಿಃ .. ಪ್ರೌಢಪುಷ್ಪೈಃ
ಪ್ರಬುದ್ಧಕುಸುಮೈಃ ಕದಂಬೈನೀಪವೃಕ್ಷೈಸ್ತ್ವತ್ಸಂಪರ್ಕಾತ್ತವ ಸಂಗಾತ್ . ಪುಲಕಾ
ಅಸ್ಯ ಜಾತಾಃ ಪುಲಕಿತಮಿವ ಸಂಜಾತಪುಲಕಮಿವ ಸ್ಥಿತಂ .. ತಾರಕಾದಿತ್ವಾದಿತಚ್ಚತ್ಯಯಃ
.. ನೀಚೈರಿತ್ಯಾಖ್ಯಾ ಯಸ್ಯ ತಂ ನೀಚೈರಾಖ್ಯಂ ಗಿರಿಮಧಿವಸೇಃ . ಗಿರೌ
ವಸೇರಿತ್ಯರ್ಥಃ .. “ಉಪಾನ್ವಧ್ಯಾಚ್ಚುಸಃ” ಇತಿ ಕರ್ಮತ್ವಂ .. ಯೋ ನೀಚೈರ್ಗಿರಿಃ
. ಪಣ್ಯಾಃ ಕ್ರೇಯಾಃ ಸ್ತ್ರಿಯಃ ಪಣ್ಯಸ್ತ್ರಿಯೋ ವೇಶ್ಯಾಃ .. “ವಾರಸ್ತ್ರೀ ಗಣಿಕಾ
ವೇಶ್ಯಾ ಪಣ್ಯಸ್ತ್ರೀ ರೂಪಜೀವಿನೀ” ಇತಿ ಶಬ್ದಾರ್ಣವೇ .. ತಾಸಾಂ ರತಿಷು

ಯಃ ಪರಿಮಲೋ ಗಂಧವಿಶೇಷಃ .. “ವಿಮದೋರ್ತೇ ಪರಿಮಲೋ ಗಂಧೇ ಜನಮನೋಹರೇ” ಇತ್ಯಮರಃ . ತಮುದ್ಗಿರಂತ್ಯಾವಿಷ್ಣುವಂತೀತಿ ತಥೋಕ್ತಾನಿ ತೈಃ . ಶಿಲಾವೇಶ್ಭಿಃ ಕಂದರೈರ್ನಾಗರಾಣಾಂ ಪೌರಾಣಾಮುದ್ವಾಮಾನ್ಯತ್ಕಟಾನಿ ಯೌವನಾನಿ ಪ್ರಥಯತಿ ಪ್ರಕಟಯತಿ .. ಉತ್ಕಟಯೌವನಾಃ ಕ್ವಚಿದನುರಕ್ತಾವಾರಾಂಗನಾ ವಿಶ್ರಂಭವಿಹಾರಾಕಾ ಡ್ವಿಷ್ಟೋ ಮಾತ್ರಾದ್ವಿಭಯಾನಿಶಧಿಸಮಯೇ ಕಂಚನ ವಿವಿಕ್ತಂ ದೇಶಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ರಮಂತೇ . ತಚ್ಚಾತ್ರ ಬಹುಲಮಸ್ತೀತಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಃ .. ಅತ್ರೋದ್ವಾರಶಬ್ದೋ ಗೌಣಾರ್ಥತ್ವಾನ್ ಜುಗುಪ್ಸಾವಹಃ . ಪ್ರತ್ಯುತ ಕಾವ್ಯಸ್ಯಾತಿಶೋಭಾಕರ ಏವ . ತದುಕ್ತಂ ದಂಡಿನಾ - “ನಿಷ್ಕಯೂತೋದ್ಗೀರ್ಣವಾಂತಾದಿ ಗೌಣವೃತ್ತಿವ್ಯಪಾಶ್ರಯಂ . ಅತಿಸುಂದರಮನ್ಯತ್ರ ಗ್ರಾಮ್ಯಕಕ್ಷಾಂ ವಿಗಾಹತೇ .. “ಇತಿ .. ವಿಶ್ರಾಂತಃ ಸನ್ವಜ ವನನದೀತೀರಜಾತಾನಿ ಸಿಂಚನುದ್ಯಾನಾನಾಂ ನವಜಲಕಣೈರ್ಯುಧಿಕಾಜಾಲಕಾನಿ . ಗಂಡಸ್ವೇದಾಪನಯನರುಜಾಕ್ಲಾಂತಕರ್ಣೋತ್ಪಲಾನಾಂ ಛಾಯಾದಾನಾತ್ಕ ಣಪರಿಚಿತಃ ಪುಷ್ಪಲಾವೀಮುಖಾನಾಂ .. 26..

ವಿಶ್ರಾಂತ ಇತಿ .. ವಿಶ್ರಾಂತಃ ಸಂಸ್ತತ್ರ ನೀಚೈರ್ಗಿರೌ ವಿನೀತಾದ್ವಶ್ರಮಃ ಸನ್ . ಅಥ ವಿಶ್ರಾಂತೇರನಂತರಂ . ವನೇಽರಣ್ಯೇ ಯಾ ನದ್ಯಸ್ತಾಸಾಂ ತೀರೇಷು ಜಾತಾನಿ ಸ್ವಯಂರೂಢಾನಿ . ಅಕೃತ್ರಿಮಾಣೀತ್ಯರ್ಥಃ .. ನದನದೀ - “ಇತಿ ಪಾರೇ” ಪುಮಾನ್ಸ್ತ್ರಿಯಾ ಇತ್ಯೇಕಶೇಷೋ ದುರ್ವಾರಃ .. ತೇಷಾಮುದ್ಯಾನಾನಾಮಾರಾಮಾಣಾಂ ಸಂಬಂಧೀನಿ ಯುಧಿಕಾಜಾಲಕಾನಿ ಮಾಗಧೀಕುಸುಮಮುಕುಲಾನಿ .. “ಅಥ ಮಾಗಧೀ . ಗಣಿಕಾ ಯುಧಿಕಾ” ಇತ್ಯಮರಃ .. “ಕೋರಕಜಾಲಕಕಲಿಕಾ ಕುಡ್ಮಲಮುಕುಲಾನಿ ತುಲ್ಯಾನಿ” ಇತಿ ಹಲಾಯುಧಃ .. ನವಜಲಕಣೈಃ ಸಿಂಚನ್ನಾದ್ರಕುರ್ವನ್ .. ಅತ್ರ ಸಿಂಚತೇರಾದ್ರೀಕರಣಾರ್ಥತ್ವಾದ್ವದ್ರವ್ಯಸ್ಯ ಕರಣತ್ವಂ . ಯತ್ರ ತು ಕ್ಷರಣಮರ್ಥಸ್ತತ್ರ ದ್ರವದ್ರವ್ಯಸ್ಯ ಕರ್ಮತ್ವಂ . ಯಥಾ “ರೇತಃ ಸಿಕ್ತ್ವಾ ಕುಮಾರೀಷು” . “ಸುಖೈರ್ನಿಷಿಂಚಂತಮಿವಾಮೃತಂ ತ್ವಚಿ” ಇತ್ಯೇವಮಾದಿ . ಏವಂ ಕಿರತೀತ್ಯಾದೀನಾಮಪಿ “ರಜಃ ಕಿರತಿ ಮಾರುತಃ” . ಅವಾಃ ಕಿರನ್ವಯೋವೃದ್ಧಾಸ್ತಂ ಲಾಜೈಃ ಪೌರಯೋಷಿತಃ” ಇತ್ಯಾದಿಷ್ಟರ್ಥಭೇದಾಶ್ರಯಣೇನ ರಜೋಲಾಜಾದೀನಾಂ ಕರ್ಮತ್ವಕರಣತ್ವೇ ಗಮಯಿತವ್ಯೇ .. ತಥಾ ಗಂಡಯೋಃ ಕಪೋಲಯೋಃ ಸ್ವೇದಸ್ಯಾಪನಯನೇನ ಪ್ರಮಾರ್ಜನೇನ ಯಾ ರುಜಾ ಪೀಡಾ .. ಭಿದಾದಿತ್ವಾದ್ವತ್ಯಯಃ .. ತಯಾ ಕ್ಲಾಂತಾನಿ ಮ್ಲಾನಾನಿ ಕರ್ಣೋತ್ಪಲಾನಿ ಯೇಷಾಂ ತೇಷಾಂ ತಥೋಕ್ತಾನಾಂ . ಪುಷ್ಪಾಣಿ ಲುನಂತೀತಿ ಪುಷ್ಪಲಾವ್ಯಃ ಪುಷ್ಪಾವಚಾಯಿಕಾಃ ಖಿಯಃ .. “ಕರ್ಮಣ್ಯಾಣ್ . ಟಿಡ್ಡಾಣಾಞ್” ಇತ್ಯಾದಿನಾ ಜೋಪ್ . ತಾಸಾಮ್ಲಾನಾಂ . ಛಾಯಾಯಾ ಅನಾತಪಸ್ಯ ದಾನಾತ್ . ಕಾಂತಿದಾನಂಚ ದ್ವನ್ಯತೇ .. ಛಾಯಾ ಸೂರ್ಯಪ್ರಿಯಾ

ಕಾಂತಿಃ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಮನಾತಪಃ” ಇತ್ಯಮರಃ .. ಕಾಮುಕದರ್ಶನಾತ್ಕಾಮಿನೀನಾಂ
ಮುಖಾನೇಕಾಲೋ ಭವತೀತಿ ಭಾವಃ .. ಕ್ಷಣಪರಿಚಿತಃ ಕ್ಷಣಂ ಸಂಸೃಷ್ಟಃ ಸನ್ . ನ ತು
ಚಿರಂ . ಗಚ್ಛ ..

ವಕ್ರಃ ಪಂಥಾ ಯದಪಿ ಭವತಃ ಪ್ರಸ್ಥಿತಸ್ಯೋತ್ತರಾಶಾಂ
ಸೌಧೋತ್ಸಂಗಪ್ರಣಯವಿಮುಖೋ ಮಾ ಸ್ಮ ಭೂರುಜ್ಜಯಿನ್ಯಾಃ .

ವಿದ್ಯುದ್ಧಾಮಸ್ಪುರಿತಚಕಿತ್ಯೆಸ್ತತ್ರ ಪೌರಾಂಗನಾನಾಂ
ಲೋಲಾಪಾಂಗೈರ್ಯದಿ ನ ರಮಸೇ ಲೋಚನೈರ್ವಂಚಿತೋಽಸಿ .. 27..

ವಕ್ರ ಇತಿ .. ಉತ್ತರಾಶಾಮುದೀಚೀಂ ದಿಶಂ ಪ್ರತಿ ಪ್ರಸ್ಥಿತಸ್ಯ -ಭವತಃ ಪಂಥಾ
ಉಜ್ಜಯಿನೀಮಾರ್ಗೋ ವಕ್ರೋ ಯದಪಿ . ದೂರೋ ಯದ್ಯಪೀತ್ಯರ್ಥಃ .
ವಿಂಧ್ಯಾದುತ್ತರವಾಹಿನ್ಯಾ ನಿರ್ವಿಂಧ್ಯಾಯಾಃ ಪ್ರಾಗ್ಭಾಗೇ ಕಿಯತ್ಯಪಿ ದೂರೇ
ಸ್ಥಿತೋಜ್ಜಯಿನೀ . ಉತ್ತರಪಥಸ್ತು ನಿರ್ವಿಂಧ್ಯಾಯಾಃ ಪಶ್ಚಿಮ ಇತಿವಕ್ರತ್ವಂ ..
ತಥಾಪ್ಯುಜ್ಜೀಯನ್ಯಾ ವಿಶಾಲನಗರಸ್ಯ .. “ವಿ-ಶಾಲೋಜ್ಜಯಿನೀ ಸಮಾ” ಇತ್ಯುತ್ಪಲಃ
. ಸೌಧಾನಾಮುತ್ಸಂಗೇಷೂಪರಿಭಾಗೇಷು ಪ್ರಣಯಃ ಪರಿಚಯಃ .. “ಪ್ರಣಯಃ
ಸ್ಯಾತ್ಪರಿಚಯೇ ಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಸೌಹೃದೇಽಪಿ ಚ” ಇತಿ ಯಾದವಃ .. ತಸ್ಯ ವಿಮುಖಃ
ಪರಾಜ್ಞುಖೋ ಮಾ ಸ್ಮ ಭೂಃ . ನ ಭವೇತ್ಯರ್ಥಃ .. “ಸ್ಮೋತ್ತರೇ ಲಜ್ಞ ಚ” ಇತಿ
ಚಕಾರಾದಾಶೀರರ್ಥೇ ಲಜ್ಞ . ನ ಮಾಜ್ಞೋಗೇ” ಇತ್ಯುತ್ಪಲಃ ..
ತತ್ರೋಜ್ಜಯಿನ್ಯಾಂ ವಿದ್ಯುದ್ಧಾಮ್ನಾಂ ವಿದ್ಯುಲತಾನಾಂ ಸ್ಪುರಿತೇಭ್ಯಃ ಸ್ಪುರಣೇಭ್ಯಶ್ಚ
ಕಿತ್ಯೆಲೋಲಾಪಾಂಗೈಶ್ಚಂಚಲಕಟಾಕ್ಷೈಃ ಪೌರಾಂಗನಾನಾಂ ಲೋಚನೈರ್ವ ರಮಸೇ
ಯದಿ ತರ್ಹಿ ತ್ವಂ ವಂಚಿತಃ ಪ್ರತಾರಿತೋಽಸಿ . ಜನ್ಮವೈಫಲ್ಯಂ ಭವೇದಿತ್ಯರ್ಥಃ ..
ಸಂಪ್ರತ್ಯುಜ್ಜಯಿನೀಂ ಗಚ್ಛತಸ್ತಸ್ಯ ಮಧ್ಯೇಮಾರ್ಗಂ ನಿರ್ವಿಂಧ್ಯಾಸಂಬಂಧಮಾಹಸ್ಯಾ-

ವೀಚಿಕ್ಷೋಭಸ್ತನಿತವಿಹಗಶ್ರೇಣಿಕಾಂಚೀಗುಣಾಯಾಃ

ಸಂಸರ್ಪಂತ್ಯಾಃ ಸ್ಥಲಿತಸುಭಗಂ ದರ್ಶಿತಾವರ್ತನಾಭೇಃ .

ನಿರ್ವಿಂಧ್ಯಾಯಾಃ ಪಥಿ ಭವ ರಸಾಭ್ಯಂತರಃ ಸನ್ನಿಪತ್ಯ

ಸ್ತ್ರೀಣಾಮಾದ್ಯಂ ಪ್ರಣಯವಚನಂ ವಿಭ್ರಮೋ ಹಿ ಪ್ರಿಯೇಷು .. 28..

ವೀಚೀತಿ .. ಹೇ ಸಖೇ, ಪಥ್ಯುಜ್ಜಯಿನೀಪಥೇ ವಾಚಿಕ್ಷೋಭೇಣಾ

ತರಂಗಸ್ವಲನೇನ ಸ್ತನಿತಾನಾಂ ಮುಖರಾಣಾಂ .. ಕರ್ತರಿ ಕ್ತಃ .. ವಿಹಗಾನಾಂ
ಹಂಸಾನಾಂ ಶ್ರೇಣಿಃ ಪಜ್ಜಿರೇವ ಕಾಂಚೀಗುಣೋ ಯಸ್ಯಾಸ್ತಸ್ಯಾಃ ಸ್ಥಲಿತೇನೋಪಸ್ವಲನೇನ
ಮದಸ್ವಲಿತೇನ ಚ ಸುಭಗಂ ಯಥಾ ತಥಾ ಸಂಸರ್ಪಂತ್ಯಾಃ ಪ್ರವಹಂತ್ಯಾ
ಗಚ್ಛಂತ್ಯಾಶ್ಚ ತಥಾ ದರ್ಶಿತಃ ಪ್ರಕಟಿತ ಆವರ್ತೇಽಮ್ಭಸಾಂ ಭ್ರಮ ಏವ ನಾಭಿಯಾ
.. ದಾವರ್ತೋಽಮ್ಭಸಾಂ ಭ್ರಮಃ ಇತ್ಯಮರಃ .. ನಿಷ್ಪ್ರಾಂತಾ ವಿಂಧ್ಯಾನಿರ್ವಿಂಧ್ಯಾ
ನಾಮ ನದೀಂ .. “ನಿರಾದಯಃ ಕ್ರಾಂತಾದ್ಯರ್ಥೇ ಪಂಚಮ್ಯಾಃ” ಇತಿ ಸಮಾಸಃ

“ದ್ವಿಗುಪ್ರಾಪ್ತಾ ಪನ್ನಾಲಂ-” ಇತ್ಯಾದಿನಾ ಪರವಲ್ಲಿಂಗತಾಪ್ರತಿಷೇಧಃ ..
ತನ್ಯಾ ನದ್ಯಾಃ ಸನ್ನಿಪತ್ಯ ಸಂಗತ್ಯ . ರಸೋ ಜಲಮಭ್ಯಂತರೇ ಯಸ್ಯ ಸಃ
. ಅನ್ಯತ್ರ ರಸೇನ ಶೃಂಗಾರೇಣಾಭ್ಯಂತರೋನ್ತರಂಗೋ ಭವ . ಸರ್ವಥಾ
ತನ್ಯಾ ರಸಮನುಭಬೇತ್ಯರ್ಥಃ .. “ಶೃಂಗಾರಾದೌ ಜಲೇ ವೀರ್ಯೇ ಸುವರ್ಣೇ
ವಿಷಶುಕ್ರಯೋಃ . ತಿಕ್ತಾದಾವಮೃತೇ ಚೈವ ನಿಯಾಸೇ ಪಾರದೇ ಧ್ವನೌ .. ಆಸ್ವಾದೇ
ಚ ರಸಂ ಪ್ರಾಹುಃ” ಇತಿ ಶಬ್ದಾರ್ಣವೇ .. ನನು ತತ್ಪ್ರಾರ್ಥನಾಮಂತರೇಣ ಕರ್ಥಂ
ತತ್ಪ್ರಾನುಭವೋ ಯುಜ್ಯತ ಇತ್ಯತ ಆಹ -ಸ್ತ್ರೀಣಾಮಿತಿ .. ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ಪ್ರಿಯೇಷು
ವಿಷಯೇ ವಿಭ್ರಮೋ ವಿಲಾಸ ಏವಾದ್ಯಂ ಪ್ರಣಯವಚನಂ ಪ್ರಾರ್ಥನಾವಾಕ್ಯಂ ಹಿ .
ಸ್ತ್ರೀಣಾಮೇಷ ಸ್ವಭಾವೋ ಯದ್ವಿಲಾಸೈರೇವ ರಾಗಪ್ರಕಾಶನಂ . ನ ತು ಕಂಠತ ಇತಿ
ಭಾವಃ .. ವಿಭ್ರಮಶ್ಚಾತ್ರ ನಾಭಿಸಂದರ್ಶನಾದಿರುಕ್ತ ಏವ ..
ನಿರ್ವಿಂಧ್ಯಾಯಾ ವಿರಹಾವಸ್ಥಾಂ ವರ್ಣಯಂಸ್ತನ್ನಿರಾಕರಣಂ ಪ್ರಾರ್ಥಯತೇ-
ವೇಣೀಭೂತಪ್ರತನುಸಲಿಲಾಸಾವತೀತಸ್ಯ ಸಿಂಧುಃ
ಪಾಂಡುಚ್ಚಾಯಾ ತಟರುಹತರುಭಂಶಿಭಿಜೀರ್ಣಪರ್ಣೈಃ .
ಸೌಭಾಗ್ಯಂ ತೇ ಸುಭಗ ವಿರಹಾವಸ್ಥಯಾ ವ್ಯಂಜಯಂತೀ
ಕಾರ್ಶ್ಯ ಯೇನ ತ್ಯಜತಿ ವಿಧಿನಾ ಸ ತ್ವಯೈವೋಪಪಾದ್ಯಃ .. 29..
ವೇಣೀತಿ .. ಅವೇಣೀ ವೇಣೀಭೂತಂ ವೇಣ್ಯಾಕಾರಂ ಪ್ರತನು ಸ್ತೋಕಂ ಚ ಸಲಿಲಂ
ಯಸ್ಯಾಃ ಸಾ ತಥೋಕ್ತಾ . ಅನ್ಯತ್ರ ವೇಣೀಭೂತ ಕೇಶಪಾಶೇತಿ ಚ ಧ್ವನ್ಯತೇ
. ರುಹಂತೀತಿ ರುಹಾಃ .. ಇಗುಪಧಲಕ್ಷಣಃ ಕಪ್ರತ್ಯಯಃ .. ತಟಯೋ ರುಹಾ
ಯೇ ತರವಸ್ತೇಭ್ಯೋ ಭ್ರಶ್ಯಂತೀತಿ ತಥೋಕ್ತೈಃ . ಜೀರ್ಣಪರ್ಣೈಃ ಶುಷ್ಕಪತ್ಯೈಃ
ಪಾಂಡುಚ್ಚಾಯಾ ಪಾಂಡುವರ್ಣಾ . ಅತ ಏವ ಹೇ ಸುಭಗ, ವಿರಹಾವಸ್ಥಯಾ
ಪೂರ್ವೋಕ್ತಪ್ರಕಾರಯಾ ಕರಣೇನ .. ಅತೀತಸ್ಯೈತಾವಂತಂ ಕಾಲಮತೀತ್ಯ ಗತಸ್ಯ
. ಪ್ರೋಷಿತಸ್ಯೇತ್ಯರ್ಥಃ . ತೇ ತವ ಸೌಭಾಗ್ಯಂ ಸುಭಗತ್ವಂ .. “ಹೃದ್ವಗಸಿಂಧ್ವಂತೇ
ಪೂರ್ವಪದಸ್ಯ ಚ” ಇತ್ಯುಭಯಪದವೃದ್ಧಿಃ .. ವ್ಯಂಜಯಂತೀ ಪ್ರಕಾಶಯಂತೀ . ಸ
ಖಲು ಸುಭಗೋ ಯಮಂಗನಾಃ ಕಾಮಯಂತ ಇತಿ ಭಾವಃ . ಅಸೌ ಪೂರ್ವೋಕ್ತಾ
ಸಿಂಧುರ್ನದೀ ನಿರ್ವಿಂಧ್ಯಾ .. ಸ್ತ್ರೀ ನದ್ಯಾಂ ನಾ ನದೇ ಸಿಂಧುರ್ದೇಶಭೇದೇಽಮ್ಬುಧೌ
ಗಜೇ” ಇತಿ ವೈಜಯಂತೀ .. ಯೇನ ವಿಧಿನಾ ವ್ಯಾಪಾರೇಣ ಕಾರ್ಯ ತ್ಯಜತಿ
ಸ ವಿಧಿಸ್ತ್ವಯೈವೋಪಪಾದ್ಯಃ . ಕರ್ತವ್ಯ ಇತ್ಯರ್ಥಃ . ಸ ಚ ವಿಧಿರೇಕತ್ರ
ವೃಷ್ಟಿರನ್ಯತ್ರ ಸಂಭೋಗಸ್ತದಭಾವನಿಬಂಧನತ್ವಾತ್ಪಾರ್ಶ್ವೇತಿ ಭಾವಃ .. ಇಯಂ
ಪಂಚಮೀ ಮದನಾವಸ್ಥಾ . ತದುಕ್ತಂ ರತಿರಹಸ್ಯೇ - “ನಯನಪ್ರೀತಿಃ ಪ್ರಥಮಂ
ಚಿತ್ತಾಸಂಗಸ್ತತೋಽಥ ಸಂಕಲ್ಪಃ . ನಿದ್ರಾಚ್ಛೇದಸ್ತನುತಾ ವಿಷಯನಿವೃತ್ತಿಸ್ತಪಾನಾಶಃ
.. ಉನ್ಮಾದೋ ಮೂರ್ಛಾ ಮೃತಿರಿತ್ಯೇತಾಃ ಸ್ಮರದಶಾ ದಶೈವಸ್ಯುಃ .. “ಇತಿ ..
“ತಾಮತೀತಸ್ಯ” ಇತಿ ಪಾಠಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ಸಿಂಧುರ್ನಾಮ ನದ್ಯಂತರಮಿತಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾತಂ

. ಕಿಂತು ಸಿಂಧುರ್ನಾಮ ಕಶ್ಚಚಿನ್ನದಃ ಕಾಶ್ಮೀರದೇಶೇಽಸ್ತಿ . ನದೀ ತು ಕುತ್ರಾಪಿ
ನಾಸ್ತೀತ್ಯುಪೇಕ್ಷ್ಯಮಿತ್ಯಾಚಕ್ಷೇತ ..

ಪ್ರಾಪ್ಯಾವಂತೀನುದಯನಕಥಾಕೋವಿದಗ್ರಾಮವೃದ್ಧಾನ್
ಪೂರ್ವೋದ್ದಿಷ್ಟಾಮನುಸರ ಪುರೀಂ ಶ್ರೀವಿಶಾಲಾಂ ವಿಶಾಲಾಂ .
ಸ್ವಲ್ಪೀಭೂತೇ ಸುಚರಿತಫಲೇ ಸ್ವರ್ಗಿಣಾಂ ಗಾಂ ಗತಾನಾಂ
ಶೇಷಃ ಪುಣ್ಯೈರ್ಹೃತಮಿವ ದಿವಃ ಕಾಂತಿಮತ್ಪಂಡಮೇಕಂ .. 30..

ಪ್ರಾಪ್ಯೇತಿ .. ವಿದಂತೀತಿ ವಿದಾಃ .. ಇಗುಪಧಲಕ್ಷಣಃ ಕಃ .. ಓಕಸೋ ವೇದ್ಯಸ್ಥಾನಸ್ಯ
ವಿದಾಃ ಕೋವಿದಾಃ .. ಓಕಾರಲುಪ್ತೇ ಷ್ವಷೋದರಾದಿತ್ವಾತ್ಪಾಧುಃ .. ಉದಯನಸ್ಯ
ವತ್ಸರಾಜಸ್ಯ ಕಥಾನಾಂ .. ವಾಸವದತ್ತಾ ಹರಣಾದ್ಯದ್ಭುತೋಪಾಖ್ಯಾನಾನಾಂ
ಕೋವಿದಾಸ್ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾ ಗ್ರಾಮೇಷು ಯೇ ವೃದ್ಧಾಸ್ತೇ ಸಂತಿ ಯೇಷು ತಾನವಂತೀಂಸ್ತನ್ನಾಮಜನವ
ತತ್ರ ಪೂರ್ವೋದ್ದಿಷ್ಟಾಂ ಪೂರ್ವೋಕ್ತಾಂ “ಸೌಧೋತ್ಸಂಗಮಣಯವಿಮುಖೋ
ಮಾ ಸ್ಮ ಭೂರುನ್ವಯಿನ್ಯಾಃ ಇತ್ಯುಕ್ತಾಂ ಶ್ರೀವಿಶಾಲಾಂ ಸಂಪತ್ತಿಮಹತೀಂ
.. “ಶೋಭಾಸಂಪತ್ತಿಪದ್ಮಾಸು ಲಕ್ಷ್ಮೀಃ ಶ್ರೀರಿವ ದೃಶ್ಯತೇ” ಇತಿ 1. ಶಾಶ್ವತಃ
.. ವಿಶಾಲಾಂ ಪುರೀಮುಜ್ಜಯಿನೀಮನುಸರ ವ್ರಜ .. ಕಥಮಿವ ಸ್ಥಿತಾಂ .
ಸುಚರಿತಫಲೇ ಪುಣ್ಯಫಲೇ ಸ್ವರ್ಗೋಪಭೋಗಲಕ್ಷಣೇ ಸ್ವಲ್ಪೀಭೂತೇ .
ಅತ್ಯಲ್ಪಾವಶಿಷ್ಟೇ ಸತೀತ್ಯರ್ಥಃ . ಗಾಂ ಭೂಮಿಂ ಗತಾನಾಂ .. “ಗೌರಿಲಾ ಕುಂಭಿನೀ
ಕ್ಷಮಾ” ಇತ್ಯಮರಃ .. ಪುನರಪಿ ಭೂಲೋಕಗತಾನಾಮಿತ್ಯರ್ಥಃ . ಸ್ವರ್ಗಿಣಾಂ
ಸ್ವರ್ಗವತಾಂ ಜನಾನಾಂ ಶೇಷಭುಂಕ್ತಶಿಷ್ಟೈಃ ಪುಣ್ಯೈಃ ಸುಕೃತೈರ್ಹೃತಮಾನೀತಂ
. ಸ್ವರ್ಗಾರ್ಥಾನುಷ್ಠಿತಕರ್ಮಶೇಷಾಣಾಂ ಸ್ವರ್ಗದಾನಾವಶ್ಯಂಭಾವಾದಿತಿ ಭಾವಃ
. ಕಾಂತಿ ರಸ್ಯಾಸ್ತೀತಿ ಕಾಂತಿಮದುಜ್ಜಲಂ . ಸಾರಭೂತಮಿತ್ಯರ್ಥಃ . ಏಕಂ
ಭುಕ್ತಾದನ್ಯತ್ .. “ಏಕೇ ಮುಖ್ಯಾನ್ಯಕೇವಲಾಃ” ಇತ್ಯಮರಃ .. ದಿವಃ ಸ್ವರ್ಗಸ್ಯ
ಖಂಡಮಿವ ಸ್ಥಿತಾಮಿತ್ಯುತ್ಪ್ರೇಕ್ಷಾ . ಏತೇನಾತಿಕ್ರಾ ನ್ತಸಕಲ ಭೂಲೋಕನಗರ
ಸೌಭಾಗ್ಯಸಾರತ್ವಮುಜ್ಜಯಿನ್ಯಾ ವ್ಯಜ್ಯತೇ ..

ದೀರ್ಘೀಕುರ್ವನ್ಪಟು ಮದಕಲಂ ಕೂಜಿತಂ ಸಾರಸಾನಾಂ
ಪ್ರತ್ಯೂಷೇಷು ಸ್ಫುಟಿತಕಮಲಾಮೋದಮೈತ್ರೀಕಷಾಯಃ .
ಯತ್ರ ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ಹರತಿ ಸುರತಗ್ಲಾನಿಮಂಗಾನುಕೂಲಃ
ಶಿಪ್ರಾವಾತಃ ಪ್ರಿಯತಮ ಇವ ಪ್ರಾರ್ಥನಾಚಾಟುಕಾರಃ .. 31..

ದೀರ್ಘೀಕುರ್ವನ್ನಿತಿ .. ಯತ್ರ ವಿಶಾಲಾಯಾಂ ಪ್ರತ್ಯೂಷೇಷ್ವಹರ್ಮುಖೇಷು ..
“ಪ್ರತ್ಯೂಷೋಹರ್ಮುಖಂ ಕಲ್ಯಾಣಂ” ಇತ್ಯಮರಃ .. ಪಟು ಪ್ರಸ್ಫುಟಂ . ಮದಕಲಂ
ಮದೇನಾವ್ಯಕ್ತಮಧುರಂ .. “ಧ್ವನೌ ತು ಮಧುರಾಸ್ಫುಟೀ . ಕಲಃ” ಇತ್ಯಮರಃ ..
ಸಾರಸಾನಾಂ ಪಕ್ಷಿವಿಶೇಷಾಣಾಂ .. “ಸಾರಸೋ ಮೈಥುನೀ ಕಾಮೀ ಗೋನರ್ದಃ

ಪುಷ್ಕರಾಷ್ಟ್ರಾಃ” ಇತಿ ಯಾದವಃ .. ಯದ್ವಾ ಸಾರಸಾನಾಂ ಹಂಸಾನಾಂ .. “ಚಕ್ರಾಂಗಃ ಸಾರಸೋ ಹಂಸಃ” ಇತಿ ಶಬ್ದಾರ್ಣವೇ .. ಕೂಜಿತಂ ರುತಂ ದೀರ್ಘೀಕುರ್ವನ್ . ವಿಸ್ತಾರಯನ್ನಿತ್ಯರ್ಥಃ . ಯಾವದ್ವಾತಂ ಶಬ್ದಾನುವೃತ್ತೇರಿತಿ ಭಾವಃ . ಏತೇನ ಪ್ರಿಯತಮಃ ಸ್ವಚಾಟುವಾಕ್ಯಾನುಸಾರಿ ಕ್ರೀಡಾಪಕ್ಷಿಕೂಜಿತಮವಿಚ್ಛಿನ್ನೀ ಕುರ್ವನ್ನಿತಿ ಚ ಗಮ್ಯತೇ . ಸ್ಫುಟಿತಾನಾಂ ವಿಕಸಿತಾನಾಂ ಕಮಲಾನಾಮಾಮೋದೇನ ಪರಿಮಲೇನ ಸಹ ಯಾ ಮೈತ್ರೀ ಸಂಸರ್ಗಸ್ತೇನ ಕಷಾಯಃ ಸುರಭಿಃ .. “ರಾಗದ್ರವ್ಯೇ ಕಷಾಯೋಽಸ್ತ್ರೀ ನಿಯಾಸೇ ಸೌರಭೇ ರಸೇ” ಇತಿ ಯಾದವಃ .. ಅನ್ಯತ್ರಃ ವಿಮರ್ದಗಂಧೇತ್ಯರ್ಥಃ .. “ವಿಮರ್ದೋತ್ಥೇ ಪರಿಮಲೋ ಗಂಧೇ ಜನಮನೋಹರೇ . ಆಮೋದಃ ಸೋಽತಿನಿಹಾರೀ” ಇತ್ಯಮರಃ .. ಅಂಗಾನುಕೂಲೋ ಗಾತ್ರಸುಖಸ್ಪರ್ಶಃ . ಅನ್ಯತ್ರ ಗಾಢಾಲಿಂಗನದತ್ತಗಾತ್ರ ಸಂವಾಹನ ಇತ್ಯರ್ಥಃ . ಭವಭೂತಿನಾ ಚೋಕ್ತಂ - “ಅಶಿಥಿಲಪರಿರಮ್ಪ್ರದೇತ್ತಸಂವಾಹನಾನಿ” ಇತಿ .. ಸಂವಾಹ್ಯಂತೇ ಚ ಸುರತಶ್ರಾಂತಾಃ ಪ್ರಿಯೈಯುವತಯಃ . ಏತತ್ಕವಿರೇವ ವಕ್ಷ್ಯತಿ - “ಸಂಭೋಗಾಂತೇ ಮಮ ಸಮುಚಿತೋ ಹಸ್ತಸಂವಾಹನಾನಾಂ” ಇತಿ .. ಶಿಪ್ರಾ ನಾಮ ಕಾಚಿತ್ತತ್ಯಾ ನದೀ ತಸ್ಯಾ ವಾತಃ ಶಿಪ್ರಾವಾತಃ .. ಶಿಪ್ರಾಗ್ರಹಣಂ ಶೈತ್ಯದ್ಯೋತನಾರ್ಥಂ .. ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಸುರತಸ್ಯ ಯಾಂಚಾ ತತ್ರ ಚಾಟು ಕರೋತೀತಿ ತಥೋಕ್ತಃ . ಪುನಃ ಸುರತಾರ್ಥಂ ಪ್ರಿಯವಚನ ಪ್ರಯೋಕ್ಷೇತ್ಯರ್ಥಃ .. ಕರ್ಮಣ್ಯಣ್ವತ್ಯಯಃ .. ಪ್ರಿಯತಮೋ ವಲ್ಲಭ ಇವ ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ಸುರತಗ್ಲಾನಿಂ ಸಂಭೋಗಖೇದಂ ಹರತಿ ನುದತಿ . ಚಾಟುಕ್ತಿಭಿರ್ವಿಸ್ಮೃತಪೂರ್ವ ರತಿಖೇದಾಃ ಸ್ತ್ರಿಯಃ ಪ್ರಿಯತಮಪ್ರಾರ್ಥನಾಂ ಸಫಲಯಂತೀತಿ ಭಾವಃ .. “ಪ್ರಾರ್ಥನಾಚಾಟುಕಾರಃ” ಇತ್ಯತ್ರ “ಖಂಡಿತನಾಯಿಕಾನುನೀತಾ” ಇತಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನೇ ಸುರತ ಗ್ಲಾನಿಹರಣಂ ನ ಸಂಭವತಿ . ತಸ್ಯಾಃ ಪೂರ್ವಂ ಸುರತಾಭಾವಾತ್ಪಶ್ಚಾತ್ತನಸುರತಗ್ಲಾನಿ ತು ನೇದಾನೀಂತನ ಕೋಪಶಮನಾರ್ಥಂ ಚಾಟುವಚನಸಾಧ್ಯಮಿತ್ಯುತ್ಪ್ರೇಕ್ಷೈವೋಚಿತಾ ವಿವೇಕಿನಾಂ .. “ಜ್ಞಾತೇಽನ್ಯಾಸಂಗವಿಕೃತೇ ಖಂಡಿತೇಷ್ಯಾಕಷಾಯಿತಾ” ಇತಿ ದಶರೂಪಕೇ ..

ಇತಃ ಪರಂ ಮಕ್ಷಿಪ್ತಮಪಿ ಶ್ಲೋಕತ್ರಯಂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾಯತೇ ..
ಹಾರಾಂಸ್ತಾರಾಂಸ್ತರಲಗುಟಿಕಾನೋಟಿಶಃ ಶಂಖಶುಕ್ತಿಃ
ಶಷ್ಟಶ್ಯಾಮಾನ್ಮರಕತಮಣೀನುನ್ಮಯೂಖ ಪ್ರರೋಹಾನ್ .
ಧೃಷ್ಟ್ವಾ ಯಸ್ಯಾಂ ವಿಪಣಿರಚಿತಾನ್ವಿದ್ಯುಮಾಣಾಂ ಚ ಭಂಗಾನ್
ಸಂಲಕ್ಷ್ಯಂತೇ ಸಲಿಲನಿಧಯಸ್ತೋಯಮಾತ್ರಾವಶೇಷಾಃ ..
ಹಾರಾನಿತಿ .. ಯಸ್ಯಾಂ ವಿಶಾಲಾಯಾಂ ಕೋಟಿಶೋ ವಿಪಣಿಷು
ಪಣ್ಯವೀಧಿಕಾಸು . “ವಿಪಣಿಃ ಪಣ್ಯವೀಧಿಕಾ” ಇತ್ಯಮರಃ .. ರಚಿತಾನ್ವಸಾರಿತಾನ್

.. ಇದಂ ವಿಶೇಷಣಂ ಯಥಾಲಿಂಗಂ ಸರ್ವತ್ರ ಸಂಬದ್ಧತೇ .. ತಾರಾಂಭುದ್ಧಾನ್
 .. “ತಾರೋ ಮುಕ್ತಾದಿಸಂಶುದ್ಧೌ ತರಣೇ ಶುದ್ಧಮೌಕ್ತಿಕೇ” ಇತಿ ವಿಶ್ವಃ ..
 ತರಲಗುಟಿಕಾನ್ಮಧ್ಯಮಣೀಭೂತಮಹಾರತ್ನಾನ್ .. “ತರಲೋ ಹಾರಮಧ್ಯಗಃ”
 ಇತ್ಯಮರಃ .. “ಪಿಂಡೇ ಮಣೌ ಮಹಾರತ್ನೇ ಗುಟಿಕಾ ಬದ್ಧಪಾರದೇ” ಇತಿ ಶಬ್ದಾರ್ಣವೇ
 . ಹಾರಾನ್ಮುಕ್ತಾವಲೀಃ . ತಥಾ ಕೋಟಿಶಃ ಶಂಖಾಂಶ್ಚ ಶುಕ್ರೀಶ್ಚ ಮುಕ್ತಾಸ್ತೋಟಾಂಶ್ಚ
 .. “ಮುಕ್ತಾಸ್ತೋಟಃ ಸ್ತ್ರಿಯಾಂ ಶುಕ್ತಿಃ ಶಂಖಃ ಸ್ಯಾತ್ಕಂಬುರಸ್ತ್ರಿಯೌ” ಇತ್ಯಮರಃ ..
 ಶಷ್ಪಂ ಬಾಲತೃಣಂ ತದ್ವಚ್ಚಯಾಮಾನ್ .. “ಶಷ್ಪಂ ಬಾಲತೃಣಂ ಘಾಸೋ ಯವಸಂ
 ತೃಣಮರ್ಜುನಂ” ಇತ್ಯಮರಃ .. ಉನ್ಮಯೂಖಮರೋಹಾನುದ್ಗತರಮ್ಯಾಂಕರಾನ್ಮರಕತಮಣಿ
 . ತಥಾ ನಿದ್ರಮಾಣಾಂ ಭಂಗಾನ್ಪವಾಲಖಂಡಾಂಶ್ಚ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸಲಿಲನಿಧಯಃ
 ಸಮುದ್ರಾಸ್ತೋಯಮಾಶ್ರಮವಶೇಷೋ ಯೇಷಾಂ ತೇ ತಾದೃಶಾಃ ಸಂಲಕ್ಷ್ಯಂತೇ .
 ತಥಾನುಮೀಯಂತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ . ರತ್ನಾಕರಾದಪ್ಯತಿರಿಚ್ಛ್ಯತೇ ರತ್ನ ಸಂಪದ್ವಿರಿತಿ ಭಾವಃ
 ..

ಪ್ರದ್ಯೋತಸ್ಯ ಪ್ರಿಯದುಹಿತರಂ ವತ್ಸರಾಜೋತ್ರ ಜಹೇ
 ಹೈಮಂ ತಾಲದ್ರಮವನಮಭೂದತ್ರ ತಸ್ಯೈವ ರಾಜ್ಞಃ .
 ಅತ್ರೋದ್ಭಾಂತಃ ಕಿಲ ನಲಗಿರಿಃ ಸ್ತಂಭಮುತ್ಪಾಟ್ಯ ದರ್ಪಾ-
 ದಿತ್ಯಾಗಂತೂನ್ವಮಯತಿ ಜನೋ ಯತ್ರ ಬಂಧೂನಭಿಜ್ಞಃ ..
 ಪ್ರದ್ಯೋತಸ್ಯೇತಿ .. ಅತ್ರ ಪ್ರದೇಶೇ ವತ್ಸರಾಜೋ ವತ್ಸದೇಶಾಧೀಶ್ವರ ಉದಯನಃ
 . ಪ್ರದ್ಯೋತಸ್ಯ ನಾಮೋಜ್ಜಯಿನೀನಾಯಕಸ್ಯ ರಾಜ್ಞಃ ಪ್ರಿಯದುಹಿತರಂ
 ವಾಸವದತ್ತಾಂ ಜಹೇ ಜಹಾರ . ಅತ್ರ ಸ್ಥಲೇ ತಸ್ಯೈವ ರಾಜ್ಞ ಪ್ರದ್ಯೋತಸ್ಯ ಹೈಮಂ
 ಸೌವರ್ಣಂ ತಾಲದ್ರಮವನಮಭೂತ್ . ಅತ್ರ ನಲಗಿರಿರ್ನಾಮೇಂದ್ರದತ್ತಸ್ತದಯೋ
 ಗಜೋ ದರ್ಪಾನ್ಮದಾತ್ಮಂಭಮಾಲಾನಮುತ್ಪಾಟ್ಯೋದ್ಧೌತ್ಯೋದ್ಭಾಂತ ಉತ್ಪತ್ಯ
 ಭ್ರಮಣಂ ಕೃತವಾನ್ . ಇತೀತ್ಥಂಭೂತಾಭಿಃ ಕಥಾಭಿರಿತ್ಯರ್ಥಃ . ಅಭಿಜ್ಞಃ
 ಪೂರ್ವೋಕ್ತಕಥಾಭಿಜ್ಞಃ ಕೋವಿದೋಜನ ಆಗಂತೂಂದೇಶಾಂತರಾದಾಗತಾನ್
 .. ಔಣಾದಿಕಸ್ತುನ್ಪತ್ಯಯಃ .. -ಬಂಧೂನ್ಯತ್ರ ವಿಶಾಲಾಯಾಂ ರಮಯತಿ
 ವಿನೋದಯತಿ .. ಅತ್ರ ಭಾವಿಕಾಲಂಕಾರಃ . ತದುಕ್ತಂ - “ಅತೀತಾನಾಗತೇ ಯತ್ರ
 ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷತ್ವೇನ ಲಕ್ಷಿತೇ . ಅತ್ಯದ್ಭುತಾರ್ಥಕಥನಾದ್ಭಾವಿಕಂ ತದುದಾಹೃತಂ .. “ಇತಿ ..
 ಪತ್ರಶ್ಯಾಮಾ ದಿನಕರ ಹಯಸ್ಪರ್ಧಿನೋ ಯತ್ರ ವಾಹಾಃ
 ಶೈಲೋದಗ್ರಾಸ್ತ್ವ ಮಿವ ಕರಿಣೋ ವೃಷ್ಟಿಮಂತಃ ಪ್ರಭೇದಾತ್ .
 ಯೋಧಾಗ್ರಣ್ಯಃ ಪ್ರತಿದಶಮುಖಂ ಸಂಯುಗೇ ತಸ್ವಿವಾಂಸಃ
 ಪ್ರತ್ಯಾದಿಷ್ಟಾಭರಣರುಚಯಶ್ಚಂದ್ರಹಾಸವ್ರಣಾಂಕೈಃ ..
 ಪತ್ರೇತಿ .. ಹೇ ಜಲದ, ಯತ್ರ ವಿಶಾಲಾಯಾಂ ವಾಹಾ ಹಯಾಃ ಪತ್ರ

ಶ್ಯಾಮಾಃ ಪಲಾಶವರ್ಣಾ ಅತ ಏವ ದಿನಕರಹಯಸ್ಪರ್ಧಿನೋ ವರ್ಣತೋ
 ವೇಗತಶ್ಚ ಸೂರ್ಯಾಶ್ಚಕಲ್ಪಾಸ್ತಥಾ ಶೈಲೋದಗ್ರಾಃ ಶೈಲವದುನ್ನತಾಃ ಕರಿಣಃ
 ಪ್ರಭೇದಾನ್ಮದಸ್ಯಾವಾದ್ಧೇತೋಸ್ತ್ವಮಿವ ವೃಷ್ಟಿಮಂತಃ . ಅಗ್ರಂ ನಯಂತೀತ್ಯಗ್ರಣ್ಯಾಃ
 .. “ಸತ್ಸುದ್ವಿಷ-” ಇತ್ಯಾದಿನಾ ಕ್ಷಿಪ್ .. “ಅಗ್ರಗ್ರಾಮಾಭ್ಯಾಂ ನಯತೇಃ” ಇತಿ
 ವಕ್ತವ್ಯಾಣ್ಣತ್ವಂ .. ಯೋಧಾನಾಮಗ್ರಯೋ ಭಟಶ್ರೇಷ್ಠಾಃ ಸಂಯುಗೇ ಯುದ್ಧೇ
 ಪ್ರತಿದಶಮುಖಮಭಿರಾವಣಂ ತಸ್ಥಿವಾಂಸಃ ಸ್ಥಿತವಂತಃ . ಅತ ಏವ ಚಂದ್ರಹಾಸಸ್ಯ
 ರಾವಣಾಸೇರ್ವಣಾನ್ಯ ತಾನ್ಯೇವಾಂಕಶ್ಚಿಹಾನಿ ತೈಃ .. “ಚಂದ್ರಹಾಸೋ ರಾವಣಾಸಾವಸಿಮಾತ್
 ಚ ಕ್ಷಚಿತ್” ಇತಿ ಶಾಶ್ವತಃ .. ಪ್ರತ್ಯಾದಿಷ್ಟಾಭರಣರುಚಯಃ ಪ್ರತಿವಿದ್ಧಭೂಷಣಕಾಂತಯಃ
 . ಶಸ್ತ್ರಪ್ರಹಾರಾ ಏವ ವೀರಾಣಾಂ ಭೂಷಣಮಿತಿ ಭಾವಃ . ಅತ್ರಾಪಿ ಭಾವಿಕಾಲಂಕಾರಃ

..
 ಜಾಲೋದ್ಗೀರ್ಣೇರುಪಚಿತವಪುಃ ಕೇಶಸಂಸ್ಕಾರ ಧೂಪೈಃ
 ಬಂಧುಪ್ರೀತ್ಯಾ ಭವನಶಿಖಿಭಿರ್ಧತ್ತನೃತ್ಯೋಪಹಾರಃ .
 ಹರ್ಮ್ಯೇಷ್ಟಸ್ಯಾಃ ಕುಸುಮಸುರಭಿಷ್ಟಧ್ವಜೋದಂ ನಯೇಥಾ
 ಲಕ್ಷ್ಮೀಂ ಪಶ್ಯಂಽಲಿತವನಿತಾಪಾದರಾಗಾಂಕಿತೇಷು .. 32..
 ಜಾಲೋದ್ಗೀರ್ಣೈರಿತಿ .. ಜಾಲೋದ್ಗೀರ್ಣೈರ್ಗವಾಕ್ಷಮಾರ್ಗನಿರ್ಗತೈಃ .. “ಜಾಲಂ ಗವಾಕ್ಷ
 ಆನಾಯೇ ಜಾಲಕೇ ಕಪಟೇ ಗಣೇ” ಇತಿ ಯಾದವಃ . ಕೇಶಸಂಸ್ಕಾರಧೂಪೈಃ
 . ವನಿತಾಕೇಶವಾಸನಾರ್ಯೈರ್ಗಂಧದ್ರವ್ಯಧೂಪೈರಿತ್ಯರ್ಥಃ .. ಅತ್ರ ಸಂಸ್ಕಾರ
 ಧೂಪಯೋಸ್ತಾದರ್ಥೈಃ ಪಿ ಯೂಪದಾವಾರ್ಧಿವತ್ಪ್ರಕೃತಿವಿಕಾರತ್ವಾಭಾವಾದಶ್ವಘಾಸಾದಿಷತ್ಪ್ರ
 ನ ಚತುರ್ಥೀನಮಾಸಃ .. ಉಪಚಿತವಪುಃ ಪರಿಪುಷ್ಟಶರೀರಃ . ಬಂಧೌ ಬಂಧುರಿತಿ
 ವಾ ಪ್ರೀತ್ಯಾ ಭವನ ಶಿಖಿಭಿರ್ಗೃಹ ಮಯೂರೈರ್ಧತ್ತೋ ನೃತ್ಯಮೇವೋಪಹಾರ
 ಉಪಾಯನಂ ಯಸ್ಮೈ ಸ ತಥೋಕ್ತಃ .. “ಉಪಾಯನಮುಪಗ್ರಾಹ್ಯಮುಪಹಾರಸ್ತಥೋಪದಾ
 ಇತ್ಯಮರಃ .. ಕುಸುಮೈಃ ಸುರಭಿಷು ಸುಗಂಧಿಷು ..-ಲಲಿತವನಿತಾಃ ಸುಂದರಸ್ತ್ರಿಯಃ
 .. “ಲಲಿತಂ ತ್ರಿಷು ಸುಂದರಂ” ಇತಿ ಶಬ್ದಾರ್ಣವೇ . ತಾಸಾಂ ಪಾದರಾಗೇಣ
 ಲಾಕ್ಷಾರಸೇನಾಂಕಿತೇಷು ಚಿಹಿತೇಷು ಹರ್ಮ್ಯೇಷು ಧನಿಕ ಭವನೇಷ್ಟಸ್ಯಾ
 ಉಜ್ಜಯಿನ್ಯಾ ಲಕ್ಷ್ಮೀಂ ಪಶ್ಯನ್ನದ್ವನಾದ್ವಗಮನೇನ ಖೇದಂ ಕ್ಲೇಶಂ ನಯೇಥಾ
 ಅಪನಯು ..

ಭರ್ತುಃ ಕಂಠಚ್ಛವಿರಿತಿ ಗಣೈಃ ಸಾದರಂ ವೀಕ್ಷ್ಯಮಾಣಃ
 ಪುಣ್ಯಂ ಯಾಯಾಸ್ತಿ ಭುವನಗುರೋರ್ಧಾಮ ಚಂಡೀಶ್ವರಸ್ಯಃ .
 ಧೂತೋದ್ಯಾನಂ ಕುವಲಯರಜೋಗಂಧಿಭಿರ್ಗಂಧವತ್ಯಾ-
 ಸ್ತೋಯಕ್ರೀಡಾನಿರತಯುವತಿಸ್ನಾನತಿಕ್ರಮ್ರುದ್ಧಿಃ .. 33..
 ಭರ್ತುರಿತಿ .. ಭರ್ತುಃ ಸ್ವಾಮಿನೋ ನೀಲಕಂಠಸ್ಯ ಭಗವತಃ ಕಂಠಸ್ಯೇವ

ಭವಿಯ್ಯಸ್ಯಾಸೌ ಕಂಠಚ್ಛವಿರಿತಿ ಹೇತೋರ್ಗಣೈಃ ಪ್ರಮಥೈಃ .. “ಗಣಸ್ತು
 ಗಣನಾಯಾಂ ಸ್ಯಾದ್ವಶೇ ಪ್ರಮಥೇ ಚಯೇ” ಇತಿ ಶಬ್ದಾರ್ಣವೇ .. ಸಾದರಂ ಯಥಾ
 ತಥಾ ವೀಕ್ಷ್ಯಮಾಣಃ ಸನ್ . ಪ್ರಿಯವಸ್ತುಸಾದಯಾದತಿಪ್ರಿಯತ್ವಂ ಭವೇದಿತಿ
 ಭಾವಃ . ತ್ರಯಾಣಾಂ ಭುವನಾನಾಂ ಸಮಾಹಾರಸ್ತ್ರಿಭುವನಂ .. “ತದ್ಗಿತಾರ್ಥ-
 ” ಇತ್ಯಾದಿನಾ ಸಮಾಸಃ .. ತಸ್ಯ ಗುರೋತ್ಪ್ರಲೋಕ್ಯನಾಧಸ್ಯ ಚಂಡೀಶ್ವರಸ್ಯಃ
 ಕಾತ್ಯಾಯನೀವಲ್ಲಭಸ್ಯ ಪುಣ್ಯಂ ಪಾವನಂ ಧಾಮ ಮಹಾಕಾಲಾಖ್ಯಂ ಸ್ಥಾನಂ
 ಯಾಯಾ ಗಚ್ಛ .. ವಿದ್ಯರ್ಥೇ ಲಿಜ್ .. ಶ್ರೇಯಸ್ಕರತ್ವಾತ್ಸರ್ವಥಾ ಯಾತವ್ಯಮಿತಿ
 ಭಾವಃ .. ಉಕ್ತಂ ಚ ಸ್ಯಾದೇ - “ಆಕಾಶೇ ತಾರಕಂ ಲಿಂಗಂ ಪಾತಾಲೇ
 ಹಾಟಕೇಶ್ವರಂ . ಮರ್ತ್ಯಲೋಕೇ ಮಹಾಕಾಲಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಕಾಮಮವಾಪ್ನುಯಾತ್
 .. “ಇತಿ .. ನ ಕೇವಲಂ ಮುಕ್ತಿಸ್ಥಾನಮಿದಂ ಕಿಂತು ವಿಲಾಸಸ್ಥಾನಮಪೀತ್ಯಾಹ -
 ಧೂತೇತಿ .. ಕುವಲಯರಜೋಗಂಧಿಭಿರುತ್ಪಲಪರಾಗಗಂಧವದ್ಭಿಸ್ತೋಯಕ್ರೀಡಾಸು
 ನಿರತಾನಾಮಾಸಕ್ತಾನಾಂ ಯುವತೀನಾಂ ಸ್ಥಾನಂ ಸ್ಥಾನೀಯಂ ಚಂದನಾದಿ ..
 ಕರಣೇ ಲ್ಯುಟ್ .. “ಸ್ಥಾನೀಯೇಽಭಿಷವೇ ಸ್ಥಾನಂ” ಇತಿ ಯಾದವಃ .. ತೇನ
 ತಿಕ್ತೈಃ ಸುರಭಿಃ “ಕಟುತಿಕ್ತಕಷಾಯಾಸ್ತು ಸೌರಭೇ ಚ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ” ಇತಿ
 ಹಲಾಯುಧಃ . ಸೌಗಂಧ್ಯಾತಿಶಯಾರ್ಥಂ ವಿಶೇಷಣದ್ವಯಂ . ಗಂಧವತ್ಯಾ ನಾಮ
 ನದ್ಯಾಸ್ತತ್ರತ್ಯಾಯಾ ಮರುದ್ಭಿರ್ಮಾರುತ್ಯೈರ್ಧೂತೋದ್ಯಾನಂ ಕಂಪಿತಾಕ್ರೀಡಮಿತಿ
 ಧಾಮ್ನೋ ವಿಶೇಷಣಂ ..

ಅಪ್ಯನ್ಯಸ್ಮಿಂಜಲಧರ ಮಹಾಕಾಲಮಾಸಾದ್ಯ ಕಾಲೇ
 ಸ್ಥಾತವ್ಯಂ ತೇ ನಯನವಿಷಯಂ ಯಾವದತ್ಯೇತಿ ಭಾನುಃ .
 ಕುರ್ವನ್ಸಂಧ್ಯಾಬಲಿಪಟಹತಾಂ ಶೂಲಿನಃ ಶ್ಲಾಘನೀಯಾ-
 ಮಾಮಂದ್ರಾಣಾಂ ಫಲಮವಿಕಲಂ ಲಪ್ಸ್ಯಸೇ ಗರ್ಜಿತಾನಾಂ .. 34..

ಅಪೀತಿ .. ಯುಗ್ಮಂ ! ಹೇ ಜಲಧರ, ಮಹಾಕಾಲಂ ನಾಮ ಪೂರ್ವೋಕ್ತಂ
 ಚಂಡೀಶ್ವರಸ್ಥಾನಮನ್ಯಸ್ಮಿನ್ನನ್ಯಾತ್ಥಿರಿಕ್ಷೇಽಪಿ ಕಾಲಾಸಾದ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ಯ ತೇ ತವಂ
 ಸ್ಥಾತವ್ಯಂ . ತ್ವಯಾ ಸ್ಥಾತವ್ಯಮಿತ್ಯರ್ಥಃ .. “ಕೃತ್ಯಾನಾಂ ಕರ್ತರಿ ವಾ” ಇತಿ
 ಷಷ್ಟೀ .. ಯಾವದ್ಯಾವತಾ ಕಾಲೇನ ಭಾನುಃ ಸೂರ್ಯೇ ನಯನವಿಷಯಂ
 ದೃಷ್ಟಿಪಥಮತ್ಯೇತ್ಯತಿಕ್ರಾಮತಿ . ಅಸ್ತಮಯಕಾಲಪರ್ಯಂತಂ ಸ್ಥಾತವ್ಯಮಿತ್ಯರ್ಥಃ
 .. ಯಾವದಿತ್ಯೇತದವಧಾರಣಾರ್ಥೇ . “ಯಾವತ್ತಾವಚ್ಚ ಸಾಕಲ್ಯೇಽವಧೌ
 ಮಾನವಧಾರಣೇ” ಇತ್ಯಮರಃ .. ಕಿಮರ್ಥಮತ ಆಹ-ಕುರ್ವನ್ನಿತಿ .. ಶ್ಲಾಘನೀಯಾಂ
 ಪ್ರಶಸ್ತ್ಯಾಂ ಶೂಲಿನಃ ಶಿವಸ್ಯ ಸಂಧ್ಯಾಯಾಂ ಬಲಿಃ ಪೂಜಾ ತತ್ರ ಪಟಹತಾಂ
 ಕುರ್ವನ್ಸಂಪಾದಯನ್ನಾಮಂದ್ರಾಣಾಮೀಷದ್ಗಂಭೀರಾಣಾಂ ಗರ್ಜಿತಾನಾಮವಿಕಲಮಖಂಡಂ
 ಫಲಂ ಲಪ್ಸ್ಯಸೇ ಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯಸಿ .. ಲಭೀಃ ಕರ್ತರಿ ಇಟ್ .. ಮಹಾಕಾಲನಾಥಬಲಿಪಟಹತ್ವೇನ
 ವಿನಿಯೋಗಾತ್ತೇ ಗರ್ಜಿತಸಾಫಲ್ಯಂ ಸ್ಯಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ ..

ಪಾದನ್ಯಾಸೈಃ ಕ್ಷಣಿತರಶನಾಸ್ತತ್ರ ಲೀಲಾವಧೂತೈ-

ರತ್ನಚ್ಚಾಯಾಖಚಿತವಲಿಭಿಶ್ಚಾಮರೈಃ ಕ್ಲಾಂತಹಸ್ತಾಃ .

ವೇಶ್ಯಾಸ್ವತ್ನೋ ನಖಪದ ಸುಖಾನ್ವಾಪ್ಯ ವರ್ಷಾಗ್ರಬಿಂದೂ-

ನಾಮೋಕ್ಷ್ಯಂತೇ ತ್ವಯಿ ಮಧುಕರ ಶ್ರೇಣಿದೀರ್ಘಾನ್ಯಟಾಕ್ಷಾನೂ .. 35..

ಪಾದನ್ಯಾಸೈರಿತಿ . ತತ್ರ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲೇ .. ಪಾದನ್ಯಾಸೈಶ್ಚರಣನಿಕ್ಷೇಪೈರ್ನೃತ್ಯಾಂಗೈಃ

ಕ್ಷಣಿತಾಃ ಶಬ್ದಾಯಮಾನಾ ರಶನಾ ಯಾಸಾಂ ತಾಸ್ತಥೋಕ್ತಾಃ .. ಕ್ಷಣತೇರಕರ್ಮಕತ್ವಾತ್

“ಗತ್ಯರ್ಥಾಕರ್ಮಕ-” ಇತ್ಯಾದಿನಾ ಕರ್ತರಿ ಕ್ತಃ .. ಲೀಲಯಾ ವಿಲಾಸೇನಾವಧೂತೈಃ

ಕಂಪಿತೈರತ್ನಾನಾಂ ಕಂಕಣಮಣೀನಾಂ ಛಾಯಯಾ ಕಾಂತ್ಯಾ ಖಚಿತಾ

ರೂಪಿತಾ ವಲಯಶ್ಚಾಮರದಂಡಾ ಯೇಷಾಂ ತೈಃ .. “ವಲಿಶ್ಚಾಮರದಂಡೇ ಚ

ಜರಾವಿಶ್ಲಥಚರ್ಮಣಿ” ಇತಿ ವಿಶ್ವಃ .. ಚಾಮರೈರ್ವಾಲವ್ಯಜನೈಃ ಕ್ಲಾಂತಹಸ್ತಾಃ ..

ಏತೇನ ದೈಶಿಕಂ ನೃತ್ಯಂ ಸೂಚಿತಂ . ತದುಕ್ತಂ ನೃತ್ಯಸರ್ವಸ್ತೇ-ಖಡ್ಗಕಂದುಕವಸ್ತ್ರಾದಿದಂಡಿಕಾಚ

. ವೀಣಾಂ ಚ ದೃತ್ವಾ ಯತ್ಕುರ್ಯುರ್ನೃತ್ಯಂ ತದ್ವೈಶಿಕಂ ಭವೇತ್ .. ”

ಇತಿ .. ವೇಶ್ಯಾ ಮಹಾಕಾಲ ನಾಥಮುಪೇತ್ಯ ನೃತ್ಯಂತೋ ಗಣಿಕಾಸ್ವತ್ನೋ

ನಖಪದೇಷು ನಖಕ್ಷತೇಷು ಸುಖಾನ್ಸುಖಕರಾನ್ .. “ಸುಖಹೇತೌ ಸುಖೇ ಸುಖಂ”

ಇತಿ ಶಬ್ದಾರ್ಥವೇ .. ವರ್ಷಸ್ಯಾಗ್ರಬಿಂದೂನ್ವಥಮ ಬಿಂದೂನ್ವಾಪ್ಯ ತ್ವಯಿ

ಮಧುಕರಶ್ರೇಣಿದೀರ್ಘಾನ್ಯಟಾಕ್ಷಾನಪಾಂಗಾನಾಮೋಕ್ಷ್ಯಂತೇ .. “ಪರೈರೂಪಕೃತಾಃ

ಸಂತಃ ಸದ್ಯಃ ಪ್ರತ್ಯುಪಕುರ್ವತೇ” ಇತಿ ಭಾವಃ . ಕಾಮಿನೀದರ್ಶನೀಯತ್ವಲಕ್ಷಣಂ

ಶಿವೋಪಾಸನಾಫಲಂ ಸದ್ಯೋ ಲಪ್ಸ್ಯಸ ಇತಿ ಧ್ವನಿಃ ..

ಪಶ್ಚಾದುಚ್ಚೈ ಭರ್ಜತರುವನಂ ಮಂಡಲೇನಾಭಿಲೀನಃ

ಸಾಂಧ್ಯಂ ತೇಜಃ ಪ್ರತಿನವಜಪಾಪುಷ್ಪರಕ್ತಂ ದಧಾನಃ .

ನೃತ್ಯಾರಂಭೇ ಹರ ಪಶುಪತೇರಾದ್ರ್ವನಾಗಾಜಿನೇಚ್ಚಾಂ

ಶಾಂತೋದ್ವೇಗಸ್ತಿಮಿತನಯನಂ ದೃಷ್ಟಭಕ್ತಿಭರ್ವಾನ್ಯಾ .. 36..

ಪಶ್ಚಾದಿತಿ . ಪಶ್ಚಾತ್ಸಂಧ್ಯಾಬಲ್ಯನಂತರಂ ಪಶುಪತೇಃ ಶಿವಸ್ಯ ನೃತ್ಯಾರಂಭೇ

ತಾಂಡವಪ್ರಾರಂಭೇ ಪ್ರತಿನವಜಪಾಪುಷ್ಪರಕ್ತಂ ಪ್ರತ್ಯಗ್ರಜಪಾಕುಸೂಮಾರುಣಂ

ಸಂಧ್ಯಾಯಾಂ ಭವಂ ಸಾಂಧ್ಯಂ ತೇಜೋ ದಧಾನಃ . ಉಚ್ಚೈರುನ್ನತಂ ಭುಜಾ ಏವ

ತರವಸ್ತೇಷಾಂ ವನಂ ಮಂಡಲೇನ ಮಂಡಲಾಕಾರೇಣಾಮಿಲೀನೋಽಭಿವ್ಯಾಪ್ತಃ

ಸನ್ .. ಕರ್ತರಿ ಕ್ತಃ .. ಭವಾನ್ಯಾ ಭವಪತ್ನ್ಯಾ .. “ಇಂದ್ರವರುಣಭವಶರ್ವರುದ್ರಮೃಡಹಿಮಾರಣ

ಮಾತುಲಾಚಾರ್ಯಾಂಗಾಮಾನುಕ್” ಇತಿ ಜೋಷ್ ಆನುಗಾಗಮಶ್ಚ .. ಶಾಂತ

ಉದ್ವೇಗೋ . ನಾಗಾಜಿನದರ್ಶನ ಭಯಂ ಯಯೋಸ್ತೇ ಅತ ಏವ ಸ್ತಿಮಿತೇ ನಿಶ್ಚಲೇಃ

ನಯನೇ ಯಸ್ಮಿನ್ನರ್ಮಣಿ ತತ್ತಥೋಕ್ತಂ .. “ಉದ್ವೇಗಸ್ವರಿತೇ ಕ್ಲೇಶೇ ಭಯೇ

ಮಂಥರಗಾಮಿನಿ” ಇತಿ ಶಬ್ದಾರ್ಥವೇ .. ಭಕ್ತಿಃ ಪೂಜ್ಯೇಷ್ವನುರಾಗಃ .. ಭಾವಾರ್ಥೇ

ಕ್ರಿನ್ವತ್ಯಯಃ .. ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಭಕ್ತಿಯಸ್ಯ ಸ ದೃಷ್ಟಭಕ್ತಿಃ ಸನ್ . ಪಶುಪತೇರಾದ್ರ್ಯಂ
 ಲೋಣಿತಾದ್ರ್ಯಂ ಯನ್ನಾಗಾಜಿನಂ ಗಜಚರ್ಮ .. “ಅಜಿನಂ ಚರ್ಮ ಕೃತ್ತಿಃ ಸ್ತ್ರೀ”
 ಇತ್ಯಮರಃ .. ತತ್ರೇಚ್ಛಾಂ ಹರ ನಿವರ್ತಯ . ತ್ವಮೇವ ತತ್ಸಾನ್ಯೇ ಭವೇತ್ಯರ್ಥಃ
 . ಗಜಾಸುರಮರ್ದನಾನಂತರಂ ಭಗವಾನ್ಮಹಾದೇವಸ್ತದೀಯಮಾದ್ರ್ಯಾಜಿನಂ
 ಭುಜಮಂಡಲೇನ ಬಿಭ್ರತ್ತಾಂಡವಂ ಚಕಾರೇತಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಃ .. ದೃಷ್ಟಭಕ್ತಿರಿತಿ ಕಥಂ
 ರೂಪಸಿದ್ಧಿಃ . ದೃಷ್ಟಶಬ್ದಸ್ಯ “ಸ್ತ್ರಿಯಾಃ ಪುಂವತ್-” ಇತ್ಯಾದಿನಾ ಪುಂವದ್ಭಾವಸ್ಯ
 ದುರ್ಘಟತ್ವಾದಪೂರಣೇಪ್ರಿಯಾದಿಷ್ಟಿತಿ ನಿಷೇಧಾತ್ . ಭಕ್ತಿಶಬ್ದಸ್ಯ ಪ್ರಿಯಾದಿಷು
 ಪಾಠಾದಿತಿ . ತದೇತಚ್ಛೋದ್ಯಂ . ದೃಢಭಕ್ತಿರಿತಿ ಶಬ್ದಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ಪ್ರತಿವಿಹಿತಂ
 ಗಣವ್ಯಾಖ್ಯಾನೇ ದೃಢಂ ಭಕ್ತಿರಸ್ಯೇತಿ ನಪುಂಸಕಂ ಪೂರ್ವಪದಂ . ಅದಾರ್ಚನಿವೃತ್ತಿಪರತ್ವೇ
 ದೃಢಶಬ್ದಾ ಲಿಂಗವಿಶೇಷಸ್ಯಾನುಪಕಾರಿತ್ವಾತ್ಪ್ರೀತ್ವಮವಿವಕ್ಷಿತಮಿತಿ .. ಭೋಜರಾಜಸ್ತುಭಕ್ತೌ
 ಚ ಕರ್ಮಸಾಧನಾಯಾಮಿತ್ಯನೇನ ಸೂತ್ರೇಣ ಭಜ್ಯತೇ ಸೇವ್ಯತ ಇತಿ
 ಕರ್ಮಾರ್ಥತ್ವೇ ಭವಾನೀಭಕ್ತಿರಿತ್ಯಾದಿ ಭವತಿ . ಭಾವಸಾಧನಾಯಾಂ ತು
 ಸ್ಥಿರಮಕ್ತಿರ್ಭವಾನ್ಯಾಮಿತ್ಯಾದಿ ಭವತಿ” ಇತ್ಯಾಹ . ತದೇತತ್ಸರ್ವಂ ಸಮ್ಯಗ್ವಿವೇಚಿತಂ
 ರಘುವಂಶಸಂಜೀವಿನ್ಯಾಂ “ದೃಢಭಕ್ತಿರಿತಿ ಜ್ಯೇಷ್ಠೇ” ಇತ್ಯತ್ರ . ತಸ್ಮಾದ್ಧೃಢಭಕ್ತಿಶ್ರೇಷ್ಠತ್ವಾಽಪಿ
 ಮತಭೇದೇನ ಪೂರ್ವಪದಸ್ಯ ಸ್ತ್ರೀತ್ವೇನ ನಪುಂಸಕತ್ವೇನ ಚ ರೂಪಸಿದ್ಧಿರಸ್ತೀತಿ
 ಸ್ಥಿತಂ .. ಇತ್ಥಂ ಮಹಾಕಾಲನಾಥಸ್ಯ ಸೇವಾಮಕಾರಮಭಿಧಾಯ ಪುನರಪಿ
 “ನಗರಸಂಚಾರರಪ್ರಕಾರಮಾಹ-

ಗಚ್ಛಂತೀನಾಂ ರಮಣವಸತಿಂ ಯೋಷಿತಾಂ ತತ್ರ ನಕ್ತಂ
 ರುದ್ಧಾಲೋಕೇ ನರಪತಿಪಥೇ ಸೂಚಿಭೇದ್ಯೈಸ್ತಮೋಭಿಃ .

ಸೌದಾಮನ್ಯಾ ಕನಕನಿಕಷಸ್ನಿಗ್ಧಯಾ ದರ್ಶಯೋವೀಂ

ತೋಯೋತ್ಸರ್ಗ ಸ್ತನಿತಮುಖರೋ ಮಾ ಸ್ಮ ಭೂರ್ವಿಕ್ಲವಾಸ್ತಾಃ .. 37..

ಗಚ್ಛಂತೀನಾಮಿತಿ .. ತತ್ರೋಜ್ಜಯಿನ್ಯಾಂ ನಕ್ತಂ ರಾತ್ರೌ ರಮಣವಸತಿಂ ಪ್ರಿಯಭವನಂ
 ಪ್ರತಿ ಗಚ್ಛಂತೀನಾಂ ಯೋಷಿತಾಂ . ಅಭಿಸಾರಿಕಾಣಾಮಿತ್ಯರ್ಥಃ . ಸೂಚಿಭಿರ್ಭೇದ್ಯೈಃ
 . ಅತಿಸಾಂದ್ರೈರಿತ್ಯರ್ಥಃ . ತಮೋಭೀ ರುದ್ಧಾಲೋಕೇ ನಿರುದ್ಧದೃಷ್ಟಿಪ್ರಸಾರೇ
 ನರಪತಿಪಂಥೇ ರಾಜಮಾರ್ಗೇ ಕನಕಸ್ಯ ನಿಕಷೋ ನಿಕಷ್ಯತ ಇತಿ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತ್ಯಾ
 ನಿಕಷ ಉಪಲಗತರೇಖಾ ತಸ್ಯೇವ ಸ್ನಿಗ್ಧಂ ತೇಜೋಯಸ್ಯಾಸ್ತಯಾ .. “ಸ್ನಿಗ್ಧಂ
 ತು ಮಸೃಣೇ ಸಾಂದ್ರೇ ರಮ್ಯೇ ಕ್ಲಿಬೇ ಚ ತೇಜಸಿ” ಇತಿ ಶಬ್ದಾರ್ಣವೇ ..
 ಸುದಾಮ್ನಾದ್ರಿಣೈಕದಿಕ್ಸೌದಾಮನೀ ವಿದ್ಯುತ್ .. “ತೇನೈಕದಿಕ್” ಇತ್ಯಣ್ವತ್ಯಯಃ ..
 ಮೇಘದೂತಂ . ತಯೋರ್ವೀಂ ಮಾರ್ಗಂ ದರ್ಶಯ . ಕಿಂಚ ತೋಯೋತ್ಸರ್ಗ
 ಸ್ತನಿತಾಭ್ಯಾಂ ವೃಷ್ಟಿಗರ್ಜಿತಾಭ್ಯಾಂ ಮುಖರಃ ಶಬ್ದಾಯಮಾನೋ ಮಾ ಸ್ಮ ಭೂಃ .
 ಕುತಃ . ತಾ ಯೋಷಿತೋ ವಿಕ್ಲವಾ ಭೀರವಃ . ತತೋ ದೃಷ್ಟಿಗರ್ಜಿತೇ ನ ಕಾರ್ಯೇ

ಇತ್ಯರ್ಥಃ .. ನಾತ್ರತೋಯೋತ್ಸರ್ಗಸಹಿತಂ ಸ್ತನಿತಮಿತಿ ವಿಗ್ರಹಃ . ವಿಶಿಷ್ಟಸ್ಯೇವ
 ಕೇವಲಸ್ತನಿತಸ್ಯಾಪ್ಯನಿಷ್ಪತ್ವಾತ್ . ನ ಚ ದ್ವಂದ್ವಪಕ್ಷೇಽಲ್ಪಾಚ್ಚರಪೂರ್ವನಿಪಾತಶಾಸ್ತ್ರವಿರೋಧಃ
 . “ಲಕ್ಷಣ ಹೇತೋಃ ಕ್ರಿಯಾಯಾಃ” ಇತಿ ಸೂತ್ರ ಏವ ವಿಪರೀತ ನಿರ್ದೇಶೇನ
 ಪೂರ್ವನಿಪಾತಶಾಸ್ತ್ರಸ್ಯಾನಿತ್ಯತ್ವಜ್ಞಾಪನಾದಿತಿ ..
 ತಾಂ ಕಸ್ಯಾಂಚಿದ್ಭವನವಲಭೌ ಸುಪ್ತಪಾರಾವತಾಯಾಂ
 ನೀತ್ವಾ ರಾತ್ರಿಂ ಚಿರವಿಲಸನಾತ್ಪಿನ್ನವಿದ್ಯುತ್ಕಲತ್ರಃ .
 ದೃಷ್ಟೇ ಸೂರ್ಯೇ ಪುನರಪಿ ಭವಾನ್ವಾಹಯೇದಧ್ವಶೇಷಂ
 ಮಂದಾಯಂತೇ ನ ಖಲು ಸುಹೃದಾಮಭ್ಯುಪೇತಾರ್ಥಕೃತ್ಯಾಃ .. 38..
 ತಾಮಿತಿ .. ಚಿರಂ ವಿಲಸನಾತ್ಸ್ಪರ್ಶಾತ್ಪಿನ್ನಂ ವಿದ್ಯುದೇವ ಕಲತ್ರಂ ಯಸ್ಯ ಸ
 ಭವಾನ್ಸುಪ್ತಾಃ ಪಾರಾವತಾಃ ಕಲರವಾ ಯಸ್ಯಾಂ ತಸ್ಯಾಂ ವಿವಿಕ್ತಾಯಾಮಿತ್ಯರ್ಥಃ
 .. “ಪಾರಾವತಃ ಕಲರವಃ ಕಪೋತಃ” ಇತ್ಯಮರಃ .. ಜನಸಂಚಾರಸ್ತತ್ರಾಸಂಭಾವಿತ
 ಏವೇತಿ ಭಾವಃ . ಕಸ್ಯಾಂಚಿದ್ಭವನವಲಭೌ . ಗೃಹಾಚ್ಛಾದನೋಪರಿಭಾಗ ಇತ್ಯರ್ಥಃ ..
 “ಆಚ್ಛಾದನಂ ಸ್ಯಾದ್ವಲಭೀ ಗೃಹಾಣಾಂ” ಇತಿ ಹಲಾಯುಧಃ .. ತಾಂ ರಾತ್ರಿಂ ನೀತ್ವಾ
 ಸೂರ್ಯೇ ದೃಷ್ಟೇ ಸತಿ . ಉದಿತೇ ಸತೀತ್ಯರ್ಥಃ ಪುನರಪ್ಯಧ್ವಶೇಷಂ ವಾಹಯೇತ್
 . ತಥಾಹಿ ಸುಹೃದಾಂ ಮಿತ್ರಾಣಾಮಭ್ಯುಪೇತಾಂಗೀಕೃತಾರ್ಥಸ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನಸ್ಯ
 ಕೃತ್ಯಾ ಕ್ರಿಯಾ ಯೈಸ್ತೇ . ಅಭ್ಯುಪೇತಸುಹೃದಾರ್ಥ ಇತ್ಯರ್ಥಃ .. ಸಾಪೇಕ್ಷತ್ವೇಽಪಿ
 ಗಮಕತ್ವಾತ್ಸಮಾಸಃ .. “ಕೃತ್ಯಾ ಕ್ರಿಯಾದೇವತಯೋಃ ಕಾರ್ಯೇ ಸ್ತ್ರೀ ಕುಪಿತೇ ತ್ರಿಷು”
 ಇತಿ ಯಾದವಃ .. “ಕೃಷಃ ಶ ಚ” ಇತಿ ಚಕಾರಾತ್ಕೃತ್ಯಾ .. ನ ಮಂದಾಯಂತೇ ಖಲು
 ನ ಮಂದಾ ಭವಂತಿ ಹಿ . ನ ವಿಲಂಬಂತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ .. “ಲೋಹಿತಾದಿಡಾಭ್ಯಃ ಕೃಷ್”
 ಇತಿ ಕೃಷ್ . “ವಾ ಕೃಷಃ” ಇತ್ಯಾತ್ಮನೇಪದಂ ..
 ತಸ್ಮಿನ್ನಾಲೇ ನಯನಸಲಿಲಂ ಯೋಷಿತಾಂ ಖಂಡಿತಾನಾಂ
 ಶಾಂತಿಂ ನೇಯಂ ಪ್ರಣಯಿಭಿರತೋ ವರ್ತು ಭಾನೋಸ್ತಜಾಶು .
 ಪ್ರಾಲೇಯಾಸ್ತಂ ಕಮಲವದನಾತ್ಸೋಽಪಿ ಹರ್ತುಂ ನಲಿನ್ಯಾಃ
 ಪ್ರತ್ಯಾವೃತ್ತಸ್ತಯಿ ಕರರುಧಿ ಸ್ಯಾದನಲ್ಪಾಭ್ಯಸೂಯಃ .. 39..
 ತಸ್ಮಿನ್ನಿತಿ . ತಸ್ಮಿನ್ನಾಲೇ ಪೂರ್ವೋಕ್ತೇ ಸೂರ್ಯೋದಯಕಾಲೇ ಪ್ರಣಯಿಭಿಃ
 ಪ್ರಿಯತಮೈಃ ಖಂಡಿತಾನಾಂ ಯೋಷಿತಾಂ ನಾಯಿಕಾ ವಿಶೇಷಾಣಾಂ ..
 “ಜ್ಞಾತೇಽನ್ಯಾಸಂಗವಿಕೃತೇ ಖಂಡಿತೇಷ್ಯಾಕಷಾಯಿತಾ” ಇತಿ ದಶರೂಪಕೇ ..
 ನಯನಸಲಿಲಂ ಶಾಂತಿಂ ನೇಯಂ ನೇತವ್ಯಂ .. ನಯತಿರ್ದ್ವಿಕರ್ಮಕಃ .. ಅತೋ
 ಹೇತೋರ್ಭಾನೋರ್ವರ್ಮಾಶು ಶೀಘ್ರಂ ತ್ಯಜ . ತಸ್ಯಾವರಕೋ ಮಾ ಭೂರಿತ್ಯರ್ಥಃ
 .. ವಿಪಕ್ಷೇಽನಿಷ್ಠಮಾಚಷ್ಟೇ -ಸೋಽಪಿ ಭಾನುಃ . ನಲಾನ್ಯಂಬುಜಾನಿ ಯಸ್ಯಾಃ
 ಸಂತೀತಿ ನಲಿನೀ ಪದ್ಮಿನೀ .. “ತೃಣೇಮ್ಬುಜೇ ನಲಂ ನಾ ತು ರಾಜ್ಞಿ ನಾಲೇ
 ತು ನ ಸ್ತ್ರಿಯಾಂ” ಇತಿ ಶಬ್ದಾರ್ಣವೇ .. ತಸ್ಯಾಃ ಸ್ವಕಾಂತಾಯಾಃ ಕಮಲಂ

ಸ್ವಕುಸುಮಮೇವ ವದನಂ ತಸ್ಮಾತ್ಪಾಲೇಯಂ ಹಿಮಮೇವಾಸ್ತಮಶ್ಚು ಹರ್ತುಂ
ಶಮಯಿತುಂ ಪ್ರತ್ಯಾವೃತ್ತಃ ಪ್ರತ್ಯಾಗತಃ . ನಲಿನ್ಯಾಶ್ಚ ಭರ್ತುಭಾರ್ನೋದೇಶಾಂತರೇ
ನಲಿನ್ಯಂತರಗಮನಾತ್ಪಂಡಿತಾತ್ವಮಿತ್ಯಾಶಯಃ . ತತಸ್ತ್ವಯಿ . ಕರಾನಂಶೂನ್ಯನುಣಧ್ವೀತಿ
ಕರರುತ್ . ಕ್ವಿಪ್ . ತಸ್ಮಿನ್ನರರುಧಿ ಸತಿ . ಹಸ್ತರೋಧಿನಿ ಸತೀತಿ ಚ ಗಮ್ಯತೇ
.. “ಬಲಿಹಸ್ತಾಂಶವಃ ಕರಾಃ” ಇತ್ಯಮರಃ .. ಅನಲ್ಪಾಭ್ಯಸೂಯೋಽಧಿಕವಿದ್ವೇಷಃ
ನ್ಯಾತ್ . ಪ್ರಾಯೇಣೇಚ್ಛಾವಿಶೇಷವಿಘಾತಾದ್ವೇಷೋ ರೋಷವಿಶೇಷಶ್ಚ ಕಾಮಿನಾಂ
ಭವತೀತಿ ಭಾವಃ . ಕಿಂ ಚ “ಆತ್ಮಾನಂ ಚಾರ್ಕಮೀಶಾನಂ ವಿಷ್ಣುಂ ವಾ ದ್ವೇಷ್ಟಿ
ಯೋ ಜನಃ . ಶ್ರೇಯಾಂಸಿ ತಸ್ಯ ನಶ್ಯಂತಿ ರೌರವಂ ಚ ಭವೇದ್ಭುವಂ .. “ಇತಿ
ನಿಷೇಧಾತ್ಕಾರ್ಯಹಾನಿರ್ಭವಿಷ್ಯತೀತಿ ಧ್ವನಿಃ ..

ಗಂಭೀರಾಯಾಃ ಪಯಸಿ ಸರಿತಶ್ಚೇತಸೀವ ಪ್ರಸನ್ನೇ
ಭಾಯಾತ್ಮಾಪಿ ಪ್ರಕೃತಿಸುಭಗೋ ಲಪ್ಯತೇ ತೇ ಪ್ರವೇಶಂ .

ತಸ್ಮಾದಸ್ಯಾಃ ಕುಮುದವಿಶದಾನ್ಯರ್ಹಸಿ ತ್ವಂ ನ ಧೈರ್ಯಾ-
ನೋಘೀಕರ್ತುಂ ಚಟುಲಶಫರೋದ್ಧರ್ತನಪ್ರೇಕ್ಷಿತಾನಿ .. 40..

ಗಂಭೀರಾಯಾ ಇತಿ .. ಗಂಭೀರಾ ನಾಮ ಸರಿತ್ .. ಉದಾತ್ತನಾಯಿಕಾ ಚ ಧ್ವನ್ಯತೇ
.. ತಸ್ಯಾಃ ಪ್ರಸನ್ನೇನುರಕ್ತತ್ವಾದ್ಧೋಷರಹಿತೇ ಚೇತಸೀವ ಪ್ರಸನ್ನೇತಿನಿರ್ಮಲೇ
ಪಯಸಿ . ಪ್ರಕೃತ್ಯಾ ಸ್ವಭಾವೇನೈವ ಸುಭಗಃ ಸುಂದರಃ .. “ಸುಂದರೇಽಧಿಕಭಾಗ್ಯೇ ಚ
ದುರ್ದಿನೇತರವಾಸರೇ . ತುರಿಯಾಂಶೇ ಶ್ರೀಮತಿ ಚ ಸುಭಗಃ” ಇತಿ ಶಬ್ದಾರ್ಣವೇ
.. ತೇ ತವ ಭಾಯಾಚಾಸಾವಾತ್ಮಾ ಚ . ಸೋಽಪಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಶರೀರಂ ಚ ಪ್ರವೇಶಂ
ಲಪ್ಯತೇ . ಅಪಿಶಬ್ದಾತ್ಪ್ರವೇಶಮನಿಚ್ಛೋರಪೀತಿ ಭಾವಃ . ತಸ್ಮಾಚ್ಛಾಯಾದ್ವಾರಾಪಿ
ಪ್ರವೇಶಾವಶ್ಯಂಭಾವಿತ್ವಾದಸ್ಯಾ ಗಂಭೀರಾಯಾಃ . ಕುಮುದವದ್ವಿಶದಾನಿ ಧವಲಾನಿ
ಚಟುಲಾನಿ ಶೀಘ್ರಾಣಿ ಶಫರಾಣಾಂ ಮೀನಾನಾಮುದ್ಧರ್ತನಾನ್ಯುಲಂಠನಾನ್ಯೇವ
ಪ್ರೇಕ್ಷಿತಾನ್ಯವಲೋಕನಾನಿ .. “ತ್ರಿಷು ಸ್ಯಾಚ್ಚಟುಲಂ ಶೀಘ್ರಂ” ಇತಿ ವಿಶ್ವಃ ..
ಏತಾವದೇವ ಗಂಭೀರಾಯಾ ಅನುರಾಗಲಿಂಗಂ . ಧೈರ್ಯಾದ್ಧಾಷ್ಟರ್ಷಾತ್ .
ವೈಯಾತ್ಯಾದಿತಿ ಯಾವತ್ . ಮೋಘೀಕರ್ತುಂ ವಿಘಲೀಕರ್ತುಂ ನಾರ್ಹಸಿ .
ನಾನುರಕ್ತಾ ವಿಪ್ರಲಧವ್ಯೇತ್ಯರ್ಥಃ .. ಧೂರ್ತಲಕ್ಷಣಂ ತು - “ಕ್ಷಿಶ್ನಾತಿ ನಿತ್ಯಂ ಗಮಿತಾಂ
ಕಾಮಿನೀಮಿತಿ ಸುಂದರಃ . ಉಪೈತ್ಯರಕ್ತಾಂ ಯತ್ನೇನ ರಕ್ತಾಂ ಧೂರ್ತೋಽಂ
ವಿಮುಂಚತಿ .. “ಇತಿ ..

ತಸ್ಯಾಃ ಕಿಂಚಿತ್ಕರಧೃತಮಿವ ಪ್ರಾಪ್ತವಾನೀರಶಾಖಂ
ನೀತ್ವಾ ನೀಲಂ ಸಲಿಲವಸನಂ ಮುಕ್ತರೋಧೋನಿತಂಬಂ .

ಪ್ರಸ್ಥಾನಂ ತೇ ಕಥಮಪಿ ಸಖೇ ಲಂಬಮಾನಸ್ಯ ಭಾವಿ
ಜ್ಞಾತಾಸ್ವಾದೋ ವಿತಜಘನಾಂ ಕೋ ವಿಹಾತುಂ ಸಮರ್ಥಃ .. 41..

ತನ್ಯಾ ಇತಿ .. ಹೇ ಸಖೇ, ಪ್ರಾಪ್ತಾ ವಾನೀರಶಾಖಾ ವತೇಸಶಾಖಾ ಯೇನ ತತ್ತಥೋಕ್ತಮತಏವ ಕಿಂಚಿದೀಷತ್ಕರದೃತಂ ಹಸ್ತಾವಲಂಬಿತಮಿವ ಸ್ಥಿತಂ . ಮುಕ್ತಸ್ತುಕ್ತೋ ರೋಧಸ್ತಟಮೇವ ನಿತಂಬಃ ಕಟಿನ ತತ್ತಥೋಕ್ತಂ .. “ನಿತಂಬಃ ಪಶ್ಚಿಮೇ ಶ್ರೋಣಿಭಾಗೇದ್ರಿಕಟಕೇ ಕಟೌ” ಇತಿ ಯಾದವಃ .. ನೀಲಂ ಕೃಷ್ಣವರ್ಣಂ ತನ್ಯಾ ಗಂಭೀರಾಯಾಃ ಸಲಿಲಮೇವ ವಸನಂ ನೀತ್ವಾಪನೀಯ .. ಪ್ರಸ್ಥಾನಸಮಯೇ ಪ್ರೇಯಸೀವಸನಗ್ರಹಣಂ ವಿರಹತಾಪವಿನೋದನಾರ್ಥಮಿತಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಂ .. ಲಂಬಮಾನಸ್ಯ ಪೀತಸಲಿಲಭರಾಲ್ಲಂಬಮಾನಸ್ಯ . ಅನ್ಯತ್ರ ಜಘನಾರೂಢಸ್ಯ . ತೇ ತವ ಪ್ರಸ್ಥಾನಂ ಪ್ರಯಾಣಂ ಕಥಮಪಿ ಕೃಚ್ಛೇಣ ಭಾವಿ .. ಕೃಚ್ಛೈ ತೇ ಹೇತುಮಾಹ -ಜ್ಞಾತೇತಿ .. ಜ್ಞಾತಾಸ್ವಾದೋನು ಭೂತರಸಃ ಕಃ ಪುಮಾನ್ವಿವೃತಂ ಪ್ರಕಟೀಕೃತಂ ಜಘನಂ ಕಟಿಸ್ತತ್ಪೂರ್ವಭಾಗೋ ವಾ ಯಸ್ಯಾಸ್ತಾಂ .. “ಜಘನಂ ಸ್ಯಾತ್ಕಟೌ ಪೂರ್ವಶ್ರೋಣಿಮಾಗಾಪರಾಂಶಯೋಃ” ಇತಿ ಯಾದವಃ .. ವಿಹಾತುಂ ತ್ಯಕ್ತುಂ ಸಮರ್ಥಃ . ನಕೋಽಪೀತ್ಯರ್ಥಃ ..

ತ್ವನ್ನಿಷ್ಯಂದೋಚ್ಛಸಿತವಸುಧಾಗಂಧಸಂಪರ್ಕರಮ್ಯಃ

ಸ್ತ್ರೋತೋರಂಧದ್ವನಿತಸುಭಗಂ ದಂತಿಭಿಃ ಪೀಯಮಾನಃ .

ನೀಚೈರ್ವಾಸ್ಯತ್ಯುಪಜಿಗಮಿಷೋದೇವಪೂರ್ವಂ ಗಿರಿಂ ತೇ

ಶೀತೋ ವಾಯುಃ ಪರಿಣಮಯಿತಾ ಕಾನನೋದುಂಬರಾಣಾಂ .. 42..

ತ್ವದಿತಿ .. ತ್ವನ್ನಿಷ್ಯಂದೇನ ತವ ದೃಷ್ಟಯೋಚ್ಛು ಸಿತಾಯಾ ಉಪಬೃಂಹಿತಾಯಾ ವಸುಧಾಯಾ ಭೂಮೇರ್ಗಂಧಸ್ಯ ಸಂಪರ್ಕೇಣ ರಮ್ಯಃ . ಸುರಭಿರಿತ್ಯರ್ಥಃ

.. ಸ್ತೋತಃ ಶಬ್ದೇನೇಂದ್ರಿಯವಾಚಿನಾ ತದ್ವಿಶೇಷೋ ಘ್ರಾಣಂ ಲಕ್ಷ್ಯತೇ ..

“ಸ್ತ್ರೋತೋಽಮ್ಬುವೇಗೇಂದ್ರಿಯಯೋಃ” ಇತ್ಯಮರಃ .. ಸ್ತ್ರೋತೋರಂಧ್ರೇಷು

ನಾಸಾಗ್ರಕುಹರೇಷು ಯವನಿತಂ ಶಬ್ದಸ್ತೇನ ಸುಭಗಂ ಯಥಾ ತಥಾ ದಂತಿಭಿರ್ಗಚ್ಛಿಃ

ಪೀಯಮಾನಃ . ವಸುಧಾಗಂಧಲೋಭಾದಾಘ್ರಾಯಮಾಣ ಇತ್ಯರ್ಥಃ . ಅನೇನ

ಮಾಂದ್ಯಮುಚ್ಯತೇ . ಕಾನನೇಷು ವನೇಷೂದುಂಬರಾಣಾಂ ಜಂತುಫಲಾನಾಂ

.. “ಉದುಂಬರೋ ಜಂತುಫಲೋ ಯಜ್ಞಾಂಗೋ ಹೇಮದುಗ್ಧಕಃ” ಇತ್ಯಮರಃ ..

ಪರಿಣಮಯಿತಾ ಪರಿವಾಕಯಿತಾ .. “ಮಿತಾಂ ಹ್ರಸ್ವಃ” ಇತಿ ಹ್ರಸ್ವಃ .. ಶೀತೋ

ವಾಯುಃ . ದೇವಪೂರ್ವಂ ದೇವಶಬ್ದಪೂರ್ವಂ ಗಿರಿಂ . ದೇವಗಿರಿಮಿತ್ಯರ್ಥಃ .

ಉಪಜಿಗಮಿಷೋರುಪಗಂತುಮಿಚ್ಛಾಃ .. ಗಮೇಃ ಸನ್ನಂತಾದುಪ್ರತ್ಯಯಃ .. ತೇ ತವ

ನೀಚೈಃ ಶನೈರ್ವಾಸ್ಯತಿ . ತ್ವಾಂ ವೀಜಯಿಷ್ಯತೀತ್ಯರ್ಥಃ .. ಸಂಬಂಧಮಾತ್ರವಿವಕ್ಷಾಯಾಂ

ಷಷ್ಠೀ .. “ದೇವಪೂರ್ವಂ ಗಿರಿಂ” ಇತ್ಯತ್ರ ದೇವಪೂರ್ವತ್ವಂ ಗಿರಿಶಬ್ದಸ್ಯ . ನ

ತು ಸಂಜ್ಞಿನಸ್ತದರ್ಥಸ್ಯೇತಿ . ಸಂಜ್ಞಾಯಾಃ ಸಂಜ್ಞಿತ್ವಾಭಾವಾದವಾಚ್ಯವಚನಂ

ದೋಷಮಾಹುರಾಲಂಕಾರಿಕಾಃ . ತದುಕ್ತಮೇಕಾವಲ್ಯಾಂ - “ಯದವಾಚ್ಯಸ್ಯ ವಚನಮವಾಚ್ಯವಚನಂ ಹಿ ತತ್” ಇತಿ .. ಸಮಾಧಾನಂ ತು ದೇವಶಬ್ದವಿಶೇಷಿತೇನ

ಗಿರಿಶಬ್ದೇನ ಶಬ್ದಪರೇಣ ಮೇಘೋಪಗಮನಯೋಗ್ಯೋ ದೇವಗಿರಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯತ ಇತಿ
ಕಥಂಚಿಸಂಪಾದ್ಯಂ ..

ತತ್ರ ಸ್ಕಂದಂ ನಿಯತವಸತಿಂ ಪುಷ್ಪಮೇಘೀಕೃತಾತ್ಮಾ
ಪುಷ್ಪಸಾರೈಃ ಸ್ವಪಯತು ಭವಾನ್ಮೋಮಗಂಗಾಜಲಾದ್ಭೈಃ .

ರಕ್ಷಾಹೇತೋರ್ನವಶಶಿಭೃತಾ ವಾಸವೀನಾಂ ಚಮೂನಾ-

ಮತ್ಯಾದಿತ್ಯಂ ಹುತವಹಮುಖೇ ಸಂಬೃತಂ ತದ್ಧಿ ತೇಜಃ .. 43..

ತತ್ರೇತಿ .. ತತ್ರ ದೇವಗಿರೌ ನಿಯತಾ ವಸತಿಯಸ್ಯ ತಂ . ನಿತ್ಯಸನ್ನಿಹಿತಮಿತ್ಯರ್ಥಃ ..

ಪುರಾ ಕಿಲ ತಾರಕಾಖ್ಯಾಸುರವಿಜಯಸಂತುಷ್ಟಃ ಸುರಪ್ರಾರ್ಥನಾವಶಾದ್ಭಗವಾನ್ಭವಾನೀನಂದ

ಸ್ಕಂದೋ ನಿತ್ಯಮಹಮಿಹ ಸಹ ಶಿವಾಭ್ಯಾಂ ವಸಾಮೀತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ತತ್ರ ವಸತೀತಿ

ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಃ .. ಸ್ಕಂದಂ ಕುಮಾರಂ ಸ್ವಾಮಿನಂ . ಪುಷ್ಪಾಣಾಂ ಮೇಘಃ ಪುಷ್ಪಮೇಘಃ

. ಪುಷ್ಪಮೇಘೀಕೃತಾತ್ಮಾ ಕಾಮರೂಪತ್ವಾತ್ಪುಷ್ಪವರ್ಷಕಮೇಘೀಕೃತವಿಗ್ರಹಃ

ಸನ್ಮೋಮಗಂಗಾಜಲಾದ್ಭೈಃ . ಪುಷ್ಪಸಾರೈಃ ಪುಷ್ಪಸಂಪಾತ್ಯೈಃ “ಧಾರಾಸಂಪಾತ

ಆಸಾರಃ” ಇತ್ಯಮರಃ .. ಭವಾನ್ಸ್ವಯಮೇವ ಸ್ವಪಯತ್ವಭಿಷಿಂಚತು . ಸ್ವಯಂಪೂಜಾಯಾ

ಉತ್ತಮತ್ವಾದಿತಿ ಭಾವಃ .. ತಥಾ ಚ ಶಂಭುರಹಸ್ಯೇ - “ಸ್ವಯಂ ಯಜತಿ

ಚೇದ್ಧೇವಮುತ್ತಮಾ ಸೋದರಾತ್ಮಜೈಃ . ಮಧ್ಯಮಾ ಯಾ ಯಜೇದ್ಧೈತ್ಯೈರಧಮಾ

ಯಾಜನಕ್ರಿಯಾ .. “ ಇತಿ .. ಸ್ಕಂದಸ್ಯ ಪೂಜ್ಯತ್ವಸಮರ್ಥನೇನಾರ್ಥೇನಾರ್ಥಾಂತರಂ

ನ್ಯಸ್ಯತಿ ರಕ್ಷೇತಿ .. ತದ್ಭಗವಾನ್ . ಸ್ಕಂದ ಇತ್ಯರ್ಥಃ .. ವಿಧೇಯಪ್ರಾಧಾನ್ಯಾನಪುಂಸಕನಿರ್ದೇಶಃ

.. ವಾಸವಸ್ಯೇಮಾ ವಾಸವ್ಯಃ .. “ತಸ್ಯೇದಮಃ” ಇತ್ಯಣ್ .. ತಾಸಾಂ ವಾಸವೀನಾಮೈಂದ್ರೀಣಾಂ

ಚಮೂನಾಂ ಸೇನಾನಾಂ ರಕ್ಷಯಾ ಕಾರಣೇನ . ರಕ್ಷಾರ್ಥಮಿತ್ಯರ್ಥಃ .. ಷಷ್ಠೀ

ಹೇತುಪ್ರಯೋಗೇ” ಇತಿ ಷಷ್ಠೀ .. ನವಶಶಿಭೃತಾ ಭಗವತಾ ಚಂದ್ರಶೇಖರೇಣ .

ವಹತೀತಿ ವಹಃ .. ಪಚಾದ್ಯಚ್ .. ಹುತಸ್ಯ ವಹೋ ಹುತವಹೋ ವಹ್ನಿಸ್ತಸ್ಯ

ಮುಖೇ ಸಂಬೃತಂ ಸಂಚಿತಂ ಆದಿತ್ಯಮತಿಕ್ರಾಂತಮತ್ಯಾದಿತ್ಯಂ .. “ಅತ್ಯಾದಯಃ

ಕ್ರಾಂತಾದ್ಯರ್ಥೇ ದ್ವಿತೀಯಯಾ” ಇತಿ ಸಮಾಸಃ .. ತೇಜೋ ಹಿ ಸಾಕ್ಷಾದ್ಭಗವತೋ

ಹರಸ್ಯೈವ ಮೂರ್ತ್ಯಂತರಮಿತ್ಯರ್ಥಃ . ಅತಃ ಪೂಜ್ಯಮಿತಿ ಭಾವಃ . ಮುಖಗ್ರಹಣಂ

ತು ಶುದ್ಧತ್ವಸೂಚನಾರ್ಥಂ . ತದುಕ್ತಂ ಶಂಭುರಹಸ್ಯೇ - “ಗವಾಂ ಪಶ್ಚಾದ್ವಿಜಸ್ಯಾಂಘ್ರಿಯೋಗಿನಾ

ತ್ವತ್ಕವೇರ್ವಚಃ . ಪರಂ ಶುಚಿತಮಂ ವಿದ್ಯಾನ್ಮುಖಂ ಸ್ತ್ರೀವಹ್ನಿವಾಜಿನಾಂ .. “ಇತಿ ..

ಜ್ಯೋತಿರ್ಲೇಖಾವಲಯಿ ಗಲಿತಂ ಯಸ್ಯ ಬಹಂ ಭವಾನೀ

ಪುತ್ರಪ್ರೇಮ್ಣಾ ಕುವಲಯದಲಪ್ರಾಪಿ ಕರ್ಣೇ ಕರೋತಿ .

ಧೌತಾಪಾಂಗಂ ಹರಶಶಿರುಚಾ ಪಾವಕೇಸ್ತಂ ಮಯೂರಂ

ಪಶ್ಚಾದದ್ರಿಗ್ರಹಣಗುರುಭಿರ್ಗರ್ಜಿತೈರ್ನರ್ತಯೇಥಾಃ .. 44..

ಜ್ಯೋತಿರಿತಿ .. ಜ್ಯೋತಿಷಸ್ತೇಜಸೋ ಲೇಖಾ ರಾಜಯಸ್ತಾಸಾಂ ಬಲ್ಯಂ ಮಂಡಲಂ

ಯಸ್ಯಾಸ್ತೀತಿ ತಥೋಕ್ತಂ . ಗಲಿತಂ ಭ್ರಷ್ಟಂ . ನ ತು ಲೌಲ್ಯಾತ್ವಯಂ ಭಿನ್ನಮಿತಿ
 ಭಾವಃ . ಯಸ್ಯ ಮಯೂರಸ್ಯ ಬಹೇ ಪಿಚ್ಛಂ . “ಪಿಚ್ಛಬಹೇ ನಪುಂಸಕೇ”
 ಇತ್ಯಮರಃ .. ಭವಾನೀ ಗೌರೀ . ಪುತ್ರಪ್ರೇಮ್ಣಾ ಪುತ್ರನ್ನೇಹೇನ ಕುವಲಯಸ್ಯ ದಲಂ
 ಪತ್ರಂ ತತ್ಪಾಪಿ ತದ್ಯೋಗಿ ಯಥಾ ತಥಾ ಕರ್ಣೇ ಕರೋತಿ . ದಲೇನ ಸಹ ಧಾರಯತೀ-
 ತ್ಯರ್ಥಃ . ಯದ್ವಾ ಕುವಲಯಸ್ಯ ದಲಪ್ರಾಪಿ ದಲಭಾಜಿ ದಲಾರ್ಹೇ ಕರ್ಣಂ ಕರೋತಿ
 .. ಕ್ಲಿಬಂತಾತ್ಸಪ್ತಮೀ .. ದಲಂ ಪರಿಹೃತ್ಯ ತತ್ಪಾ ನೇ ಬಹೇ ಧತ್ತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ .. ನಾಥಸ್ತು
 “ಕುವಲಯದಲಕ್ಷೇಪಿ” ಇತಿ ಪಾಠಮನುಸೃತ್ಯ “ಕ್ಷೇಪೋ ನಿಂದಾಪಸಾರಣಂ ವಾ ಇತಿ”
 ವ್ಯಾಖ್ಯಾತವಾನ್ .. ಹರಶಶಿರುಚಾ ಹರಶಿರಶ್ಚಂದ್ರಿಕಯಾ ಧೌತಾಪಾಂಗಂ ಸ್ವತೋಽಪಿ
 ಶೌಕ್ಲ್ಯಾದತಿಥವಲಿತನೇತ್ರಾಂತಂ .. “ಅಪಾಂಗೌ ನೇತ್ರಯೋರಂತೌ” ಇತ್ಯಮರಃ ..
 ಪಾವಕಸ್ಯಾಗ್ನೇರಪತ್ಯಂ ಪಾವಕಿಃ ಸ್ಕಂದಃ .. “ಅತ ಇಇೌ” ಇತಿ ಇಇೌ .. ತಸ್ಯ ತಂ
 ಪೂರ್ವೋಕ್ತಂ ಮಯೂರಂ ಪಶ್ಚಾತ್ಪುಷ್ಪಾಭಿಷೇಚನಾನಂತರಮದ್ರೇದೇವಗಿರೇಃ
 ಕರ್ತುಃ .. ಗ್ರಹಣೇನ ಗುಹಾಸಂಕ್ರಮಣೇನ ಗುರುಭಿಃ . ಪ್ರತಿಧ್ವಾನಮಹದ್ಧಿರಿತ್ಯರ್ಥಃ
 ... ಗಜಿತೈರ್ನರ್ತಯೇಥಾ ನೃತ್ಯಂ ಕಾರಯ . ಮಾದಂಗಿಕಭಾವೇನ ಭಗವಂತಂ
 ಕುಮಾರಮುಪಾಸಸ್ವೇತಿ ಭಾವಃ .. “ನರ್ತಯೇಥಾಃ” ಇತ್ಯತ್ರ “ಅಣಾವಕರ್ಮಕಾಚ್ಚಿತ್ತವತ್ಯರ್ಥಕ
 ಇತ್ಯಾತ್ಮನೇಪದಾಪವಾದಃ . “ನಿಗರಣಚಲನಾರ್ಥೇಭ್ಯಶ್ಚ” ಇತಿ ಪರಸ್ಮೈಪದಂ ನ
 ಭವತಿ ತಸ್ಯ ನ ಪಾದಮ್ಯಾಜ್ಯಮಾಜ್ಯಸಪರಿಮುಹರು ಚಿನ್ನೈತಿವದವಸಃ” ಇತಿ
 ಪ್ರತಿಷೇಧಾತ್ ..

ಆರಾಧ್ಯೈನಂ ಶರವಣಭವಂ ದೇವಮುಲ್ಲಂಗಿತಾಧ್ವಾ
 ಸಿದ್ಧದ್ವಂದ್ವೈರ್ಜಲಕಣಭಯಾದ್ವೀಣಿಭಿರ್ಮುಕ್ತಮಾರ್ಗಃ .
 ವ್ಯಾಲಂಬೇಥಾಃ ಸುರಭಿತನಯಾಲಂಬಜಾಂ ಮಾನಯಿಷ್ಯನ್
 ಸ್ರೋತೋಮೂರ್ತ್ಯಾ ಭುವಿ ಪರಿಣತಾಂ ರಂತಿದೇವಸ್ಯ ಕೀರ್ತಿಂ .. 45..
 ಆರಾಧ್ಯೇತಿ .. ಏನಂ ಪೂರ್ವೋಕ್ತಂ ಶರಾ ಬಾಣತ್ಯಣಾನಿ .. “ಶರೋ ಬಾಣೇ
 ಬಾಣತ್ಯಣೇ” ಇತಿ ಶಬ್ದಾರ್ಣವೇ .. ತೇಷಾಂ ವನಂ ಶರವಣಂ “ಪ್ರನಿರಂತಃ
 ಶರೇ-” ಇತ್ಯಾದಿನಾ ಣತ್ವಂ . ತತ್ರ ಭವೋ ಜನ್ಮ ಯಸ್ಯ ತಂ ಶರವಣಭವಂ ..
 “ಅವಜ್ಯೋರ್ ಬಹುವ್ರೀಹಿವ್ಯಧಿಕರಣೋ ಜನ್ಮಾದ್ಯುತ್ಪರಪದಃ” ಇತಿ ವಾಮನಃ
 . ಅವಜ್ಯೋರ್ಗತಿಕತ್ವಾದಾಶ್ರಯಣೀಯ ಇತ್ಯರ್ಥಃ .. ದೇವಂ ಸ್ಕಂದಂ ..
 “ಶರಜನ್ಮಾ ಷಡಾನನಃ” ಇತ್ಯಮರಃ .. ಆರಾಧ್ಯೋಪಾಸ್ಯ ವೀಣಿಭಿವಣಾವದ್ಭಿಃ ..
 ವ್ರೀಹ್ಯಾದಿತ್ವಾದಿನಿಃ .. ಸಿದ್ಧದ್ವಂದ್ವೈಃ ಸಿದ್ಧಮಿಥುನೈಃ . ಭಗವಂತಂ ಸ್ಕಂದಮುಪವೀಣಯಿತುಮ
 ಭಾವಃ . ಜಲಕಣಭಯಾತ್ . ಜಲಸೇಕಸ್ಯ ವೀಣಾಕ್ಷಣನಪ್ರತಿಬಂಧಕತ್ವಾದಿತಿ
 ಭಾವಃ . ಮುಕ್ತಮಾರ್ಗಸ್ಯ ಕ್ತವರ್ಮಾ ಸನ್ನುಲ್ಲಂಘಿತಾಧ್ವಾ . ಕಿಯಂತಮಧ್ವಾನಂ ಗತ
 ಇತ್ಯರ್ಥಃ . ಸುರಭಿತನಯಾನಾಂ ಗವಾಮಾಲಂಬೇನ ಸಂಜ್ಞಪನೇನ ಜಾಯತ ಇತಿ

ತಥೋಕ್ತಾಂ . ಭುವಿ ಲೋಕೇ ಸ್ರೋತೋಮೂರ್ತ್ಯಾ ಪ್ರವಾಹರೂಪೇಣ ಪರಿಣತಾಂ
 ರೂಪವಿಶೇಷಮಾಪನ್ನಾಂ ರಂತಿದೇವಸ್ಯ ದಶಪುರಪತೇರ್ಮಹಾರಾಜಸ್ಯ ಕೀರ್ತಿಂ .
 ಚರ್ಮಣ್ಯತ್ಯಾಖ್ಯಾಂ ನದೀಮಿತ್ಯರ್ಥಃ . ಮಾನವಿಷ್ಯನ್ನತ್ಯಾರಯಿಷ್ಯನ್ವ್ಯಾ ಲಂಬೇಧಾಃ .
 ಆಲಂಬ್ಯಾವತರೇರಿತ್ಯರ್ಥಃ .. ಪುರಾ ಕಿಲ ರಾಜ್ಜೋ ರಂತಿದೇವಸ್ಯ ಗವಾಲಂಭೇಷ್ಟೇಕತ್ರ
 ಸಂಬೃತಾದ್ರಕ್ತ ನಿಷ್ಯಂದಾಚ್ಚರ್ಮರಾಶೇಃ ಕಾಚಿನ್ನದೀ ಸಸ್ಯಂದೇ . ಸಾ ಚರ್ಮಣ್ಯತೀತ್ಯಾಖ್ಯಾಯ
 ಇತಿ ..

ತ್ವಯ್ಯಾದಾತುಂ ಜಲಮವನತೇ ಶಾರ್ಙ್ಗಣೋ ವರ್ಣಚೌರೇ
 ತಸ್ಯಾಃ ಸಿಂಧೋಃ ಪೃಥುಮಪಿ ತನುಂ ದೂರಭಾವಾತ್ಪ್ರವಾಹಂ .
 ಪ್ರೇಕ್ಷಿಷ್ಯಂತೇ ಗಗನಗತಯೋ ನೂನಮಾವರ್ಜ್ಯ ದೃಷ್ಟೀ-
 ರೇಕಂ ಮುಕ್ತಾಗುಣಮಿವ ಭುವಃ ಸ್ಥೂಲಮಧ್ಯೇಂದ್ರನೀಲಂ .. 46..

ತ್ವಯೀತಿ .. ಶಾರ್ಙ್ಗಣಃ ಕೃಷ್ಣಸ್ಯ ವರ್ಣಸ್ಯ ಕಾಂತೇಶ್ಚಾರೇ ವರ್ಣಚೌರೇ .
 ತತ್ತುಲ್ಯವರ್ಣ ಇತ್ಯರ್ಥಃ . ತ್ವಯಿ ಜಲಮಾದಾತುಮವನತೇ ಸತಿ ಪೃಥುಮಪಿ
 ದೂರತ್ವಾತ್ತನುಂ ಸೂಕ್ಷ್ಮತಯಾ ಪ್ರತೀಯಮಾನಂ ತಸ್ಯಾಃ ಸಿಂಧೋಶ್ಚರ್ಮಣ್ಯತ್ಯಾಖ್ಯಾಯಾಃ
 ಪ್ರವಾಹಂ . ಗಗನೇ ಗತಿಯೇಷಾಂ ತೇ ಗಗನಗತಯಃ ಖೇಚರಾಃ ಸಿದ್ಧಗಂಧರ್ವಾದಯಃ
 .. ಅಯಮಪಿ ಬಹುವ್ರೀಹಿಃ ಪೂರ್ವವಜ್ಜನ್ಮಾದ್ಯುತ್ತರಪದೇಷು ದ್ರಷ್ಟವ್ಯಃ .. ನೂನಂ
 ಸತ್ಯಂ ದೃಷ್ಟೀರಾವರ್ಜ್ಯ ನಿಯಮ್ಯೈಕಮೇಕಯಷ್ಟಿಕಂ ಸ್ಥೂಲೋ ಮಹಾನ್ಮಧ್ಯೋ
 ಮಧ್ಯಮಣೀಭೂತ ಇಂದ್ರನೀಲೋ ಯಸ್ಯ ತಂ ಭುವೋ ಭೂಮೇರ್ಮುಕ್ತಾಗುಣಂ
 ಮುಕ್ತಾಹಾರಮಿವ ಪ್ರೇಕ್ಷಿಷ್ಯಂತೇ .. ಅತ್ರಾತ್ಯಂತನೀಲಮೇಘಸಂಗತಸ್ಯ ಪ್ರವಾಹಸ್ಯ
 ಭೂಕಂಠಮುಕ್ತಾಗುಣತ್ವೇನೋತ್ಪ್ರೇಕ್ಷಣಾದುತ್ಪ್ರೇಕ್ಷೈವೇಯ ಮಿತೀವಶಬ್ದೇನ
 ವ್ಯಜ್ಯತೇ . ನಿರುಕ್ತಕಾರಸ್ತು “ತತ್ರ ತತ್ರೋಪಮಾ ಯತ್ರ ಇವಶಬ್ದಸ್ಯ ದರ್ಶನಂ”
 ಇತೀವಶಬ್ದದರ್ಶನಾದತ್ರಾಪ್ಯುಪಮೈವೇತಿ ಬಭ್ರಾಮು ..

ತಾಮುರ್ತ್ತೀರ್ಯ ವ್ರಜ ಪರಿಚಿತಭ್ರೂಲತಾವಿಭ್ರಮಾಣಾಂ
 ಪಕ್ಷೋತ್ಕೇಪಾದುಪರಿವಿಲಸತ್ಯಷ್ಟಶಾರಪ್ರಭಾಣಾಂ .
 ಕುಂದಕ್ಷೇಪಾನುಗಮಧುಕರ ಶ್ರೀಮುಷಾಮಾತ್ಮಬಿಂಬಂ
 ಪಾತ್ರಿಕುರ್ವಂದಶಪುರವಧೂನೇತ್ರಕೌತೂಹಲಾನಾಂ .. 47..

ತಾಮಿತಿ .. ತಾಂ ಚರ್ಮಣ್ಯತೀಮುರ್ತ್ತೀರ್ಯ ಭುವೋ ಲತಾ ಇವ ಭ್ರೂಲತಾಃ .
 ಉಪಮಿತಸಮಾಸಃ . ತಾನಾಂ ವಿಭ್ರಮಾ ವಿಲಾಸಾಃ ಪರಿಚಿತಾಃ ಕ್ಲೃಪ್ತಾ ಯೇಷು
 ತೇಷಾಂ ಪಕ್ಷಾಣಿ ನೇತ್ರಲೋಮಾನಿ .. “ಪಕ್ಷ ಸೂತ್ರೇ ಚ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಂಶೇ ಕಿಂಜಲ್ಕೇ
 ನೇತ್ರ ಲೋಮನಿ” ಇತಿ ವಿಶ್ವಃ .. ತೇಷಾಮುತ್ಕೇಪಾದುನ್ನಮನಾದ್ಧೇತೋಃ .
 ಕೃಷ್ಣಾಶ್ಚ ತಾಃ ಶಾರಾಶ್ಚ ಕೃಷ್ಣಶಾರಾ ನೀಲಶಬಲಾಃ .. “ವರ್ಣೋ ವರ್ಣೇನ” ಇತಿ
 ಸಮಾಸಃ .. “ಕೃಷ್ಣರಕ್ತಸಿತಾಃ ಶಾರಾಃ” ಇತಿ ಯಾದವಃ . ತತಶ್ಚ ಶಾರಶಬ್ದಾದೇವ

ಸಿದ್ದೇ ಕಾಷ್ಟೇ ಪುನಃ ಕೃಷ್ಣಪದೋಪಾದಾನಂ ಕಾಷ್ಟಪ್ರಾಧಾನ್ಯಾರ್ಥಂ
 . ರಕ್ತತ್ರಂ ತು ನ ವಿವಕ್ಷಿತಮುಪಮಾನಾನುಸಾರಾತ್ಸ್ಯ ಸ್ವಾ ಭಾವಿಕಸ್ಯ
 ಸ್ತ್ರೀನೇತ್ರೇಷು ಸಾಮುದ್ರಿಕವಿರೋಧಾದಿತರಸ್ಯಾಪ್ರಸಂಗಾತ್ . ಕ್ಷಚಿದ್ಭಾವಕಥನಂ
 ತೂಪಪತ್ತಿವಿಷಯಂ .. ಉಪರಿ ವಿಲಸಂತ್ಯಃ ಕೃಷ್ಣಶಾರಾಃ ಪ್ರಭಾ ಯೇಷಾಂ ತೇಷಾಂ
 . ಕುಂದಾನಿ ಮಾಧ್ಯಕುಸುಮಾನಿ .. “ಮಾಧ್ಯಂ ಕುಂದಂ” ಇತ್ಯಮರಃ . ತೇಷಾಂ
 ಕ್ಷೇಪ ಇತಸ್ತತಶ್ಚಲನಂ ತಸ್ಯಾನುಗ ಅನುಸಾರಿಣೋ ಯೇ ಮಧುಕರಾಸ್ತೇಷಾಂ
 ಶ್ರಿಯಂ ಮುಷ್ಣಂತೀತಿ ತಥೋಕ್ತಾನಾಂ . ಕ್ಷಿಪ್ಯಮಾಣಕುಂದಾನುವಿಧಾಯಿಮಧುಕರ
 ಕಲ್ಪಾನಾಮಿತ್ಯರ್ಥಃ . ದಶಪುರಂ ರಂತಿದೇವಸ್ಯ ನಗರಂ ತಸ್ಯ ವದ್ವಃ ಸ್ತ್ರಿಯಃ ..
 “ವಧೂರ್ಜಾಯಾ ಸ್ನುಷಾ ಸ್ತ್ರೀ ಚ ಇತ್ಯಮರಃ .. ತಾಸಾಂ ನೇತ್ರಕೌತೂಹಲಾನಾಂ
 ನೇತ್ರಾಭಿಲಾಷಾಣಾಂ . ಸಾಭಿಲಾಷದೃಷ್ಟೀನಾಮಿತ್ಯರ್ಥಃ . ಆತ್ಮಬಿಂಬಂ ಸ್ವಮೂರ್ತಿ
 ಪಾತ್ರಿಕುರ್ವನ್ವಿಷಯೀಕುರ್ವಂತ್ರಜ ಗಚ್ಛ ..

ಬ್ರಹ್ಮಾವರ್ತಂ ಜನಪದಮಥ ಚ್ಛಾಯಯಾ ಗಾಹಮಾನಃ

ಕ್ಷೇತ್ರಂ ಕ್ಷತ್ರಪ್ರಧನಪಿಶುನಂ ಕೌರವಂ ತದ್ಭಜೇಥಾಃ .

ರಾಜನ್ಯಾನಾಂ ಸಿತಶರಶತ್ಯೈರ್ಯತ್ರ ಗಾಂಡೀವಧನ್ವಾ
 ಧಾರಾಪಾತ್ಯೈಸ್ತಮಿವ ಕಮಲಾನ್ಯಭ್ಯವರ್ಷನ್ಮುಖಾನಿ .. 48..

ಬ್ರಹ್ಮಾವರ್ತಮಿತಿ .. ಅಧಾನಂತರಂ ಬ್ರಹ್ಮಾವರ್ತ ನಾಮ ಜನಪದಂ ದೇಶಂ
 .. ಅತ್ರ ಮನುಃ - “ಸರಸ್ವತೀದೃಷದ್ವತ್ಯೋರ್ದೇವನದ್ರೋರ್ಯದಂತರಂ . ತಂ
 ದೇವನಿರ್ಮಿತಂ ದೇಶಂ ಬ್ರಹ್ಮಾವರ್ತ ಪ್ರಚಕ್ಷತೇ .. “ಇತಿ .. ಛಾಯಯಾನಾತಪಮಂಡಲೇನ

ಗಾಹಮಾನಃ ಪ್ರವಿಶನ್ನ ತು ಸ್ವರೂಪೇಣ ! ಪೀಠಕ್ಷೇತ್ರಾಶ್ರಮಾದೀನಿ ಪರಿವೃತ್ಯಾನ್ಯತೋ
 ವ್ರಜೇತ್” ಇತಿ ವಚನಾತ್ . ಕ್ಷತ್ರಪ್ರಧನಪಿಶುನಂ . ಅಧ್ಯಾಪಿ ಶಿರಃಕಪಾಲಾದಿಮತ್ತಯಾ
 ಕುರುಪಾಂಡವಯುದ್ಧಸೂಚಕಮಿತ್ಯರ್ಥಃ .. “ಯುದ್ಧಮಾಯೋಧನಂ ಜನ್ಯಂ
 ಮಧನಂ ಪ್ರವಿದಾರಣಂ” ಇತ್ಯಮರಃ .. ತತ್ಸಿದ್ಧಂ ಕುರುಣಾಮಿದಂ ಕೌರವಂ
 ಕ್ಷೇತ್ರಂ ಭಜೇಥಾಃ . ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಂ ವ್ರಜೇತ್ಯರ್ಥಃ ಗಾಂಡ್ಯಸ್ಯಾಸ್ತ್ರೀತಿ ಗಾಂಡೀವಂ
 ಧನುರ್ವಿಶೇಷಃ .. ಸಂಜ್ಞಾಯಾಂ” ಇತಿ ಮತ್ವರ್ಥಿಯೋ ವಪ್ರತ್ಯಯಃ ..
 “ಗಾಂಡ್ಯಜಗಾ” ಕಪಿಧ್ವಜಸ್ಯ ಗಾಂಡೀವಗಾಂಡಿವೌ ಪುನ್ನಪುಂಸಕೌ” ಇತ್ಯಮರಃ
 .. ತದ್ಧನುರ್ಯಸ್ಯ ಸ ಗಾಂಡೀವಧನ್ವಾಜುಃ .. “ವಾ ಸಂಜ್ಞಾಯಾಂ”
 ಇತ್ಯನಜಾದೇಶಃ .. ಸಿತಶರಶತ್ಯೈರ್ನಿಶಿತಬಾಣಸಹಸೈ ರಾಜನ್ಯಾನಾಂ ರಾಜ್ಞಾಂ
 ಮುಖಾನಿ ಧಾರಾಣಾಮುದಕಧಾರಾಣಾಂ ಪಾತ್ಯೈಃ ಕಮಲಾನಿ ತ್ವಮಿವಾಭ್ಯವರ್ಷದಭಿಮುಖಂ
 ದೃಷ್ಟವಾನ್ . ಶರವರ್ಷೇಣ ಶಿರಾಂಸಿ ವಿಚ್ಛೇದೇತ್ಯರ್ಥಃ ..

ಹಿತ್ವಾ ಹಾಲಾಮಭಿಮತರಸಾಂ ರೇವತೀಲೋಚನಾಂಕಾಂ

ಬಂಧುಪ್ರೀತ್ಯಾ ಸಮರವಿಮುಖೋ ಲಾಂಗಲೀ ಯಾಃ ಸಿಷೇವೇ .

ಕೃತ್ವಾ ತಾಸಾಮಭಿಗಮಮಪಾಂ ಸೌಮ್ಯ ಸಾರಸ್ವತೀನಾ-

ಮಂತಃ ಶುದ್ಧಸ್ವಮಪಿ ಭವಿತಾ ವರ್ಣಮಾತ್ರೇಣ ಕೃಷ್ಣಃ .. 49..

ಹಿತ್ವೇತಿ .. ಬಂಧುಪ್ರೀತ್ಯಾ ಕುರುಪಾಂಡವನ್ನೇಹೇನ . ನ ತು ಭಯೇನ . ಸಮರವಿಮುಖೋ ಯುದ್ಧನಿಃಸ್ಪೃಹಃ . ಲಾಂಗಲಮಸ್ಯಾಸ್ತೀತಿ ಲಾಂಗಲೀ ಹಲಧರಃ . ಅಭಿಮತರಸಾಮಭೀಷ್ಟಸ್ವಾದಾಂ ತಥಾ ರೇವತ್ಯಾಃ ಸ್ವಪ್ರಿಯಾಯಾ ಲೋಚನೇ ಏವಾಂಕಃ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿತತ್ವಾಚ್ಚಿಹ್ನಂ ಯಸ್ಯಾಸ್ತಾಂ ಹಾಲಾಂ ಸುರಾಂ .. “ಸುರಾ ಹಲಿಪ್ರಿಯಾ ಹಾಲಾ” ಇತ್ಯಮರಃ .. “ಅಭಿಪ್ರಯುಕ್ತಂ ದೇಶಭಾಷಾಪದಮಿತ್ಯತ್ರ ಸೂತ್ರೇ ಹಾಲೇತಿ ದೇಶಮಾಷಾಪದಮಪ್ಯತೀವ ಕವಿಪ್ರಯೋಗಾತ್ಸಾಧು” ಇತ್ಯುದಾಜಹಾರ ವಾಮನಃ .. ಹಿತ್ವಾ ತೃಕ್ತ್ವಾ . ದುಸ್ಯಜಾಮಪೀತಿ ಭಾವಃ . ಯಾಃ ಸಾರಸ್ವತೀ-ಅಪಃ ಸಿಷೇವೇ . ಹೇ ಸೌಮ್ಯ ಸುಭಗ, ತ್ವಂ ತಾಸಾಂ ಸರಸ್ವತ್ಯಾ ನದ್ಯಾ ಇಮಾಃ ಸಾರಸ್ವತ್ಯಸ್ತಾಸಾಮಭಿಗಮಂ ಸೇವಾಂ ಕೃತ್ವಾಂತೋಽಂತರಾತ್ಮನಿ ಶುದ್ಧೋ ನಿರ್ಮಲೋ ನಿರ್ದೋಷೋ ಭವಿತಾ .. “ಣ್ವಲ್ಪಚೌ” ಇತಿ ತೃಚ್ .. ಅಪಿ ಸದ್ಯ ಏವ ಪೂತೋ ಭವಿಷ್ಯಸೀತ್ಯರ್ಥಃ .. “ವರ್ತಮಾನಸಾಮೀಪ್ಯೇ ವರ್ತಮಾನವದ್ವಾ” ಇತಿ ವರ್ತಮಾನಪ್ರತ್ಯಯಃ .. ವರ್ಣಮಾಶ್ರೇಣ ವರ್ಣೇನೈವ ಕೃಷ್ಣಃ ಶ್ಯಾಮಃ . ನ ತು ಪಾಪೇನೇತ್ಯರ್ಥಃ . ಅಂತಃ ಶುದ್ಧಿರೇವ ಸಂಪಾದ್ಯಾ ನ ತು ಬಾಹ್ಯಾ . ಬಹಿಃಶುದ್ಧೋಽಪಿ ಸೂತವಧಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ವಾರ್ಥಂ ಸಾರಸ್ವತಸಲಿಲಸೇವೀ ತತ್ರ ಭಗವಾನ್ಬಲಭದ್ರ ಏವ ನಿರರ್ಥನಂ . ಅತೋ ಭವತಾಪಿ ಸರಸ್ವತೀ ಸರ್ವಥಾ ಸೇವಿತವ್ಯೇತಿ ಭಾವಃ ..

ತಸ್ಮಾದ್ಗಚ್ಛೇರನುಕನಖಲಂ ಶೈಲರಾಜಾವತೀರ್ಣಾಂ
ಜಹ್ನೋ ಕನ್ಯಾಂ ಸಗರತನಯಸ್ವರ್ಗಸೋಪಾನಪಂಕ್ತಿಂ .

ಗೌರೀವಕ್ತ್ರಭೃಕುಟಿರಚನಾಂ ಯಾ ವಿಹಸ್ಯೇವ ಘೇನೈಃ
ಶಂಭೋಃ ಕೇಶಗ್ರಹಣಮಕರೋದಿಂದುಲಗ್ನೋರ್ಮಿಹಸ್ತಾ .. 50..

ತಸ್ಮಾದಿತಿ .. ತಸ್ಮಾತ್ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಾತ್ಯನಖಲಸ್ಯಾದ್ಯೇಃ ಸಮೀಪೇಽನುಕನಖಲಂ .. “ಅನುರ್ಯತ್ನಮಯಾ” ಇತ್ಯವ್ಯಯೀಭಾವಃ .. ಶೈಲರಾಜಾದ್ಧಿಮವತೋಽವತೀರ್ಣಾ ಸಗರತನಯಾನಾಂ ಸ್ವರ್ಗಸೋಪಾನಪಂಕ್ತಿಂ . ಸ್ವರ್ಗಪ್ರಾಪ್ತಿಸಾಧನಭೂತಾಮಿತ್ಯರ್ಥಃ . ಜಹ್ನೋರ್ನಾಮ ರಾಜ್ಞಃ ಕನ್ಯಾಂ ಜಾಹ್ನವೀಂ ಗಚ್ಛೇರ್ಗಚ್ಛ .. ವಿಧ್ಯರ್ಥೇ ಲಿಜ್ .. ಯಾ ಜಾಹ್ನವೀ ಗೌರ್ಯಾ ವಕ್ತ್ರೇ ಯಾ ಭೃಕುಟಿರಚನಾ ಸಾಪತ್ಯ್ರೋಷಾದದ್ರೂ ಭಂಗಕರಣಂ ತಾಂ ಘೇರ್ನೈರ್ವಿಹಸ್ಯಾವಹಸ್ಯೇವ .. ಧಾವಲ್ಯಾತ್ಪೇನಾನಾಂ ಹಾಸತ್ವನೋತ್ಪ್ರೇಕ್ಷಾ .. ಇಂದೌ ಶಿರೋಮಾಣಿಕ್ಯಭೂತೇ ಲಗ್ನಾ ಊರ್ಮಯ ಏವ ಹಸ್ತಾ ಯಸ್ಯಾಃ ಸೇಂದುಲಗ್ನೋಮಿಂಹಸ್ತಾ ಸತೀ ಶಂಭೋಃ ಕೇಶಗ್ರಹಣಮಕರೋತ್ . ಯಥಾ ಕಾಚಿತ್ಪ್ರಾಥಾ ನಾಯಿಕಾ ಸಪತ್ನೀಮಸಹಮಾನಾ ಸ್ವವಾಲ್ಗಭ್ಯಂ ಪ್ರಕಟಯಂತೀ ಸ್ವಭರ್ತಾರಂ ಸಹ ಶಿರೋರತ್ನೇನ ಕೇಶೇಷ್ವಾಕರ್ಷತಿ ತದ್ವದಿತಿ ಭಾವಃ .. ಇದಂ ಚ ಪುರಾ ಕಿಲ ಭಗೀರಥಮಾರ್ಥನಯಾ ಭಗವತೀಂ ಗಗನಪಥಾತ್ಪತಂತೀಂ ಗಂಗಾಂ ಗಂಗಾಧರೋ ಜಟಾಜೂಟೇನ ಜಾತಿ ಕಥಾಮುಪಜೀವ್ಯೋಕ್ತಂ ..

ತನ್ಯಾಃ ಪಾತುಂ ಸುರಗಜ ಇವ ವ್ಯೋಮ್ನಿ ಪಶ್ಚಾರ್ಥಲಂಬೀ

ತ್ವಂ ಚೇದಚ್ಛಸ್ಥಟಿಕವಿಶದಂ ತರ್ಕಥೇಸ್ತಿಯಗಂಭಃ .

ಸಂಸರ್ಪತ್ಯಾ ಸಪದಿ ಭವತಃ ಸ್ತೋತಸಿ ಚ್ಚಾಯಯಾಸೌ

ನ್ಯಾದಸ್ಯಾನೋಪಗತಯಮುನಾಸಂಗಮೇವಾಭಿರಾಮಾ .. 51..

ತನ್ಯಾ ಇತಿ .. ಸುರಗಜ ಇವ ಕಶ್ಚಿದ್ಧಿಗ್ಗಜ ಇವ ವ್ಯೋಮ್ನಿ ಪಶ್ಚಾರ್ಥಂ ಪಶ್ಚಾರ್ಥಂ

. ಪಶ್ಚಿಮಾರ್ಥಮಿತ್ಯರ್ಥಃ .. ಪೃಷೋದರಾದಿತ್ವಾದ್ಯುಃ .. ತೇನ ಲಂಬತ ಇತಿ

ಪಶ್ಚಾರ್ಥಲಂಬೀ ಸನ್ವಶ್ಚಾರ್ಥಭಾಗೇನ ವ್ಯೋಮ್ನಿ ಸ್ಥಿತ್ವಾ . ಪೂರ್ವಾರ್ಥೇನ

ಜಲೋನಮ್ನುಖ ಇತ್ಯರ್ಥಃ . ಅಚ್ಛ ಸ್ಥಟಿಕವಿಶದಂ ನಿರ್ಮಲಸ್ಥಟಿಕಾವದಾತಂ

ತನ್ಯಾ ಗಂಗಾಯಾ ಅಂಭಸ್ತಿಯಕ್ತಿರಶ್ಚೀನಂ ಯಥಾ ತಥಾ ಪಾತುಂ ತ್ವಂ

ತರ್ಕಯೇವಿಚಾರಯೇಶ್ಚೇತ್ . ಸಪದಿ ಸ್ತೋತಸಿ ಪ್ರವಾಹೇ ಸಂಸರ್ಪಂತ್ಯಾ

ಸಂಕ್ರಾಮಂತ್ಯಾ ಭವತಶ್ಚಾಯಯಾ ಪ್ರತಿಬಿಂಬೇನಾಸೌ ಗಂಗಾಸ್ಥಾನೇ ಪ್ರಯಾಗಾದನ್ಯತ್ಕ್ರೋಪ

ಪ್ರಾಪ್ತೋ ಯಮುನಾಸಂಗಮೋ ಯಯಾ ಸಾ ತಥಾಭೂತೇವಾಭಿರಾಮಾ ಸ್ಯಾತ್

..

ಆಸೀನಾನಾಂ ಸುರಭಿತಶಿಲಂ ನಾಭಿಗಂಧೈರ್ಮೃಗಾಣಾಂ

ತನ್ಯಾ ಏವ ಪ್ರಭವಮಚಲಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಗೌರಂ ತುಷಾರೈಃ .

ವಕ್ಷ್ಯಸ್ಯದ್ವಶ್ರಮವಿನಯನೇ ತಸ್ಯ ಶೃಂಗೇ ನಿಷಣ್ಣಃ

ಶೋಭಾಂ ಶುಭ್ರತ್ರಿನಯನಷೋಖಾತಪಂಕೋಪಮೇಯಾಂ .. 52..

ಆಸೀನಾನಾಮಿತಿ .. ಆಸೀನಾನಾಮುಪವಿಷ್ಣಾನಾಂ ಮೃಗಾಣಾಂ ಕಸ್ತೂರಿಕಾಮೃಗಾಣಾಂ

.. ಅನ್ಯಥಾ ನಾಭಿಗಂಧಾನುಪಪತ್ತೇಃ .. ನಾಭಿಗಂಧೈಃ ಕಸ್ತೂರೀಗಂಧೈಸ್ತೇಷಾಂ

ತದುದ್ಭವತ್ವಾತ್ . ಅತ ಏವ ಮೃಗಗನಾಭಿಸಂಜ್ಞಾ ಚ .. “ಮೃಗನಾಭಿರ್ಮೃಗಮದಃ

ಕಸ್ತೂರೀ ಚ” ಇತ್ಯಮರಃ .. ಅಥವಾ ನಾಭಯಃ ಕಸ್ತೂರ್ಯಃ .. “ನಾಭಿಃ ಪ್ರಧಾನೇ

ಕಸ್ತೂರೀಮದೇ ಚ ಕ್ಷಚಿದೀರಿತಃ” ಇತಿ ವಿಶ್ವಃ .. ತಾಸಾಂ ಗಂಧೈಃ ಸುರಭಿತಾಃ

ಸುರಭೀಕೃತಾಃ ಶಿಲಾ ಯಸ್ಯ ತಂ ತನ್ಯಾ ಗಂಗಾಯಾ ಏವ ಪ್ರಭವತ್ಯಸ್ಮಾದಿತಿ

ಪ್ರಭವಃ ಕಾರಣಂ . ತುಷಾರೈಗೌರಂ ಸಿತಂ .. ಅವದಾತಃ ಸಿತೋ ಗೌರಃ ಇತ್ಯಮರಃ

.. ಅಚಲಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ . ವಿನೀಯತೇನೇನೇತಿ ವಿನಯನಂ .. ಕರಣೇ ಲ್ಯುಟ್ ..

ಅದ್ವಶ್ರಮಸ್ಯ ವಿನಯನೇನೇನೇನೋದಕೇ ತಸ್ಯ ಹಿಮಾದ್ರೇಃ ಶೃಂಗೇ ನಿಷಣ್ಣಃ

ಸನ್ . ಶುಭ್ರೋ ಯಸ್ತ್ರಿನಯನಸ್ಯ ತ್ರ್ಯಂಬಕಸ್ಯ ವೃಷೋ ವೃಷಭಃ .. “ಸುಕೃತೇ

ವೃಷಭೇ ವೃಷಃ” ಇತ್ಯಮರಃ .. ತೇನೋತ್ಪಾತೇನ ವಿದಾರಿತೇನ ಪಂಕೇನ ಸಹೋ

ಪಮೇಯಾಮುಪಮಾತುಮರ್ಹಾ ಶೋಭಾಂ ವಕ್ಷ್ಯಸಿ ವೋಧಾಸಿ .. ವಹತೇಽಟ್

.. “ತ್ರಿನಯನ-” ಇತ್ಯತ್ರ “ಪೂರ್ವಪದಾತ್ಸಂಜ್ಞಾಯಾಮಗಃ” ಇತಿ ಣತ್ವಂ ನ ಭವತಿ

“ಕ್ಷುಭ್ರಾದಿಷು ಚ” ಇತಿ ನಿಷೇಧಾತ್ .. ತನ್ಯಾಃ ಪ್ರಭವಮಿತ್ಯಾದಿನಾ ಹಿಮಾದ್ರೌ

ಮೇವಸ್ಯ ವೈವಾಹಿಕೋ ಗೃಹವಿಹಾರೋ ಧ್ವನ್ಯತೇ ..

ತಂ ಚೇದ್ವಾಯೌ ಸರತಿ ಸರಲಸ್ಯಂಧಸಂಘಟ್ಟಜನ್ಮಾ
 ಬಾಧೇತೋಲ್ಪಾಕ್ಷಪಿತಚಮರೀಬಾಲಭಾರೋ ದವಾಗ್ನಿಃ .
 ಅರ್ಹಸ್ಯೇನಂ ಶಮಯಿತುಮಲಂ ವಾರಿಧಾರಾಸಹಸ್ರೈ-
 ರಾಪನ್ನಾರ್ತಿಪ್ರಶಮನಫಲಾಃ ಸಂಪದೋ ಹ್ಯುತ್ತಮಾನಾಂ .. 53..
 ತಮಿತಿ ..ವಾಯೌ ವನವಾತೇ ಸರತಿ ವಾತಿ ಸತಿ ಸರಲಾನಾಂ ದೇವದಾರುದ್ರಮಾಣಾಂ
 ಸ್ಯಂಧಾಃ ಪ್ರದೇಶವಿಶೇಷಾಃ .. “ಅಸ್ತ್ರೀ ಪ್ರಕಾಂಡಃ ಸ್ಯಂಧಃ ಸ್ಯಾನ್ಮೂಲಾಚ್ಛಾಖಾವಧೇಸ್ತರೋಃ”
 ಇತ್ಯಮರಃ .. ತೇಷಾಂ ಸಂಘಟ್ಟನೇನ ಸಂಘರ್ಷಗೇನ ಜನ್ಮ ಯಸ್ಯ ಸ
 ತಥೋಕ್ತಃ .. ಜನ್ಮೋತ್ತರಪದತ್ವಾದ್ವಚಧಿಕರಣೋಽಪಿ ಬಹುವ್ರೀಹಿಃ ಸಾಧುರಿತ್ಯಕ್ತಂ
 .. ಉಲ್ಕಾಭಿಃ ಸ್ಫುಲಿಂಗೈಃ ಕ್ಷಪಿತಾ ನಿರ್ದಗ್ಧಶ್ಚಮರೀಣಾಂ ಬಾಲಭಾರಾಃ
 ಕೇಶಸಮೂಹಾ ಯೇನ . ದವ ಏವಾಗ್ನಿರ್ದವಾಗ್ನಿವರ್ನವಕ್ಷಿಃ .. “ವನೇ
 ಚ ವನವಹ್ನೌ ಚ ದವೋ ದಾವ ಇತೀಷ್ಯತೇ” ಇತಿ ಯಾದವಃ .. ತಂ
 ಹಿಮಾದ್ರಿಂ ಬಾಧೇತ ಚೇತ್ಪೀಡಯೇದ್ಯದಿ . ಏನಂ ದವಾಗ್ನಿಂ ವಾರಿಧಾರಾಸಹಸ್ರೈಃ
 ಶಮಯಿತುಮರ್ಹಸಿ .. ಯುಕ್ತಂ ಚೈತದಿತ್ಯಾಹ -ಉತ್ತಮಾನಾಮ್ಮಹತಾಂ ಸಂಪದಃ
 ಸಮೃದ್ಧಯ ಆಪನ್ನಾನಾಮಾರ್ತನಾಮಾರ್ತಿಪ್ರಶಮನಮಾಪನಿವಾರಣಮೇವ
 ಫಲಂ ಪ್ರಯೋಜನಂ ಯಾಸಾಂ ತಾಸ್ತಥೋಕ್ತಾ ಹಿ . ಅತೋ ಹಿಮಾಚಲಸ್ಯ
 ದಾವಾನಲಸ್ತ್ವಯಾ ಶಮಯಿತವ್ಯ ಇತಿ ಭಾವಃ ..
 ಯೇ ಸಂರಂಭೋತ್ಪತನರಭಸಾಃ ಸ್ವಾಂಗಭಂಗಾಯ ತಸ್ಮಿನ್
 ಮುಕ್ತಾಧ್ವಾನಂ ಸಪದಿ ಶರಭಾ ಲಂಘಯೇಯುರ್ಭವಂತಂ .
 ತಾನ್ಮುವೀಧಾಸ್ತುಮುಲಕರಕಾವೃಷ್ಟಿಪಾತಾವಕೀರ್ಣಾನ್
 ಕೇ ವಾ ನ ಸ್ಯುಃ ಪರಿಭವಪದಂ ನಿಷ್ಫಲಾರಂಭಯತ್ನಾಃ .. 54..
 ಯ ಇತಿ .. ತಸ್ಮಿನ್ನಿಮಾದ್ರೌ ಸಂರಂಭಃ ಕೋಪಃ .. “ಸಂರಂಭಃ ಸಂಕ್ರಮೇ
 ಕೋಪೇ” ಇತಿ ಶಬ್ದಾರ್ಥವೇ .. ತೇನೋತ್ಪತನ ಉತ್ಪ್ಲವನೇ ರಭಸೋ ವೇಗೋ
 ಯೇಷಾಂ ತೇ ತಥೋಕ್ತಾಃ .. “ರಮಸೋ ವೇಗಹರ್ಷಯೋಃ” ಇತ್ಯಮರಃ ..
 ಯೇ ಶರಭಾ ಅಷ್ಟಾಪದ ಮೃಗವಿಶೇಷಾಃ .. ಶರಭಃ ಶಲಭೇ ಚಾಷ್ಟಾಪದೇ
 ಪ್ರೋಕ್ತೋ ಮೃಗಾಂತರೇ” ಇತಿ ವಿಶ್ವಃ .. ಮುಕ್ತೋಽಧ್ವಾ ಶರಭೋತ್ಪ್ಲವನಮಾಗೋಽಂ
 ಯೇನ ತಂ ಭವಂತಂ ಸಪದಿ ಸ್ವಾಂಗಭಂಗಾಯ ಲಂಘಯೇಯುಃ ..
 ಸಂಭಾವನಾಯಾಂ ಲಿಜ್ .. ಭವತೋಽತಿದೂರತ್ವಾತ್ಸ್ವಾಂಗಭಂಗಾವಿರಿಕ್ತಂ
 ಫಲಂ ನಾಸ್ತಿ ಲಂಘನಸ್ಯೇತ್ಯರ್ಥಃ . ತಾನ್ ಶರಭಾಂಸ್ತುಮುಲಾಃ ಸಂಕುಲಾಃ
 ಕರಕಾ ವರ್ಷೋಪಲಾಃ .. “ವರ್ಷೋ ಪಲಸ್ತು ಕರಕಾ” ಇತ್ಯಮರಃ .. ತಾಸಾಂ
 ವೃಷ್ಟಿಸ್ತಸ್ಯಾಃ ಪಾತೇನಾವಕೀರ್ಣಾನ್ವಿಕ್ಷಿಪ್ತಾನ್ಮುವೀಧಾಃ ಕುರುಷ್ವ .. ವಿದ್ಯುರ್ಧೇ
 ಲಿಜ್ .. ಕ್ಷುದ್ರೋಽಪ್ಯಧಿಕ್ಷಿಪನ್ವತಿಪಕ್ಷಃ ಸದ್ಯಃ ಪ್ರತಿಕ್ಷೇಪ್ತವ್ಯ ಇತಿ ಭಾವಃ

. ತಥಾಹಿ ನಿಷ್ಪಲಾಯಂಭರತ್ವಾಃ ಆರಂಭಂತ ಇತ್ಯಾರಂಭಾಃ ಕರ್ಮಾಣಿ ತೇಷು ಯತ್ನ ಉದ್ಯೋಗಃ ಸ ನಿಷ್ಪಲೋ ಯೇಷಾಂ ತೇ ತಥೋಕ್ತಾಃ . ನಿಷ್ಕರ್ಮೋಪಕ್ರಮಾ ಇತ್ಯರ್ಥಃ . ಅತಃ ಕೇ ವಾ ಪರಿಭವಪದಂ ತಿರಸ್ಕಾರಪದಂ ನಂ ಸ್ಯುರ್ನ ಭವಂತಿ ಸರ್ವ ಏವ ಭವಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ .. ಯದತ್ರ “ಘನೋ ಪಲಸ್ತು ಕರಕೇ” ಇತಿ ಯಾದವವಚನಾತ್ಕರಕಶಬ್ದಸ್ಯ ನಿಯತಪುಲಿಂಗತಾಭಿಪ್ರಾಯೇಣ “ಕರಕಾಣಾಮಾವೃಷ್ಟಿಃ” ಇತಿ ಕೇಷಾಂಚಿದ್ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಂ ತದನ್ಯೇ ನಾನುಮನ್ಯಂತೇ . “ವರ್ಷೋಪಲಸ್ತು ಕರಕಾ ಇತ್ಯಮರವಚನ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನೇ ಕ್ಷರಿಸ್ವಾಮಿನಾ . “ಕಮಂಡಲೌ ಚ ಕರಕಃ ಸುಗತೇ ಚ ವಿನಾಯಕೇ” ಇತಿ ನಾನಾರ್ಥೇ ಪುಂಸ್ಯಪಿ ವಕ್ಷ್ಯತೀತಿ ವದತೋಭಯಲಿಂಗತಾಪ್ರಕಾಶನಾತ್ . ಯಾದವಸ್ಯ ತು ಪುಲಿಂಗತಾವಿಧಾನೇ ತಾತ್ಪರ್ಯಂ ನ ತು ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗತಾನಿಷೇಧ ಇತಿ ನ ತದ್ವಿರೋಧೋಽಪಿ . “ಕರಕಸ್ತು ಕರಇತ್ಯೇ ಸ್ಯಾದ್ಧಾಡಿಮೇ ಚ ಕಮಂಡಲೌ . ಪಕ್ಷಿಭೇದೇ ಕರೇ ಚಾಪಿ ಕರಕಾ ಚ ಘನೋಪಲೇ” ಇತಿ ವಿಶ್ವಪ್ರಕಾಶವಚನೇ ತೂಭಯಲಿಂಗತಾ ವ್ಯಕ್ತೃವೇತಿ ನ ಕುತ್ರಾಪಿ ವಿರೋಧವಾರ್ತಾ . ಅತ ಏವ ರುದ್ರಃ-ವರ್ಷೋಪಲಸ್ತು ಕರಕಾ ಕರಕೋಽಪಿ ಚ ದೃಶ್ಯತೇ” ಇತಿ ..

ತತ್ರ ವ್ಯಕ್ತಂ ದೃಷದಿ ಚರಣನ್ಯಾಸಮರ್ಥೇಂದುಮೌಲೀಃ

ಶಶ್ವತ್ಸಿದ್ಧೌ ಪರಿಚಿತಬಲಿಂ ಭಕ್ತಿನಮ್ರಃ ಪರೀಯಾಃ .

ಯಸ್ಮಿಂದೃಷ್ಟೇ ಕರಣವಿಗಮಾದೂರ್ಧ್ವಮುದ್ಧೂತಪಾಪಾಃ

ಸಂಕಲ್ಪಂತೇ ಸ್ಥಿರಗಣಪದಪ್ರಾಪ್ತಯೇ ಶ್ರದ್ಧಧಾನಾಃ .. 55..

ತತ್ರೇತಿ .. ತತ್ರ ಹಿಮಾದ್ರೌ ದೃಷದಿ ಕಸ್ಯಾಂವಿಚ್ಛಿಲಾಯಾಂ ವ್ಯಕ್ತಂ ಪ್ರಕಟಂ ಶಶ್ವತ್ಸದಾ

ಸಿದ್ಧಯೋಗಿಭಿಃ .. “ಸಿದ್ಧಿರ್ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯೋಗಯೋಃ” ಇತಿ ವಿಶ್ವಃ .. ಉಪಚಿತಬಲಿ

ರಚಿತಪೂಜಾವಿಧಿಂ .. “ಬಲಿಃ ಪೂಜೋಪಹಾರಯೋಃ” ಇತಿ ಯಾದವಃ ..

ಅರ್ಧಶ್ವಾಸಾಬಿಂದುಶ್ಚೇತ್ಯರ್ಥೇಂದುಃ .. “ಅರ್ಧಃ ಖಂಡೇ ಸಮೇಂಶಕೇ” ಇತಿ

ವಿಶ್ವಃ .. ಸ ಮೌಲೌ ಯಸ್ಯ ತಸ್ಯೇಶ್ವರಸ್ಯ ಚರಣನ್ಯಾಸಂ ಪಾದವಿನ್ಯಾಸಂ .

ಭಕ್ತಿಃ ಪೂಜ್ಯೇಷ್ವನುರಾಗಸ್ತಯಾ ನಮ್ರಃ ಸನ್ವರೀಯಾಃ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ಕುರು ..

ಪರಿಪೂರ್ವಾದಿಣೋ ಲಿಜ್ .. ಯಸ್ಮಿನ್ವಾದನ್ಯಾಸೇ ದೃಷ್ಟೇ ಸತ್ಯುದ್ಧೂತಪಾಪಾ

ನಿರಸ್ತಕಲ್ಮಷಾಃ ಸಂತಃ ಶ್ರದ್ಧಧಾನಾ ವಿಶ್ವಸಂತಃ ಪುರುಷಾಃ . ಶ್ರದ್ಧಾ ವಿಶ್ವಾಸಃ

. ಆಸ್ತಿಕ್ಯ ಬುದ್ಧಿರಿತಿ ಯಾವತ್ . “ಶ್ರದಂತರೋರುಪಸರ್ಗವದ್ವೃತ್ತಿವಕ್ತವ್ಯಾ”

ಇತಿ ಶ್ರತ್ಪೂರ್ವದ್ಧಧಾತೇಃ ಶಾನಚ್ .. ಕರಣಸ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರಸ್ಥ ವಿಗಮಾದೂರ್ಧ್ವಂ

ದೇಹತ್ಯಾಗಾನಂತರಂ .. “ಕರಣಂ ಸಾಧಕತಮಂ ಕ್ಷೇತ್ರಗಾತ್ರೇಂದ್ರಿಯೇಷು ಚ

ಇತ್ಯಮರಃ .. ಸ್ಥಿರಂ ಶಾಶ್ವತಂ ಗಣಾನಾಂ ಪ್ರಮಥಾನಾಂ ಪದಂ ಸ್ಥಾನಂ .. “ಗಣಾಃ

ಪ್ರಮಥಸಂಖ್ಯೌಘಾಃ” ಇತಿ ವೈಜಯಂತೀ . ತಸ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಯೇ ಸಂಕಪಂತೇ ಸಮರ್ಥ

ಭವಂತಿ .. ಕ್ಲೃಪ್ತೇಃ ಪರ್ಯಾಪ್ತಿವಚನಸ್ಯಾಲಮರ್ಥತ್ವಾದ್ಯೋಗೇ “ನಮಃಸ್ವಸ್ತಿ”
 ಇತ್ಯಾದಿನಾ ಚತುರ್ಥಿ .. “ಅಲಮಿತಿ ಪರ್ಯಾಪ್ತಾರ್ಥಗ್ರಹಣಂ” ಇತಿ ಭಾಷ್ಯಕಾರಃ ..
 ವ್ಯಕ್ತಂ ವ್ಯಂಜಯಾಮಾಸ ಶಿವಃ ಶ್ರೀಚರಣದ್ವಯಂ .. ಹಿಮಾದ್ರೌ ಶಾಂಭವಾದೀನಾಂ
 ಸಿದ್ಧಯೇ ಸರ್ವಕರ್ಮಣಾಂ .. ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಶ್ರೀಚರಣನ್ಯಾಸಂ ಸಾಧಕಃ ಸ್ಥಿತಯೇ ತನುಂ
 .. ಇಚ್ಛಾಧೀನಶರೀರೋ ಹಿ ವಿಚರೇಚ್ಛ ಜಗತ್ತಯಂ .. “ಇತಿ ಶಂಭುರಹಸ್ಯೇ ..
 ಶಬ್ದಾಯಂತೇ ಮಧುರಮನಿಲೈಃ ಕೀಚಕಾಃ ಪೂರ್ಯಮಾಣಾಃ
 ಸಂಸಕ್ತಾಭಿಸ್ತಿಪುರವಿಜಯೋ ಗೀಯತೇ ಕಿನ್ನರೀಭಿಃ .
 ನಿರ್ಹಾರದಸ್ತೇ ಮುರಜ ಇವ ಚೇತ್ಕಂದರೇಷು ಧ್ವನಿಃ ಸ್ಯಾತ್
 ಸಂಗೀತಾರ್ಥೋ ನನು ಪಶುಪತೇಸ್ತತ್ರ ಭಾವೀ ಸಮಗ್ರಃ .. 56..
 ಶಬ್ದಾಯಂತ ಇತಿ .. ಹೇ ಮೇಘ, ಅನಿಲೈಃ ಪೂರ್ಯಮಾಣಾಃ ಕೀಚಕಾ
 ವೇಣುವಿಶೇಷಾಃ .. “ವೇಣವಃ ಕೀಚಕಾಸ್ತೇ ಸ್ಯುರ್ಯೇ ಸ್ವನಂತ್ಯನಿಲೋದ್ವತಾಃ”
 ಇತ್ಯಮರಃ . “ಕೀಚಕೋ ದೈತ್ಯಭೇದೇ ಸ್ಯಾಚ್ಛುಷ್ಕವಂಶೇ ದ್ರುಮಾಂತರೇ”
 ಇತಿ ವಿಶ್ವಃ .. ಮಧುರಂ ಶ್ರುತಿಸುಖಂ ಯಥಾ ತಥಾ ಶಬ್ದಾಯಂತೇ ಶಂ
 ಕುವಂತಿ . ಸ್ವನಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ .. ಶಬ್ದವೈರಕಲಹಾಭ್ರಕಣ್ಡಮೇಧೇಭ್ಯಃ ಕರಣೇ”
 ಇತ್ಯಾದಿನಾ ಕ್ಯಚ್ಛ .. ಅನೇನ ವಂಶವಾದ್ಯ ಸಂಪತ್ತಿರುಕ್ತಾ . ಸಂಸಕ್ತಾಭಿಃ
 ಸಂಯುಕ್ತಾಭಿರ್ವಂಶವಾದ್ಯಾನುಷಕ್ತಾಭಿರ್ವಾ .. “ಸಂರಕ್ತಾಭಿಃ” ಇತಿ ಪಾಲೇ
 ಸಂರಕ್ತಕಂಠೀಭಿರೀತ್ಯರ್ಥಃ .. ಕಿನ್ನರೀಭಿಃ ಕಿನ್ನರಸ್ತ್ರೀಭಿಃ . ತ್ರಯಾಣಾಂ ಪುರಾಣಾಂ
 ಸಮಾಹಾರಸ್ತಿಪುರಂ .. ತದ್ಧಿತಾರ್ಥೋತ್ತರಪದ-” ಇತಿ ಸಮಾಸಃ . ಪಾತ್ರಾದಿತ್ವಾನ್ನಪುಂಸಕತ್ವಂ
 .. ತಸ್ಯ ವಿಜಯೋ ಗೀಯತೇ . ಕಂದರೇಷು ದರೀಷು .. “ದರೀ ತು ಕಂದರೋ
 ವಾ ಸ್ತ್ರೀ” ಇತ್ಯಮರಃ .. ತೇ ತವ ನಿರ್ಹಾರದೋ ಮುರಜೇ ವಾದ್ಯಭೇದೇ
 ಧ್ವನಿರಿವ . ಮುರಜಧ್ವನಿರಿವೇತ್ಯರ್ಥಃ . ಸ್ಯಾಚ್ಛೇತ್ಸಾರ್ಹಿ ತತ್ರ ಚರಣಸಮೀಪೇ
 ಪಶುಪತೇರ್ನಿತ್ಯಸನ್ನಿಹಿತಸ್ಯ ಶಿವಸ್ಯ ಸಂಗೀತಂ .. “ತೌರ್ಯತ್ರಿಕಂ ತು ಸಂಗೀತಂ
 ನ್ಯಾಯಾರಂಭೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧಕೇ . ತೂರ್ಯಾಣಾಂ ತ್ರಿತಯೇ ಚ” ಇತಿ ಶಬ್ದಾರ್ಣವೇ ..
 ತದೇವಾರ್ಥಃ ಸಂಗೀತಾರ್ಥಃ ಸಂಗೀತವಸ್ತು .. “ಅರ್ಥೋಽಭಿಧೇಯರೈವಸ್ತುಪ್ರಯೋಜನನಿವೃ
 ಇತ್ಯಮರಃ .. ಸಮಗ್ರಃ ಸಂಪೂರ್ಣೋ ಭಾವೀ ನನು ಭವಿಷ್ಯತಿ ಖಲು .. ಭವಿಷ್ಯತಿ
 ಗಮ್ಯಾದಯಃ” ಇತಿ ಭವಿಷ್ಯದರ್ಥೇ ಣಿನಿಃ ..
 ಪ್ರಾಲೇಯಾದೇರುಪತಮತಿಕ್ರಮ್ಯ ತಾಂಸ್ತಾನ್ನಿಶೇಷಾನ್
 ಹಂಸದ್ವಾರಂ ಭೃಗುಪತಿಯಶೋವತ್ಕ ಯತ್ಕೃಂಚರಂಧಂ .
 ತೇನೋದೀಚೀಂ ದಿಶಮನುಸರೇ ಸ್ತಿಯಗಾಯಾಮಶೋಭೀ
 ಶ್ಯಾಮಃ ಪಾದೋ ಬಲಿನಿಯಮನಾಭ್ಯುದ್ಯತಸ್ಯೇವ ವಿಷ್ಣೋಃ .. 57..
 ಪ್ರಾಲೇಯೇತಿ .. ಪ್ರಾಲೇಯಾದ್ರೇರ್ಹಿಮಾದ್ರೇರುಪತರಂ ತಟಸಮೀಪೇ
 .. “ಅವ್ಯಯಂ ವಿಭಕ್ತಿ - “ಇತ್ಯಾದಿನಾ ಸಮೀಪಾರ್ಥೇವ್ಯಯೀಭಾವಃ ..

ತಾಂ . ಸ್ತಾನ್ .. ವಿಷ್ಣುಯಾಂ ದ್ವಿರುಕ್ತಿಃ .. ವಿಶೇಷಾಂದ್ರಷ್ಟವ್ಯರ್ಥಾನ್ ..
 “ವಿಶೇಷೋಽವಯವೇ ದ್ರವ್ಯೇ ದ್ರಷ್ಟವ್ಯೋತ್ತಮವಸ್ತುನಿ” ಇತಿ ಶಬ್ದಾರ್ಣವೇ ..
 ಅತಿಕ್ರಮ್ಯಾನುಸರೇರ್ಗಚ್ಛೇರಿತ್ಯನಾಗತೇನ ಸಂಬಂಧಃ .. ಹಂಸಾನಾಂ ದ್ವಾರಂ
 ಹಂಸದ್ವಾರಂ .. ಮಾನಸಪ್ರಸ್ಥಾಯಿನೋ ಹಂಸಾಃ ಕ್ರೌಂಚರಂಧ್ರೇಣ ಸಂಚರಂತೇ
 ಇತ್ಯಾಗಮಃ .. ಭೃಗುಪತೇರ್ಜಾಮದಗ್ನ್ಯಸ್ಯ ಯಶೋವರ್ತೃ ಯಶಃಪ್ರವೃತ್ತಿಕಾರಣಮಿತ್ಯರ್ಥಃ
 . ಯತ್ಪ್ರಾಂಚಸ್ಯಾದ್ರೇ ರಂಧ್ರಮಸ್ತಿ ತೇನ ಕ್ರೌಂಚಬಿಲೇನ ಬಲೇದೈತ್ಯಸ್ಯ
 ನಿಯಮನೇ ಬಂಧನೇಽಭ್ಯುದ್ಯವಸ್ಯ ಪ್ರವೃತ್ತಸ್ಯ ವಿಷ್ಣೋರ್ವ್ಯಾಪಕಸ್ಯ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಸ್ಯ
 ಶ್ಯಾಮಃ ಕೃಷ್ಣವರ್ಣಃ ಪಾದ ಇವ ತಿರ್ಯಗಾಯಾಮೇನ ಕ್ಷಿಪ್ರವೇಶನಾರ್ಥಂ
 ತಿರಶ್ಚೀನದೈರ್ಘ್ಯೇಣ ಶೋಭತ ಇತಿ ತಥಾವಿದಃ ಸನ್ನದೀಚೀಮುತ್ತರಾಂ
 ದಿಶಮನುಸರೇರನುಗಚ್ಛ .. ಪುರಾ ಕಿಲ ಭಗವತೋ ದೇವಾದ್ಲೂರ್ಜಟೇರ್ಧನುರುಪನಿಷದಮು
 ಭೃಗುನಂದನೇನ ಸ್ಯಂಧಸ್ಯ ಸ್ಪರ್ಧಯಾ ಕ್ರೌಂಚಶಿಖರಿಣಮತಿನಿಶಿತವಿಶಿಖಮುಖೇನ
 ಹೇಲಯಾ ಮೃತ್ಪಿಂಡಭೇದಂ ಭಿತ್ತ್ವಾ ತತ ಏವ ಕ್ರೌಂಚಕ್ರೋಡಾದೇವ ಸದ್ಯಃ
 ಸಮುಜ್ಜಂಭಿತೇ ಕಸ್ಮಿನ್ನಪಿ ಯಶಃಕ್ಷೀರನಿಧೌ ನಿಖಿಲಮಪಿ ಜಗಜ್ಜಾಲಮಾಪ್ಲಾವಿತಮಿತಿ
 ಕಥಾ ಶ್ಲೋಕೇ ..

ಗತ್ವಾ ಚೋರ್ಧ್ವಂ ದಶಮುಖಭುಜೋಚ್ಛ್ವಾಸಿತಪ್ರಸ್ಥಸಂಧೇಃ

ಕೈಲಾಸಸ್ಯ ತ್ರಿದಶವನಿತಾದರ್ಪಣಸ್ಯಾತಿಥಿಃ ಸ್ಯಾಃ .

ಶೃಂಗೋಚ್ಛಾಯೈಃ ಕುಮುದವಿಶದೇರ್ಯೋ ವಿತತ್ಯ ಸ್ಥಿತಃ ಖಂ

ರಾಶೀಭೂತಃ ಪ್ರತಿದಿನಮಿವ ತ್ರ್ಯಂಬಕಸ್ಯಾಟ್ಟಹಾಸಃ .. 58..

ಗತ್ವೇತಿ .. ಕ್ರೌಂಚಬಿಲನಿರ್ಗಮನಾನಂತರಮೂರ್ಧ್ವಂ ಚ ಗತ್ವಾ ದಶಮುಖಸ್ಯ

ರಾವಣಸ್ಯ ಭುಜೈರ್ಬಾಹುಭಿರುಚ್ಛ್ವಾಸಿತಾ ವಿಶ್ಲೇಷಿತಾಃ ಪ್ರಸ್ಥಾನಾಂ ಸಾನೂನಾಂ

ಸಂಘಯೋ ಯಸ್ಯ ತಸ್ಯ .. ಏತೇನ ನಯನಕೌ ತುಕಸದ್ಭಾವ ಉಕ್ತಃ

.. ತ್ರಿದಶಪರಿಮಾಣಮೇಷಾಮಸ್ತೀತಿ ತ್ರಿದಶಾಃ .. “ಸಂಖ್ಯಯಾವ್ಯಯಾ”

ಇತ್ಯಾದಿನಾ ಬಹುವ್ರೀಹಿಃ . “ಬಹುವ್ರೀಹೌ ಸಂಖ್ಯಯೇ ಡಚ್” ಇತ್ಯಾದಿನಾ

ಸಮಾಸಾಂತೋ ಡಚಿತಿ ಕ್ಷೀರಸ್ವಾಮೀ .. ತ್ರಿದಶಾನಾಂ ದೇವಾನಾಂ ವನಿತಾಸ್ತಾಸಾಂ

ದರ್ಪಣಸ್ಯ .. ಕೈಲಾಸಸ್ಯ ಸ್ಫಟಿಕತ್ವಾದ್ರಜತತ್ವಾದ್ವಾ ಬಿಂಬಗ್ರಾಹಿತ್ವೇನೇದಮುಕ್ತಂ

.. ಕೈಲಾಸಸ್ಯಾತಿಥಿಃ ಸ್ಯಾಃ . ಯಃ ಕೈಲಾಸಃ ಕುಮುದವಿಶದೈರ್ಮಿರ್ಮಲೈಃ

ಶೃಂಗಾಣಾಮುಚ್ಛಾಯೈರೌನ್ನತ್ಯೈಃ ಖಮಾಕಾಶಂ ವಿತತ್ಯ ವ್ಯಾಪ್ಯ ಪ್ರತಿದಿನಂ ದಿನೇ

ದಿನೇ ರಾಶೀಭೂತಸ್ಯಂಭಕಸ್ಯ ತ್ರಿಲೋಚನಸ್ಯಾಟ್ಟೋಽತಿಹಾಸ ಇವ ಸ್ಥಿತಃ ..

“ಅಟ್ಟಾವತಿಶಯಕ್ಷೌಮೌ” ಇತಿ ಯಾದವಃ .. ಧಾವಲ್ಯಾದ್ಧಾಸತ್ವೇನೋತ್ಪ್ರೇಕ್ಷಾ .

ಹಾಸಾದೀನಾಂ ಧಾವಲ್ಯಂ ಕವಿಸಮಯಸಿದ್ಧಂ ..

ಉತ್ಪಶ್ಯಾಮಿ ತ್ವಯಿ ತಟಗತೇ ಸ್ನಿಗ್ಧಾನಾಂಜನಾಭೇ

ಸದ್ಯಃ ಕೃತ್ತದ್ವಿರದದಶನಚ್ಛೇದಗೌರಸ್ಯ ತಸ್ಯ .

ಶೋಭಾಮದ್ರೇಃ ಸ್ತಿಮಿತನಯನಪ್ರೇಕ್ಷಣೀಯಾಂ ಭವಿತ್ರೀ-

ಮಂಸನ್ಯಸ್ತೇ ಸತಿ ಹಲಭೃತೋ ಮೇಚಕೇ ವಾಸಸೀವ .. 59..

ಉತ್ಪಶ್ಯಾಮೀತಿ .. ಸ್ನಿಗ್ಧಂ ಮಸೃಣಂ ಭಿನ್ನಂ ಮರ್ದಿತಂ ಚ ಯದಂಜನಂ ಕಜ್ಜಲಂ

ತಸ್ಯಾಮೇವಾಭಾ ಯಸ್ಯ ತಸ್ಮಿಂಸ್ತ್ವಯಿ ತಟಗತೇ ಸಾನುಂ ಗತೇ ಸತಿ ಸದ್ಯಃ ಕೃತ್ತಸ್ಯ

ಭಿನ್ನಸ್ಯ ದ್ವಿರದದಶನಸ್ಯ ಗಜದಂತಸ್ಯ ಭೇದವದ್ಭಾರಸ್ಯ ಧವಲಸ್ಯ ತಸ್ಯಾದ್ರೇಃ

ಕೈಲಾಸಸ್ಯ ಮೇಚಕೇ ಶ್ಯಾಮಲೇ .. “ಕೃಷ್ಣೇ ನೀಲಾಸಿತಶ್ಯಾಮಕಾಲಶ್ವಾಮಲಮೇಚಕಾಃ”

ಇತ್ಯಮರಃ .. ವಾಸಸಿ ವಸ್ತ್ರೇಽಸನ್ಯಸ್ತೇ ಸತಿ ಹಲಭೃತೋ ಬಲಭದ್ರಸ್ಯೇವ

ಸ್ತಿಮಿತಾಭ್ಯಾಂ ನಯನಾಭ್ಯಾಂ ಪ್ರೇಕ್ಷಣೀಯಾಂ ಶೋಭಾಂ ಭವಿತ್ರೀಂ ಭಾವಿನೀಮುತ್ಪಶ್ಯಾಮಿ

. ಶೋಭಾ ಭವಿಷ್ಯತಿ ತರ್ಕಯಾಮೀತ್ಯರ್ಥಃ .. ಶ್ರೋತೀ ಪೂರ್ಣೋಪಮಾಲಂಕಾರಃ

..

ಹಿತ್ವಾ ತಸ್ಮಿನ್ಭುಜಗವಲಯಂ ಶಂಭುನಾ ದತ್ತಹಸ್ತಾ

ಕ್ರೀಡಾಶೈಲೇ ಯದಿ ಚ ವಿಚರೇತ್ಪಾದಚಾರೇಣ ಗೌರೀ

ಭಂಗೀಭಕ್ತ್ಯಾ ವಿರಚಿತವಪುಃ ಸ್ತಂಭಿತಾಂತರ್ಜಲೌಘಃ

ಸೋಪಾನತ್ವಂ ಕುರು ಮಣಿತಟಾರೋಹಣಾಯಾಗ್ರಯಾಯೀ .. 60..

ಹಿತ್ವೇತಿ .. ತಸ್ಮಿನ್ಕ್ರೀಡಾಶೈಲೇ ಕೈಲಾಸೇ .. “ಕೈಲಾಸಃ ಕನಕಾದ್ರಿಶ್ಚ ಮಂದರೋ

ಗಂಧಮಾದನಃ . ಕ್ರೀಡಾರ್ಥಂ ನಿರ್ಮಿತಾಃ ಶಂಭೋದೇವೈಃ ಕ್ರೀಡಾದ್ರಯೋಽಭವನ್

.. “ಇತಿ ಶಂಭುರಹಸ್ಯೇ . ಶಂಭುನಾ ಶಿವೇನ ಭುಜಗ ಏವ ವಲಯಃ ಕಂಕಣಂ ಹಿತ್ವಾ

ಗೌರ್ಯಾ ಭೀರುತ್ಪಾತ್ಯ ಕ್ವಾ ದತ್ತಹಸ್ತಾ ಸತೀ ಗೌರೀ ಪಾದಚಾರೇಣ ವಿಚರೇದ್ಯದಿ

ತರ್ಹ್ಯ ಪುರೋಗತಸ್ತಥಾ ಸ್ತಂಭಿತೋ ಘನೀಭಾವಂ ಪ್ರಾಪಿತೋಽಂತರ್ಜಲಸ್ಯಾಃ

ಪ್ರವಾಹೋ ಯಸ್ಯ ಸ ತಥಾಭೂತಃ . ಭಂಗೀನಾಂ ಪರ್ವಣಾಂ ಭಕ್ತ್ಯಾ

ರಚನಯಾ ವಿರಚಿತವಪುಃ ಕಲ್ಪಿತಶರೀರಃ ಸನ್ . ಮಣೀನಾಂ ತಟಂ ಮಣಿತಟಂ

ತಸ್ಯಾರೋಹಣಾಯ ಸೋಪಾನತ್ವಂ ಕುರು . ಸೋಪಾನಭಾವಂ ಭಜೇತ್ಯರ್ಥಃ ..

ತತ್ರಾವಶ್ಯಂ ವಲಯಕುಲಿಶೋದಟ್ಟನೋದ್ಗೀರ್ಣತೋಯಂ

ನೇಷ್ಯಂತಿ ತ್ವಾಂ ಸುರಯುವತಯೋ ಯಂತ್ರಧಾರಾಗೃಹತ್ವಂ .

ತಾಭ್ಯೋ ಮೋಕ್ಷಸ್ತವ ಯದಿ ಸಖೇ ಘರ್ಮಲಬ್ಧಸ್ಯ ನ ಸ್ಯಾ-

ಕ್ರೀಡಾಲೋಲಾಃ ಶ್ರವಣಪರುಷೈರ್ಗರ್ಜಿತ್ಯೈರ್ಭಾಯ ಯೇಸಾಃ .. 61..

ತತ್ರೇತಿ . ತತ್ರ ಕೈಲಾಸೇಽವಶ್ಯಂ ಸರ್ವಥಾ ಸುರಯುವತಯೋ ವಲಯಕುಲಿಶಾನಿ

ಕಂಕಣಕೋಟಯಃ .. ಶತಕೋಟಿವಾಚಿನಾ ಕುಲಿಶಶಬ್ದೇನ ಕೋಟಿಮಾತ್ರಂ

ಲಕ್ಷ್ಯತೇ .. ತೈರುದ್ಧಟ್ಟನಾನಿ ಪ್ರಹಾರಾಸ್ತೈರುದ್ಗೀರ್ಣಮುತ್ಪೃಷ್ಟಂ ತೋಯಂ

ಯೇನ ತಂ ತ್ವಾಂ ಯಂತ್ರೇಷು ಧಾರಾ ಯಂತ್ರಧಾರಾಸ್ತಾಸಾಂ ಗೃಹತ್ವಂ

ಕೃತಿಮಧಾರಾಗೃಹತ್ವಂ ನೇಷ್ಯಂತಿ ಪ್ರಾಪಯಿಷ್ಯಂತಿ .. ಹೇ ಸಖೇ ಮಿತ್ರ, ಘರ್ಮೇ

ನಿದಾಘೇ ಲಬ್ಧಸ್ಯ .. ಘರ್ಮಲಬ್ಧತ್ವಂ ಚಾಸ್ಯ ದೇವಭೂಮಿಷು ಸರ್ವದಾ
 ಸರ್ವರ್ತುಸಮಾಹಾರಾತ್ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೇಘತ್ವಾದ್ವಾ . ಯಥೋಕ್ತಂ “ಆಷಾಢಸ್ಯ
 ಪ್ರಥಮ-” ಇತಿ .. ತವ ತಾಭ್ಯಃ ಸುರಯುವತಿಭ್ಯೋ ಮೋಕ್ಷೋ ನ ಸ್ಯಾದ್ಯದಿ
 ತದಾ ಕ್ರೀಡಾಲೋಲಾಃ ಕ್ರೀಡಾಸಕ್ತಾಃ . ಪ್ರಮತ್ತಾ ಇತ್ಯರ್ಥಃ . ತಾಃ ಸುರಯುವತೀಃ
 ಶ್ರವಣಪರುಷೈಃ ಕರ್ಣಕಟುಭಿರ್ಗರ್ಜಿತೈಃ ಕರಣೈರ್ಭಾಯಯೀಸ್ತಾಸಯೀಃ . ಅತ್ರ
 ಹೇತುಭಯಾಭಾವಾದಾತ್ಮನೇಪದಂ ಷುಗಾಗಮಶ್ಚ ನ ..
 ಹೇಮಾಂಭೋಜಪ್ರಸವಿ ಸಲಿಲಂ ಮಾನಸಸ್ಯಾದದಾನಃ
 ಕುರ್ವನ್ಯಾಮಂ ಕ್ಷಣಮುಖಪಟಪ್ರೀತಿಮೈರಾವತಸ್ಯ .
 ಧುನ್ವನ್ಕಲ್ಪದ್ರುಮಕಿಸಲಯಾನ್ಯಂಶುಕಾನೀವ ವಾತ-
 ನಾನಾಚೇಷ್ಟೈರ್ಜಲದ ಲಲಿತೈರ್ನಿರ್ವಿಶೇಸ್ತಂ ನಗೇಂದ್ರಂ .. 62..

ಹೇಮೇತಿ .. ಹೇ ಜಲದ, ಹೇಮಾಂಭೋಜಾನಾಂ ಪ್ರಸವಿ ಜನಕಂ .. “ಜಿದೃಕ್ಷಿ-
 ಇತ್ಯಾದಿನೇನಿಪ್ರತ್ಯಯಃ .. ಮಾನಸಸ್ಯ ಸರಸಃ ಸಲಿಲಮಾದದಾನಃ . ಪಿಬನ್ನಿತ್ಯರ್ಥಃ .
 ತಥೈರಾವತಸ್ಯೇಂದ್ರಗಜಸ್ಯ . ಕಾಮಚಾರಿತ್ವಾದ್ವಾ ಶಿವಸೇವಾರ್ಥಮಿಂದ್ರಾಗಮನಾದ್ವಾ
 ಸಮಾಗತಸ್ಯೇತಿ ಭಾವಃ . ಕ್ಷಣೇ ಜಲಾದಾನಕಾಲೇ ಮುಖೇ ಪಟೇನ ಯಾ ಪ್ರೀತಿಸ್ತಾಂ
 ಕುರ್ವನ್ . ತಥಾ ಕಲ್ಪದ್ರುಮಾಣಾಂ ಕಿಸಲಯಾನಿ ಪಲ್ಲವಭೂತಾನ್ಯಂಶುಕಾನಿ
 ಸೂಕ್ಷ್ಮವಸ್ತಾಣೀವ .. “ಅಂಶುಕಂ ವಸ್ತ್ರಭಾತ್ರೇ ಸ್ಯಾತ್ಪರಿಧಾನೋತ್ತರೀಯಯೋಃ .
 ಸೂಕ್ಷ್ಮವಸ್ತ್ರೇ ನಾತಿದೀಪ್ತಾ” ಇತಿ ಶಬ್ದಾರ್ಥವೇ .. ವಾತ್ಯೈರ್ಮೇವವಾತ್ಯೈರ್ಧುನ್ವನ್ .
 ನಾನಾ ಬಹುವಿಧಾಶ್ಚೇಷ್ಟಾಸ್ತೋಯಪಾನಾದಯೋ ಯೇಷು ತೈರ್ಲಲಿತೈಃ ಕ್ರೀಡಿತೈಃ ..
 “ನಾ ಭಾವಭೇದೇ ಸ್ತ್ರೀನ್ಯತ್ಯೇ ಲಲಿತಂ ತ್ರಿಷು ಸುಂದರೇ . ಅಸ್ತ್ರಿಯಾಂ ಪ್ರಮದಾಗಾರೇ
 ಕ್ರೀಡಿತೇ ಜಾತಪಲ್ಲವೇ” ಇತಿ ಶಬ್ದಾರ್ಥವೇ .. ತಂ ನಗೇಂದ್ರಂ ಕೈಲಾಸಂ ಕಾಮಂ
 ಯಥೇಷ್ಟಂ ನಿರ್ವಿಶೇಃ ಸಮುಪಭುಂಕ್ಷ್ವ .. “ನಿರ್ದೇಶೋ ಭೃತಿಭೋಗಯೋಃ”
 ಇತ್ಯಮರಃ . ಯಥೇಚ್ಛವಿಹಾರೋ ಮಿತ್ರಗೃಹೇಷು ಮೈತ್ರ್ಯಾಃ ಫಲಂ . ಸಹಜಮಿತ್ರಂ
 ಚ ತೇ ಕೈಲಾಸಃ . ಮೇಘಪರ್ವತಯೋರಬ್ಜಸೂರ್ಯಯೋರಬ್ಧಿಚಂದ್ರಯೋಃ
 ಶಿಖಿಜೀಮೂತಯೋಃ ಸಮೀರಾಗ್ನ್ಯೋರ್ಮಿತ್ರತಾ ಸ್ವಯಮಿತಿ ಭಾವಃ ..

ತಸ್ಯೋತ್ಸಂಗೇ ಪ್ರಣಯಿನ ಇವ ಸ್ರಸ್ತಗಂಗಾದುಕೂಲಾಂ
 ನ ತ್ವಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ನ ಪುನರಲಕಾಂ ಜ್ಞಾಸ್ಯಸೇ ಕಾಮಚಾರಿನ್ .
 ಯಾ ವಃ ಕಾಲೇ ವಹತಿ ಸಲಿಲೋದ್ಗಾರಮುಚ್ಛೈರ್ವಿಮಾನಾ
 ಮುಕ್ತಾಜಾಲಗ್ರಧಿತಮಲಕಂ ಕಾಮಿನೀವಾಭ್ರವೃಂದಂ .. 63..

ತಸ್ಯೇತಿ .. ಪ್ರಣಯಿನಃ ಪ್ರಿಯತಮಸ್ಯೇವ ತಸ್ಯ ಕೈಲಾಸ ಸ್ಯೋ ತ್ಸಂಗ ಊರ್ಧ್ವಭಾಗೇ
 ಕಟೌ ಚ .. “ಉತ್ಸಂಗೋ ಮುಕ್ತಸಂಯೋಗೇ ಸಕ್ಕನ್ಯೂರ್ಧ್ವತಲೇಽಪಿ ಚ” ಇತಿ
 ಮಾಲತೀಮಾಲಾಯಾಂ .. ಗಂಗಾ ದುಕೂಲಮ ಶುಭ್ರವಸ್ತ್ರಮಿವೇತ್ಯುಪಮಿತಸಮಾಸಃ

.. “ದುಕೂಲಂ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ವಸ್ತ್ರೇಷ್ಯಾದುತ್ತರೀಯೇ ಸಿತಾಂಶುಕೇ” ಇತಿ ಶಬ್ದಾರ್ಥವೇ ..
 ಅನ್ಯತ್ರ ತು ಗಂಗೈವ ದುಕೂಲಂ .. ತತ್ಪ್ರಸ್ತಂ ಯಸ್ಯಾಸ್ತಾಂ ತಥೋಕ್ತಾಮಲಕಾಂ
 ಕು ಬೇರನಗರೀಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ . ಕಾಮಿನೀಮಿವೇತಿ ಶೇಷಃ . ಹೇ ಕಾಮಚಾರಿನ್, ತ್ವಂ
 ಪುನಸ್ತ್ವಂ ತು ನ ಜ್ಞಾಸ್ಯಸ ಇತಿ ನ . ಕಿಂ ತು ಜ್ಞಾಸ್ಯಸ ಏವೇತ್ಯರ್ಥಃ .. ಕಾಮಚಾರಿಣಸ್ತೇ
 ಪೂರ್ವಮಪಿ ಬಹುಕೃತ್ವೋ ದರ್ಶನ ಸಂಭಾವಾದಜ್ಞಾನಮಸಂಭಾವಿತಮೇವೇತಿ
 ನಿಶ್ಚಯಾರ್ಥಂ ನ ಇಷ್ಟ ಯಪ್ರಯೋಗಃ . ತದುಕ್ತಂ ಸ್ಮೃತಿ ನಿಶ್ಚಯ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥೇಷು
 ನದ್ವಯಪ್ರಯೋಗಃ” ಇತಿ .. ಉಚ್ಚೈ ರುನ್ನತಾನಿ ವಿಮಾನಾನಿ ಸಪ್ತಭೂಮಿಕಭವನಾನಿ
 ಯಸ್ಯಾಂ ಸಾ .. “ವಿಮಾನೋಽಸ್ತ್ರೀ ದೇವಯಾನೇ ಸಪ್ತಭೂಮೌ ಚ ಸದ್ಮನಿ”
 ಇತಿ ಯಾದವಃ .. ಮೇಘಸಂವಾಹನಸ್ಥಾನಸೂಚನಾರ್ಥಮಿದಂ ವಿಶೇಷಣಂ ..
 ಅನ್ಯತ್ರ ವಿಮಾನಾ ನಿಷ್ಕೋಪಾ ಯಾ ಅಲಕಾ . ವೋ ಯುಷ್ಮಾಕಂ ಕಾಲೇ .
 ಮೇಘಕಾಲ ಇತ್ಯರ್ಥಃ .. ಕಾಲಸ್ಯ ಸರ್ವಮೇಘಸಾಧಾರಣ್ಯಾದ್ವ ಇತಿ ಬಹುವಚನಂ
 .. ಸಲಿಲಮುದ್ಗಿರತೀತಿ ಸಲಿಲೋದ್ಗಾರಂ . ಸ್ರವತ್ಸಲಿಲಧಾರಾಮಿತ್ಯರ್ಥಃ ..
 ಅಭ್ರವೃಂದಂ ಮೇಘಕದಂಬಕಂ ಕಾಮಿನೀ ಸ್ತ್ರೀ ಮುಕ್ತಾಜಾಲೈಮೌಕ್ತಿಕಸರೈರ್ಗ್ರಥಿತಂ
 ಪ್ರತ್ಯುಪ್ಪಂ .. “ಪುಂಶ್ಚಲ್ಯಾ ಮೌಕ್ತಿಕೇ ಮುಕ್ತಾ” ಇತಿ ಯಾದವಃ .. ಅಲಕಮಿವ
 ಚೂರ್ಣಕುಂತಲಾನೀವ .. ಜಾತಾವೇ ಕವಚನಂ .. “ಅಲಕಾಶ್ಚೂರ್ಣಕುಂತಲಾಃ”
 ಇತ್ಯಮರಃ .. ವಹತಿ ಬಿಭರ್ತಿ .. ಅತ್ರ ಕೈಲಾಸಸ್ಯಾನುಕೂಲನಾಯಕತ್ವ
 ಮಲಕಾಯಾಶ್ಚ ಸ್ವಾಧೀನಪತಿಕಾಖ್ಯಾನಾಯಿಕಾತ್ವಂ ದ್ವನ್ಯತೇ . “ಏಕಾಯತ್ತೋಽನುಕೂಲಃ
 ಸ್ಯಾತ್” ಇತಿ . “ಪ್ರಿಯೋಪಲಾಲಿತಾ ನಿತ್ಯಂ ಸ್ವಾಧೀನಪತಿಕಾ ಮತಾ ಇತಿ ಚ
 ಲಕ್ಷಯಂತಿ . ಉದಾಹರಂತಿ ಚ - ಲಾಲಯನ್ನಲಕಪ್ರಾಂತಾನ್ವಚಯನ್ವತ್ರಮಂಜರೀನ್
 . ಏಕಾಂ ವಿನೋದಯನ್ಮಾಂತಾಂ ಛಾಯಾವದನುವರ್ತತೇ .. “ಇತಿ .. ಇತಿ
 ಶ್ರೀಮಹೋಪಾಧ್ಯಾಯ ಮಲ್ಲಿನಾಥಸೂರಿವಿರಚಿತಯಾ ಸಂಜೀವಿನೀಸಮಾಖ್ಯಯಾ
 ವ್ಯಾಖ್ಯಯಾ ಸಮೇತೋ ಮಹಾಕವಿಶ್ರೀಕಾಲಿದಾಸವಿರಚಿತೇ ಮೇಘದೂತೇ ಕಾವ್ಯೇ
 ಪೂರ್ವಮೇಘಃ ಸಮಾಪ್ತಃ .

ಮೇಘದೂತಂ ಉತ್ತರಮೇಘಃ

ವಿದ್ಯುತ್ಪಂತಂ ಲಲಿತವನಿತಾಃ ಸೇಂದ್ರಚಾಪಂ ಸಚಿತ್ರಾಃ
 ಸಂಗಿತಾಯ ಪ್ರಹತಮುರಜಾಃ ಸ್ನಿಗ್ಧಗಂಭೀರ ಘೋಷಂ .
 ಅಂತಸ್ತೋಯಂ ಮಣಿಮಯಭುವಸ್ತುಂಗಮಭೃಂಲಿಹಾಗ್ರಾಃ-
 ಪ್ರಾಸಾದಾಸ್ತ್ವಾಂ ತುಲಯಿತುಮಲಂ ಯತ್ರ ತೈಸ್ತ್ರೈವಿಶೇಷೈಃ .. 1..
 ವಿದ್ಯುತ್ಪಂತಮಿತಿ .. ಯತ್ರಾಲಕಾಯಾಂ ಲಲಿತಾ ರಮ್ಯಾ ವನಿತಾಃ ಸ್ತ್ರಿಯೋ ಯೇಷು
 ತೇ . ಸಹ ಚಿತ್ರೈರ್ವರ್ತಂತ ಇತಿ ಸಚಿತ್ರಾಃ .. “ಆಲೇಖ್ಯಾಶ್ಚರ್ಚಯೋಶ್ಚಿತ್ರಂ”

ಇತ್ಯಮರಃ .. “ತೇನ ಸಹೇತಿ ತುಲ್ಯಯೋಗೇ” ಇತಿ ಬಹುವ್ರೀಹಿಃ . “ವೋಪಸರ್ಜನಸ್ಯ”
 ಇತಿ ಸಹಶಬ್ದಸ್ಯ ಸಮಾಸಃ .. ಸಂಗೀತಾಯ ತೌರ್ಯತ್ರಿಕಾಯ ಪ್ರಹತಮುರಜಾಸ್ತಾಡಿತಮ್ಯದಂ
 .. “ಮುರಜಾ ತು ಮೃದಂಗೇ ಸ್ಯಾಂಕಕ್ಯಾಮುರಜಯೋರಪಿ” ಇತಿ ಶಬ್ದಾರ್ಣವೇ ..
 ಮಣಿಮಯಾ ಮಣಿವಿಕಾರಾ ಭುವೋ ಯೇಷು . ಅಭೃಂ ಲಿಹಂತೀತ್ಯಭೃಂಲಿಹಾನ್ಯಭೃಂ
 ಕಷಾಣಿ .. “ವಹಾಭ್ರೇ ಲಿಹಃ” ಇತಿ ಖಶ್ಪತ್ಯಯಃ . “ಅರುದ್ವಿಷ್” ಇತ್ಯಾದಿನಾ
 ಮುಮಾಗಮಃ .. ಅಗ್ರಾಣಿ ಶಿಖರಾಣಿ ಯೇಷಾಂ ತೇ ತಥೋಕ್ತಾಃ . ಅತಿತುಂಗಾ
 ಇತ್ಯರ್ಥಃ . ಪ್ರಾಸಾದಾ ದೇವಗೃಹಾಣಿ .. “ಪ್ರಾಸಾದೋ ದೇವಭೂಭುಜಾಂ”
 ಇತ್ಯಮರಃ .. ವಿದ್ಯುತೋಽಸ್ಯ ಸಂತೀತಿ ವಿದ್ಯುತ್ವಂತಂ . ಸೇಂದ್ರಚಾಪಮಿಂದ್ರಚಾಪವಂತಂ
 . ಸ್ನಿಗ್ಧಃ ಶ್ರಾವ್ಯೋ ಗಂಭೀರೋ ಘೋಷೋ ಗರ್ಜಿತಂ ಯಸ್ಯ ತಂ . ಅಂತರಂತರ್ಗತಂ
 ತೋಯಂ ಯಸ್ಯ ತಂ . ತುಂಗಮುನ್ನತಂ ತ್ವಾಂ ತೈಸ್ತೈರ್ವಿಶೇಷೈರ್ಲಲಿತವನಿತತ್ವಾದಿಧರ್ಮೈಸ್ತು
 ಸಮೀಕರ್ತುಮಲಂ ಪರ್ಯಾಪ್ತಾಃ .. “ಅಲಂ ಭೂಷಣಪರ್ಯಾಪ್ತಿಶಕ್ತಿವಾರಣವಾಚಕಂ”
 ಇತ್ಯಮರಃ .. ಅತ್ರೋಪಮಾನೋಪಮೇಯಭೂತಮೇಘಪ್ರಾಸಾದಧರ್ಮಾಣಾಂ
 ವಿದ್ಯುದ್ವನಿತಾದೀನಾಂ ಯಥಾಸಂಖ್ಯಮನ್ಯೋನ್ಯಸಾದೃಶ್ಯಾನ್ಮೇಘಪ್ರಾಸಾದಯೋಃ
 ಸಾಮ್ಯಸಿದ್ಧಿರಿತಿ . ಬಿಂಬಪ್ರತಿಬಿಂಬಭಾವೇನೇಯಂ ಪರ್ಣೋಪಮಾ . ವಸ್ತುತೋ
 ಭಿನ್ನಯೋಃ ಪರಸ್ಪರಸಾದೃಶ್ಯಾದಭಿನ್ನಯೋರುಪಮಾನೋಪಮೇಯಧರ್ಮಯೋಃ
 ಪೃಥಗುಪಾದಾನಾನ್ದ್ವಿಂಬಪ್ರತಿಬಿಂಬಭಾವಃ ..
 ಸಂಪ್ರತಿ ಸರ್ವದಾ ಸರ್ವರ್ತುಸಂಪತ್ತಿಮಾಹ-
 ಹಸ್ತೇ ಲೀಲಾಕಮಲಮಲಕೇ ಬಾಲಕುಂದಾನುವಿದ್ಧಂ
 ನೀತಾ ಲೋಧಪ್ರಸವರಜಸಾ ಪಾಂಡುತಾಮಾನನೇ ಶ್ರೀಃ .
 ಚೂಡಾಪಾಶೇ ನವಕುರಬಕಂ ಚಾರು ಕರ್ಣೇ ಶಿರೀಷಂ
 ಸೀಮಂತೇ ಚ ತ್ವದುಪಗಮಜಂ ಯತ್ರ ನೀಪಂ ವಧೂನಾಂ .. 2..
 ಹಸ್ತ ಇತಿ .. ಯತ್ರಾಲಕಾಯಾಂ ವಧೂನಾಂ ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ಹಸ್ತೇ ಲೀಲಾರ್ಥಂ ಕಮಲಂ
 ಲೀಲಾಕಮಲಂ .. ಶರಲ್ಲಿಂಗಮೇತತ್ . ತದುಕ್ತಂ-ಶರತ್ಪಂಕಜಲಕ್ಷಣಾ” ಇತಿ ..
 ಅಲಕೇ ಕುಂತಲೇ .. ಜಾತಾವೇಕವಚನಂ .. ಅಲಕೇಷ್ಟಿತ್ಯರ್ಥಃ . ಬಾಲಕುಂದೈಃ
 ಪ್ರತ್ಯಗ್ರಮಾಘ್ಯಕುಸುಮೈರನುವಿದ್ಧಂ . ಅನುವೇಧ ಗ್ರಂಥನಂ .. ನಪುಂಸಕೇ
 ಭಾವೇ ಕ್ತಃ .. ಯದ್ಯಪಿ ಕುಂದಾನಾಂ ಶೈಶಿರತ್ವಮಸ್ತಿ “ಮಾಘ್ಯಂ ಕುಂದಂ”
 ಇತ್ಯಭಿಧಾನಾತ್ತಥಾಪಿ ಹೇಮಂತೇ ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವಃ ಶಿಶಿರೇ ಪ್ರೌಢತ್ವಮಿತಿ
 ವ್ಯವಸ್ಥಾಭೇದೇನ ಹೇಮಂತಕಾರ್ಯತ್ವಮಿತ್ಯಾಶಯೇನ ಬಾಲೇತಿ ವಿಶೇಷಣಂ
 .. “ಅಲಕಂ” ಇತಿ ಪ್ರಥಮಾಂತಪಾರೇ ಸಪ್ತಮೇ ಪ್ರಕ್ರಮ ಭಂಗಃ ಸ್ಯಾತ್ .
 ನಾಥಸ್ತು ನಿಯತಪುಂಲಿಂಗತಾಹಾನಿಶ್ಚೇಇತಿ ದೋಷಾಂತರಮಾಹ . ತದಸತ್
 . “ಸ್ವಭಾವವಕ್ರಾಣ್ಯಲಕಾನಿ ತಾಸಾಂ” . “ನಿರ್ಧೂತಾನ್ಯಲಕಾನಿ ಪಾತಿತಮುರಃ
 ಕೃತ್ಸೋಽಧರಃ ಖಂಡಿತಃ” ಇತ್ಯಾದಿಷು ಪ್ರಯೋಗೇಷು ನಪುಂಸಕಲಿಂಗತಾದರ್ಶನಾತ್

.. ಆನನೇ ಮುಖೇ ಲೋಘ್ರಪ್ರಸವಾನಾಂ ಲೋಘ್ರಪುಷ್ಪಾಣಾಂ ಶೈಶಿರಾಣಾಂ
 ರಜಸಾಂ ಪರಾಗೇಣ .. “ಪ್ರಸವಸ್ತು ಫಲೇ ಪುಷ್ಪೇ ವೃಕ್ಷಾಣಾಂ ಗರ್ಭಮೋಚನೇ”
 ಇತಿ ವಿಶ್ವಃ .. ಪಾಂಡುತಾಂ ನೀತಾ ಶ್ರೀಃ ಶೋಭಾ . ಚೂಡಾಪಾಶೇ ಕೇಶಪಾಶೇ
 ನವಕುರ ಬಕಂ ವಾಸಂತಃ ಪುಷ್ಪವಿಶೇಷಃ . ಕರ್ಣೇ ಚಾರು ಪೇಶಲ ಶಿರೀಷಂ ಗೃಷ್ಣಃ
 ಪುಷ್ಪವಿಶೇಷಃ . ಸೀಮಂತೇ ಮಸ್ತಕ ಕೇಶವೀ ಧ್ಯಾಂ .. “ಸೀಮಂತಮಸ್ತ್ರಿಯಾಂ
 ಮಸ್ತಕೇಶವೀಧ್ಯಾ ಮುದಾಹೃತಂ” ಇತಿ ಶಬ್ದಾರ್ಣವೇ .. ತವೋಪಗಮಃ .
 ಮೇವಾಗಮ ಇತ್ಯರ್ಥಃ . ತತ್ರ ಜಾತಂ ತ್ವದುಪಗಮಜಂ . ವಾರ್ಷಿಕಮಿತ್ಯರ್ಥಃ
 . ನೀಪಂ ಕದಂಬಕುಸುಮಂ . ಸರ್ವತ್ರಾಸ್ತೀತಿ ಶೇಷಃ ಅಸ್ತಿರ್ಭವತಿಪರಃ
 ಪ್ರಥಮಪುರುಷೋಽಪ್ರಯುಜ್ಯಮಾನೋಽಪ್ಯಸ್ತೀತಿನ್ಯಾಯಾತ್ . ಇತ್ಥಂ ಕಮಲಕುಂದಾದಿ
 ತತ್ತತ್ಕಾರ್ಯಸಮಾಹಾರಾಭಿಧಾನಾದರ್ಥತ್ಸರ್ವತು ಸಮಾಹಾರಸಿದ್ಧಿಃ . ಕಾರಣಂ
 ವಿನಾ ಕಾರ್ಯಸ್ಯಾಸಿದ್ಧೀರಿತಿ ಭಾವಃ ..

ಯತ್ರೋನ್ಮತ್ತಭ್ರಮರಮುಖರಾಃ ಪಾದಪಾ ನಿತ್ಯಪುಷ್ಪಾ
 ಹಂಸಶ್ರೇಣೀರಚಿತರಶನಾ ನಿತ್ಯಪದ್ಮಾ ನಲಿನ್ಯಃ .

ಕೇಕೋತ್ಕಂಠಾ ಭವನಶಿಖಿನೋ ನಿತ್ಯಭಾಸ್ವತ್ಕಲಾಪಾ

ನಿತ್ಯಜ್ಯೋತ್ಸಾಃ ಪ್ರತಿಹತತಮೋವೃತ್ತಿ ರಮ್ಯಾಃ ಪ್ರದೋಷಾಃ ..

ಯತ್ರೇತಿ .. ಯತ್ರಾಲಕಾಯಾಂ ಪಾದಪಾ ವೃಕ್ಷಾಃ . ನಿತ್ಯಾನಿ ಪುಷ್ಪಾಣಿ ಯೇಷಾಂ ತೇ
 ತಥಾ . ನ ತ್ವೃತುನಿಯಮಾದಿತಿ ಭಾವಃ . ಅತ ಏವೋನ್ಮತ್ತೈರ್ಭ್ರಮರೈರ್ಮುಖರಾಃ
 ಶಬ್ದಾಯಮಾನಾಃ . ನಲಿನ್ಯಃ ಪದ್ಮಿನೋ ನಿತ್ಯಾನಿ ಪದ್ಮಾನಿ ಯಾಸಾಂ ತಾಸ್ತಥಾ
 ನ ತು ಹೇಮಂತವರ್ಜಿತಮಿತ್ಯರ್ಥಃ . ಅತ ಏವ ಹಂಸಶ್ರೇಣೀಭೀ ರಚಿತರಶನಾಃ .
 ನಿತ್ಯಂ ಹಂಸಪರಿವೇಷ್ಟಿತಾ ಇತ್ಯರ್ಥಃ . ಭವನಶಿಖಿನಃ ಕ್ರೀಡಾಮಯೂರಾ ನಿತ್ಯಂ
 ಭಾಸ್ವಂತಃ ಕಲಾಪಾ ಬರ್ಹಾಣಿ ಯೇಷಾಂ ತೇ ತಥೋಕ್ತಾಃ . ನ ತು ವರ್ಷಾಸ್ವೇವ
 . ಅತ ಏವ ಕೇಕಾಭಿರುತ್ಕಂಠಾ ಉದ್ರೀವಾಃ . ಪ್ರದೋಷಾ ರಾತ್ರಯೋ ನಿತ್ಯಾ
 ಜ್ಯೋತ್ಸಾ ಯೇಷಾಂ ತೇ . ನ ತು ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷ ಏವ . ಅತ ಏವ ಪ್ರತಿಹತಾ ತಮಸಾಂ
 ವೃತ್ತಿವ್ಯಾಪ್ತಿಯೇಷಾಂ ತೇ ಚ ತೇ ರಮ್ಯಾಶ್ಚೇತಿ ತಥೋಕ್ತಾಃ ..

ಆನಂದೋತ್ಕಂಠಂ ನಯನಸಲಿಲಂ ಯತ್ರ ನಾನ್ಯೈರ್ನಿಮಿತ್ತೈ

ರ್ನಾನ್ಯಸ್ತಾಪಃ ಕುಸುಮಶರಜಾದಿಷ್ಟಸಂಯೋಗ ಸಾಧ್ಯಾತ್ .

ನಾಪ್ಯನ್ಯಸ್ತಾತ್ಪ್ರಣಯಕಲಹಾದ್ಧಿಪ್ರಯೋಗೋಪಪತ್ತಿ

ವಿತ್ತೇಶಾನಾಂ ನ ಚ ಖಲು ವಯೋ ಯೌವನಾದನ್ಯದಸ್ತಿ ..

ಆನಂದೇತಿ .. ಯತ್ರಾಲಕಾಯಾಂ ವಿತ್ತೇಶಾನಾಂ ಯುಕ್ತಾಣಾಂ .. “ವಿತ್ತಾಧಿಪಃ ಕುಬೇರಃ
 ಸ್ಯಾತ್ಪ್ರಭೌ ಧನಿಕಯಕ್ಷಯೋಃ” ಇತಿ ಶಬ್ದಾರ್ಣವೇ .. ಆನಂದೋತ್ಕಂಠಮಾನಂದಜನ್ಯಮೇವ
 ನಯನಸಲಿಲಂ . ಅನ್ಯೈರ್ನಿಮಿತ್ತೈಃ ಶೋಕಾದಿಭಿರ್ನ . ಇಷ್ಟಸಂಯೋಗೇನ

ಪ್ರಿಯಜನಸಮಾಗಮೇನ ಸಾಧ್ಯಾನ್ನಿರ್ವರ್ತನೀಯಾತ್ . ನ ತ್ವಪ್ರತೀಕಾರ್ಯಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ
 . ಕುಸುಮಶರಜಾನ್ಮದನಶರಜಾದನ್ಯಸ್ತಾಪೋ ನಾಸ್ತಿ . ಪ್ರಣಯಕಲಹಾದನ್ಯಸ್ತಾತ್ಕಾರಣಾದ್ವಿಷ
 ನಾಸ್ತಿ . ಕಿಂ ಚ ಯೌವನಾದನ್ಯದ್ವಯೋ ವಾರ್ಧಕಂ ನಾಸ್ತಿ .. ಶ್ಲೋಕದ್ವಯಂ ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ತಂ

ಯಸ್ಯಾಂ ಯಕ್ಷಾಃ ಸಿತಮಣಿಮಯಾನ್ಯೇತ್ಯ ಹರ್ಮ್ಯಸ್ಥಲಾನಿ
 ಜ್ಯೋತಿಶ್ಚಾಯಾಕುಸುಮರಚಿತಾನ್ಯುತ್ತಮಸ್ತ್ರೀ ಸಹಾಯಾಃ .
 ಆಸೇವಂತೇ ಮಧು ರತಿಫಲಂ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಪ್ರಸೂತಂ

ತ್ವದ್ಗಂಭೀರ ಧ್ವನಿ ಶನಕೈಃ ಪುಷ್ಕರೇಷ್ವಾಹತೇಷು .. 3..

ಯಸ್ಯಾಮಿತಿ .. ಯಸ್ಯಾಮಲಕಾಯಾಂ ಯಕ್ಷಾ ದೇವಯೋನಿವಿಶೇಷಾ
 ಉತ್ತಮಸ್ತ್ರೀಸಹಾಯಾ ಲಲಿತಾಂಗನಾಸಹಚರಾಃ ಸಂತಃ ಸಿತಮಣಿಮಯಾನಿ
 ಸ್ಥಟಿಕಮಣಿಮಯಾನಿ ಚಂದ್ರಕಾಂತಮಯಾನಿ ವಾ . ಅತ ಏವ ಜ್ಯೋತಿಷಾಂ
 ತಾರಕಾಣಾಂ ಛಾಯಾಃ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಾನ್ಯೇವ ಕುಸುಮಾನಿ ತೈ ರಚಿತಾನಿ
 ಪರಿಷ್ಕೃತಾನಿ .. “ಜ್ಯೋತಿಸ್ತಾರಾಗ್ನಿಭಾಜ್ಯಾಲಾದ್ಯಕ್ಷುತ್ರಾರ್ಥಾದ್ವರಾತ್ಮಸು”
 ಇತಿ ವೈಜಯಂತೀ .. ಏತೇನ ಪಾನಭೂಮೇರಮ್ನಾನಶೋಭತ್ವಮುಕ್ತಂ
 . ಹರ್ಮ್ಯಸ್ಥಲಾನ್ಯೇತ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ಯ . ತ್ವದ್ಗಂಭೀರಧ್ವನಿರಿವ ಧ್ವನಿಯೇಷಾಂ
 ತೇಷು ಪುಷ್ಕರೇಷು ವಾದ್ಯಭಾಂಡಮುಖೇಷು .. “ಪುಷ್ಕರಂ ಕರಿಹಸ್ತಾಗ್ರೇ
 ವಾದ್ಯಭಾಂಡಮುಖೇ ಜಲೇ” ಇತ್ಯಮರಃ .. ಶನಕೈರ್ಮಂದಮಾಹತೇಷು ಸತ್ನು
 .. ಏತಚ್ಚ ನೃತ್ಯಗೀತಯೋರಪ್ಯುಪಲಕ್ಷಣಂ .. ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಪ್ರಸೂತಂ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಸ್ಯ
 ಕಾಂಕ್ಷಿತಾರ್ಥಪ್ರದತ್ವಾನ್ಮದ್ವಪಿ ತತ್ರ ಪ್ರಸೃತಂ . ರತಿಃ ಫಲಂ ಯಸ್ಯ ತದ್ರತಿಫಲಾಖ್ಯಂ
 ಮಧು ಮದ್ಯಮಾಸೇವಂತೇ . ಆದೃತ್ಯ ಪಿಬಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ .. “ತಾಲಕ್ಷೀರಸಿತಾಮೃತಾಮಲಗುಡೋ
 . ಇತ್ಥಂ ಚೇನ್ಮಧುಪುಷ್ಪಭಂಗಯುಪಚಿತಂ ಪುಷ್ಪದುಮೂಲಾವೃತಂ ಕ್ವಾಥೇನ
 ಸ್ಮರದೀಪನಂ ರತಿಫಲಾಖ್ಯಂ ಸ್ವಾದು ಶೀತಂ ಮಧು .. “ಇತಿ ಮದಿರಾರ್ಣವೇ

ಮಂದಾಕಿನ್ಯಾಃ ಸಲಿಲಶಿಶಿರೈಃ ಸೇವ್ಯಮಾನಾ ಮರುದ್ಭಿ-
 ಮಂದಾರಾಣಾಮನುತಟರುಹಾಂ ಛಾಯಯಾ ವಾರಿತೋಷ್ಣಾಃ .

ಅನ್ವೇಷ್ಯವೈಃ ಕನಕಸಿಕತಾಮುಷ್ಟಿನಿಕ್ಷೇಪಗೂಡೈಃ
 ಸಂಕ್ರೀಡಂತೇ ಮಣಿಭಿರಮರಪ್ರಾರ್ಥಿತಾ ಯತ್ರ ಕನ್ಯಾಃ .. 4..

ಮಂದಾಕಿನ್ಯಾ ಇತಿ .. ಯತ್ರಾಲಕಾಯಾಮಮರೈಃ ಪ್ರಾರ್ಥಿತಾಃ . ಸುಂದರ್ಯ
 ಇತ್ಯರ್ಥಃ . ಕನ್ಯಾ ಯಕ್ಷಕುಮಾರ್ಯಃ .. “ಕನ್ಯಾ ಕುಮಾರಿಕಾನಾಯೋಃ” ಇತಿ ವಿಶ್ವಃ
 .. ಮಂದಾಕಿನ್ಯಾ ಗಂಗಾಯಾಃ ಸಲಿಲೇನ ಶಿಶಿರೈಃ ಶೀತಲೈರ್ಮರುದ್ಭಿಃ ಸೇವ್ಯಮಾನಾಃ
 ಸತ್ಯಃ . ತಥಾನುತಟಂ ತಟೇಷು ರೋಹಂತೀತ್ಯನುತಟರುಹಃ .. ಕ್ಷಿಪ್ ..
 ತೇಷಾಂ ಮಂದಾರಾಣಾಂ ಛಾಯಯಾನತಪೇನ ವಾರಿತೋಷ್ಣಾಃ ಶಮಿತಾತಪಾಃ

ಸತ್ಯಃ ಕನಕಸ್ಯ ಸಿಕತಾಸು ಮುಷ್ಟಿಭಿರ್ನಿಕ್ಷೇಪೇಣ ಗೂಢೈಃ ಸಂವೃತ್ತೈರತ
 ಏವಾನ್ವೇಷ್ಟವ್ಯೈರ್ಮೃಗೈರ್ಮೃಗೈರ್ಮಣಿಭೀ ರತ್ನೈಃ ಸಂಕ್ರೇಡಂತೇ . ಗುಪ್ತಮಣಿಸಂಜ್ಞಯಾ
 ದೈಶಿಕಕ್ರೀಡಯಾ ಸಮ್ಯಕ್ಕ್ರೀಡಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ .. ಕ್ರೀಡೋಸ್ತುಸಂಪರಿಭ್ಯಶ್ಚ” ಇತ್ಯಾತ್ಮನೇಪದಂ
 ..! “ರತ್ನಾದಿಭಿರ್ವಾಲುಕಾದೌ ಗುಪ್ತೈರ್ದ್ರಷ್ಟವ್ಯಕರ್ಮಭಿಃ . ಕುಮಾರೀಭಿಃ ಕೃತಾ ಕ್ರೀಡಾ
 ನಾಮ್ನಾ ಗುಪ್ತಮಣಿಃ ಸ್ಮೃತಾ .. ರಾಸಕೀಡಾ ಗೂಢಮಣಿರ್ಗುಢಾ ಗೂಢಮಣಿರ್ಗುಪ್ತ
 ಕೇಲಿಸ್ತು ಲಾಯನಂ . ಪಿಚ್ಚಕಂದುಕದಂಡಾದ್ಯೈಃ ಸ್ಮೃತಾ ದೈಶಿಕಕೇಲಯಃ” ಇತಿ
 ಶಬ್ದಾರ್ಥವೇ ..

ನೀವೀಬಂಧೋಚ್ಚ್ಛಿಸಿತಶಿಥಿಲಂ ಯತ್ರ ಬಿಂಬಾಧರಾಣಾಂ

ಕ್ಷೌಮಂ ರಾಗಾದನಿಭೂತಕರೇಷ್ವಾಕ್ಷಿಪತ್ತು ಪ್ರಿಯೇಷು .

ಅರ್ಚಿಸ್ತುಂಗಾನಭಿಮುಖಮಪಿ ಪ್ರಾಪ್ಯ ರತ್ನಪ್ರದೀಪಾನ್

ಹ್ರೀಮೂಢಾನಾಂ ಭವತಿ ವಿಫಲಪ್ರೇರಣಾ ಚೂರ್ಣಮುಷ್ಟಿಃ .. 5..

ನೀವೀತಿ .. ಯತ್ರಾಲಕಾಯಾಮನಿಭೃತಕರೇಷು ಚಪಲಹಸ್ತೇಷು ಪ್ರಿಯೇಷು . ನೀವೀ

ವಸನಗ್ರಂಥಿಃ .. “ನೀವೀ ಪರಿಪಣೇ ಗ್ರಂಥೌ ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ಜಘನವಾಸಸಿ” ಇತಿ ವಿಶ್ವಃ ..

ಸೈವ ಬಂಧೋ ನೀವೀಬಂಧಃ .. ಚೂತವೃಕ್ಷವದಪೌನರುಕ್ತಂ .. ತಸ್ಯೋಚ್ಚ್ಛಿಸಿತೇನ

ತ್ರೃಟಿತೇನ ಶಿಥಿಲಂ ಕ್ಷೌಮಂ ದುಕೂಲಂ ರಾಗಾದಾ ಕ್ಷಿಪತ್ಸಾಹರತ್ತು ಸತ್ಪುಂ

ಹ್ರೀಮೂಢಾನಾಂ ಲಜ್ಜಾವಿಧುರಾಣಾಂ . ಬಿಂಬಂ ಬಿಂಬಿಕಾಫಲಂ .. “ಬಿಂಬಂ ಫಲೇ

ಬಿಂಬಿಕಾಯಾಃ ಪ್ರತಿಬಿಂಬೇ ಚ ಮಂಡಲೇ” ಇತಿ ವಿಶ್ವಃ .. ಬಿಂಬಮಿವಾಧರೋ

ಯಾಸಾಂ ತಾಸಾಂ ಬಿಂಬಾಧರಾಣಾಂ ಸ್ತ್ರೀವಿಶೇಷಾಣಾಂ .. “ವಿಶೇಷಾಃ

ಕಾಮಿನೀಕಾಂತಾಭೀರುವಿಂಬಾಧರಾಂಗನಾಃ ಶಬ್ದಾರ್ಥವೇ .. ಚೂರ್ಣಸ್ಯ

ಕುಂಕುಮಾದೇರ್ಮುಷ್ಟಿಃ . ಅರ್ಚಿರ್ಭಿರ್ಮಯೂಖೈಸ್ತುಂಗನ್ .. “ಅಚಿರ್ಮಯೂಖಶಿಖಯೋ

ಇತಿ ವಿಶ್ವಃ .. ರತ್ನಾನ್ಯೇವ ಪ್ರದೀಪಾನಭಿಮುಖಂ ಯಥಾ ತಥಾ ಪ್ರಾಪ್ಯಾಪಿ

ವಿಫಲಪ್ರೇರಣಾ ದೀಪನಿರ್ವಾಪಿಣಾಕ್ಷಮತ್ವಾನ್ನಿಷ್ಫಲಕ್ಷೇಪಾ ಭವತಿ . ಅತ್ರಾಂಗನಾನಾಂ

ರತ್ನಪ್ರದೀಪನಿರ್ವಾಪಣಪ್ರವೃತ್ತ್ಯಾ ಮೌಗ್ಧ್ಯಂ ವ್ಯಜ್ಯತೇ ..

ಇತಿ

ನೇತ್ರಾ ನೀತಾಃ ಸತತಗತಿನಾ ಯದ್ವಿಮಾನಾಗ್ರಭೂಮೀ-

ರಾಲೇಖ್ಯಾನಾಂ ನವಜಲಕಣೈರ್ದೋಷಮುತ್ಪಾದ್ಯ ಸದ್ಯಃ .

ಶಂಕಾಸ್ತೃಷ್ಣಾ ಇವ ಜಲಮುಚಸ್ತಾದ್ವೈಶೋ ಜಾಲಮಾಗ್ನಿಃ

ಧೂಮೋದ್ಗಾರಾನುಕೃತಿನಿಪುಣಾ ಜರ್ಜರಾ ನಿಷ್ಪತಂತಿ .. 6..

ನೇತ್ರೇತಿ .. ಹೇ ಮೇಘ, ನೇತ್ರಾ ಪ್ರೇರಕೇಣ ಸತತಗತಿನಾ ಸದಾಗತಿನಾ

ವಾಯುನಾ .. “ಮಾತರಿಶ್ವಾ ಸದಾಗತಿಃ” ಇತ್ಯಮರಃ .. ಯಸ್ಯಾ ಅಲಕಾಯಾ

ವಿಮಾನಾನಾಂ ಸಪ್ತಭೂಮಿಕಭವನಾನಾಮಗ್ರಭೂಮೀರುಪರಿಭೂಮಿಕಾ ನೀತಾಃ

ಪ್ರಾಪಿತಾಃ . ತ್ವಾಮೇವ ದೃಶ್ಯಂತ ಇತಿ ತ್ವಾದೃಶಃ . ತ್ವತ್ಸದೃಶಾ ಇತ್ಯರ್ಥಃ ..
 “ತ್ಯದಾದಿಷು ದೃಶೋಽನಾಲೋಚನೇ ಕಂಚ” ಇತಿ ಕಚ್ಚಾತ್ಯಯಃ .. ಜಲಮುಚೋ
 ಮೇಘಾಃ . ಆಲೇಖ್ಯಾನಾಂ ಸಚಿತ್ರಾಣಾಂ .. “ಚಿತ್ರಂ ಲಿಖಿತರೂಪಾಡ್ಯಂ
 ಸ್ಯಾದಾಲೇಖ್ಯಂ ತು ಯತ್ನತಃ” ಇತಿ ಶಬ್ದಾರ್ಣವೇ .. ನವಜಲಕಣ್ಣಿದೋಷಂ
 ಸ್ಫೋಟನಮುತ್ಪಾದ್ಯ ಸದ್ಯಃ ಶಂಕಾಸ್ಪೃಷ್ಟಾ ಇವ ಸಾಪರಾಧತ್ವಾದ್ಯಯಾವಿಷ್ಟಾ
 ಇವ ಶಂಕಾ ವಿತರ್ಕಭಯಯೋಃ ಇತಿ ಶಬ್ದಾರ್ಣವೇ .. ಧೂಮೋದ್ಗಾರಸ್ಯ ಧೂಮ
 ನಿರ್ಗಮಸ್ಯಾನುಕೃತಾನುಕರಣೇ ನಿಪುಣಾಃ ಕುಶಲಾ ಜರ್ಜರಾ ವಿಶೀರ್ಣಾಃ
 ಸಂತೋ ಜಾಲನಮಾರ್ಗೈರ್ಗವಾಕ್ಷರಂಧ್ರೈರ್ನಿಷ್ಪತಂತಿ ನಿಷ್ಕ್ರಾಮಂತಿ .. ಯಥಾ
 ಕೇನಚಿದಂತಃಪುರಸಂಚಾರವತಾ ದೂತೇನ ಗೂಢವೃತ್ತ್ಯಾ ರಹಸ್ಯಭೂಮಿಂ
 ಪ್ರಾಪಿತಾಸ್ತತ್ರ ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ವ್ಯಭಿಚಾರದೋಷಮುತ್ಪಾದ್ಯ ಸದ್ಯಃ ಸಾಶಂಕಾಃ
 ಕ್ಲೃಪ್ತವೇಶಾಂತರಾ ಜಾರಾಃ ಕ್ಷುದ್ರಮಾರ್ಗೈರ್ನಿಷ್ಕ್ರಾಮಂತಿ ತದ್ವದಿತಿ ಧ್ವನಿಃ .
 ಪ್ರಕೃತಾರ್ಥೇ ಶಂಕಾಸ್ಪೃಷ್ಟಾ ಇವೇತ್ಯುತ್ಪೇಕ್ಷಾ ..
 ಯತ್ರ ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ಪ್ರಿಯತಮಭುಜಾಲಿಂಗನೋಚ್ಚವಾಸಿತಾನಾ-
 ಮಂಗಗ್ಲಾನಿಂ ಸುರತಜನಿತಾಂ ತಂತುಜಾಲಾವಲಂಬಾಃ .
 ತ್ವರಸಂರೋಧಾಪಗಮವಿಶದೈಶ್ಚಂದ್ರಪಾದೈರ್ನಿಶೀಢೇ
 ವ್ಯಾಲುಂಪಂತಿ ಸ್ಫುಟಜಲಲವಸ್ಯಂದಿನಶ್ಚಂದ್ರಕಾಂತಾಃ .. 7..
 ಯತ್ರೇತಿ .. ಯತ್ರಾಲಕಾಯಾಂ ನಿಶೀಢೇಽರ್ಧರಾತ್ರೇ .. “ಅರ್ಧರಾತ್ರನಿಶೀಢೌ ದ್ವೌ”
 ಇತ್ಯಮರಃ .. ತತ್ಸಂರೋಧಸ್ಯ ಮೇಘಾವರಣಸ್ವಾಪಗಮೇನ ವಿಶದೈರ್ನಿರ್ಮಲೈಶ್ಚಂದ್ರಪಾದೈಶ್ಚ
 .. “ಪಾದಾ ರಶ್ಮ್ಯಂಗಿತುರ್ಯಾಶಾಂ” ಇತ್ಯಮರಃ .. ಸ್ಫುಟಜಲಲವಸ್ಯಂದಿನ್
 ಉಲ್ಬಣಾಂಬುಕಣ ಸ್ರಾವಿಣಸ್ತಂತುಜಾಲಾವಲಂಬಾ ವಿತಾನಲಂಬಿಸೂತ್ರಪುಂಜಾಧಾರಾಃ
 . ತದ್ಗುಣಗುಂಘಿತಾ ಇತ್ಯರ್ಥಃ . ಚಂದ್ರಕಾಂತಾಶ್ಚಂದ್ರಕಾಂತಮಣಯಃ .
 ಪ್ರಿಯತಮಾನಾಂ ಭುಜೈರಾಲಿಂಗನೇಷೂಚ್ಛ್ವಾಸಿತಾನಾಂ ಪ್ರಶಿಥಿಲೀಕೃತಾನಾಂ .
 ಶ್ರಾಂತ್ಯಾ ಜಲಸೇಕಾಯ ವಾ ಶಿಥಿಲತಾಲಿಂಗನಾನಾಮಿತಿ ಯಾವತ್ . ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ
 ಸುರತಜನಿತಾಮಂಗಗ್ಲಾನಿಂ ಶರೀರಖೇದಂ . ಅವಯವಾನಾಂ ಗ್ಲಾನತಾಮಿತಿ
 ಯಾವತ್ . ವ್ಯಾಲುಂಪಂತ್ಯನುದಂತಿ ..
 ಅಕ್ಷಯ್ಯಾಂತರ್ಭವನನಿಧಯಃ ಪ್ರತ್ಯಹಂ ರಕ್ತಕಂಠೈ-
 ರುದ್ಗಾಯದ್ಧಿಧರ್ವಪತಿಯಶಃ ಕಿನ್ನರೈರ್ಯತ್ರ ಸಾರ್ಧಂ .
 ವೈಭ್ರಾಜಾಖ್ಯಂ ವಿಬುಧವನಿತಾವಾರ ಮುಖ್ಯಾಸಹಾಯಾ
 ಬದ್ಧಾಲಾಪಾ ಬಹಿರುಪವನಂ ಕಾಮಿನೋ ನಿರ್ವಿಶಂತಿ .. 8..
 ಅಕ್ಷಯ್ಯೇತಿ . ಯತ್ರಾಲಕಾಯಾಂ . ಕ್ಷೇತುಂ ಶಕ್ಯಾಃ ಕ್ಷಯ್ಯಾಃ .. “ಕ್ಷಯ್ಯಜಯ್ಯೌ
 ಶಕ್ಯಾರ್ಥೇ” ಇತಿ ನಿಪಾತಃ . ತತೋ ನನ್ಯಮಾಸಃ .. ಭವನಾನಾಮಂತರಂತರ್ಭವನಂ

.. “ಅವ್ಯಯಂ ವಿಭಕ್ತಿ-” ಇತ್ಯಾದಿನಾವ್ಯಯೀಭಾವಃ .. ಅಕ್ಷಯ್ಯಾ ಅಂತರ್ಭವನೇ ನಿಧಯೋ ಯೇಷಾಂ ತೇ ತಥೋಕ್ತಾಃ .. ಯಥೇಚ್ಛಾಭೋಗಸಂಭಾವನಾರ್ಥಮಿದಂ ವಿಶೇಷಣಂ .. ವಿಬುಧವನಿತಾ ಅಪ್ಸರಸಸ್ತಾ ಏವ ವಾರಮುಖ್ಯಾ ವೇಶ್ಯಾಸ್ತಾ ಏವ ಸಹಾಯಾ ಯೇಷಾಂ ತೇ ತಥೋಕ್ತಾಃ .. “ವಾರಸ್ತ್ರೀ ಗಣಿಕಾ ವೇಶ್ಯಾ ರೂಪಾಜೀವಾಧಸಾ ಜನೈಃ . ಸತ್ಕೃತಾ ವಾರಮುಖ್ಯಾ ಸ್ಯಾತ್” ಇತ್ಯಮರಃ .. ಬದ್ಧಾಲಾಪಾಃ ಸಂಭಾವಿತಸಂಲಾಪಾಃ ಕಾಮಿನಃ ಕಾಮುಕಾಃ ಪ್ರತ್ಯಹಮಹನ್ಯಹನಿ .. “ಅವ್ಯಯಂ ವಿಭಕ್ತಿ-” ಇತ್ಯಾದಿನಾ ಸಮಾಸಃ .. ರಕ್ತೋ ಮಧುರಃ ಕಂಠಃ ಕಂಠದ್ವನಿಯೇಷಾಂ ತೇ ತೈಃ ಸುಂದರಕಂಠದ್ವನಿಭಿರ್ಧನಯತಿಯಶಃ ಕುಬೇರಕೀರ್ತಿಮುದ್ರಾ . ದೇವಗಾನಸ್ಯ ಗಾಂಧಾರಗ್ರಾಮತ್ವತ್ತಾರತರಂ ಗಾಯದ್ಭಿರಿತ್ಯರ್ಥಃ .. ಕಿನ್ನರೈಃ ಸಾರ್ಥಂ ಸಹ . ವಿಭ್ರಾಜಸ್ಯೇದಂ ವೈಭ್ರಾಜಂ . ವೈಭ್ರಾಜಮಿತ್ಯಾಖ್ಯಾ ಯಸ್ಯ ತದ್ವೈ ಭ್ರಾಜಾಖ್ಯಂ .. “ವಿಭ್ರಾಜೇನ ಗಣೇಂದ್ರೇಣ ತ್ರಾತಂ ವೈಭ್ರಾ ಜಮಾಖ್ಯಯಾ” ಇತಿ ಶಂಭುರಹಸ್ಯೇ .. ಚೈತ್ರರಥಸ್ಯ ನಾಮಾಂತರಮೇತತ್ . ಬಹಿರುಪವನಂ ಬ್ರಾಹ್ಮೋದ್ಯಾನಂ ನಿರ್ವಿಶಂತ್ಯನುಭವಂತಿ .. ಗತ್ಯುತ್ಕಂಪಾದಲಕಪತಿತ್ಯೈರ್ಯತ್ರ ಮಂದಾರಪುಷ್ಪೈಃ ಪತ್ರಚ್ಛೇದೈಃ ಕನಕಕಮಲೈಃ ಕರ್ಣವಿಭ್ರಂಶಿಭಿಶ್ಚ . ಮುಕ್ತಾಜಾಲೈಃ ಸ್ತನಪರಿಸರಚ್ಛಿನ್ನಸೂತ್ರೈಶ್ಚ ಹಾಂರೈ- ನೈರ್ಲೋ ಮಾರ್ಗಃ ಸವಿತುರುದಯೇ ಸೂಚ್ಯತೇ ಕಾಮಿನೀನಾಂ .. 9.. ಗತೀತಿ .. ಯತ್ರಾಕಾಯಾಂ ಕಾಮಿನೀನಾಮಭಿಸಾರಿಕಾಣಾಂ . ನಿಶಿ ಭವೋ ನೈಶೋ ಮಾರ್ಗಃ ಸವಿತುರುದಯೇ ಸತಿ ಗತ್ಯಾ ಗಮನೇನೋತ್ಕಂಪಶ್ಚಲನಂ ತಸ್ಮಾದ್ಧೇತೋರಲಕೇಭ್ಯಃ ಪತಿತ್ಯೈರ್ಮಂದಾರಪುಷ್ಪೈಃ ಸುರತರುಕುಸುಮೈಃ . ತಥಾ ಪತ್ರಾಣಾಂ ಪತ್ರಲತಾನಾಂ ಛೇದೈಃ ಖಂಡೈಃ . ಪತಿತ್ಯೈರಿತಿ ಶೇಷಃ .. ತಥಾ ಕರ್ಣೇಭ್ಯೋ ವಿಭ್ರಶ್ಯಂತೀತಿ ಕರ್ಣವಿಭ್ರಂಶೀನಿ ತೈಃ ಕನಕಸ್ಯ ಕಮಲೈಃ .. ಷಷ್ಠ್ಯಾ ವಿವಕ್ಷಿತಾರ್ಥಲಾಭೇ ಸತಿ ಮಯಟಾ ವಿಗ್ರಹೇಽಧ್ಯಾಹಾರದೋಷಃ . ಏವಮನ್ಯತ್ರಾಪ್ಯನುಸಂಧೈಯಂ .. ತಥಾ ಮುಕ್ತಾಜಾಲೈ ಮೌಕ್ತಿಕಸರೈಃ . ಶಿರೋನಿಹಿತೈರಿತ್ಯರ್ಥಃ . ತಥಾ ಸ್ತನಯೋಃ ಪರಿಸರಃ ಪ್ರದೇಶಸ್ತತ್ರ ಛಿನ್ನಾನಿ ಸೂತ್ರಾಣಿ ಯೇಷಾಂ ತೈರ್ಹಾರೈಶ್ಚ ಸೂಚ್ಯತೇ ಜ್ಞಾಪ್ಯತೇ . ಮಾರ್ಗಪತಿತಮಂದಾರಕುಸುಮಾರಿ ಪಂಥಾ ಇತ್ಯನುಮೀಯತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ .. ಮತ್ವಾ ದೇವಂ ಧನಪತಿಸಖಂ ಯತ್ರ ಸಾಕ್ಷಾದಸಂತಂ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಾಪಂ ನ ವಹತಿ ಭಯಾನ್ಮನ್ಮಥಃ ಷಟ್ಪದಜ್ಯಂ . ಸಭೂಭಂಗಪ್ರಹಿತನಯನೈಃ ಕಾಮಿಲಕ್ಷ್ಯೇಷ್ವಮೋಘೈ- ಸ್ತಸ್ಯಾರಂಭಶ್ಚತುರವನಿತಾವಿಭ್ರಮೈರೇವ ಸಿದ್ಧಃ .. 10..

ಮತ್ತೇತಿ .. ಯತ್ರಾಲಕಾಯಾಂ ಮನ್ಮಥಃ ಕಾಮಃ . ಧನಪತೇಃ ಕುಬೇರಸ್ಯ
ಸಖೇತಿ ಧನಪತಿಸಖಃ .. “ರಾಜಾಹಃ ಸಖಿಭ್ಯಷ್ಟಚ್” . ತಂ ದೇವಂ ಮಹಾದೇವ
ಸಾಕ್ಷಾದ್ವಸಂತಂ ಸಖಿ ಸ್ನೇಹಾನ್ನಿಜರೂಪೇಣ ವರ್ತಮಾನಂ ಮತ್ವಾ ಜ್ಞಾತ್ವಾ
ಭಯಾದ್ಭಾಲೇ ಕ್ಷಣಭಯಾತ್ಕ್ಷುಡಾ ಏವ ಜ್ಯಾ ಮೌರ್ವೀ ಯಸ್ಯ ತಂ ಚಾಪಂ
ಪ್ರಾಯಃ ಪ್ರಾಚುರ್ಯೇಣ ನ ವಹತಿ ನ ಬಿಭರ್ತಿ . ಕಥಂ ತರ್ಹಿ ತಸ್ಯ
ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿರತಾಹ-ಸಭೂಭಂಗೇತಿ .. ತಸ್ಯ ಮನ್ಮಥಸ್ಯಾರಂಭಃ ಕಾಮಿಜನವಿಜಯವ್ಯಾಪಾರಂ
ಸಭೂಭಂಗಂ ಪ್ರಹಿತಾನಿ ಪ್ರಯುಕ್ತಾನಿ ನಿಯುಕ್ತಾನಿ ನಯನಾನಿ ದೃಷ್ಟಯೋ ಯೇಷು
ತೈಸ್ತಥೋಕ್ತೈಃ ಕಾಮಿನ ಏವ ಲಕ್ಷ್ಯಾಣಿ ತೇಷ್ಟಮೋಧೈಃ . ಸಫಲ ಪ್ರಯೋಗೈರಿತ್ಯರ್ಥಃ
.. ಮನ್ಮಥಚಾಪೋಽಪಿ ಕ್ವಚಿದಪಿ ಮೋಘಃ ಸ್ಯಾದಿತಿ ಭಾವಃ .. ಚತುರಾಶ್ಚ ತಾ
ವನಿವಾಶ್ಚ ತಾಸಾಂ ವಿಭ್ರಮೈರ್ವಿಲಾಸೈರೇವ ಸಿದ್ಧೋ ನಿಷ್ಪನ್ನಃ . ಯದನರ್ಥಂಕರಂ
ಪಾಕ್ಷಿಕಫಲಂ ಚ ತತ್ರಯೋಗಾದ್ವರಂ ನಿಶ್ಚಿತಸಾಧನಪ್ರಯೋಗ ಇತಿ ಭಾವಃ ..
“ಕಚಧಾರ್ಯಂ ದೇಹಧಾರ್ಯಂ ಪರಿಧೇಯಂ ವಿಲೇಪನಂ . ಚತುರ್ಥಾ ಭೂಷಣಂ
ಪ್ರಾಹುಃ ಸ್ತ್ರೀಣಾಮನ್ಯಚ್ಚ ದೈಶಿಕಂ .. ಇತಿ ರಸಾಕರೇ . ತದೇವೈತದಾಹ-
ವಾಸಶ್ಚಿತ್ರಂ ಮಧು ನಯನಯೋರ್ವಿಭ್ರಮಾದೇಶದಕ್ಷಂ
ಪುಷ್ಪೋದ್ಭೇದಂ ಸಹ ಕಿಸಲಯೈರ್ಭೂಷಣಾನಾಂ ವಿಕಲ್ಪಾನ್ .
ಲಾಕ್ಷಾರಾಗಂ ಚರಣಕಮಲನ್ಯಾಸಯೋಗ್ಯಂ ಚ ಯಸ್ಯಾ-
ಮೇಕಃ ಸೂತೇ ಸಕಲಮಬಲಾಮಂಡನಂ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಃ .. 11..
ವಾಸ ಇತಿ .. ಯಸ್ಯಾಮಲಕಾಯಾಂ ಚಿತ್ರಂ ನಾನಾವರ್ಣಂ ವಾಸೋ ವಸನಂ .
ಪರಿಧೇಯಮಂಡನಮೇತತ್ . ನಯನಯೋರ್ವಿಭ್ರಮಾಣಾಮಾದೇಶ ಉಪದೇಶೇ
ದಕ್ಷಂ . ಅನೇನ ವಿಭ್ರಮದ್ವಾರಾ ಮಧುನೋ ಮಂಡನತ್ವಮನುಸಂಧೇಯಂ .
ತಚ್ಚ ಮಂಡನಾದಿವದ್ದೇಹಧಾರ್ಯೇಽಂತರ್ಭಾವ್ಯಂ . ಮಧು ಮದ್ಯಂ . ಕಿಸಲಯೈಃ
ಪಲ್ಲವೈಃ ಸಹ ಪುಷ್ಪೋದ್ಭೇದಂ . ಉಭಯಂ ಚೇತ್ಯರ್ಥಃ .. ಇದಂ ತು ಕಚಧಾರ್ಯಂ
. ಭೂಷಣಾನಾಂ ವಿಕಲ್ಪಾನ್ವಿಶೇಷಾನ್ . ದೇಹಧಾರ್ಯಮೇತತ್ . ತಥಾ
ಚರಣಕಮಲಯೋರ್ನ್ಯಾಸಸ್ಯ ಸಮರ್ಪಣಸ್ಯ ಯೋಗ್ಯಂ . ರಜ್ಯತೇಽನೇನೇತಿ
ರಾಗೋ ರಂಜಕದ್ರವ್ಯಂ ಲಾಕ್ಷೈವ ರಾಗಸ್ತಂ ಲಾಕ್ಷಾರಾಗಂ ಚ .. ಚಕಾರೋಽಂಶ್ಚರಾಗಾದಿವಿಲೇಪ
.. ಸಕಲಂ ಸರ್ವಂ . ಚತುರ್ವಿಧಮಪೀತ್ಯರ್ಥಃ . ಅಬಲಾಮಂಡನಂ ಯೋಷಿತ್ಪ್ರಸಾಧನಜಾತಮ್
ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ ಏವ ಸೂತೇ ಜನಯತಿ . ನ ತು ನಾನಾಸಾಧನಸಂಪಾದನ ಪ್ರಯಾಸ
ಇತ್ಯರ್ಥಃ ..
ಇತ್ಥಮಲಕಾಂ ವರ್ಣಯಿತ್ವಾ ತತ್ರ ಸ್ವಭವನಸ್ಯಾಭಿಜ್ಞಾನಮಾಹ-
ತತ್ರಾಗಾರಂ ಧನಪತಿಗೃಹಾದುತ್ತರೇಣಾಸ್ಮದೀಯಂ
ದೂರಾಲಕ್ಷ್ಯಂ ಸುರಪತಿಧನುಶ್ಚಾರುಣಾ ತೋರಣೇನ .
ಯಸ್ಯೋಪಾಂತೇ ಕೃತಕತನಯಃ ಕಾಂತಯಾ ವರ್ಧಿತೋ ಮೇ

ಹಸ್ತಪ್ರಾಪ್ಯಸ್ತಬಕನಮಿತೋ ಬಾಲಮಂದಾರವೃಕ್ಷಃ .. 12..

ತತ್ರೇತಿ .. ತತ್ರಾಲಕಾಯಾಂ ಧನಪತಿಗೃಹಾನ್ಬುಬರಗೃಹಾದುತ್ತರೇಣೋತ್ತರಸ್ಮಿನ್ನದೂರದೇಶೇ .. “ಏನವನ್ಯತರನ್ಯಾಮಂದೂರೇಽಪಂಚಮ್ಯಾಃ” ಇತ್ಯೇನಪೃತ್ಯಯಃ .. “ಏನಪಾ ದ್ವಿತೀಯಾ” ಇತಿ ದ್ವಿತೀಯಾ .. “ಗೃಹಾಃ ಪುಂಸಿ ಚ ಭೂಮ್ಯೇವ” ಇತ್ಯಮರಃ .. ಅಥವಾ “ಉತ್ತರೇಣ” ಇತಿ ನೈನಪೃತ್ಯಯಾಂತಂ ಕಿಂತು “ತೋರಣೇನ” ಇತ್ಯಸ್ಯ ವಿಶೇಷಣಂ ತೃತೀಯಾಂತಂ .. ಧನಪತಿಗೃಹಾದುತ್ತರನ್ಯಾಂ ದಿಶಿ ಯತ್ತೋರಣಂ ಬಹಿದ್ವಾರಂ ತೇನ ಲಕ್ಷಿತಮಿತ್ಯರ್ಥಃ .. ಅಸ್ಮಾಕಮಿದಮಸ್ಮದೀಯಂ .. ವೃದ್ಧಾಚ್ಛಃ” ಇತಿ ಪಕ್ಷೇ ಭಪ್ರತ್ಯಯಃ .. ಅಗಾರಂ ಗೃಹಂ . ಸುರಪತಿಧನುಶ್ಚಾರುಣಾ ಮಣಿಮಯತ್ವಾದಭ್ರಂ ಕಷತ್ವಾಚ್ಛೇಂದ್ರಚಾಪಸುಂದರೇಣ ತೋರಣೇನ ಬಹಿದ್ವಾರೇಣ ದೂರಾಲಕ್ಷ್ಯಂ ದೃಶ್ಯಂ . ಅನೇನಾಭಿಜ್ಞಾನ ದೂರತವವ ಜ್ಞಾತುಂ ಶಕ್ಯಮಿತ್ಯರ್ಥಃ .. ಅಭಿಜ್ಞಾನಾಂತರಮಾಹಯ ಪ್ರಾಕಾರಾಂತಃ ಪಾರ್ಶ್ವದೇಶೇ ಮೇ ಮಮ ಕಾಂತಯಾ ವರ್ಧಿತಃ ಪೋಷಿತಃ ಕೃತಕತನಯಃ ಕೃತ್ರಿಮ ಸುತಃ . ಪುತ್ರತ್ಯೇನಾಭಿಮನ್ಯಮಾನ ಇತ್ಯರ್ಥಃ .. ಹಸ್ತೇನ ಪ್ರಾಪ್ಯೈರ್ಹಸ್ತಾವಚೇಯೈಃ ಸ್ತಬಕೈರ್ಗುರ್ಚ್ಛೈರ್ನಮಿತಃ .. ನ್ಯಾದುಚ್ಛಕಸ್ತು ಸ್ತಬಕಃ” ಇತ್ಯಮರಃ .. ಬಾಲೋ ಮಂದಾರವೃಕ್ಷಃ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷೋಽಸ್ತೀತಿ ಶೇಷಃ ..

ಇತಃ ಪರಂ ಚತುರ್ಭಿಃ ಶ್ಲೋಕೈರಭಿಜ್ಞಾನಾಂತರಮಾಹ-
ವಾಪೀ ಚಾಸ್ಮಿನ್ನರಕತಶಿಲಾಬದ್ಧ ಸೋಪಾನಮಾರ್ಗಾ

ಹೈಮೈಶ್ಚನ್ನಾ ವಿಕಚಕಮಲೈಃ ಸ್ನಿಗ್ಧವೈದೂರ್ಯನಾಲ್ಮೈಃ .
ಯನ್ಯಾಸ್ತೋಯೇ ಕೃತವಸತಯೋ ಮಾನಸಂ ಸನ್ನಿಕೃಷ್ಟಂ

ನಾಧ್ಯಾಸ್ಯಂತಿ ವ್ಯಪಗತಶುಚಸ್ತ್ವಾ ಮಪಿ ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಹಂಸಾಃ .. 13..

ವಾಪೀತಿ .. ಅಸ್ಮಿನ್ನದೀಯಾಗಾರೇ ಮರಕತಶಿಲಾಭಿರ್ಬದ್ಧಃ ಸೋಪಾನಮಾರ್ಗೋ ಯನ್ಯಾಃ ಸಾ ತಥೋಕ್ತಾ . ವಿದುರೇ ಭವಾ ವೈದೂರ್ಯಾಃ .. “ವಿದೂರಾಙ್ಯಾಃ” ಇತಿ ಯಪ್ರತ್ಯಯಃ .. ವೈದೂರ್ಯಾಣಾಂ ವಿಕಾರಾ ವೈದೂರ್ಯಾಣಿ .. ವಿಕಾರಾರ್ಥೇಽಣ್ಪ್ರತ್ಯಯಃ .. ಸ್ನಿಗ್ಧಾನಿ ವೈದೂರ್ಯಾಣಿ ನಾಲಾನಿ ಯೇಷಾಂ ತೈರ್ಹೈಮೈಃ ಸೌವರ್ಣೈರ್ವಿಕಚಕಮಲೈಶ್ಚನ್ನಾ ವಾಪೀ ಚ . ಅಸ್ತೀತಿ ಶೇಷಃ .. ಯನ್ಯಾ ವಾಪ್ಯಾಸ್ತೋಯೇ ಕೃತವಸತಯಃ ಕೃತನಿವಾಸಾ ಹಂಸಾಸ್ತ್ವಾಂ ಮೇಘಂ ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯಾಪಿ ವ್ಯಪಗತಶುಚೋ ವರ್ಷಾಕಾಲೇಽಪಿ ವ್ಯಪಗತಕಲುಷಜಲತ್ವಾದ್ವೀತದುಃಖಾಃ ಸಂತಃ ಸನ್ನಿಕೃಷ್ಟಂ ಸನ್ನಿಹಿತಂ . ಸುಗಮಮಪೀತ್ಯರ್ಥಃ . ಮಾನಸಂ ಮಾನಸಸರೋ ನಾಧ್ಯಾಸ್ಯಂತಿ ನೋತ್ಕಂಠಯಾ ಸ್ಮರಿಷ್ಯಂತಿ .. “ಆಧ್ಯಾನಮುತ್ಕಂಠಾಸ್ಮರಣಂ” ಇತಿ ಕಾಶಿಕಾಯಾಂ ..

ತನ್ಯಾಸ್ತೀರೇ ರಚಿತಶಿಖರಃ ಪೇಶಲೈರಿಂದ್ರನೀಲೈಃ
ಕ್ರೀಡಾಶೈಲಃ ಕನಕಕದಲೀವೇಷ್ವನಪ್ರೇಕ್ಷಣೀಯಃ .

ಮದ್ಗೇಹಿನ್ಯಾಃ ಪ್ರಿಯ ಇತಿ ಸಖೇ ಚೇತಸಾ ಕಾತರೇಣ .

ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯೋಪಾಂತಸ್ಪುರಿತತಡಿತಿಂ ತ್ವಾಂ ತಮೇವ ಸ್ಮರಾಮಿ .. 14..

ತನ್ಯಾ ಇತಿ .. ತನ್ಯಾ ವಾಪ್ಯಾಸ್ತೀರೇ ಪೇಶಲೈಶ್ಚಾರುಭಿಃ .. “ಚಾರೌ ದಕ್ಷೇ ಚ ಪೇಶಲಃ”
 ಇತ್ಯಮರಃ .. ಇಂದ್ರನೀಲೈ ರಚಿತಶಿಖರಃ . ಇಂದ್ರನೀಲಮಣಿಮಯಶಿಖರ ಇತ್ಯರ್ಥಃ .
 ಕನಕಕದಲೀನಾಂ ವೇಷ್ಣನೇನ ಪರಿಧಿನಾ ಪ್ರೇಕ್ಷಣೀಯೋ ದರ್ಶನೀಯಃ ಕ್ರೀಡಾಶೈಲಃ
 . ಅಸ್ತೀತಿ ಶೇಷಃ .. ಹೇ ಸಖೇ, ಉಪಾಂತೇಷು ಪ್ರಾಂತೇಷು ಸ್ಪುರಿತಾನ್ತಾಡಿಶೋ
 ಯಸ್ಯ ತತ್ತಥೋಕ್ತಂ .. ಇದಂ ವಿಶೇಷಣಂ ಕದಲೀಸಾಮ್ಯಾರ್ಥಮುಕ್ತಂ
 .. ಇಂದ್ರನೀಲಸಾಮ್ಯಂ ತು ಮೇಘಸ್ಯ ಸ್ವಾಭಾವಿಕಮಿತ್ಯನೇನ ಸೂಚ್ಯತೇ
 .. ತ್ವಾಂ ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಮದ್ಗೇಹಿನ್ಯಾಃ ಪ್ರಿಯ ಇತಿ ಹೇತೋಃ .. ತಸ್ಯ ಶೈಲಸ್ಯ
 ಮದ್ಗ್ರಹಿಣೀಪ್ರಿಯತ್ವಾದ್ಧೇತೋರಿತ್ಯರ್ಥಃ .. ಕಾತರೇಣ ಭೀತೇನ ಚೇತಸಾ ಭಯಂ
 ಚಾತ್ರ ಸಾನಂದಮೇವ . “ವಸ್ತೂನಾಮನುಭೂತಾನಾಂ ತುಲ್ಯಶ್ರವಣದರ್ಶನಾತ್
 . ಶ್ರವಣಾತ್ಕೀರ್ತನಾದ್ವಾಪಿ ಸಾನಂದಾ ಭೀರ್ಯಥಾ ಭವೇತ್ .. “ ಇತಿ
 ರಸಾಕರೇ ದರ್ಶನಾತ್ .. ತಮೇವ ಕ್ರೀಡಾಶೈಲಮೇವ ಸ್ಮರಾಮಿ .. ಏವಕಾರೋ
 ವಿಷಯಾಂತರವ್ಯವಚ್ಛೇದಾರ್ಥಃ . ಸದೃಶವಸ್ತುನುಭವಾದಿಟಾರ್ಥಸ್ಮೃತಿರ್ಜಾಯತೇ
 ಇತ್ಯರ್ಥಃ . ಅತ ಏವಾತ್ರ ಸ್ಮರಣಾಖ್ಯೋಲಂಕಾರಃ . ತದುಕ್ತಂ - “ಸದೃಶಾನುಭವಾದನ್ಯಸ್ಮೃತಿಃ
 ಸ್ಮರಣಮುಚ್ಯತೇ ಇತಿ .. ನಿರುಕ್ತಕಾರಸ್ತು “ತ್ವಾಂ ತಮೇವ ಸ್ಮರಾಮಿ” ಇತಿ
 ಯೋಜಯಿತ್ವಾ ಮೇ ಶೈಲತ್ವಾರೋಪಮಾಚಷ್ಟೇ . ತದಸಂಗತಂ . ಅದ್ಯಾಕಾರಾರೋಪಸ್ಯ
 ಪುರೋವರ್ತಿನ್ಯನುಭವಾತ್ಕತತೇನ ಸ್ಮರತಿಶಬ್ದಪ್ರಯೋಗಾನುಪಪತ್ತೇಃ
 .. ಶೈಲತ್ವಭಾವನಾಸ್ಮೃತಿರಿತ್ಯಪಿ ನೋಪಪದ್ಯತೇ . ಭಾವನಾಯಾಃ ಸ್ಮೃತಿತ್ವೇ
 ಪ್ರಮಾಣಾಭಾವಾದನುಭವಾಯೋಗಾತ್ಸಾದೃಶ್ಯೋಪನ್ಯಾಸಸ್ಯ ವೈಯರ್ಥ್ಯಚ್ಛ
 ವಿಸದೃಶೀಪಿ ಶಾಲಗ್ರಾಮೇ ಹರಿಭಾವನಾದರ್ಶನಾದಿತಿ ..

ರಕ್ತಾಶೋಕಶ್ಚಲಕಿಸಲಯಃ ಕೇಸರಶ್ಚಾತ್ರ ಕಾಂತಃ

ಪ್ರತ್ಯಾಸನ್ನೌ ಕುರಹಕವೃತೇ ಮಾರ್ಧವೀಮಂಡಪಸ್ಯ .

ಏಕಃ ಸಖ್ಯಾಸ್ತವ ಸಹ ಮಯಾ ವಾಮಪಾದಾಭಿಲಾಷೀ

ಕಾಂಕ್ಷತ್ಯನ್ಯೋ ವದನಮದಿರಾಂ ದೋಹದಚ್ಛದ್ಮನಾನ್ಯಾಃ .. 15..

ರಕ್ತೇತಿ .. ಅತ್ರ ಕ್ರೀಡಾಶೈಲೇ ಕುಂಬಕಾ ಏವ ವೃತ್ತಿರಾವರಣಂ ಯಸ್ಯ ತಸ್ಯ .
 ಮಧೌ ವಸಂತೇ ಭವಾ ಮಾಧವ್ಯಸ್ತಾಸಾಂ ಮಂಡಪಸ್ತಸ್ಥಾತಿಮುಕ್ತಲತಾಗ್ರಹಸ್ಯ
 .. “ಅತಿಮುಕ್ತಃ ಪುಂಡ್ರಕಃ ಸ್ಯಾದ್ವಾಸಂತೀ ಮಾರ್ಧವೀ ಲತಾ ಇತ್ಯಮರಃ ..
 ಪ್ರತ್ಯಾಸನ್ನೌ ಸನ್ನಿಕೃಷ್ಟಾ ಚಲಕಿಸಲಯಶ್ಚಂಚಲಪಲ್ಲವಃ . ಅನೇನ ವೃಕ್ಷಸ್ಯ
 ಪಾದತಾಡನೇಷು ಪ್ರಾಂಜಲಿತ್ತುಂ ವ್ಯಜ್ಯತೇ . ರಕ್ತಾಶೋಕಃ . ರಕ್ತವಿಶೇಷಣಂ ತಸ್ಯ
 ಸ್ಮರೋದ್ದೀಪಕತ್ವಾದುಕ್ತಂ . “ಪ್ರಸೂನಕೈರಶೋಕಸ್ತು ಶ್ವೇತೋ ರಕ್ತ ಇತಿ ದ್ವಿಧಾ .

ಬಹುತಿದ್ಧಿಕರಃ ಶ್ವೇತೋ ರಕ್ತೋಽತ್ರಸ್ಮರಖರ್ಧನಃ .. ಇತ್ಯಶೋಕಕಲ್ಪೇ ದರ್ಶನಾತ್
 .. ಕಾಂತಃ ಕಮನೀಯಃ ಕೇಸರೋ ಬಕುಅಥ ಕೇಸರೇ . ಬಕುಲೋ ಬಂಜುಲಃ”
 ಇತ್ಯಮರಃ .. ಸ್ತ ಇತಿ ಶೇಷಃ .. ಏಕಸ್ತಯೋರನ್ಯತರಃ . ಪ್ರಾಥಮಿಕತ್ವಾದಶೋಕ
 ಇತ್ಯರ್ಥಃ .. ಮಯಾ ಸಂಹ ವ ಸಖ್ಯಾಃ . ಸ್ವಪ್ರಿಯಾಯಾ ಇತ್ಯರ್ಥಃ ..
 ವಾಮಪಾದಾಭಿಲಾಷೀ . ದೋಹದಚ್ಛದ್ಮನೇತ್ಯತ್ರಾಪಿ ಸಂಬಂಧನೀಯಂ .. ಸ
 ಚಾಹಂ ಚ . ಅಭಿಲಾಷೇಣಾವಿತ್ಯರ್ಥಃ .. ಅನ್ಯಃ ಕೇಸರಃ . ದೋಹದಂ ವೃಕ್ಷಾದೀನಾಂ
 ಪ್ರಸವಕಾರಣಂ ಸಂಸ್ಕಾರದ್ರವ್ಯಂ .. “ತರುಗುಲ್ಮಲತಾದೀನಾಮಕಾಲೇ ಕುಶಲೈಃ ಕೃತಂ
 . ಪುಷ್ಪಾದ್ಯುತ್ತಾದಕಂ ದ್ರವ್ಯಂ ದೋಹದಂ ಸ್ಯಾತ್ತು ತತ್ತ್ವಿಯಾ .. “ಇತಿ ಶಬ್ದಾರ್ಥವೇ ..
 ತಸ್ಯ ಛದ್ಮನಾ ವ್ಯಾಜೇನ .. “ಕಪಟೋಸ್ತ್ರೀ ವ್ಯಾಜದಂಭೋಷಧಯಃಛದ್ಮಕೈತವೇ”
 ಇತ್ಯಮರಃ .. ಅನ್ಯಾಸ್ತವ ಸಖ್ಯಾ ವದನಮದಿರಾಂ ಗಂಡೂಷಮದ್ಯಂ ಕಾಂಕ್ಷತಿ
 .. ಮಯಾ ಸಹೇತ್ಯತ್ರಾಪಿ ಸಂಬಂಧನೀಯಂ .. ಅಶೋಕಬಕುಲಯೋಃ
 ಶ್ರೀಪಾದತಾಡನಗಂಡೂಷಮದಿರೇ ದೋಹದಮಿತಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಃ .. “ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ
 ಸ್ವರ್ಶಾತ್ತ್ರಿಂಗುವಿಕಸತಿ ನಕುಲಃ ಸೀಧುಗಂಡೂಷಸೇಕಾತ್ರಾದಾಘಾತಾದಶೋಕಸ್ತಿಲಕ
 ಕುರಬಕೌ ವೀಕ್ಷಣಾಲಿಂಗನಾಭ್ಯಾಂ . ಮಂದಾರೋ ನರ್ಮವಾಕ್ಯಾತ್ಪಟು ಮೃದು
 ಹಸನಾಚ್ಚಂಪಕೋ ವಕ್ತ್ರವಾತಾಚ್ಛೂತೋ ಗೀತಾನ್ನಮೇರುವಿಕಸತಿ ಚ ಪುರೋ
 ನರ್ತನಾತ್ಕರ್ಣಿಕಾರಃ” .

ತನ್ಮಧ್ಯೇ ಚ ಸ್ಫಟಿಕಫಲಕಾ ಕಾಂಚನೀ ವಾಸಯಷ್ಟಿ-
 ಮೂಲೇ ಬದ್ಧಾ ಮಣಿಭಿರನತಿಪ್ರೌಢವಂಶಪ್ರಕಾಶೈಃ .

ತಾಲೈಃ ಶಿಂಜಾವಲಯಸುಭಗೈರ್ನರ್ತತಃ ಕಾಂತಯಾ ಮೇ
 ಯಾಮಧ್ಯಾಸ್ತೇ ದಿವಸವಿಗಮೇ ನೀಲಕಂಠಃ ಸುಹೃದ್ವಃ .. 16..

ತನ್ಮಧ್ಯೆ ಇತಿ .. ಕಿಂ ಚೇತಿ ಚಾರ್ಥಃ .. ತನ್ಮಧ್ಯೇ ತಯೋವೃಕ್ಷಯೋರ್ಮಧ್ಯೇ
 ನತಿಮೀಥಾನಾಮನತಿಕರೋರಾಣಾಂ ವಂಶಾನಾಂ ಪ್ರಕಾಶ ಇವ ಪ್ರಕಾಶೋ
 ಯೇಷಾಂ ತೈಸ್ತರುಣವೇಣುಸ ಚ್ಛಾಯೈರ್ಮಣಿಭಿರ್ಮರಕತಶಿಲಾಭಿಮೂಲೇ
 ಬದ್ಧಾ . ಕೃತವೇದಿಕೇತ್ಯರ್ಥಃ .. ಸ್ಫಟಿಕಂ ಸ್ಫಟಿಕಮಯಂ ಫಲಕಂ ಪೀಠಂ ಯಸ್ಯಾಃ
 ಸಾ . ಕಾಂಚನಸ್ಯ ವಿಕಾರಃ ಕಾಂಚನೀ ಸೌವರ್ಣೀ ವಾಸಯಷ್ಟಿರ್ನಿವಾಸದಂಡಃ
 . ಅಸ್ತೀತಿ ಶೇಷಃ .. ಶಿಂಜಾ ಭೂಷಣಧ್ವನಿಃ .. “ಭೂಷಣಾನಾಂ ತು ಶಿಂಜಿತಂ”
 ಇತ್ಯಮರಃ .. ಭಿದಾದಿತ್ವಾದಚ್ಛ .. ಶಿಂಜಿಧಾತುರಯಂ ತಾಲವ್ಯಾದಿರ್ನ ತು
 ದಂತ್ಯಾದಿಃ .. ಶಿಂಜಾಪ್ರಧಾನಾನಿ ವಲಯಾನಿ ತೈಃ ಸುಭಗಾ ರಮ್ಯಾಸ್ತೈಸ್ತಾಲೈಃ
 ಕರತಲವಾದನೈರ್ಮೇ ಮಮ ಕಾಂತಯಾ ನರ್ತತೋ ವೋ ಯುಷ್ಮಾಕಂ
 ಸುಹೃತ್ಸಖಾ ನೀಲಕಂಠೋ ಮಯೂರಃ .. “ಮಯೂರೋ ಬರ್ಹಿಣೋ ಬರ್ಹಿ
 ನೀಲಕಂಠೋ ಭುಜಂಗಭುಕ್” ಇತ್ಯಮರಃ .. ದಿವಸ ವಿಗಮೇ ಸಾಯಂಕಾಲೇ
 ಯಾಂ ಯಷ್ಟಿಕಾಮಧ್ಯಾಸ್ತೇ . ಯಷ್ಟಯಾಮಾಸ್ತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ .. “ಅಧಿಶೀಂಗ್ಲಾಸಾಂ

ಕರ್ಮ ಇತಿ ಕರ್ಮತ್ವಾದ್ವಿತೀಯಾ .. “ವತ್ರಾಗಾರಂ” ಇತ್ಯಾರಭ್ಯ ಪಂಚಸು ಶ್ಲೋಕೇಷು ಸಮೃದ್ಧವಸ್ತುವರ್ಣನಾದುದಾತ್ಮಾಲಂಕಾರಃ . ತದುಕ್ತಂ-ಉದುದಾತ್ತಂ ಭವೇದ್ಯತ್ರ ಸಮೃದ್ಧಂ ವಸ್ತು ವರ್ಣ್ಯತೇ” ಇತಿ .. ನ ಚೈಷಾ ಸ್ವಭಾವೋಕ್ತಿರ್ಭಾವಿಕಂ ವಾ ತತ್ರ ಯಥಾಸ್ಥಿತವಸ್ತುವರ್ಣನಾತ್ . ಅತ್ರ ತು “ಕವಿಪ್ರತಿಭೋತ್ಥಾಪಿತಸಂಭಾವ್ಯಮಾನೈಶ್ಚರ್ಯಶಾಲಿತಾಭ್ಯಾಮಸ್ಯ ಭೇದಃ” ಇತ್ಯಲಂಕಾರ ಸರ್ವಸ್ವಕಾರಃ .

ಏಭಿಃ ಸಾಧೋ ಹೃದಯನಿಹಿತೈರ್ಲಕ್ಷಣೈರ್ಲಕ್ಷಯೇಥಾ

ದ್ವಾರೋಪಾಂತೇ ಲಿಖಿತವಪುಷೌ ಶಂಖಪದ್ಮೌ ಚ ದೃಷ್ಟ್ವಾಚ್ಚ .

ಕ್ಷಾಮಚ್ಛಾಯಂ ಭವನಮಧುನಾ ಮದ್ವಿಯೋಗೇನ ನೂನಂ-

ಸೂರ್ಯಾಪಾಯೇ ನ ಖಲು ಕಮಲಂ ಪುಷ್ಯತಿ ಸ್ವಾಮಭಿಖ್ಯಾಂ .. 17..

ಏಭಿರಿತಿ .. ಹೇ ಸಾಧೋ ನಪುಣ . “ಸಾಧುಃ ಸಮರ್ಥೋ ನಿಪುಣೋ

ವಾ” ಇತಿ ಕಾಶಿಕಾಯಾಂ . ಹೃದಯನಿಹಿತೈಃ . ಅವಿಸ್ಮೃತೈರಿತ್ಯರ್ಥಃ .. ಏಭಿಃ

ಪೂರ್ವೋಕ್ತೈರ್ಲಕ್ಷಣೈಸ್ತೋರಣಾದಿಭಿರಭಿಜ್ಞಾನೈರ್ದಾರೋಪಾಂತೇ .. ಏಕವಚನಮವಿವಕ್ಷಿತಂ

.. ದ್ವಾರಪಾರ್ಶ್ವಯೋರಿತ್ಯರ್ಥಃ .. ಲಿಖಿತೇ ವಪುಷೀ ಆಕೃತೀ ಯಯೋಸ್ತೌ

ತಥೋಕ್ತೌ ಶಂಖಪದ್ಮ ನಾಮ ನಿಧಿವಿಶೇಷೌ .. “ನಿಧಿನಾ ಶೇವಧಿಭೇದಾಃ

ಪದ್ಮಶಂಖಾದಯೋ ನಿಧೇಃ” ಇತ್ಯಮರಃ .. ದೃಷ್ಟ್ವಾಚ್ಚ ನೂನಂ ಸತ್ಯಮಧುನೇದಾನೀಂ

.. “ಅಧುನಾ” ಇತಿ ನಿಪಾತಃ .. ಮದ್ವಿಯೋಗೇನ ಮಮ ಪ್ರವಾಸೇನ ಕ್ಷಾಮಚ್ಛಾಯಂ

ಮಂದಚ್ಛಾಯಮುತ್ಸವೋಪರಮಾತ್ಮಿಣಕಾಂತಿ ಭವನಂ ಮದ್ಗೃಹಂ ಲಕ್ಷಯೇಥಾ

ನಿಶ್ಚಿನುಯಾಃ . ತಥಾಹಿ . ಸೂರ್ಯಾಪಾಯೇ ಸತಿ ಕಮಲಂ ಪದ್ಮಂ ಸ್ವಾಮಾತ್ಮೀಯಾಮಭಿರೂ

ಶೋಭಾಂ .. “ಅಭಿಖ್ಯಾ ನಾಮಶೋಭಯೋಃ” ಇತ್ಯಮರಃ .. ನ ಪುಷ್ಯತಿ

ನೋಪಚಿನೋತಿ ಖಲು . ಸೂರ್ಯವಿರಹಿತಂ ಪದ್ಮಮಿವ ಪತಿವಿರಹಿತಂ ಗೃಹಂ

ನ ಶೋಭತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ .

ನಿಜಗೃಹನಿಶ್ಚಯಾನಂತರಂ ಕೃತ್ಯಮಾಹ-

ಗತ್ವಾ ಸದ್ಯಃ ಕಲಭತನುತಾಂ ಶೀಘ್ರ ಸಂಪಾತಹೇತೋಃ

ಕ್ರೀಡಾಶೈಲೇ ಪ್ರಥಮಕಥಿತೇ ರಮ್ಯಸನೌ ನಿಷಣ್ಣಃ .

ಅರ್ಹಸ್ಯಂತರ್ಭವನಪತಿತಾಂ ಕರ್ತುಮಲ್ಪಾಲ್ಪಭಾಸಂ

ಖದ್ಯೋತಾಲೀವಿಲಸಿತನಿಭಾಂ ವಿದ್ಯದುನ್ಮೇಷದೃಷ್ಟಿಂ .. 18..

ಗತ್ವೇತಿ .. ಹೇ ಮೇಘ, ಶೀಘ್ರಸಂಪಾತ ಏವ ಹೇತುಸ್ತಸ್ಯ . ಶೀಘ್ರಪ್ರವೇಶಾರ್ಥಮಿತ್ಯರ್ಥಃ

.. “ಷಷ್ಟೀ ಹೇತುಪ್ರಯೋಗೇ” ಇತಿ ಷಷ್ಟೀ .. “ಸಂಪಾತಃ ಪತನೇ ವೇಗೇ ಪ್ರವೇಶೇ

ವೇದಸಂವಿದೇ” ಇತಿ ಶಬ್ದಾರ್ಣವೇ .. ಸದ್ಯಃ ಸಪದಿ ಕಲಭಸ್ಯ ಕರಿಪೋತಸ್ಯ ತನುರಿವ

ತನುರ್ಯಸ್ಯ ತಸ್ಯ ಭಾವಸ್ತಾಮಲ್ಪಶರೀರತಾಂ ಗತ್ವಾ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಪ್ರಥಮಕಥಿತೇ

“ತಸ್ಯಾಸ್ತೀರೇ” ಇತ್ಯಾದಿನಾ ಪೂರ್ವೋದ್ದಿಷ್ಟೇ ರಮ್ಯಸನೌ . ನಿಷೀದನಯೋಗ್ಯ

ಇತ್ಯರ್ಥಃ . ಕ್ರೀಡಾಶೈಲೇ ನಿಷಣ್ಣ ಉಪವಿಷ್ಟಃ ಸನ್ . ಅಲ್ಪಾಲ್ಪಾಲ್ಪಪ್ರಕಾರಾ

ಭಾಃ ಪ್ರಕಾಶೋ ಯಸ್ಯಾಸ್ತಾಂ .. “ಪ್ರಕಾರೇ ಗುಣವಚನಸ್ಯ” ಇತಿ ದ್ವಿರುಕ್ತಿಃ ..
ಖದ್ಯೋತಾನಾಮಾಲೀ ತಸ್ಯಾ ವಿಲಸಿತೇನ ಸ್ಫುರಿತೇನ ನಿಭಾಂ ಸಮಾನಾಂ
ವಿದ್ಯುದುನ್ನೇಷೋ ವಿದ್ಯುತ್ಪ್ರಕಾಶಃ ಸ ಏವ ದೃಷ್ಟಿಸ್ತಾಂ ಭವನಸ್ಯಾಂತರಂತರ್ಭವನಂ
ತತ್ರ ಪತಿತಾಂ ಪ್ರವಿಷ್ಟಾಂ ಕರ್ತುಮರ್ಹಸಿ . ಯಥಾ ಕಶ್ಚಿತ್ಕಿಚಿದನ್ವಿಷ್ಟ್ಯನ್ವಚಿದುನ್ನತೇ
ಸ್ಥಿತ್ವಾ ಶನ್ಯೈಃ ಶನ್ಯೈರತಿತರಾಂ ದ್ರಾಘೀಯಸೀಂ ದೃಷ್ಟಿಮಿಷ್ಟದೇಶೇ ಪಾತಯತಿ
ತದ್ವದಿತ್ಯರ್ಥಃ ..

ಸಂಪ್ರತಿ ದೃಷ್ಟಿಪಾತ ಫಲಸ್ಯಾಭಿಜ್ಞಾನಂ ಶ್ಲೋಕದ್ವಯೇನಾಹ-

ತನ್ವೀ ಶ್ಯಾಮಾ ಶಿಖರಿದಶನಾ ಪಕ್ಷಬಿಂಬಾಧರೋಷ್ಠೀ
ಮಧ್ಯೇ ಕ್ಷಾಮಾ ಚಕಿತಹರಿಣೀಪ್ರೇಕ್ಷಣಾ ನಿಮ್ಮನಾಭಿಃ .

ಶ್ಲೋಣೀಭಾರಾದಲಸಗಮನಾ ಸ್ತೋಕನಮ್ರಾ ಸ್ತನಾಭ್ಯಾಂ

ಯಾ ತತ್ರ ಸ್ಯಾದ್ಯುವತಿವಿಷಯೇ ಸೃಷ್ಟಿರಾದ್ಯೇವ ಧಾತುಃ .. 19..

ತನ್ವೀತಿ .. ತನ್ವೀ ಕೃಶಾಂಗೀ . ನ ತು ಪೀವರೀ .. “ಶ್ಲಕ್ಷಂ ದಭ್ರಂ ಕೃಶಂ ತನು”
ಇತ್ಯಮರಃ .. “ವೋತೋ ಗುಣವಚನಾತ್” ಇತಿ ಜೋಷ್ .. ಶ್ಯಾಮಾ ಯುವತಿಃ

.. “ಶ್ಯಾಮಾ ಯೌವನಮಧ್ಯಸ್ಥಾ” ಇತ್ಯುತ್ಪಲಮಾಲಾಯಾಂ .. ಶಿಖರಾಣ್ಯೇಷಾಂ
ಸಂತೀತಿ ಶಿಖರಿಣಃ ಕೋಟಿಮಂತಃ .. “ಶಿಖರಂ ಶೈಲವೃಕ್ಷಾಗ್ರಕಕ್ಷಾಪುಲಕಕೋಟಿಷು”

ಇತಿ ವಿಶ್ವಃ .. ಶಿಖರಿಣೋ ದಶನಾ ದಂತಾ ಯಸ್ಯಾಃ ಸಾ . ಏತೇನಾಸ್ಯಾ ಭಾಗ್ಯವತ್ತ್ವಂ
ಪತ್ಯಾಯುಷ್ಯರತ್ವಂ ಚ ಸೂಚ್ಯತೇ . ತದುಕ್ತಂ ಸಾಮುದ್ರಿಕೇಸ್ಥಿಗ್ನಾಃ ಸಮಾನರೂಪಾಃ

ಸುಪಂಕ್ತಯಃ ಶಿಖರಿಣಃ ಶ್ಲಿಷ್ಟಾಃ . ದಂತಾ ಭವಂತಿ ಯಾಸಾಂ ತಾಸಾಂ
ಪಾದೇ ಜಗತ್ಪರ್ವಂ .. ತಾಂಬೂಲರಸರಕ್ತೇಽಪಿ ಸ್ಫುಟಮಾಸಃ ಸಮೋದಯಾಃ

. ದಂತಾಃ ಶಿಖರಿಣೀ ಯಸ್ಯಾ ದೀರ್ಘ ಜೀವತಿ ತತ್ಪ್ರಿಯಃ .. “ ಇತಿ ..
ಪಕ್ಷಂ ಪರಿಣತ ಬಿಂಬಂ ಬಿಂಬಿಕಾಫಲಮಿವಾಧರೋಷ್ಠೋ ಯಸ್ಯಾಃ ಸಾ

ಪಕ್ಷಬಿಂಬಾಧರೋಷ್ಠೀ .. “ಶಾಕಪಾರ್ಥಿವಾದಿತ್ವಾನ್ಮಧ್ಯಮಪದಲೋಪೀ ಸಮಾಸಃ”
ಇತಿ ವಾಮನಃ .. “ನಾಸಿಕೋದರೌಷ್ಠ” ಇತ್ಯಾದಿನಾ ಜೋಷ್ .. ಮಧ್ಯೇ ಕ್ಷಾಮಾ

. ಕೃಶೋದರೀತ್ಯರ್ಥಃ . ಚಕಿತಹರಿಣ್ಯಾಃ ಪ್ರೇಕ್ಷಣಾನೀವ ಪ್ರೇಕ್ಷಣಾನಿ ದೃಷ್ಟಯೋ
ಯಸ್ಯಾಃ ಸಾ ತಥೋಕ್ತಾ .. ಏತೇನಾಸ್ಯಾಃ ಪದ್ಮಿನೀತ್ವಂ ವ್ಯಜ್ಯತೇ . ತದುಕ್ತಂ

ರತಿರಹಸ್ಯೇ ಪದ್ಮಿನೀಲಕ್ಷಣಪ್ರಸ್ತಾವೇ-ಚಕಿತಮೃಗದೃಶಾಭೇ ಪ್ರಾಂತರಕ್ತೇ
ಚ ನೇತ್ರೇ” ಇತಿ .. ನಿಮ್ಮನಾಭಿರ್ಗಂಭೀರನಾಭಿಃ .. ಅನೇನ “ನಾರೀಣಾಂ

ನಾಭಿಗಾಮೀರ್ಯಾನ್ಮದನಾತಿರೇಕಃ” ಇತಿ ಕಾಮಸೂತ್ರಾರ್ಥಃ ಸೂಚ್ಯತೇ .
ಶ್ಲೋಣೀಭಾರಾದಲಸಗಮನಾ ಮಂದಗಾಮಿನೀ . ನ ತು ಜಂಘಾದೋಷಾತ್

.. ಸ್ತನಾಭ್ಯಾಂ ಸ್ತೋಕನಮ್ರದವನತಾ . ನ ತು ವಪುದೋಂಷಾತ್ ..
ಯುವತಯ ಏವ ವಿಷಯಸ್ತಸ್ಮಿನ್ಯುವತಿವಿಷಯೇ . ಯುವತೀರಧಿಕೃತ್ಯೇತ್ಯರ್ಥಃ

. ಧಾತುರ್ಬ್ರಹ್ಮಣ ಆದ್ಯಾ ಸೃಷ್ಟಿಃ ಪ್ರಥಮಶಿಲ್ಪಮಿವ ಸ್ಥಿತೇತ್ಯುತ್ಪ್ರೇಕ್ಷಾ ..

ಪ್ರಥಮನಿರ್ಮಿತಾ ಯುವತಿರಿಯಮೇವೇತ್ಯರ್ಥಃ .. ಪ್ರಾಯೇಣ ಶಿಲ್ಪಿನಾಂ
ಪ್ರಥಮನಿರ್ಮಾಣೇ ಪ್ರಯತ್ನಾತಿಶಯವಶಾಚ್ಛಿಲ್ಪನಿರ್ಮಾಗಸೌಷ್ಠವಂ ದೃಶ್ಯತ
ಇತ್ಯಾದ್ಯವಿಶೇಷಣಂ . ತಥಾ ಚಾಸ್ತೀಪ್ರಪಂಚೇ ನ ಕುತ್ರಾಪ್ಯೇವಂವಿಧಂ
ರಮಣೀಯಂ ರಮಣೀರತ್ನೇಷ್ಟಸ್ತೀತಿ ಭಾವಃ . ತದೇವಂಭೂತಾ ಯಾ ಸ್ತ್ರೀ
ತತ್ರಾಂತರ್ಭವನೇ ಸ್ಯಾತ್ . ತತ್ರ ನಿಧನೇದಿತ್ಯರ್ಥಃ . ತಾಮಿತ್ಯುತ್ತರಶ್ಲೋಕೇನ
ಸಂಬಂಧಃ ..

ತಾಂ ಜಾನೀಥಾಃ ಪರಿಮಿತಕಥಾಂ ಜೀವಿತಂ ಮೇ ದ್ವಿತೀಯಂ
ದೂರೀಭೂತೇ ಮಯಿ ಸಹಚರೇ ಚಕ್ರವಾಕೀಮಿವೈಕಾಂ .

ಗಾಢೋತ್ಕಂಠಾಂ ಗುರುಷು ದಿವಸೇಷ್ಟೇಷು ಗಚ್ಛತ್ಸು ಬಾಲಾಂ

ಜಾತಾಂ ಮನ್ಯೇ ಶಿಶಿರಮಥಿತಾಂ ಪದ್ಮಿನೀಂ ವಾನ್ಯರೂಪಾಂ .. 20..

ತಾಮಿತಿ .. ಸಹಚರೇ ಸಹಚಾರಿಣಿ . ಅನೇನ ವಿಯೋಗಾಸಹಿಷ್ಣುತ್ವಂ ವ್ಯಜ್ಯತೇ .
ಮಯಿ ದೂರೀಭೂತೇ ದೂರಸ್ಥಿತೇ ಸತಿ . ಸಹಚರೇ ಚಕ್ರವಾಕೇ ದೂರೀಭೂತೇ
ಸತಿ ಚಕ್ರವಾಕೀಂ ಚಕ್ರವಾಕವಧೂಮಿವ .. “ಜಾತೇರಸ್ತ್ರೀವಿಷಯಾದಯೋಪಧಾತ್”
ಇತಿ ಔಪೇಷ್ .. ಪರಿಮಿತಕಥಾಂ ಪರಿಮಿತವಾಚಂ . ಏಕಾಮೇಕಾಕಿನೀಂ ಸ್ಥಿತಾಂ
ತಾಮಂತರ್ಭವನಗತಾಂ ಮೇ ದ್ವಿತೀಯಂ ಜೀವಿತಂ ಜಾನೀಥಾಃ . ಜೀವಿತತುಲ್ಯಾಂ
ಮತ್ತ್ರೇಯಸೀಮವಗಚ್ಛೇರಿತ್ಯರ್ಥಃ . “ತನ್ವೀ” ಇತ್ಯಾದಿಪೂರ್ವಲಕ್ಷಣೈರಿತಿ ಶೇಷಃ ..
ಲಕ್ಷಣಾನಾಮನ್ಯಥಾಭಾವಭ್ರಮಮಾಶಂಕಯಾಹ -ಗಾಢೇತಿ .. ಗಾಢೋತ್ಕಂಠಾಂ
ಪ್ರವಲವಿರಹವೇದನಾಂ . “ರಾಗೇ ತ್ವಲಬ್ಧವಿಷಯೇ ವೇದನಾ ಮಹತೀ ತು ಯಾ .
ಸಂಶೋಷಣೇ ತು ಗಾತ್ರಾಣಾಂ ತಾಮುತ್ಕಂಠಾಂ ವಿದುರ್ಬುಧಾಃ .. “ಇತ್ಯಭಿಧಾನಾತ್
.. ಬಾಲಾಂ ಗುರುಷು ವಿರಹಮಹತ್ವೇಷು ವರ್ತಮಾನೇಷು ದಿವಸೇಷು ಗಚ್ಛತ್ಸು
ಸತ್ಸು ಶಿಶಿರೇಣ ಶಿಶಿರಕಾಲೇನ ಮಥಿತಾಂ ಪದ್ಮಿನೀಂ ವಾ ಪದ್ಮಿನೀಮಿವ ..
“ಇವವದ್ವಾಯಥಾಶಬ್ದ” ಇತಿ ದಂಡೀ .. ಅನ್ಯರೂಪಾಂ ಪೂರ್ವವಿಪರೀತಾಕಾರಾಂ
ಜಾತಾಂ ಮನ್ಯೇ . ಹಿಮಹತಪದ್ಮಿನೀವ ವಿರಹೇಣಾನ್ಯಾದೃಶೀ ಜಾತೇತಿ
ತರ್ಕಯಾಮೀತ್ಯರ್ಥಃ . ಏತಾವತಾ ನೇಯಮನ್ಯೇತಿ ಭ್ರಮಿತವ್ಯಮಿತಿ ಭಾವಃ ..

ನೂನಂ ತಸ್ಯಾಃ ಪ್ರಬಲರುದಿತೋಚ್ಛೂನನೇತ್ರಂ ಪ್ರಿಯಾಯಾ

ನಿಶ್ಶಾಸಾನಾಮಶಿಶಿರತಯಾ ಭಿನ್ನವರ್ಣಾಧರೋಷ್ಯಂ .

ಹಸ್ತನ್ಯಸ್ತಂ ಮುಖಮಸಕಲವ್ಯಕ್ತಿ ಲಂಬಾಲಕತ್ವಾ-

ದಿಂದೋಂದೈನ್ಯಂ ವದನುಸರಣಕ್ಲಿಷ್ಟಕಾಂತೇರ್ಬಿಭರ್ತಿ .. 21..

ನೂನಮಿತಿ .. ಪ್ರಬಲರುದಿತೇನೋಚ್ಛೂನೇ ಉಚ್ಛ್ವಸಿತೇ ನೇತ್ರೇ ಯಸ್ಯ ತತ್ ..
ಉಚ್ಛೂನೇತಿ ಶ್ವಯತೇಃ ಕರ್ತರಿ ಕ್ತಃ .. “ಓದಿತಶ್ಚ” ಇತಿ ನಿಷ್ಕಾಂತಂ . “ವಚಿಸ್ವಪಿ-
” ಇತ್ಯಾದಿನಾ ಸಂಪ್ರಸಾರಣಂ . “ಸಂಪ್ರಸಾರಣಾಚ್ಛ” ಇತಿ ಪೂರ್ವರೂಪತ್ವಂ
.. “ಹಲಃ” ಇತಿ ದೀರ್ಘಃ .. “ಚ್ಛೋಃ ಶೂಡನುನಾಸಿಕೇ ಚ” ಇತ್ಯೂರಾದೇಶೇ

ಕೃತೇ ರೂಪಸಿದ್ಧಿರಿತಿ ವರ್ತಮಾನಸಾಮೀಪ್ಯಪ್ರಕ್ರಿಯಾ ಪ್ರಾಮಾದಿಕೀತ್ಯುಪೇಕ್ಷ್ಯಾ
 . ತಥಾ ಸತಿ ಧಾತೋರಿಕಾರಸ್ಯ ಗತ್ಯಭಾವಾದೂತಾ ದೇಶೇ ಚ್ಚೋರಂತ್ಯಸೇನ
 ವಿಶೇಷಣಾಚ್ಚೇತಿ .. ಏತೇನ ವಿಷಾದೋ ವ್ಯಜ್ಯತೇ . ನಿಶ್ವಾಸಾನಾಮಶಿಶಿರತಯಾಂತಸ್ತಾಪೋವ
 ಭಿನ್ನವರ್ಣೋ ವಿಚ್ಛಾಯೋಽಧರೋಷೋ ಯಸ್ಯ ತತ್ . ಹಸ್ತೇ ನ್ಯಸ್ತಂ ಹಸ್ತನ್ಯಸ್ತಂ . -
 ಏತೇನ ಚಿಂತಾ ವ್ಯಜ್ಯತೇ .. ಲಂಬಾಲಕತ್ವಾತ್ಸಂಸ್ಕಾರಭಾವಲಂಬಮಾನಕುಂತಲತ್ವಾದ
 ಸಕಲವ್ಯಕ್ತ್ಯಸಂಪೂರ್ಣಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ತಸ್ಯಾಃ ಪ್ರಿಯಾಯಾ ಮುಖಂ ತ್ವದನುಸರಣೇನ
 ತ್ವದುಪರೋಧೇನ . ಮೇಘಾನುಸರಣೇನೇತಿ ಯಾವತ್ . ಕ್ಲಿಷ್ಟಕಾಂತೇಃ
 ಕ್ಷೀಣಕಾಂತೇರಿಂದೋರ್ದೈನ್ಯಂ ಶೋಚ್ಯತಾಂ ಬಿಭರ್ತಿ . ನೂನಮಿತಿ ವಿತರ್ಕೇ ..
 ನೂನಂ ತರ್ಕೇಽರ್ಥನಿಶ್ಚಯೇ” ಇತ್ಯಮರಃ .. ಪೂರ್ವವತ್ತಥಾಪಿ ನ ಭ್ರಮಿತವ್ಯಮಿತಿ
 ಭಾವಃ .. ಸರ್ವವಿರಹಿಣೀಸಾಧಾರಣಾನಿ ಲಕ್ಷಣಾನಿ ಸಂಭಾವನಯೋತ್ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯಾ
 ಣೀತ್ಯಾಹ “ಆಲೋಕೇ” ಇತ್ಯಾದಿಭಿಸ್ತಿಭಿಃ-
 ಆಲೋಕೇ ತೇ ನಿಪತತಿ ಪುರಾ ಸಾ ಬಲಿವ್ಯಾಕುಲಾ ವಾ
 ಮತ್ನಾದೃಶ್ಯಂ ವಿರಹತನು ವಾ ಭಾವಗಮ್ಯಂ ಲಿಖಂತೀ .
 ಪೃಚ್ಛಂತೀ ವಾ ಮಧುರವಚನಾಂ ಸಾರಿಕಾಂ ಪಂಜರಸ್ಥಾಂ
 ಕಚ್ಚಿದ್ಭರ್ತುಃ ಸ್ಮರಸಿ ರಸಿಕೇ ತ್ವಂ ಹಿ ತಸ್ಯ ಪ್ರಿಯೇತಿ .. 22..
 ಆಲೋಕೇತಿ .. ಹೇ ಮೇಘ, ಸಾ ಮತ್ಪ್ರಿಯಾ . ಬಲಿಷು ನಿತ್ಯೇಷು ಪ್ರೋಷಿತಾಗಮನಾರ್ಥೇಷು
 ಚ ದೇವತಾರಾಧನೇಷು ವ್ಯಾಕುಲಾ ವ್ಯಾಪೃತಾ ವಾ . ವಿರಹೇಣ ತನು ಕೃಶಂ
 ಭಾವಗಮ್ಯಂ . ತತ್ಕಾರ್ಯಸ್ಯಾದೃಷ್ಟಚರತ್ವಾತ್ಸಂಪ್ರತಿ ಸಂಭಾವನಯೋತ್ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯಮಿತ್ಯರ್ಥಃ
 . ಮತ್ನಾದೃಶ್ಯಂ ಮದಾಕಾರಸಾಮ್ಯಂ . ಮತ್ಪ್ರತಿಕೃತಿಮಿತ್ಯರ್ಥಃ . ಯದೃಪಿ
 ಸಾದೃಶ್ಯಂ ನಾಮ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಸ್ತುಂತರಗತಮಾಕಾರಸಾಮ್ಯಂ ತಥಾಪಿ ಪ್ರತಿಕೃತಿತ್ವೇನ
 ವಿವಕ್ಷಿತಮಿತರಥಾ ಲೇಖ್ಯತ್ವಾಸಂಭವಾತ್ . ಅಕ್ಷಯ್ಯಕೋಶೇ “ಆಲೇಖ್ಯೇಽಪಿ
 ಚ ಸಾದೃಶ್ಯಂ” ಇತ್ಯಭಿಧಾನಾತ್ .. ಲಿಖಂತೀ ಕ್ವಚಿತ್ಪಲಕಾದೌ ವಿನ್ಯಸ್ಯಂತೀ
 ವಾ ಚಿತ್ರದರ್ಶನಸ್ಯ ವಿರಹಿಣೀವಿನೋದೋಪಾಯತ್ವಾದಿತಿ ಭಾವಃ .. ಏತಚ್ಚ
 ಕಾಮಶಾಸ್ತ್ರಸಂವಾದೇನ ಸಮ್ಯಗ್ವಿವೇಚಿತಮಸ್ಮಾಭೀ ರಘುವಂಶ ಸಂಜೀವಿನ್ಯಾಂ
 “” ಸಾದೃಶ್ಯಪ್ರತಿಕೃತಿದರ್ಶನೈಃ ಪ್ರಿಯಾಯಾಃ” ಇತ್ಯತ್ರ . ಮಧುರವಚನಾಂ
 ಮಂಜುಭಾಷಿಣೀಂ . ಅತಃಪವ ಪಂಜರಸ್ಥಾಂ . ಹಿಂಸ್ರೇಭ್ಯಃ ಕೃತಸಂರಕ್ಷಣಾಮಿತ್ಯರ್ಥಃ
 . ಸಾರಿಕಾಂ ಸ್ತ್ರೀಪಕ್ಷಿವಿಶೇಷಾಂ . ಹೇ ರಸಿಕೇ, ಭರ್ತುಃ ಸ್ವಾಮಿನಃ ಸ್ಮರಸಿ ಕಚ್ಚಿತ್
 .. “ಕಚ್ಚಿತ್ಕಾಮಪ್ರವೇದನೇ ಇತ್ಯಮರಃ .. ಭರ್ತಾರಂ ಸ್ಮರತಿ ಕಿಮಿತ್ಯರ್ಥಃ ..
 “ಅಧೀಗರ್ಥದಶಾಂ ಕರ್ಮಣಿ” ಇತಿ ಕರ್ಮಣಿ ಪಷ್ಠಿ .. ಸ್ಮರಣೇ ಕಾರಣಮಾಹ-ಹಿ
 ಯಸ್ಮಾತ್ಕಾರಣಾತ್ವಂ ತಸ್ಯ ಭರ್ತುಃ . ಪ್ರೀಣಾತೀತಿ ಪ್ರಿಯಾ .. “ಇಗುಪಧಜ್ಞಾಪ್ರೀಕಿರಃ
 ಕಃ” ಇತಿ ಕಪ್ರತ್ಯಯಃ .. ಅತಃ ಪ್ರೇಮಾಸ್ವದತ್ವಾತ್ಸ್ಮರ್ತುಮರ್ಹಸೀತಿ ಭಾವಃ .
 ಇತ್ಯೇವಂ ಪೃಚ್ಛಂತೀ ವಾ .. ವಾಶಬ್ದೋ ವಿಕಲ್ಪೇ .. “ಉಪಮಾಯಾಂ ವಿಕಲ್ಪೇ

ವಾ” ಇತ್ಯಮರಃ .. ತವಾಲೋಕೇ ದೃಷ್ಟಿಪಥೇ ಪುರಾ ನಿಪತತಿ . ಸದ್ಯೋ
ನಿಪತಿಷ್ಯವೀತ್ಯರ್ಥಃ .. “ಸ್ಯಾತ್ಕಬಂಧೇ ಪುರಾತೀತೇ ನಿಕಟಾಗಾಮಿಕೇ ಪುರಾ
ಇತ್ಯಮರಃ .. “ಯಾವತ್ಪುರಾನಿಪಾತಯೋರ್ಲಟ್” ಇತಿ ಲಟ್ ..
ಉತ್ಸಂಗೇ ವಾ ಮಲಿನವಸನೇ ಸೌಮ್ಯ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ ವೀಣಾಂ
ಮದ್ಗೋತ್ರಾಂಕಂ ವಿರಚಿತಪದಂ ಗೇಯಮುದ್ಗಾತುಕಾಮಾ .
ತಂತ್ರೀಮಾದ್ರ್ಯಾ ನಯನಸಲಿಲೈಃ ಸಾರಯಿತ್ವಾ ಕಥಂಚಿದ್
ಭೂಯೋ ಭೂಯಃ ಸ್ವಯಮಪಿ ಕೃತಾಂ ಮೂರ್ಚ್ಛನಾಂ ವಿಸ್ಮರಂತೀ .. 23..
ಉತ್ಸಂಗೇತಿ .. ಹೇ ಸೌಮ್ಯ ಸಾಧೋ, ಮಲಿನವಸನೇ . ಪ್ರೋಷಿತೇ ಮಲಿನಾ ಕೃಶಾ”
ಇತಿ ಶಾಸ್ತ್ರಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ .. ಉತ್ಸಂಗ ಊರೌ ವೀಣಾಂ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ . ಮಮ ಗೋತ್ರಂ
ಮನ್ನಾಮಾಂಕಂ ಯಸ್ಮಿಂಸ್ತನ್ನದ್ಯೋತ್ರಾಂಕಂ ಮನ್ನಾಮಾಂಕಂ ಯಥಾ ತಥಾ
.. “ಗೋತ್ರಂ ನಾಮ್ನಿ ಕುಲೇಽಪಿ ಚ ಇತ್ಯಮರಃ .. ವಿರಚಿತಾನಿ ಪದಾನಿ ಯಸ್ಯ
ತತ್ತಥೋಕ್ತಂ ಗೇಯಂ ಗಾನಾರ್ಹಂ ಪ್ರಬಂಧಾದಿ .. “ಗೀತಂ” ಇತಿ ಪಾರೇ ಸ ಏವಾರ್ಥಃ
.. ಉದ್ಧಾತುಮುಚ್ಚೈರ್ಗಾತುಂ ಕಾಮೋ ಯಸ್ಯಾಃ ಸಾ .. “ತುಂ ಕಾಮಮನಸೋರಪಿ
ಇತಿ ಮಕಾರಲೋಪಃ .. ದೇವಯೋನಿತ್ವಾದ್ಗಾಂಧಾರಗ್ರಾಮೇಣ ಗಾತುಕಾಮೇತ್ಯರ್ಥಃ
. ತದುಕ್ತಂ - “ಷಡ್ಜಮಧ್ಯಮನಾಮಾನೌ ಗ್ರಾಮೌ ಗಾಯಂತಿ ಮಾನವಾಃ . ನ ತು
ಗಾಂಧಾರನಾಮಾನಂ ಸ ಲಭ್ಯೋ ದೇವಯೋನಿಭಿಃ .. “ಇತಿ .. ತಥಾ ನಯನಸಲಿಲೈಃ
ಪ್ರಿಯತಮಸ್ಮೃತಿಜನಿತೈರಶ್ರುಭಿರಾದ್ರೀ ತಂತ್ರೀಂ ಕಥಂಚಿತ್ಕೃಚ್ಛೇಣ ಸಾರಯಿತ್ವಾ
. ಆದ್ರ್ಯತ್ವಾಪಹರಣಾಯ ಕರೇಣ ಪ್ರಮೃಜ್ಯಾನ್ಯಥಾ ಕಣನಾಸಂಭವಾದಿತಿ
ಭಾವಃ . ಭೂಯೋ ಭೂಯಃ ಪುನಃ ಪುನಃ ಸ್ವಯಮಾತ್ಮನಾ ಕೃತಾಮಪಿಂ .
ವಿಸ್ಮರಣಾನಹಮಪೀತ್ಯರ್ಥಃ . ಮೂರ್ಚ್ಛನಾಂ ಸ್ವರಾರೋಹಾವರೋಹಕ್ರಮಂ .
“ಸ್ವರಾಣಾಂ ಸ್ಥಾಪನಾಃ ಸಾಂತಾ ಮೂರ್ಚ್ಛನಾಃ ಸಪ್ತ ಸಪ್ತ ಹಿ” ಇತಿ ಸಂಗೀತರತ್ನಾಕರೇ
.. ವಿಸ್ಮರಂತೀ ವಾ . “ಆಲೋಕೇ ತೇ ನಿಪತತಿ” ಇತಿ ಪೂರ್ವೇಣಾನ್ವಯಃ ..
ವಿಸ್ಮರಣಂ ಚಾತ್ರ ದಯಿತಗುಣಸ್ಮೃತಿಜನಿತಮೂರ್ಚ್ಛಾವಶಾದೇವ .. ತಥಾ ಚ
ರಸರತ್ನಾಕರೇ - “ವಿಯೋಗಾಯೋಗಯೋರಿಷ್ಟಗುಣಾನಾಂ ಕೀರ್ತನಾತ್ಸ್ತೃತೇಃ
. ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರೋಽಥವಾ ಮೂಚ್ಛ ದಶಧಾ ಜಾಯತೇ ತಥಾ .. ಇತಿ ..
ಮತ್ಸಾದೃಶ್ಯಮಿತ್ಯಾದಿನಾ ಮನಃಸಂಗಾನುವೃತ್ತಿಃ ಸೂಚಿತಾ ..
ಶೇಷಾನ್ಮಾನಾನ್ವಿರಹದಿವಸಸ್ಥಾಪಿತಸ್ಯಾವಧೇವಾಃ
ವಿನ್ಯಸ್ಯಂತೀ ಭುವಿ ಗಣನಯಾ ದೇಹಲೀದತ್ತಪುಷ್ಪೈಃ .
ಮತ್ಸಂಗಂ ವಾ ಹೃದಯನಿಹಿತಾರಂಭಮಾಸ್ವಾದಯಂತೀ
ಪ್ರಾಯೇಣೈತೇ ರಮಣವಿರಹೇಷ್ಟಂಗನಾನಾಂ ವಿನೋದಾಃ .. 24..
ಶೇಷಾನಿತಿ .. ಅಥವಾ ವಿರಹಸ್ಯ ದಿವಸಸ್ತಸ್ಮಾತ್ಸಾಪಿ

ತಸ್ಯ ತತ ಆರಭ್ಯ ನಿಶ್ಚಿತನ್ಯಾವಧೇರಂತಸ್ಯ ಶೇಷಾಂಗತಾವಶಿಷ್ಟಾನ್ಮಾಸಾಂದೇಹಲೀದತ್ತಪುಷ್ಪೈಃ
 .. ದೇಹಲೀ ದ್ವಾರನ್ಯಾಧಾರದಾರು .. “ಗೃಹಾವಗ್ರಹಣೇ ದೇಹಲೀ” ಇತ್ಯಮರಃ
 .. ತತ್ರ ದತ್ತಾನಿ ರಾಶೀಕೃತತ್ವೇನ ನಿಹಿತಾನಿ ಯಾನಿ ಪುಷ್ಪಾಣಿ ತೈರ್ಗಣನಯಾ
 ಏಕೋ ದ್ವಾವಿತ್ಯಾದಿಸಂಖ್ಯಾನೇನ ಭುವಿ ಭೂತಲೇ ವಿನ್ಯಸ್ಯಂತೀ ವಾ .
 ಪುಷ್ಪವಿನ್ಯಾಸೈರ್ಮಾಸಾಂಗಣಯಂತೀಂ ವೇತ್ಯರ್ಥಃ .. ಯದ್ವಾ ಹೃದಯೇ
 ನಿಹಿತೋ ಮನಸಿ ಸಂಕಲ್ಪಿತ ಆರಂಭ ಉಪಕ್ರಮೋ ಯಸ್ಯ ತಂ . ಅಥವಾ
 ಹೃದಯನಿಹಿತಾ ಆರಂಭ ಚುಂಬನಾದಯೋ ವ್ಯಾಪಾರಾ ಯಸ್ಮಿಂಸ್ತಂ
 ಮತ್ಸಂಗಂ ಮತ್ಸಂಭೋಗರತಿಮಾಸ್ವಾದಯಂತೀಂ ವಾ . “ಆಲೋಕೇ ತೇ
 ನಿಪತತಿ” ಇತಿ ಪೂರ್ವೇಣ ಸಂಬಂಧಃ .. ನನು ಕಥಮಯಂ ನಿಶ್ಚಯ
 ಇತ್ಯಾಶಂಕಾಮರ್ಥಾಂತರನ್ಯಾಸೇನ ಪರಿಹರತಿ . ಪ್ರಾಯೇಣ ಬಾಹುಲ್ಯೇನಾಂಗನಾನಾಂ
 ರಮಣ ವಿರಹೇಷ್ಟೇತೇ ಪೂರ್ವೋಕ್ತಾ ವಿನೋದಾಃ ಕಾಲಯಾಪನೋಪಾಯಾಃ .
 ಏತೇನ ಸಂಕಲ್ಪಾವಸ್ಥೋಕ್ತಾ . ತದುಕ್ತಂ - “ಸಂಕಲ್ಪೋ ನಾಥವಿಷಯೇ ಮನೋರಥ
 ಉದಾಹೃತಃ ಇತಿ .. ತ್ರಿಭಿಃ ಕುಲಕಂ .. “

ಸವ್ಯಾಪಾರಾಮಹನಿ ನ ತಥಾ ಪೀಡಯೇನ್ಮದ್ವಿಯೋಗಃ
 ಶಂಕೇ ರಾತ್ರೌ ಗುರುತರಶುಚಂ ನಿರ್ವಿನೋದಾಂ ಸಖೀಂ ತೇ .

ಮತ್ಸಂದೇಶೈಃ ಸುಖಯಿತುಮಲಂ ಪಶ್ಯ ಸಾಧ್ವೀಂ ನಿಶೀಥೇ
 ತಾಮುನಿದ್ರಾಮವನಿಶಯನಾಂ ಸೌಧವಾತಾಯನಸ್ಥಃ .. 25..

ಸವ್ಯಾಪಾರಾಮಿತಿ .. ಹೇ ಸಖೀ, ಅಹನಿ ದಿವಸೇ ಸವ್ಯಾಪಾರಾಂ ಪೂರ್ವೋಕ್ತಬಲಿಚಿತ್ರಲೇಖನ
 ತೇ ಸಖೀಂ ಸ್ವಪ್ನಿಯಾಂ ಮದ್ವಿಯೋಗ ಮದ್ವಿರಹಸ್ತಥಾ ತೇನ ಪ್ರಕಾರೇಣ ..
 “ಪ್ರಕಾರವಚನೇ ಥಾಲ್” ಇತಿ ಥಾಲ್ಪತ್ಯಯಃ .. ನ ಪೀಡಯೇತ್ . ಯಥಾ ರಾತ್ರಾವಿತಿ
 ಶೇಷಃ .. ಕಿಂ ತು ರಾತ್ರೌ ನಿರ್ವಿನೋದಾಂ ನಿರ್ವ್ಯಾಪಾರಾಂ ತೇ ಸಖೀಂ ಗುರುತರಾ
 ಶುಕ್ಯಸ್ಯಾಸ್ತಾಂ ಗುರುತರಶುಚಮತಿದುರ್ಭರದುಃಖಾಂ ಶಂಕೇ ತರ್ಕಯಾಮಿ .. “
 ಶಂಕಾ ವಿತರ್ಕಭಯಯೋಃ” ಇತಿ ಶಬ್ದಾರ್ಥವೇ .. ಅತೋ ನಿಶೀಥೇಽರ್ಧರಾತ್ರ
 ಉನ್ನಿದ್ರಾಮತ್ಸೃಷ್ಟನಿದ್ರಾಂ . ಅವನಿರೇವ ಶಯನಂ ಶಯ್ಯಾ ಯಸ್ಯಾಸ್ತಾಂ ..
 ನಿಯಮಾರ್ಥಂ ಸ್ಥಂಢಿಲಶಾಯಿನೀಂ . ಸಾಧ್ವೀಂ ಪತಿವ್ರತಾಂ .. “ಸಾಧ್ವೀ ಪತಿವ್ರತಾ
 ಇತ್ಯಮರಃ .. ಅತೋ ನಾನ್ಯಥಾ ಶಂಕಿತವ್ಯಮಿತಿ ಭಾವಃ . ವಾಂ ತ್ವತ್ಸಖೀಂ
 ಮತ್ಸಂದೇಶೈರ್ಮದ್ವಾತ್ಸಾರಭಿರಲಂ ಪರ್ಯಾಪ್ತಂ ಸುಖಯಿತುಮಾನಂದಯಿತುಂ
 ಸೌಧವಾತಾಯನಸ್ಥಃ ಸನ್ನಶ್ಯ .. “ಸಖಾ ಧಾತ್ರೀ ಚ ಪಿತೌ ಮಿತ್ರದೂತಶುಕಾದಯಃ
 . ಸುಖಯಂತೀಷ್ಟಕಥನಮುಖೋಪಾಯೈರ್ವಿಯೋಗಿನೀಂ .. “ಇತಿ ರತ್ನಾಕರೇ ..
 ದೂತಶ್ಚಾಯಂ ಮೇಘ ಇತಿ ಭಾವಃ .. ಅನೇನ ಜಾಗರಾವಸ್ಥೋಕ್ತಾ ..
 ಪುನಸ್ತಾಮೇವ ವಿಶಿನಷ್ಟಿ “ಆಧಿಕ್ಷಾಮಾಂ” ಇತ್ಯಾದಿಭಿಶ್ಚತುರ್ಭಿಃ-
 ಆಧಿಕ್ಷಾಮಾಂ ವಿರಹಶಯನೇ ಸನ್ನಿಷಣ್ಣೈ ಕಪಾಶ್ಚೂಂ

ಪ್ರಾಚೀಮೂಲೇ ತನುಮಿವ ಕಲಾಮಾತ್ರಶೇಷಾಂ ಹಿಮಾಂಶೋಃ .

ನೀತಾ ರಾತ್ರಿಃ ಕ್ಷಣ ಇವ ಮಯಾ ಸಾರ್ಧಮಿಚ್ಛಾರತ್ಯೇರ್ಯಾ

ತಾಮೇವೋಷ್ಟೈರ್ವಿರಹಮಹತೀಮಶ್ರುಭಿಯಾರ್ಪಯಂತೀಂ .. 26..

ಆಧಿಕ್ಷಾಮಾಮಿತಿ .. ಆಧಿನಾ ಮನೋವ್ಯಥಯಾ ಕ್ಷಾಮಾಂ ಕೃಶಾಂ .. “ಪುಂಸ್ಯಾಧಿರ್ಮಾನಸೀ

ವ್ಯಥಾ” ಇತ್ಯಮರಃ .. ಕ್ಷಾಯತೇಃ ಕರ್ತರಿ ಕ್ತಃ .. “ಕ್ಷಾಯೋ ಮಃ” ಇತಿ

ನಿಷ್ಕಾಂತಕಾರಸ್ಯ ಮಕಾರಃ .. ವಿರಹೇ ಶಯನಂ ತಸ್ಮಿನ್ವಿರಹಶಯನೇ .

ಪಲ್ಲವಾದಿರಚಿತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ . ಸನ್ನಿಷಣ್ಣಮೇಕಂ ಪಾರ್ಶ್ವೇ ಯಸ್ಯಾಸ್ತಾಂ .

ಅತ ಏವ ಪ್ರಾಚ್ಯಾಃ ಪೂರ್ವಸ್ಯಾ ದಿಶೋ ಮೂಲೇ . ಉದಯಗಿರಿಪ್ರಾಂತ

ಇತ್ಯರ್ಥಃ .. ಪ್ರಾಚೀಗ್ರಹಣಂ ಕ್ಷೀಣಾವಸ್ಥಾದ್ಯೋತನಾರ್ಥಂ . ಮೂಲಗ್ರಹಣಂ

ದೃಶ್ಯತಾರ್ಥಂ .. ಕಲಾಮಾತ್ರಂ ಕಲೈವ ಶೇಷೋ ಯಸ್ಯಾಸ್ತಾಂ ಹಿಮಾಂಶೋಸ್ತನುಂ

ಮೂರ್ತಿಮಿವ ಸ್ಥಿತಾಂ . ತಥಾ ಯಾ ರಾತ್ರಿರ್ಮಯಾ ಸಾರ್ಧಮಿಚ್ಛಯಾ

ಕೃತಾನಿ ರತಾನಿ ತೈಃ .. ಶಾಕಪಾರ್ಥಿವಾದಿತ್ವಾನ್ಮಧ್ಯಮಪದಲೋಪೀ ಸಮಾಸಃ

.. ಕ್ಷಣ ಇವ ನೀತಾ ಯಾ ಪಿತಾ ತಾಂ ತಜ್ಜಾತೀಯಾಮೇವ ರಾತ್ರಿಂ ವಿರಹೇಣ

ಮಹತೀಂ ಮಹತ್ತೇನ ಪ್ರತೀಯಮಾನಾಮುಷ್ಟೈರಶ್ರುಭಿಯಾರ್ಪಯಂತೀಂ ..

ಯಾತೇರ್ಣ್ಯಂತಾಚ್ಚತ್ವಪ್ರತ್ಯಯಃ .. “ಅರ್ತಿಹೀ” ಇತ್ಯಾದಿನಾ ಪುಗಾಗಮಃ .. ಸ ಏವ

ಕಾಲಃ ಸುಖಿನಾಮಲ್ಪಃ ಪ್ರತೀಯತೇ . ದುಃಖಿನಾಂ ತು ವಿಪರೀತ ಇತಿ ಭಾವಃ .

ಏತೇನ ಕಾರ್ಶ್ಯಾವಸ್ಥೋಕ್ತಾ ..

ಪಾದಾನಿಂದೋರಮೃತಶಿಶಿರಾಂಜಾಲಮಾರ್ಗಪ್ರವಿಷ್ಟಾನ್

ಪೂರ್ವಪ್ರೀತ್ಯಾ ಗತಮಭಿಮುಖಂ ಸನ್ನಿವೃತ್ತಂ ತಥೈವ .

ಚಕ್ಷುಃ ಖೇದಾತ್ಸಲಿಲಗುರುಭಿಃ ಪಕ್ಷ್ಮಭಿಶ್ಚಾದಯಂತೀಂ

ಸಾಭ್ರೇಜ್ಜ್ಞೇವ ಸ್ಥಲಕಮಲಿನೀಂ ನಪ್ರಬುದ್ಧಾಂ ನಸುಪ್ತಾಂ .. 27..

ಪಾದಾನಿತಿ .. ಜಾಲಮಾರ್ಗ ಪ್ರವಿಷ್ಟಾನ್ಗವಾಕ್ಷವಿವರಗತಾನ ಮೃತಾಶಶಿರಾನಿಂದೋಃ

ಪಾದಾನರಶ್ಮೀನ್ಪೂರ್ವಪ್ರೀತ್ಯಾ ಪೂರ್ವಸ್ನೇಹೇನ . ಪೂರ್ವವದಾನಂದಕರಾ

ಭವಿಷ್ಯಂತೀತಿ ಬುದ್ಧಯೇತಿ ಭಾವಃ . ಅಭಿಮುಖಂ ಯಥಾ ತಥಾಗತಂ

ತಥೈವ ಸನ್ನಿವೃತ್ತಂ ಯಥಾಗತಂ ತಥೈವ ಪ್ರತಿನಿವೃತ್ತಂ . ತದಾ ತೇಷಾಮತೀವ

ದುಃಸಹತ್ವಾದಿತಿ ಭಾವಃ . ಚಕ್ಷುದ್ಯಷ್ಟಿಂ ಖೇದಾತ್ಸಲಿಲಗುರುಭಿರಶ್ರುವುರ್ಭರಃ

ಪಕ್ಷ್ಮಭಿಶ್ಚಾದಯಂತೀಂ . ಅತಏವ ಸಾಭ್ರೇ ದುರ್ದಿನೇಜ್ಜ್ಞೈ ದಿವಸೇ ನಪ್ರಬುದ್ಧಾಂ

ಮೇಘಾವರಣಾದವಿಕಸಿತಾಂ ನಸುಪ್ತಾಮಹರಿತ್ಯಮುಕುಲಿತಾಂ .. ಉಭಯತ್ವಾಪಿ

ನಇರ್ಥತ್ಯ ನಶಬ್ದಸ್ಯ ಸುಪ್ತುಪೇತಿ ಸಮಾಸಃ .. ಸ್ಥಲಕಮಲಿನೀಮಿವ ಸ್ಥಿತಾಂ . ಏತೇನ

ವಿಷಯದ್ವೇಷಾಖ್ಯಾ ಷಷ್ಠೀ ದಶಾ ಸೂಚಿತಾ ..

ನಿಶ್ಚಾಸೇನಾಧರ ಕಿಸಲಯಕ್ಕೆಶಿನಾ ವಿಕ್ಷಿಪಂತೀಂ

ಶುದ್ಧಸ್ನಾನಾತ್ಪರುಷಮಲಕಂ ನೂನಮಾಗಂಡಲಮ್ವಂ .

ಮತ್ಸಂಭೋಗಃ ಕಥಮುಪನಯೇತ್ಸ್ವಪ್ನಜೋಽಪೀತಿ ನಿದ್ರಾ-

ಮಾಕಾಂಕ್ಷಂತೀಂ ನಯನಸಲಿಲೋತ್ಪೀಡರುದ್ಧಾವಕಾಶಾಂ .. 28..

ನಿಃಶ್ವಾಸೇತಿ .. ಶುದ್ಧಸ್ನಾನಾತ್ಪ್ರೇಲಾದಿರಹಿತಸ್ನಾನಾತ್ಪರುಷಂ ಕಠಿನಸ್ಪರ್ಶ ನೂನಮಾಗಂಡಲಂಬಂ

.. ಸುಪ್ಪೋತಿ ಸಮಾಸಃ .. ಅಲಕಂ ಚೂರ್ಣಕುಂತಲಾನ್ .. ಜಾತಾವೇಕವಚನಂ ..

ಅಧರಕಿಸಲಯಂ ಕೇಶಯತಿ ಕ್ಲಿಶ್ನಾತೀತಿ ವಾ ವೇನ ತಥೋಕ್ತೇನ . ಉಷ್ಟೇನೇತ್ಯರ್ಥಃ

.. ಕ್ಲಿಶ್ಯತೇಣ್ಯಂತಾತ್ಕಿಲಿಶ್ನಾತೇರಣ್ಯಂತಾದ್ವಾ ತಾಚ್ಛೇಲ್ಯೇ ಣಿಸಿಃ .. ನಿಃಶ್ವಾಸೇನ

ವಿಕ್ಷಿಪಂತೀಂ ಚಾಲಂತೀಂ ತಥಾ ಸ್ವಪ್ನಜೋಽಪಿ ಸ್ವಪ್ನಾವಸ್ಥಾಜನ್ಯೋಽಪಿ .

ಸಾಕ್ಷಾತ್ಸಂಭೋಗಾಸಂಭವಾದಿತಿ ಭಾವಃ . ಮತ್ಸಂಭೋಗಃ ಕಥಂ ಕೇನಾಪಿ

ಪ್ರಕಾರೇಣೋಪನಯೇತ್ . ಆಗಚ್ಛೇದಿತ್ಯಾಶಯೇನೇತಿ ಶೇಷಃ .. ಇತಿನೈವೋಕ್ತಾರ್ಥತ್ವಾದಪ್ರಯೋಗಃ

.. “ಪ್ರಯೋಗೇ ಚಾಪೌನರುಕ್ತಂ” ಇತ್ಯಾಲಂಕಾರಿಕಾಃ .. ಪ್ರಾರ್ಥನಾಯಾಂ ಲಿಜ್

.. ನಯನಸಲಿಲೋತ್ಪೀಡೇನಾಶ್ರುಪ್ರವೃತ್ತ್ಯಾ ರುದ್ಧಾವಕಾಶಾಮಾಕ್ರಾಂತಸ್ಥಾನಾಂ

. ದುರ್ಲಭಾಭಿತ್ಯರ್ಥಃ . ನಿದ್ರಾಮಾಕಾಂಕ್ಷಂತೀಂ . ಸ್ನೇಹಾತುರತ್ವಾದಿತಿ ಭಾವಃ ..

ಅತ್ರಾಶ್ರುವಿಸರ್ಜನೇನ ಲಜ್ಜಾತ್ಯಾಗೋ ವ್ಯಜ್ಯತೇ ..

ಆದ್ಯೇ ಬದ್ಧಾ ವಿರಹದಿವಸೇ ಯಾ ಶಿಖಾ ದಾಮ ಹಿತ್ವಾ

ಶಾಪಸ್ಯಾಂತೇ ವಿಗಲಿತಶುಚಾ ತಾಂ ಮಯೋದ್ವೇಷ್ಟನೀಯಾಂ .

ಸ್ಪರ್ಶಕ್ಲಿಷ್ಟಾಮಯಮಿತನಖೇನಾಸಕೃತ್ನಾರಯಂತೀಂ

ಗಂಡಾಭೋಗಾತ್ಕಠಿನವಿಷಮಾಮೇಕವೇಣೀಂ ಕರೇಣ .. 29..

ಆದ್ಯ ಇತಿ .. ಆದ್ಯೇ ವಿರಹದಿವಸೇ ದಾಮ ಮಾಲಾಂ ಹಿತ್ವಾ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ

ಯಾ ಶಿಖಾ ಬದ್ಧಾ ಗ್ರಥಿತಾ ಶಾಪಸ್ಯಾಂತೇ ವಿಗಲಿತಶುಚಾ ವೀತಶೋಕೇನ

ಮಯೋದ್ವೇಷ್ಟನೀಯಾಂ ಮೋಚನೀಯಾಂ ಸ್ಪರ್ಶಕ್ಲಿಷ್ಟಾಂ . ಸ್ಪರ್ಶೇ ಸತಿ ಮೂಲ

ಕೇಶೇಷು ಸವ್ಯಥಾಮಿತ್ಯರ್ಥಃ . ಕಠಿನಾ ಚ ಸಾ ವಿಷಮಾ ನಿಮ್ನೋನ್ನತಾ ಚ ತಾಂ

.. ಖಂಜಕುಬ್ಬಾದಿವದನ್ಯತರಸ್ಯ “ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವಿವಕ್ಷಯಾ” “ವಿಶೇಷಣಂ ವಿಶೇಷ್ಯೇಣ

ಬಹುಲಂ” ಇತಿ ಸಮಾಸಃ .. ಏಕವೇಣೀಮೇಕೀಭೂತವೇಣೀಂ .. “ಪೂರ್ವಕಾಲಃ”

ಇತ್ಯಾದಿನಾಃ ತತ್ಪರುಷಃ .. ತಾಂ ಶಿಖಾಂ . ಅಯಮಿತಾ ಅಕರ್ತೀತೋಪಾಂತಾ ನಖಾ

ಯಸ್ಯ ತೇನ ಕರೇಣ ಗಂಡಾಭೋಗಾತ್ಕಪೋಲವಿಸ್ತಾರಾದಸಕೃನ್ಮಹುರ್ಮುಹುಃ

ಸಾರಯಂತೀಮಪಸಾರಯಂತೀಂ . “ತಾಂ ಪಶ್ಯ” ಇತಿ ಪೂರ್ವೇಣ ಸಂಬಂಧಃ .

ಅಸಕೃತ್ನಾರಣಾಚ್ಚಿತ್ತವಿಭ್ರಮದಶಾ ಸೂಚಿತಾ ..

ಸಾ ಸಂನ್ಯಸ್ತಾಭರಣಮಬಲಾ ಪೇಶಲಂ ಧಾರಯಂತೀ

ಶಯ್ಯೋತ್ಸಂಗೇ ನಿಹಿತಮಸಕೃದ್ಗುಃಖದುಃಖೇನ ಗಾತ್ರಂ .

ತ್ವಾಮಪ್ಯಸ್ರಂ ನವಜಲಮಯಂ ಮೋಚಯಿಷ್ಯತ್ಯವಶ್ಯಂ

ಪ್ರಾಯಃ ಸರ್ವೋ ಭವತಿ ಕರುಣಾವೃತ್ತಿರಾದ್ರಾಂತರಾತ್ಮಾ .. 30..

ಸೇತಿ .. ಅಬಲಾ ದುರ್ಬಲಾ ಸಂನ್ಯಸ್ತಾಭರಣಂ ಕೃಶತ್ವಾತ್ಪರಿತ್ಯಕ್ತಾಭರಣಮಸಕೃದನೇಕಶೋ
 ದುಃಖದುಃಖೇನ ದುಃಖಪ್ರಕಾರೇಣ .. “ಪ್ರಕಾರೇ ಗುಣವಚನಸ್ಯ” ಇತಿ ದ್ವಿಭಾವಃ
 .. ಶಯ್ಯೋತ್ಸಂಗೇ ನಿಹಿತಂ ಪೇಶಲಂ ಮೃದುಲಂ ಗಾತ್ರಂ ಶರೀರಂ ಧಾರಯಂತೀ
 ವಹಂತೀ .. ಅನೇನಾತ್ಯಂತಾಶಕ್ತ್ಯಾ ಮೂರ್ಛಾವಸ್ಥಾ ಸೂಚ್ಯತೇ .. ಸಾ ತ್ವತ್ಸಖೀ
 ತ್ವಾಮಪಿ ನವಜಲಮಯಂ ನವಾಂಬುರೂಪಮಸ್ರಂ ಬಾಷ್ಟಮವಶ್ಯಂ ಸರ್ವಥಾ
 ಮೋಚಯಿಷ್ಯತಿ .. ದ್ವಿಕರ್ಮಸು ಪಚಾದೀನಾಮುಪಸಂಖ್ಯಾನಂ” ಇತಿ ಮುಚೇಃ
 ಪಚಾದಿತ್ವಾದ್ವಿಕರ್ಮಕತ್ವಂ .. ತಥಾಹಿ . ಪ್ರಾಯಃ ಪ್ರಾಯೇಣಾದ್ರಾಂತರಾತ್ಮಾ
 ಮೃದುಹೃದಯಃ . ಮೇಘಸ್ತು ದ್ರವಾಂತಃಶರೀರಃ . ಸರ್ವಃ ಕರುಣಾ ಕರುಣಾಮಯೀ
 ವೃತ್ತಿರಂತಃಕರುಣಾವೃತ್ತಿಯಸ್ಯ ಸ ಕರುಣಾವೃತ್ತಿಭವತಿ . ಹಿ ಯಸ್ಮಾತ್ .
 ಅಸ್ಮಿನ್ನವಸರೇ ಸರ್ವಥಾ ತ್ವಯಾ ಶೀಘ್ರಂ ಗಂತವ್ಯಮನಂತರದಶಾಪರಿಹಾರಾಯೇತಿ
 ಸಂದರ್ಭಾಭಿಪ್ರಾಯಃ .. ನನು ಕಿಮಿದಮಾದಿಮಾಂ ಚಕ್ಷುಃಪ್ರೀತಿಮುಪೇಕ್ಷ್ಯಾವಸ್ಥಾಂತರಾಣ್ಯೇವ
 ತತ್ರಭವಾನ್ಯವಿರಾದೃತವಾನ್ . ಉಚ್ಯತೇ - “ಸಂಭೋಗೋ ವಿಪ್ರಲಂಭಶ್ಚದ್ವಿಧಾ
 ಶೃಂಗಾರ ಉಚ್ಯತೇ . ಸಂಯುಕ್ತಯೋಸ್ತು ಸಂಭೋಗೋ ವಿಪ್ರಲಂಭೋ
 ವಿಯುಕ್ತಯೋಃ .. ಪೂರ್ವಾನುರಾಗಮಾನಾಖ್ಯಪ್ರವಾಸ ಕರುಣಾತ್ಮನಾ .
 ವಿಮಲಂಭಶ್ಚತುರ್ಧಾತ್ರ ಪ್ರವಾಸಸ್ತತ್ರ ಚ ತ್ರಿಧಾ .. ಕಾರ್ಯತಃ ಸಂಭ್ರಮಾಚ್ಛಾಪಾದಸ್ಮಿನ್ಯಾವ್ಯೇ
 ತು ಶಾಪಜಃ . ಪ್ರಾಗಸಂಗತಯೋರ್ಯೂನೋಃ ಸತಿ ಪೂರ್ವಾನುರಂಜನೇ .. ಚಕ್ಷುಃ
 ಮೀತ್ಯಾದಯೋಃವಸ್ಥಾ ದಶ ಸ್ಯುಸ್ತತ್ಯಮೋಯಥಾ . ದೃಗನಃಸಂಗಸಂಕಲ್ಪಾ
 ಜಾಗರಃ ಕೃಶತಾ ರತಿಃ .. ಹೀತ್ಯಾಗೋನ್ಮಾದಮೂರ್ಛಾಂತಾ ಇತ್ಯನಂಗದಶಾ ದಶ .
 ಪೂರ್ವಸಂಗತಯೋರೇವ ಪ್ರವಾಸ ಇತಿ ಕಾರಣಾತ್ .. ನ ತತ್ರಾಪೂರ್ವವಚ್ಚಕ್ಷುಃ
 ಪ್ರೀತಿರುತ್ಪತ್ತಿಮಹತಿ . ಸತ್ಸಂಗಸ್ಯ ತು ಸಿದ್ಧಸ್ಯಾಪ್ಯವಿಚ್ಛೇದೋಽತ್ರ ವರ್ಣ್ಯತೇ ..
 ಅನ್ಯಥಾ ಪೂರ್ವವದ್ವಾಚ್ಯಾ ಇತಿ ತಾವದ್ವಯವಸ್ಥಿತಃ . ವೈಯರ್ಥ್ಯಾದಾದಿಮಾಂ
 ಹಿತ್ವಾ ವೈರಸ್ಯಾದಂತಿಮಾಂ ತಥಾ .. ಹೃತ್ಸಂಗಾದೀರಿಹಾಚಷ್ಟ ಕವಿರಷ್ಟಾವಿತಿ ಸ್ಥಿತಿಃ
 . ಮತ್ಸಾದೃಶ್ಯಂ ಲಿಖಂತೀತಿ ಪದ್ಯೋಽಸ್ಮಿನ್ಪ್ರತಿಪಾದಿತಾ .. ಚಕ್ಷುಃಪ್ರೀತಿರಿತಿ ಮೋಕ್ಷಂ
 ನಿರುತ್ತರಕೃತಾನನಂ . ಚಕ್ಷುಃಪ್ರೀತಿರ್ಭವೇಚ್ಚಿತ್ರೇಷ್ಟದೃಷ್ಟಚರದರ್ಶನಾತ್ .. ಯಥಾ
 ಮಾಲವಿಕಾರೂಪಮಗ್ನಿಮಿತ್ರಸ್ಯ ಪಶ್ಯತಃ . ಪ್ರೋಷಿತಾನಾಂ ಚ ಭರ್ತೃಣಾಂ ಕ್ಷ
 ದೃಷ್ಟಾದೃಷ್ಟಪೂರ್ವತಾ .. ಅಥ ತತ್ರಾಪಿ ಸಂದೇಹೇ ಸಂಕಲತ್ರಾಣಿ ಪೃಚ್ಛತು .
 ಕಿಂಭರ್ತೃಪ್ರತ್ಯಭಿಜ್ಞಾ ಸ್ಯಾತ್ಕಿಂ ವೈದೇಶಿಕಭಾವನಾ .. ಪ್ರವಾಸಾದಾಗತೇಸ್ವಸ್ಮಿನ್ನಿತ್ಯಲಂ
 ಕಲಹೈರ್ವಧಾ .. “ಇತಿ ..

ನನ್ವೀದ್ಯಶೀಂ ದಶಾಮಾಪನ್ನೇತಿ ಕಥಂ ತ್ವಯಾ ನಿಶ್ಚಿತಮತ ಆಹ-
 ಜಾನೇ ಸಖ್ಯಾಸ್ತವ ಮಯಿ ಮನಃ ಸಂಭೃತಸ್ನೇಹಮಸ್ಮಾ-
 ದಿತ್ಥಂಭೂತಾಂ ಪ್ರಥಮವಿರಹೇ ತಾಮಹಂ ತರ್ಕಯಾಮಿ .
 ವಾಚಾಲಂ ಮಾಂ ನ ಖಲು ಸುಭಗಮ್ಮನ್ಯಭಾವಃ ಕರೋತಿ

ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಂ ತೇ ನಿಖಿಲಮಚಿರಾದ್ಭಾತರುಕ್ತಂ ಮಯಾ ಯತ್ .. 31..

ಜಾನ ಇತಿ .. ಹೇ ಮೇಘ, ತವ ಸಖ್ಯಾ ಮನೋ ಮಯಿ ಸಂಭೃತಸ್ನೇಹಂ
ಸಂಚಿತಾನುರಾಗಂ ಜಾನೇ . ಅಸ್ಮಾತ್ಸೇಹಜ್ಞಾನಕಾರಣಾತ್ಪ್ರಥಮವಿರಹೇ .
ಪ್ರಥಮಗ್ರಹಣಂ ದುಃಖಾತಿಶಯದ್ಯೋತನಾರ್ಥಂ . ತಾಂ ತ್ವತ್ಸಖೀಮಿತ್ಥಂಭೂತಾಂ
ಪೂರ್ವೋಕ್ತಾವಸ್ಥಾಮಾಪನ್ನಾಂ ತರ್ಕಯಾಮಿ .. ನನು ಸುಭಗಮಾನಿನಾಮೇಷ
ಸ್ವಭಾವೋ ಯದಾತ್ಮನಿ ಸ್ತ್ರೀಣಾಮನುರಾಗಪ್ರಕಟನಂ ತತ್ರಾಹ -ವಾಚಾಲಮಿತಿ
.. ಸುಭಗಮಾತ್ಮಾನಂ ಮನ್ಯತ ಇತಿ ಸುಭಗಮನ್ಯಃ .. “ಆತ್ಮಮಾನೇ ಖಶ್ಚ” ಇತಿ
ಖಶ್ಚತ್ಯಯಃ . “ಅರುದ್ವಿಷದ್-” ಇತ್ಯಾದಿನಾ ಮುಮಾಗಮಃ .. ತಸ್ಯ ಭಾವಃ
ಸುಭಗಂ ಮನ್ಯಭಾವಃ . ಸುಭಗಮಾನಿತ್ವಂ ಮಾಂ ವಾಚಾಲಂ ಬಹುಭಾಷಿಣಂ
ನ ಕರೋತಿ ಖಲು . ಸೌಂದರ್ಯಾಭಿಮಾನಿತಾಂ ನ ಪ್ರಕಟಯಾಮೀತ್ಯರ್ಥಃ ..
“ಸ್ಯಾಜ್ಜಲ್ಪಾಕಸ್ತು ವಾಚಾಲೋ ವಾಚಾಟೋ ಬಹುಗರ್ಹ್ಯವಾಕ್” ಇತ್ಯಮರಃ ..
“ಆಲಜಾಟಚೌ ಬಹುಭಾಷಿಣಿ” ಇತ್ಯಾಲಚ್ಚತ್ಯಯಃ .. ಕಿಂ ತು ಹೇ ಭ್ರಾತಃ ಮಯೋಕ್ತಂ
ಯತ್ “ಅಧಿಕ್ಷಾಮಾಂ” ಇತ್ಯಾದಿ ತನ್ನಿಖಿಲಂ ಸರ್ವಮಚಿರಾಚ್ಛೇಘಮೇವ ತೇ ತವ
ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಂ . ಭವಿಷ್ಯತೀತಿ ಶೇಷಃ ..

ರುದ್ಧಾಪಾಂಗಪ್ರಸರಮಲಕೈರಂಜನಸ್ನೇಹಶೂನ್ಯಂ

ಪ್ರತ್ಯಾದೇಶಾದಪಿ ಚ ಮಧುನೋ ವಿಸ್ಮೃತಭ್ರೂವಿಲಾಸಂ .

ಸ್ವಯ್ಯಾಸನ್ನೇ ನಯನಮುಪರಿಸ್ಪಂದಿ ಶಂಕೇ ಮೃಗಾಕ್ಷ್ಯಾ

ಮೀನಕ್ಷೋಭಾಚ್ಚಲಕುವಲಯಶ್ರೀತುಲಾಮೇಷ್ಯತೀತಿ .. 32..

ರುದ್ಧೇತಿ .. ಅಲಕೈ ರುದ್ಧಾ ಅಪಾಂಗಯೋಃ ಪ್ರಸರಾ ಯಸ್ಯ ತತ್ತಥೋಕ್ತಂ .
ಅಂಜನೇನ ಸ್ನೇಹಃ ಸ್ತ್ರೈಗ್ಧ್ಯಂ ತೇನ ಶೂನ್ಯಂ . ಸ್ತ್ರೀಗ್ಧಾಂಜನರಹಿತಮಿತ್ಯರ್ಥಃ . ಅಪಿ
ಚ ಕಿಂ ಚ ಮಧುನೋ ಮದ್ಯಸ್ಯ ಪ್ರತ್ಯಾದೇಶಾನ್ನಿರಾಕರಣಾತ್ . ಪರಿತ್ಯಾಗಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ
.. ಪ್ರತ್ಯಾದೇಶೋ ನಿರಾಕೃತಿಃ” ಇತ್ಯಮರಃ .. ವಿಸ್ಮೃತೋ ಭ್ರೂವಿಲಾಸೋ
ಭ್ರೂಭಂಗೋ ಯೇನ ತತ್ . ನಯನಸ್ಯ ರುದ್ಧಾಪಾಂಗಪ್ರಸರತ್ವಾದಿಕಂ
ವಿರಹಸಮುತ್ಪನ್ನಮಿತಿ ಭಾವಃ . ತ್ವಯ್ಯಾಸನ್ನೇ ಸತಿ . ಸ್ವಕುಶಲವಾರ್ತಾಶಂಸಿನೀತಿ
ಶೇಷಃ . ಉಪಯೋರ್ಧ್ವಭಾಗೇ ಸ್ಪಂದತೇ ಸ್ಪುರಂತೀತ್ಯುಪರಿಸ್ಪಂದಿ . ತಥಾ ಚ
ನಿಮಿತ್ತನಿದಾನೇ -ಸ್ಪಂದಾನೂರ್ಧ್ವ ಚ್ಚತ್ರಲಾಭಂ ಲಲಾಟೇ ಪಟ್ಟಮಂಶುಕಂ .
ಇಷ್ಟಪ್ರಾಪ್ತಿಂ ದೃಶೋರ್ಧ್ವಮಪಾಂಗೇ ಹಾನಿಮಾದಿಶೇತ್ .. “ಇತಿ .. ಮೃಗಾಕ್ಷ್ಯಾಸ್ವತ್ಸಖ್ಯಾ
ನಯನಂ . ವಾಮಮಿತಿ ಶೇಷಃ . “ವಾಮಭಾಗಸ್ತು ನಾರೀಣಾಂ ಪುಂಸಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಸ್ತು
ದಕ್ಷಿಣಃ . ದಾನೇ ದೇವಾದಿಪೂಜಾಯಾಂ ಸ್ಪಂದೇಽಲಂಕರಣೇಽಪಿ ಚ .. “ಇತಿ ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ
ವಾಮಭಾಗಮಾಶಸ್ವಾತ್ .. ಮೀನಕ್ಷೋಭಾನೀನ ಚಲನಾಚಲಸ್ಯ ಕುವಲಯಸ್ಯ
ಶ್ರಿಯಾಃ ಶೋಭಾಯಾಸ್ತುಲಾಂ ಸಾದೃಶ್ಯಮೇಷ್ಯತೀತಿ ಶಂಕೇ ತರ್ಕಯಾಮಿ ..

ವಾಮಶ್ವಾಸ್ಯಾಃ ಕರರುಹಪದೈರ್ಮುಚ್ಯಮಾನೋ ಮದೀಯೈ-
 ಮುಕ್ತಾಜಾಲಂ ಚಿರಪರಿಚಿತಂ ತ್ಯಾಜಿತೋ ದೈವಗತ್ಯಾ .
 ಸಂಭೋಗಾಂತೇ ಮಮ ಸಮುಚಿತೋ ಹಸ್ತಸಂವಾಹನಾನಾಂ
 ಯಾಸ್ಯತ್ಯೂರುಃ ಸರಸಕದಲೀಸ್ತಂಭಗೌರಶ್ಚಲತ್ವಂ .. 33..

ವಾಮ ಇತಿ .. ಮದೀಯೈಃ ಕರರುಹಪದೈರ್ನಖಪದೈಃ .. “ಪುನರ್ಭವಃ
 ಕರರುಹೋ ನಖೋಽಸ್ತೀ ನಖರೋಽಸ್ತಿಯಾಂ” ಇತ್ಯಮರಃ .. ಮುಚ್ಯಮಾನಃ
 ಪರಿಹೀಯಮಾಣಃ . ನಖಾಂಕರಹಿತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ . ಊರ್ವೋರ್ನಖಪದಾಸ್ಪದತ್ವಂ
 ತು ರತಿರಹಸ್ಯೇ - “ಕಂಠಕುಂಕ್ಷಿ ಕುಚಪಾರ್ಶ್ವಭುಜೋರುಶ್ರೋಣಿಸಕ್ಥಿಷು
 ನಖಾಸ್ಪದಮಾಹುಃ ಇತಿ .. ಚಿರಪರಿಚಿತಂ ಚಿರಾಭ್ಯಸ್ತಂ ಮುಕ್ತಾಜಾಲಂ
 ಮೌಕ್ತಿಕಸರಮಯಂ ಕಟಿಭೂಷಣಂ ದೈವಗತ್ಯಾ ದೈವವಶೇನ ತ್ಯಾಜಿತಃ .
 ಸಂಪ್ರತಿ ನಖಪದೋಷಾಭಾವೇನ ಶೀತೋಪಚಾರಸ್ಯ ತಸ್ಯ ವೈಯರ್ಥ್ಯಾದಿತಿ
 ಭಾವಃ .. ತ್ಯಜತೇರ್ಣ್ಯಂತಾತ್ಮರ್ಮಕರ್ತರಿಕ್ತಃ . “ದ್ವಿಕರ್ಮಸು ಪಚಾದೀನಾಂ
 ಚೋಪಸಂಖ್ಯಾನಮಿಷ್ಯತೇ” ಇತಿ ಪಚಾದಿತ್ವಾದ್ವಿಕರ್ಮಕರ್ತವ್ಯಂ .. ಸಂಭೋಗಾಂತೇ
 ಮಮ ಹಸ್ತಸಂವಾಹನಾನ್ವಾಂ ಹಸ್ತೇನ ಮರ್ದನಾನಾಂ .. “ಸಂವಾಹನಂ ಮರ್ದನಂ
 ಸ್ಯಾತ್” ಇತ್ಯಮರಃ .. ಸಮುಚಿತೋ ಯೋಗ್ಯಃ .. ಸರಸೋ ರಸಾದ್ರಃ ಪರಿಪಕ್ವೋ
 ನ ಶುಷ್ಕಶ್ಚ ಸ ಏವ ವಿವಕ್ಷಿತಃ . ತತ್ತ್ವೈವ ಪಾಂಡಿಮಸಂಭವಾತ್ . ಸ ಚಾಸೌ
 ಕದಲೀಸ್ತಂಭಶ್ಚ ಸ ಏವ ಗೌರಃ ಪಾಂಡುರಃ .. “ಗೌರಃ ಕರೀರೇ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥೇ ಶುಕೇ
 ಪೀತೇಽರುಣೇಽಪಿ ಚ” ಇತಿ ಮಾಲತೀಮಾಲಾಯಾಂ .. ಅಸ್ಯಾಃ ಪ್ರಿಯಾಯಾ ವಾಮ
 ಊರುಶ್ಚಲತ್ವಂ ಸ್ಪಂದನಂ ಯಾಸ್ಯತಿ ಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯತೇ .. “ಊರೋಃ ಸ್ಪಂದಾದ್ರತಂ
 ವಿದ್ಯಾದೂರ್ವೋಃ ಪ್ರಾಪ್ತಿಂ ಸುವಾಸಸಃ” ಇತಿ ನಿಮಿತ್ತನಿದಾನೇ ..

ತಸ್ಮಿನ್ನಾಲೇ ಜಲದ ಯದಿ ಸಾ ಲವ್ಧನಿದ್ರಾಸುಖಾ ಸ್ಯಾತ್
 ಅನ್ವಾಸ್ಯೈನಾಂ ಸ್ತನಿತವಿಮುಖೋ ಯಾಮಮಾತ್ರಂ ಸಹಸ್ವ .
 ಮಾ ಭೂದಸ್ಯಾಃ ಪ್ರಣಯಿನಿ ಮಯಿ ಸ್ವಪ್ನಲಭ್ಯೇ ಕಥಂಚಿ-
 ತ್ಸದ್ಯಃ ಕಂಠಚ್ಯುತ ಭುಜಲತಾಗ್ರಂಥಿ ಗಾಢೋಪಗೂಢಂ .. 34..

ತಸ್ಮಿನ್ನಿತಿ .. ಹೇ ಜಲದ, ತಸ್ಮಿನ್ನಾಲೇ ತ್ವದುಪಸರ್ಪಣಕಾಲೇ ಸಾ ಮತ್ಪ್ರಿಯಾ ಲಬ್ಧಂ
 ನಿದ್ರಾಸುಖಂ ಯಯಾ ತಾದೃಶೀ ಸ್ಯಾದ್ಯದಿ ಸ್ಯಾಚ್ಚೇತ್ . ಏನಾಂ ನಿದ್ರಾಣಾಮನ್ವಾಸ್ಯ
 . ಪಶ್ಚಾದಾಸಿತ್ತೇತ್ಯರ್ಥಃ .. ಉಪಸರ್ಗವಶಾತ್ಕರ್ಮಕರ್ತವ್ಯಂ .. ಸ್ತನಿತವಿಮುಖೋ
 ಗರ್ಜಿತಪರಾಜ್ಞುಖೋ ನೀಶಬ್ಧಃ ಸನ್ . ಅನ್ಯಥಾ ನಿದ್ರಾಭಂಗಃ ಸ್ಯಾದಿತಿ ಭಾವಃ
 . ಯಾಮಮಾತ್ರಂ ಪ್ರಹರಮಾತ್ರಂ .. “ದ್ವೌ ಯಾಮಪ್ರಹರೌ ಸಮೌ ಇತ್ಯಮರಃ ..
 ಸಹಸ್ವ ಪ್ರತೀಕ್ಷಸ್ವ .. ಪ್ರಾರ್ಥನಾಯಾಂ ಲೋಟ್ .. ಶಕ್ತಯೋರೇಕವಾರಸುರತಸ್ಯ
 ಯಾಮಾವಧಿಕತ್ವಾತ್ಸಮೇಽಪಿ ತಥಾ ಭವಿತವ್ಯಮಿತ್ಯಭಿಪ್ರಾಯಃ . ತಥಾ
 ಚ ರತಿಸರ್ವಸ್ಯೇ - “ಏಕವಾರಾವಧಿಯಾರ್ಥೋ ರತಸ್ಯ ಪರಮೋ ಮತಃ .

ಚಂಡಶಕ್ತಿಮತೋರ್ಯೂನೋ ರುದ್ಧಟ ಕ್ರಮವತಿನೋಃ .. “ಇತಿ .. ಯಾಮಸಹನಸ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನಮಾಹ- ಮಾ ಭೂದಿತಿ .. ಅನ್ಯಾಃ ಪ್ರಿಯಾಯಾಃ ಪ್ರಣಯಿನಿ ಪ್ರೇಯಸಿ ಮಯಿ ಕಥಂಚಿತ್ಯಚ್ಛೇಣ ಸ್ವಪ್ನಲಭೇ ಸತಿ . ಗಾಢೋಪಗೂಢಂ ಗಾಢಾಲಿಂಗನಂ .. ನಪುಂಸಕೇ ಭಾವೇ ಕ್ತಃ .. ಸದ್ಯಸ್ತತ್ಕ್ಷಣಂ ಕಂಠಾಚ್ಚ್ಚುತಃ ಸ್ತಸ್ತೋ ಭುಜಲತಯೋಗ್ರಂಧಿಬಂಧೋ ಯಸ್ಯ ತನ್ಮಾ ಭೂನ್ಮಾಸ್ತು . ಕಥಂಚಿಲ್ಲಭ್ಯಸ್ಯಾಲಿಂಗನಸ್ಯ ಸದ್ಯೋ ವಿಘಾತೋ ಮಾ ಭೂದಿತ್ಯರ್ಥಃ . ನ ಚಾತ್ರ ನಿರ್ದೋಕ್ತಃ “ತಾಮುನ್ನಿದ್ರಾಂ” ಇತಿ ಪೂರ್ವೋಕ್ತೇನ ನಿದ್ರಾಚ್ಛೇದೇನ ವಿರುದ್ಧತೇ ಪುನಃ ಸಪ್ತಮ್ಯಾದ್ಯವಸ್ಥಾಸು ಪಾಕ್ಷಿಕನಿದ್ರಾಸಂಭವಾತ್ .. ತಥಾ ಚ ರಸರತ್ನಾಕರೇ - “ಆಸಕ್ತೀ ರೋದನಂ ನಿದ್ರಾ ನಿರ್ಲಜ್ಜಾನರ್ಥವಾಗ್ಭ್ರಮಃ . ಸಪ್ತಮಾದಿಷು ಜಾಯಂತೇ ದಶಾಭೇದೇಷು ವಾಸುಕೇ .” ಇತಿ

ತಾಮುತ್ಥಾಪ್ಯ ಸ್ವಜಲಕಣಿಕಾಶೀತಲೇನಾನಿಲೇನ

ಪ್ರತ್ಯಾಶ್ವಸ್ತಾಂ ಸಮಮಭಿನವೈರ್ಜಾಲಕೈರ್ಮಾಲತೀನಾಂ .

ವಿದ್ಯುದ್ಗರ್ಭಃ ಸ್ತಿಮಿತನಯನಾಂ ತ್ವತ್ಸನಾಥೇ ಗವಾಕ್ಷೇ

ವಕ್ತುಂ ಧೀರಃ ಸ್ತನಿತವಚನೈರ್ಮಾನಿನೀಂ ಪ್ರಕ್ರಮೇಧಾಃ .. 35..

ತಾಮಿತಿ .. ತಾಂ ಪ್ರಿಯಾಂ ಸ್ವಸ್ಯ ಜಲಕಣಿಕಾಭಿರ್ಜಾಲನಿಂದುಭಿಃ ಶೀತಲೇನಾನಿಲೇನೋತ್ಥಾಪ್ಯ ಪ್ರಬೋಧ್ಯ . ಏತೇನ ತನ್ಯಾಃ ಪ್ರಭುತ್ವಾದ್ವ್ಯಜನಾನಿಲಸಮಾಧಿಯನ್ಯತೇ . ಯಥಾಹ ಭೋಜರಾಜಃ ಮೃದುಭಿರ್ಮರ್ದನೈಃ ಪಾದೇ ಶೀತಲೈರ್ವ್ಯಜನೈಃ ಸ್ತನೌ . ಶ್ರುತೌ ಚ ಮಧುರೈಗತಕರ್ನಿದ್ರಾತೋ ಬೋಧಯೇತ್ಪ್ರಭುಂ” ಇತಿ .. ಅಭಿನವೈರ್ನೂತನೈರ್ಮಾಲತೀನಾಂ ಜಾಲಕೈಃ ಸಮಂ ಜಾತೀಮುಕುಲೈಃ ಸಹ .. “ಸುಮನಾ ಮಾಲತೀ ಜಾತಿಃ” ಇತಿ . “ಸಾಕಂ ಸತ್ರಾ ಸಮಂ ಸಹ ಇತಿ . “ಕ್ಷಾರಕೋ ಜಾಲಕಂ ಕ್ಲಿಬೇ ಕಲಿಕಾ ಕೋರಕಃ ಪುಮಾನ್” ಇತಿ ಚಾಮರಃ .. ಪ್ರತ್ಯಾಶ್ವಸ್ತಾಂ ಸುಸ್ಥಿತಾಂ . ಅನ್ಯಂಚ ಪುನರುಚ್ಚ್ವಸಿತಾಂ .. ಶ್ವನೇಃ ಕರ್ತರಿ ಕ್ತಃ . “ಉಗಿತಶ್ಚ” ಇತಿ ಚಕಾರಾದಿತ್ಪ್ರತಿಷೇಧಃ .. ಏತೇನಾನ್ಯಾಃ ಕುಸುಮಸೌಕುಮಾರ್ಯಂ ಗಮ್ಯತೇ .. ತ್ವತ್ಸನಾ ತ್ವತ್ಸಹಿತೇ .. “ಸನಾಥಂ ಪ್ರಭುಮಿತ್ಯಾಹುಃ ಸಹಿತೇ ಚಿತ್ತತಾಪಿನಿ” ಇತಿ ಶಬ್ದಾರ್ಥವೇ .. ಗವಾಕ್ಷೇ ಸ್ತಿಮಿತನಯನಾಂ ಕೋಸಸಾವಿತಿ ವಿಸ್ಮಯಾನ್ನಿಶ್ಚಲನೇತ್ರಾಂ ಮಾನಿನೀಂ ಮನಸ್ವಿನೀಂ . ಜನಾನೌಚಿತ್ಯಾಸಹಿಷ್ಣುಮಿತ್ಯರ್ಥಃ . ವಿದ್ಯುದ್ಗರ್ಭೋಽನ್ತಃಸ್ಥೋ ಯಸ್ಯ ಸ ವಿದ್ಯುದ್ಗರ್ಭಃ . ಅಂತರ್ಲೀನವಿದ್ಯುತ್ಕ ಇತ್ಯರ್ಥಃ .. “ಗರ್ಭೋಽಪವನಕೇಽನ್ತಸ್ಥೇ ಗರ್ಭೋಽಗ್ನೌ ಕುಕ್ಷಿಷೋಽರ್ಭಕೇ” ಇತಿ ಶಬ್ದಾರ್ಥವೇ .. ದೃಷ್ಟಿಪ್ರತಿಘಾತೇನ ವಕ್ತುರ್ಮುಖಾವಲೋಕನ ಪ್ರತಿಬಂಧಕತ್ವಾನ್ನ ವಿದ್ಯುತಾ ದ್ಯೋತಿತವ್ಯಮಿತಿ ಭಾವಃ . ಧೀರೋ ಧೈರ್ಯವಿಶಿಷ್ಟಶ್ಚ ಸನ್ . ಅನ್ಯಥಾಶೀಲತ್ವಾದಿನೈತದನಾಶ್ವಾಸನಪ್ರಸಂಗಾದಿತಿ

ಭಾವಃ . ಸ್ತನಿತವಚನೈಃ ಸ್ತನಿತಾನ್ಯವೇ ವಚನಾನಿ ತೈರ್ವಕ್ತುಂ ಪ್ರಕ್ರಮೇಥಾ ಉಪಕ್ರಮಸ್ವ .. ವಿಧ್ಯರ್ಥೇ ಲಿಜ್ .. “ಮೋಪಾಭ್ಯಾಂ ಸಮರ್ಥಾಭ್ಯಾಂ” ಇತ್ಯಾತ್ಮನೇಪದಂ ..

ಸಂಪ್ರತಿ ದೂತಸ್ಯ ಶ್ರೋತೃಜನಾಭಿಮುಖೀಕರಣಚಾತುರೀಮುಪದಿಶತಿ-
ಭರ್ತುರ್ಮಿತ್ರಂ ಪ್ರಿಯಮವಿಧವೇ ವಿದ್ಧಿ ಮಾಮಂಬುವಾಹಂ

ತತ್ಸಂದೇಶೈರ್ಹೃದಯನಿಹಿತೈರಾಗತಂ ತ್ವತ್ಸಮೀಪಂ .

ಯೋ ವೃಂದಾನಿ ತ್ವರಯತಿ ಪಥಿ ಶ್ರಾಮ್ಯತಾಂ ಪ್ರೋಷಿತಾನಾಂ

ಮಂದ್ರಸ್ಥಿಗೈರ್ಧ್ವನಿಭಿರಬಲಾವೇಣಿಮೋಕ್ಷೋತ್ಸುಕಾನಿ .. 36..

ಭರ್ತುರಿತಿ .. ವಿಧವಾ ಗತಭರ್ತೃಕಾ ನ ಭವತೀತ್ಯವಿಧವಾ ಸಭಕುಂಕಾ . ಹೇ ಅವಿಧವೇ . ಅನೇನ ಭರ್ತೃಜೀವನಸೂಚನಾದನಿಷ್ಣಾಶಂಕಾಂ ವಾರಯತಿ . ಮಾಂ ಭರ್ತುಸ್ತವ ಪತ್ಯುಃ ಮಿತ್ರಂ ಮಿತ್ರಂ ಪ್ರಿಯಸುಹೃದಂ . ತತ್ರಾಪಿ

ಹೃದಯನಿಹಿತೈರ್ಮನಸಿ ಸ್ಥಾಪಿತೈಸ್ತತ್ಸಂದೇಶೈಸ್ತಸ್ಯ ಭರ್ತುಃ ಸಂದೇಶೈಸ್ತ್ವತ್ಸಮೀಪಮಾಗತಂ . ಭರ್ತುಃ ಸಂದೇಶಕಥನಾರ್ಥಮಾಗತಮಿತ್ಯರ್ಥಃ . ಅಂಬುವಾಹಂ ಮೇಘಂ ವಿದ್ಧಿ

ಜಾನೀಹಿ .. ನ ಕೇವಲಮಹಂ ವಾರ್ತಾಹರಃ ಕಿಂತು ಘಟಕೋಽಪೀತ್ಯಾಶಯೇನಾಹ . ಯೋಽಮ್ಬುವಾಹೋ ಮೇಘೋ ಮಂದ್ರಸ್ಥಿಗೈಃ ಸ್ಥಿಗ್ಗಂಭೀರೈರ್ಧ್ವನಿಭಿರ್ಗಜಿತ್ಯೈಃ

ಕರಣೈಃ ಅಬಲಾನಾಂ ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ವೇಣಯಸ್ತಾಸಾಂ ಮೋಕ್ಷೇ ಮೋಚನ ಉತ್ಸುಕಾನಿ ಪಥಿ ಶ್ರಾಮ್ಯತಾಂ ಶ್ರಾಂತಿಮಾಪನ್ನಾನಾಂ ಪ್ರೋಷಿತಾನಾಂ ಪ್ರವಾಸಿನಾಂ .

ಪಾಂಥಾನಾಮಿತ್ಯರ್ಥಃ . ವೃಂದಾನಿ ಸಂಘಾಂಸ್ತ್ವರಯತಿ . ಪಾನ್ಮೋಪಕಾರಿಣೋ ಮೇ ಕಿಮುವಕ್ತ ಸುಹೃದುಪಕಾರಿತ್ವಮಿತಿ ಭಾವಃ .. ಭರ್ತೃಸಖ್ಯಾದಿಜ್ಞಾಪನಸ್ಯ

ಫಲಮಾಹ-

ಇತ್ಯಾಖ್ಯಾತೇ ಪವನತನಯಂ ಮೈಥಿಲೀವೋನ್ಮುಖೀ ಸಾ

ತ್ವಾಮುತ್ಕಂಠೋಚ್ಚ್ವಸಿತಹೃದಯಾ ವೀಕ್ಷ್ಯ ಸಂಭಾವ್ಯ ಚೈವಂ .

ಶ್ರೋಷ್ಯತ್ಯಸ್ಮಾತ್ಪರಮವಹಿತಾ ಸೌಮ್ಯ ಸೀಮಂತಿನೀನಾಂ

ಕಾಂತೋದಂತಃ ಸುಹೃದುಪನತಃ ಸಂಗಮಾತ್ಕಿಂಚಿದೂನಃ .. 37..

ಇತೀತಿ .. ಇತ್ಯೇವಮಾಖ್ಯಾತೇ ಸತಿ ಪವನತನಯಂ ಹನೂಮಂತಂ ಮೈಥಿಲೀವ ಸೀತೇವ ಸಾ ಮತ್ತಿಯಾ . ಉನ್ಮುಖ್ಯುತ್ಕಂಠಯೌತ್ಸುಕ್ಯೇನೋಚ್ಚ್ವಸಿತಹೃದಯಾ

ವಿಕಸಿತಚಿತ್ತಾ ಸತೀ ತ್ವಾಂ ವೀಕ್ಷ್ಯ ಸಂಭಾವ್ಯ ಸತ್ಕೃತ್ಯ ಚ . ಅಸ್ಮಾದ್ಭರ್ತೃಮೈತ್ರೀಜ್ಞಾಪನಾತ್ಪರಂ ಸರ್ವಂ ಶ್ರೋತವ್ಯಂ . ಅವಹಿತಾಪ್ರಮತ್ತಾ ಸತೀ ಶ್ರೋಷ್ಯತ್ಯೇವ .. ಅತ್ರ

ಸೀತಾಹನೂಮದುಪಾಖ್ಯಾನಾದಸ್ಯಾಃ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯಂ ಮೇಘಸ್ಯ ದೂತಗುಣಸಂಪತ್ತಿಶ್ಚ ವ್ಯಜ್ಯತೇ . ತದ್ಗುಣಾಸ್ತು ರಸಾಕರೇ - “ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಬಲೀ ಧೀರೋ ಮಾಯಾವೀ

ಮಾನವರ್ಜಿತಃ . ಧೀಮಾನುದಾರೋ ನಿಃಶಂಕೋ ವಕ್ತಾ ದೂತಃ ಸ್ತ್ರಿಯಾಂ

ಭವೇತ್ .. “ಇತಿ .. ನನು ವಾರ್ತಾಮಾತ್ರಶ್ರವಣಾದಸ್ಯಾಃ ಕೋ ಲಾಭ
 ಇತ್ಯಾಶಂಕಯಾರ್ಥಾಂತರಮುಪನ್ಯಸ್ಯತಿ -ಹೇ ಸೌಮ್ಯ ಸಾಧೋ, ಸೀಮಂತಿನೀನಾಂ
 ವಧೂನಾಂ .. “ನಾರೀ ಸೀಮಂತಿನೀ ವಧೂಃ “ ಇತ್ಯಮರಃ .. ಸುಹೃದಾ
 ಸುಹೃನ್ಮುಖೇನೋಪನತಃ ಪ್ರಾಪ್ತಃ ಸನ್ . ಸುಹೃತ್ವದಂ ವಿಪ್ರಲಂಭಶಂಕಾನಿವಾರಣಾರ್ಥಂ
 . ಕಾಂತಸ್ಯೋದಂತೋ ವಾರ್ತಾ ಕಾಂತೋದಂತಃ .. “ವಾರ್ತಾ ಪ್ರವೃತ್ತಿವೃತ್ತಾಂತ
 ಉದಂತಃ ಸ್ಯಾತ್” ಇತ್ಯಮರಃ .. ಸಂಗಮಾತ್ಕಾಂತಸಂಪರ್ಕಾತ್ಕಿಂಚಿದೂನ
 ಈಷದೂನಸ್ತದ್ವದೇವಾನಂದಕಾರೀತ್ಯರ್ಥಃ ..

ಸಂಪ್ರತಿ ಸಂದಿಶತಿ-

ತಾಮಾಯುಷ್ಮನ್ಮಮ ಚ ವಚನಾದಾತ್ಮನಶ್ಚೋಪಕರ್ತುಂ
 ಬ್ರೂಯಾದೇವಂ ತವ ಸಹಚರೋ ರಾಮಗಿರ್ಯಾಶ್ರಮಸ್ಥಃ .

ಅವ್ಯಾಪನ್ನಃ ಕುಶಲಮಬಲೇ ಪೃಚ್ಛತಿ ತ್ವಾಂ ವಿಯುಕ್ತಃ
 ಪೂರ್ವಭಾಷ್ಯಂ ಸುಲಭವಿಪದಾಂ ಪ್ರಾಣಿನಾಮೇತದೇವ .. 38..

ತಾಮಿತಿ .ಹೇ ಆಯುಷ್ಮನ್ .. ಪ್ರಶಂಸಾಯಾಂ ಮತುಪ್ .. ಪರೋಪಕಾರಶ್ಲಾಘ್ಯಜೀವಿತೇತ್ಯರ್ಥಃ
 . ಮಮ ವಚನಂ ಪ್ರಾರ್ಥನಾವಚನಂ ತಸ್ಮಾಚ್ಚಾತ್ಮನಃಸ್ವಸ್ಯಾಪಕರ್ತುಂ ಚ .
 ಪರೋಪಕಾರೇಣಾತ್ಮಾನಂ ಕೃತಾರ್ಥಯಿತುಮಿತ್ಯರ್ಥಃ .. ಉಪಕಾರಕ್ರಿಯಾಂ ಪ್ರತಿ
 ಕರ್ಮತ್ವೇಽಪಿ ತಸ್ಯಾಪಕರೋತೀತ್ಯಾದಿವತ್ಸಂಬಂಧಮಾತ್ರವಿವಕ್ಷಾಯಾಮಾತ್ಮನ
 ಇತಿ ಷಷ್ಠೀ ನ ವಿರುದ್ಧತೇ . ಯಥಾ ಭಾರವಿಃ-ಸಾ ಲಕ್ಷ್ಮೀರುಪಕುರುತೇ ಯಯಾ
 ಪರೇಷಾಂ” ಇತಿ . ತಥಾ ಶ್ರೀಹರ್ಷಶ್ಚ - “ಸಾಧೂನಾಮುಪಕರ್ತುಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಂ ದ್ರಷ್ಟುಂ
 ವಿಹಾಯಸಾ ಗಂತುಂ . ನ ಕುತೂಹಲಿಕಸ್ಯ ಮನಶ್ಚರಿತಂ ಚ ಮಹಾತ್ಮನಾಂ
 ಶ್ಲೋತುಂ .. “ಇತಿ . ತಥಾ ಚ “ಕ್ಷಚಿತ್ಕಚಿದ್ವಿತ್ತೀಯಾದರ್ಶನಾತ್ಸರ್ವಸ್ಯ ತಥಾ”
 ಇತಿ ನಾಥವಚನಮನಾಥವಚನಮೇವ .. ತಾಂ ಪ್ರಿಯಾಮೇವಂ ಬ್ರೂಯಾತ್
 . ಭವಾನಿತಿ ಶೇಷಃ .. ಕಿಮಿತ್ಯಾಹ -ಹೇ ಅಬಲೇ, ತವ ಸಹಚರೋ ಭರ್ತಾ
 ರಾಮಗಿರೋಶ್ಚತ್ರಕೂಟಸ್ಯಾಶ್ರಮೇಷು ತಿಭತೀತಿ ರಾಮಗಿರ್ಯಾಶ್ರಮಸ್ಥಃ
 ಸನ್ನವ್ಯಾಪನ್ನಃ . ನ ಮೃತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ . ಅಮರಣೇ ಹೇತುಮಾಹ -ವಿಯುಕ್ತೋ
 ವಿಯೋಗಂ ಪ್ರಾಪ್ತೋ ದುಃಖೀ ಸಂಸ್ತ್ವಾ ಕುಶಲಂ ಪೃಚ್ಛತಿ .. ದುಹ್ಯಾದಿತ್ವಾತ್ಪೃಚ್ಛತೋರ್ವ್ಯಕ್ತಮು
 .. ತಥಾಹಿ . ಸುಲಭವಿಪದಾಮಯತ್ಸನ್ನಿದ್ಧವಿಪತ್ತಿನಾಂ ಪ್ರಾಣಿನಾಮೇತದೇವ
 ಕುಶಲಮೇವ ಪೂರ್ವಭಾಷ್ಯಮೇತದೇವ ಪ್ರಥಮಮವಶ್ಯಂ ಪ್ರಷ್ಟವ್ಯಂ ..

“ಕೃತ್ಯಾಶ್ಚ” ಇತ್ಯಾವಶ್ಯಕಾರ್ಥೇ ಣ್ಯತ್ಪ್ರತ್ಯಯಃ ..

ಅಂಗೇನಾಂಗಂ ಪ್ರತನು ತನುನಾ ಗಾಢತಪ್ತೇನ ತಪ್ತಂ

ಸಾಸ್ರೇಣಾಶ್ರುತಮವಿರತೋತ್ಕಂಠಮುಸ್ಕಂಠಿತೇನ .

ಉಷ್ಣೋಚ್ಛ್ವಾಸಂ ಸಮಧಿಕತರೋಚ್ಛ್ವಾಸಿನಾ ದೂರವರ್ತಿ

ಸಂಕಲ್ಪೈಸ್ತೈರ್ವಿಶತಿ ವಿಧಿನಾ ವೈರಿಣಾ ರುದ್ಧಮಾರ್ಗಃ .. 39..

ಅಂಗೇನೇತಿ .. ಕಿಂ ಚ . ದೂರವರ್ತೀ ದೂರಸ್ಥಃ . ನ ಚಾಗಂತುಂ ಶ ಕೃತ ಇತ್ಯಾಹ .
ವೈರಿಣಾ ವಿರೋಧಿನಾ ವಿಧಿನಾ ದೇವೈನೇ ರುದ್ಧಮಾರ್ಗಃ ಪ್ರತಿಬದ್ಧವರ್ತು ಸ ತೇ
ಸಹಚರಃ . ತನುನಾ ಕೃಶೇನ ಗಾಢತಪ್ತೇನಾತ್ಯಂತಸಂತಪ್ತೇನ ಸಾಸ್ತ್ರೇಣ ಸಾಶ್ರುಣಾ .
ಉತ್ಕಂಠಾ ವೇದನಾಸ್ಯ ಜಾತೋತ್ಕಂಠಿತಸ್ತೇನೋತ್ಕಂಠಿತೇನ .. “ತದಸ್ಯ ಸಂಜಾತಂ-”
ಇತ್ಯಾದಿನೇತಚ್ಚತ್ಯಯಃ . ಉತ್ಕಂಠತೇರ್ವಾ ಕರ್ತರಿ ಕ್ಷಃ .. ಸಮಧಿಕತರಮಧಿಕಮುಚ್ಚ
ಸಿತೀತಿ ಸಮಧಿಕತರೋಚ್ಚಾ ಸೀ ತೇನ . ದೀರ್ಘನಿಶ್ವಾಸಿನೇತ್ಯರ್ಥಃ .. ತಾಚ್ಛೇಲ್ಯೇ
ಣಿನಿಃ .. ಅಂಗೇನ ಸ್ವಶರೀರೇಣ ಮತನುಂ ಕೃಶಂ ತಪ್ತಂ ವಿಯೋಗದುಃಖೇನ
ಸಂತಪ್ತಮಶ್ರುದ್ರತಮಶ್ರುವಿನ್ಯಂ . ಅನೇತ್ರಾಂಬು ರೋದನಂ ಚಾಸ್ರಮಶ್ರು
ಚ ಇತ್ಯಮರಃ .. ಅವಿರತೋತ್ಕಂಠಮವಿಚ್ಛಿನ್ನವೇದನಮುಚ್ಛೋಚ್ಚಾಸಂ
ತೀವ್ಯಾನಿಶ್ವಾಸಂ .. “ತಿಗ್ಮಂ ತೀವ್ರಂ ಖರಂ ತೀಕ್ಷ್ಣಂ ಚಂಡಮುಷ್ಣಂ ಸಮಂ
ಸ್ಮೃತಂ” ಇತಿ ಹಲಾಯುಧಃ .. ಅಂಗಂ ತ್ವದೀಯಂ ಶರೀರಂ ತ್ರೈಃ ಸ್ವಸಂವೇದ್ಯೈಃ
ಸಂಕಲ್ಪೈರ್ಮನೋರಥೈರ್ವಿಶತಿ . ಏಕೀಭವತೀತ್ಯರ್ಥಃ . ಅತ್ರ ಸಮರಾಗಿತ್ವದ್ಯೋತನಾಯ
ನಾಯಕೇನ ನಾಯಿಕಾಯಾಃ ಸಮಾನಾವಸ್ಥತ್ವಮುಕ್ತಂ ..

ಸಂಪ್ರತಿ ಸ್ವಾವಸ್ಥಾನಿವೇದನಾಯ ಮಸ್ತೌತಿ-

ಶಬ್ದಾಖ್ಯೇಯಂ ಯದಪಿ ಕಿಲ ತೇ ಯಃ ಸಖೀನಾಂ ಪುರಸ್ತಾ-

ತ್ಕರ್ಣೇ ಲೋಲಃ ಕಥಯಿತುಮಭೂದಾನನಸ್ಪರ್ಶಲೋಭಾತ್ .

ಸೋಽತಿಕ್ರಾಂತಃ ಶ್ರವಣವಿಷಯಂ ಲೋಚನಾಭ್ಯಾಮದೃಷ್ಟ-

ಸ್ವಾಮುತ್ಕಂಠಾವಿರಚಿತಪದಂ ಮನ್ಮುಖೇನೇದಮಾಹ .. 40..

ಶಬ್ದಾಖ್ಯೇಯಮಿತಿ .. ಹೇ ಅಬಲೇ, ಯಸ್ತೇ ಪ್ರಿಯಃ ಸಖೀನಾಂ ಪುರಸ್ತಾದಗ್ರ

ಆನನಸ್ಪರ್ಶೇ ತ್ವನ್ಮುಖಸಂಪರ್ಕೇ ಲೋಭಾದ್ಗಾಧ್ಯಾತ್ . ಅಧರಪಾನಲೋಭಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ

. ಶಬ್ದಾಖ್ಯೇಯಂ ಶಬ್ದೇನ ರವೇಣಾಖ್ಯೇಯಮುಚ್ಚೈರ್ವಾಂಚ್ಯಮಪಿ ಯತ್ತತ್ .

ವಚನಮಪೀತಿ ಶೇಷಃ . ಕರ್ಣೇ ಕಥಯಿತುಂ ಲೋಲೋ ಲಾಲಸೋಽಭೂತ್ಕಿಲ

.. “ಲೋಲುಪೋ ಲೋಲುಭೋ ಲೋಲೋ ಲಾಲಸೋ ಲಂಪಟೋಽಪಿ

ಚ” ಇತಿ ಯಾದವಃ .. ಶ್ರವಣವಿಷಯಂ ಕರ್ಣಪಥಮತಿಕ್ರಾಂತಃ . ತಥಾ

ಲೋಚನಾಭ್ಯಾಮದೃಷ್ಟಃ . ಅತಿದೂರತ್ವಾದ್ಧೃಷ್ಟುಂ ಶ್ರೋತುಂ ಚ ನ ಶಕ್ಯ ಇತಿ

ಭಾವಃ . ಸ ತೇ ಪ್ರಿಯಃ . ತ್ವಾಮುತ್ಕಂಠಯಾ ವಿರಚಿತಾನಿ ಪದಾನಿ ಸುಪ್ತಿಜಂತಶಬ್ದಾ

ವಾಕ್ಯಾನಿ ವಾ ಯಸ್ಯ ತತ್ತಥೋಕ್ತಂ .. “ಪದಂ ಶಬ್ದೇ ಚ ವಾಕ್ಯೇ ಚ” ಇತಿ ವಿಶ್ವಃ .. ಇದಂ

ವಕ್ಷ್ಯಮಾಣಂ “ಶ್ಯಾಮಾಸ್ವಂಗ್-” ಮ್” ಇತ್ಯಾದಿಕಂ ಮನ್ಮುಖೇನಾಹ . ಮನ್ಮುಖೇನ ಸ

ಏವ ನೂತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ .. ಸಾದೃಶ್ಯಪ್ರತಿಕ್ರೃತಿತ್ವದರ್ಶನ ತದಂಗಸ್ಯಷ್ಟಸ್ಪರ್ಶಖ್ಯಾನಿ

ಚತ್ವಾರಿ ವಿರಹಿಣಾಂ ವಿನೋದಸ್ಥಾನಾನಿ . ತಥಾ ಚೋಕ್ತಂ ಗುಣಪತಾಕಾಯಾಂ

- “ವಿಯೋಗಾವಸ್ಥಾಸು ಪ್ರಿಯಜನ ಸದೃಕ್ಷಾನುಭವನಂ ತತಶ್ಚಿತ್ರಂ ಕರ್ಮ
ಸ್ವಪನಸಮಯೇ ದರ್ಶನಮಪಿ . ತದಂಗಸ್ವಪ್ನಾನ್ವಾನಾಮುಪನತವತಾಂ ದರ್ಶನಮಪಿ
ಪ್ರತೀಕಾರೋಽನಂಗವ್ಯಥಿತಮನಸಾಂ ಕೋಽಪಿ ಗದಿತಃ .. “ ಇತಿ .. ತತ್ರ
ಸದೃಶವಸ್ತುದರ್ಶನಮಾಹ-

ಶ್ಯಾಮಾಸ್ವಂಗಂ ಚಕಿತಹರಿಣಪ್ರೇಕ್ಷಣೇ ದೃಷ್ಟಿಪಾತಂ
ವಕ್ತೃಚ್ಛಾಯಾಂ ಶಶಿನಿ ಶಿಖಿನಾಂ ಬರ್ಹಭಾರೇಷು ಕೇಶಾನ್ .

ಉತ್ಪಶ್ಯಾಮಿ ಪ್ರತನುಷು ನದೀವೀಚಿಷು ಭ್ರೂವಿಲಾಸಾನ್

ಹಂತೈಕಸ್ಮಿನ್ವಚಿದಪಿ ನ ತೇ ಚಂಡಿ ಸಾದೃಶ್ಯಮಸ್ತಿ .. 41..

ಶ್ಯಾಮಾಸ್ವಿತಿ .. ಶ್ಯಾಮಾಸು ಪ್ರಿಯಂಗುಲತಾಸು .. “ಶ್ಯಾಮಾ ತು ಮಹಿಲಾಹ್ವಯಾ
. ಲತಾ ಗೋವಂದನೀ ಗುಂದ್ರಾ ಪ್ರಿಯಂಗುಃ ಫಲಿನೀ ಫಲೀ” ಇತ್ಯಮರಃ

.. ಅಂಗಂ ಶರೀರಮುತ್ಪಶ್ಯಾಮಿ . ಸೌಕುಮಾರ್ಯಾದಿಸಾಮ್ಯಾದಂಗಮಿತಿ
ತರ್ಕಯಾಮೀತ್ಯರ್ಥಃ . ತಥಾ ಚಕಿತಹರಿನಾಂ ಪ್ರೇಕ್ಷಣೇ ತೇ ದೃಷ್ಟಿಪಾತಂ

ಶಶಿನಿ ಚಂದ್ರೇ ವಕ್ತೃಚ್ಛಾಯಾಂ ಮುಖಕಾನ್ವಿಂ . ತಥಾ ಶಿಖಿನಾಂ ಬರ್ಹಿಣಾಂ
ಬರ್ಹಭಾರೇಷು ಬರ್ಹಸಮೂಹೇಷು ಕೇಶಾನ್ . ಪ್ರತನುಷು ಸ್ವಲ್ಪಾಸು ನದೀನಾಂ

ವೀಚಿಷು .. ಅತ್ರ ವೀಚೀನಾಂ ವಿಶೇಷಣೋಪಾದಾನೇ ನಾನುಕ್ತಗುಣಗ್ರಹೋ
ದೋಷಃ . ಭ್ರೂಸಾಮ್ಯನಿರ್ವಾಹಾಯ ಮಹತ್ತ್ವದೋಷನಿರಾಕರಣಾರ್ಥತ್ವಾತ್ಸ್ಯೇತಿ

. ತದುಕ್ತಂ ರಸರತ್ನಾಕರೇ - “ಧ್ವನ್ಯುತ್ಪಾದೇ ಗುಣೋತ್ಕರ್ಷೇ ಭೋಗೋಕ್ತೌ
ದೋಷವಾರಣೇ . ವಿಶೇಷಣಾದಿದೋಷಸ್ಯ ನಾಸ್ತ್ಯನುಕ್ತಗುಣಗ್ರಹಃ .. ಇತಿ ..

ಭ್ರೂವಿಲಾಸಾನ್ .. “ಭ್ರೂಪತಾಕಾಃ” ಇತಿ ಪಾರೇ ಭುವಃ ಪತಾಕಾ” ಇವೇತ್ಯುಪಮಿತಸಮಾಸಃ
.. ಉತ್ಪಶ್ಯಾಮೀತಿ ಸರ್ವತ್ರ ಸಂಬಧ್ಯತೇ .. ತಥಾಪಿ ನಾಸ್ತಿ ಮನೋನಿರ್ಋತಿರಿತ್ಯಾಶಯೇನಾಹ

-ಹಂತೇತಿ .. ಹಂತ ವಿಷಾದೇ .. “ಹಂತ ಹರ್ಷೇಽನುಕಂಪಾಯಾಂ ವಾಕ್ಯಾರಂಭವಿಷಾದಯೋಃ”
ಇತ್ಯಮರಃ .. ಹೇ ಚಂಡಿ ಕೋಪನೇ .. “ಚಂಡಸ್ವತ್ಯಂತಕೋಪನಃ” ಇತ್ಯಮರಃ

. ಗೌರಾದಿತ್ವಾತ್ ಜೋಷ್ .. ಉಪಮಾನಕಥನಮಾತ್ರೇಣ ನ ಕೋಪಿತವ್ಯಮಿತಿ
ಭಾವಃ . ಕ್ವಚಿದಪಿ ಕಸ್ಮಿನ್ನಯೇಕಸ್ಮಿನ್ವಸ್ತುನಿ ತೇ ತವ ಸಾದೃಶ್ಯಂ ನಾಸ್ತಿ . ಅತೋ ನ

ನಿರ್ವ್ಹಣೋಮೀತ್ಯರ್ಥಃ . ಅನೇನಾಸ್ಯಾಃ ಸೌಂದರ್ಯಮನುಪಮಮಿತಿ ವ್ಯಜ್ಯತೇ ..
ಸಂಪ್ರತಿ ಪ್ರತಿಕ್ರೃತಿದರ್ಶನಮಾಹ-

ತ್ವಾಮಾಲಿಖ್ಯ ಪ್ರಣಯಕುಪಿತಾಂ ಧಾತುರಾಗ್ರೀಃ ಶಿಲಾಯಾ-
ಮಾತ್ಮಾನಂ ತೇ ಚರಣಪತಿತಂ ಯಾವದಿಚ್ಛಾಮಿ ಕರ್ತುಂ .

ಅಸ್ಮೈಸ್ತಾವನ್ಮಹುರುಪಚಿತ್ರೈರ್ಧೃಷ್ಟಿರಾಲುಪ್ಯತೇ ಮೇ

ಕೂರಸ್ತಸ್ಮಿನ್ನಪಿ ನ ಸಹತೇ ಸಂಗಮಂ ನೌ ಕೃತಾಂತಃ .. 42..

ತ್ವಮಿತಿ .. ಹೇ ಪ್ರಿಯೇ, ಪ್ರಣಯೇನ ಪ್ರೇಮಾತಿಶಯೇನ ಕುಪಿತಾಂ ಕುಪಿತಾವಸ್ಥಾಯುಕ್ತಾಂ

ತ್ವಾಂ . ತ್ವತ್ಪ್ರತಿಕೃತಿಮಿತ್ಯರ್ಥಃ . ಧಾತವೋ ಗೃರಿಕಾದಯಃ .. “ಧಾತುರ್ವಾತಾದಿಶಬ್ದಾದಿಗೃರಿಕಾದಿ
 ಇತಿ ಯಾದವಃ .. ತ ಏವ ರಾಗಾ ರಂಜಕದ್ರವ್ಯಾಣಿ .. “ಚಿತ್ರಾದಿರಂಜಕದ್ರವ್ಯೇ
 ಲಾಕ್ಷಾದೀ ಪ್ರಣಯೇಚ್ಛಯೋಃ . ಸಾರಂಗಾದೌ ಚ ರಾಗಃಸ್ಯಾದಾರುಣ್ಯೇ ರಂಜನೇ
 ಪುಮಾನ್” ಇತಿ ಶಬ್ದಾರ್ಣವೇ .. ತೈರ್ಧಾತುರಾಗ್ನಿಃ . ಶಿಲಾಯಾಂ ಶಿಲಾಪಟ್ಟ
 ಆಲಿಖ್ಯ ನಿರ್ಮಾಯಾತ್ಮಾನಂ ಮಾಮಃ . ಮತ್ಪ್ರತಿಕೃತಿಮಿತ್ಯರ್ಥಃ . ತೇ ತವ .
 ಚಿತ್ರಗತಾಯಾ ಇತ್ಯರ್ಥಃ . ಚರಣಪತಿತಂ ಕರ್ತುಂ ತಥಾ ಲೇಖಿತುಂ ಯಾವದಿಚ್ಛಾಮಿ
 ತಾವದಿಚ್ಛಾಸಮಕಾಲಂ ಮುಹುರುಪಚಿತ್ಯೈಃ ಪ್ರವೃದ್ಧೈರಸೈರಶ್ರುಭಿಃ ಕರ್ತೃಭಿಃ ..
 “ಅಸ್ಮಶ್ರುಣಿ ಶೋಣಿತೇ” ಇತಿ ವಿಶ್ವಃ .. ಮೇ ದೃಷ್ಟಿರಾಲುಪ್ಯತೇ . ಆವ್ರಿಯತ
 ಇತ್ಯರ್ಥಃ . ತತೋ ದೃಷ್ಟಿಪ್ರತಿಬಂಧನಾಲೇಖನಂ ಪ್ರತಿಬದ್ಯತ ಇತಿ ಭಾವಃ .
 ಕಿಂಬಹುನಾ ಕ್ರೂರೋ ಘಾತುಕಃ .. “ನೃಶಂಸೋ ಘಾತುಕಃ ಕ್ರೂರಃ ಇತ್ಯಮರಃ
 .. ಕೃತಾಂತೋ ದೈವಂ .. “ಕೃತಾಂತೋ ಯಮಸಿದ್ಧಾಂತದೈವಾಕುಶಲಕರ್ಮಸು”
 ಇತ್ಯಮರಃ .. ತಸ್ಮಿಅಪಿ ಚಿತ್ರೇಽಪಿ .. ನಾವಾವಯೋಃ .. “ಯುಷ್ಮದಸ್ಮದೋಃ
 ಷಷ್ಟೀಚತುರ್ಥೀದ್ವಿತೀಯಾಸ್ಥ ಯೋವನಾವೌ” ಇತಿ ನಾವಾದೇಶಃ .. ಸಂಗಮಂ
 ಸಹವಾಸಂ ನ ಸಹತೇ . ಸಂಗಮ ಲೇಖನಮಪ್ಯಾವಯೋರಸಹಮಾನಂ
 ದೈವಮಾವಯೋಃ ಸಂಗ ನ ಸಹತ ಇತಿ ಕಿಮು ವಕ್ತವ್ಯಮಿತ್ಯಪಿಶಬ್ದಾರ್ಥಃ ..

ಅಧುನಾ ಸ್ವಪ್ನದರ್ಶನಮಾಹ-

ಮಾಮಾಕಾಶಪ್ರಣಿಹಿತಭುಜಂ ನಿರ್ದಯಾಶ್ಲೇಷಹೇತೋ-
 ಲಭ್ಯಾಯಾಸ್ತೇ ಕಥಮಪಿ ಮಯಾ ಸ್ವಪ್ನಸಂದರ್ಶನೇಷು .
 ಪಶ್ಯಂತೀನಾಂ ನ ಖಲು ಬಹುಶೋ ನ ಸ್ಥಲೀದೇವತಾನಾಂ
 ಮುಕ್ತಾಸ್ಥೂಲಾಸ್ತರುಕಿಸಲಯೇಷ್ವಶ್ರುಲೇಶಾಃ ಪತಂತಿ .. 43..

ಮಾಮಿತಿ .. ಸುಪ್ತಸ್ಯ ವಿಜ್ಞಾನಂ ಸ್ವಪ್ನ .. “ಸ್ವಪ್ನಃ ಸುಪ್ತಸ್ಯ ವಿಜ್ಞಾನಂ” ಇತಿ
 ವಿಶ್ವಃ .. ಸಂದರ್ಶನಂ ಸಂವಿತ್ .. “ದರ್ಶನಂ ಸಮಯೇ ಶಾಸ್ತ್ರೇ ದೃಷ್ಟೌ
 ಸ್ವಪ್ನೇಽಕ್ಷಿ ಸಂವಿದಿ” ಇತಿ ಶಬ್ದಾರ್ಣವೇ .. ಸ್ವಪ್ನಸಂದರ್ಶನಾನಿ ಸ್ವಪ್ನಜ್ಞಾನಾನಿ ..
 ಚೂತವೃಕ್ಷಾದಿವತ್ಸಾಮಾನ್ಯವಿಶೇಷಭಾವೇನ ಸಹಪ್ರಯೋಗಃ .. ತೇಷು ಮಯಾ
 ಕಥಮಪಿ ಮಹತಾ ಪ್ರಯತ್ನೇನ ಲಭ್ಯಾಯಾ ಗೃಹೀತಾಯಾಃ . ದೃಷ್ಟಾಯಾ
 ಇತಿ ಯಾವತ್ .. ತೇ ತವ ನಿರ್ದಯಾಶ್ಲೇಷೋ ಗಾಢಾಲಿಂಗನಂ ಸ ಏವ
 ಹೇತುಸ್ತಸ್ಯ . ನಿರ್ದಯಾಶ್ಲೇಷಾರ್ಥಮಿತ್ಯರ್ಥಃ .. “ಷಷ್ಟೀ ಹೇತುಪ್ರಯೋಗೇ”
 ಇತಿ ಷಷ್ಟೀ .. ಆಕಾಶೇ ನಿರ್ವಿಷಯೇ ಪ್ರಣಿಹಿತಭುಜಂ ಪ್ರಸಾರಿತಬಾಹುಂ ಮಾಂ
 ಪಶ್ಯಂತೀನಾಂ ಸ್ಥಲೀದೇವತಾನಾಂ ಮುಕ್ತಾ ಮೌಕ್ತಿಕಾನೀವ ಸ್ಥೂಲಾ ಅಶ್ರುಲೇಶಾ
 ಬಾಷ್ಟವಿಂದವಸ್ತರುಕಿಸಲಯೇಷು . ಅನೇನ ಚೇಲಾಂಚಲೇನಾಶ್ರುಧಾರಣಸಮಾಧಿರ್ದ್ವನೃತೇ
 . ಬಹುಶೋ ನ ಪತಂತೀತಿ ನ . ಕಿಂತು ಪತಂತ್ಯೇವೇತ್ಯರ್ಥಃ .. ನಿಶ್ಚಯೇ
 ನ ಇದ್ವಯಪ್ರಯೋಗಃ . ತಥಾ ಚಾಧಿಕಾರಸೂತ್ರಂ-ಸ್ಮೃತಿನಿಶ್ಚಯಸಿದ್ಧಾರ್ಥೇಷು

ನನ್ನಯಪ್ರಯೋಗಃ ಸಿದ್ಧಃ” ಇತಿ . “ಮಹಾತ್ಮಗುರು ದೇವಾನಾಮಶ್ರುಪಾತಃ
ಕ್ಷಿತೌ ಯದಿ . ದೇಶಭ್ರಂಶೋ ಮಹದ್ಭುಂ ಮರಣಂ ಚ ಭವೇದುವಂ .. “ಇತಿ
ಕ್ಷಿತೌ ದೇವತಾಶ್ರುಪಾತನಿಷೇಧದರ್ಶನಾದ್ಯಕ್ಷಸ್ಯ ಮರಣಭಾವಸೂಚನಾರ್ಥಂ
ತರುಕಿಸಲಯೇಷು ಪತಂತೀತ್ಯುಕ್ತಂ ..

ಇದಾನೀಂ ತದಂಗಸ್ಯಷ್ಟವಸ್ತುದರ್ಶನಮಾಹ-

ಭಿತ್ತಾ ಸದ್ಯಃ ಕಿಸಲಯಪುಟಾಂದೇವದಾರುದ್ರಮಾಣಾಂ

ಯೇ ತತ್ಕ್ಷೀರಸುತಿಸುರಭಯೋ ದಕ್ಷಿಣೇನ ಪ್ರವೃತ್ತಾಃ .

ಆಲಿಂಗಯಂತೇ ಗುಣವತಿ ಮಯಾ ತೇ ತುಷಾರಾದ್ರಿವಾತಾಃ

ಪೂರ್ವಂ ಸ್ಪೃಷ್ಟಂ ಯದಿ ಕಿಲ ಭವೇದಂಗಮೇಭಿಸ್ತವೇತಿ .. 44..

ಭಿತ್ತೇತಿ .. ದೇವದಾರುದ್ರಮಾಣಾಂ ಕಿಸಲಯಪುಟಾನ್ವಲ್ಲವಪುಟಾನ ಸದ್ಯೋ

ಭಿತ್ತಾ . ತತ್ಕ್ಷೀರಸುತಿಸುರಭಯಸ್ತೇಷಾಂ ದೇವದಾರುದ್ರಮಾಣಾಂ ಕ್ಷೀರಸುತಿಭಿಃ

ಕ್ಷೀರನಿಷ್ಯಂದೈಃ ಸುರಭಯಃ ಸುಗಂಧಯಃ . ತುಷಾರಾದ್ರಿಜಾತತ್ವೇ ಲಿಂಗಮಿದಂ

. ಯೇ ವಾತಾ ದಕ್ಷಿಣೇನ ದಕ್ಷಿಣಮಾರ್ಗೇಣ .. ತೃತೀಯ ವಿಧಾನೇ ಪ್ರಕೃತ್ಯಾದಿಭ್ಯಃ

ಉಪಸಂಖ್ಯಾನಾತ್ರತೀಯಾ . ಸಮೇನ ಧಾವತೀತಿವತ್ . ತತ್ರಾಪಿ ಕರಣತ್ವಸ್ಯ

ಪ್ರತೀಯಮಾನತ್ವಾತ್ . ಕರ್ತೃಕರಣಯೋರೇವ ತೃತೀಯಾ” ಇತಿ ಭಾಷ್ಯಕಾರಃ ..

ಪ್ರವೃತ್ತಾಶ್ಚಲಿತಾಃ . ಹೇ ಗುಣವತಿ ಸೌಶೀಲ್ಯಸೌಕುಮಾರ್ಯಾದಿಗುಣಸಂಪನ್ನೇ,

ತೇ ತುಷಾರಾದ್ರಿವಾತಾಃ ಪೂರ್ವಂ ಪ್ರಾಗೇಭಿರ್ವಾತ್ಮೈಸ್ತವಾಂಗಂ ಸ್ಪೃಷ್ಟಂ

ಭವೇದ್ಯದಿ . ಕಿಲೇತಿ ಸಂಭಾವಿತಮೇತದಿತಿ ಬುದ್ಧಯೇತ್ಯರ್ಥಃ .. “ವಾರ್ತಾ

ಸಂಭಾವ್ಯಯೋಃ ಕಿಲ” ಇತ್ಯಮರಃ .. ಮಯಾಲಿಂಗಯಂತ ಆಶ್ಲಿಷ್ಯಂತೇ .. ಅತ್ರ

ವಾಯೂನಾಂ ಸ್ಪೃಶ್ಯತ್ವೇಽಪ್ಯಮೂರ್ತತ್ವೇನಾಲಿಂಗನಾಯೋಗಾದಾಲಿಂಗನ್ಯಂತ

ಇತ್ಯಭಿಧಾನಂ . ಯಕ್ಷಸ್ಯೋನ್ಮತ್ತತ್ವಾತ್ಪ್ರಲಪಿತಮಿತ್ಯದೋಷ ಇತಿ ವದನ್ನಿರುಕ್ತಕಾರಃ

ಸ್ವಯಮೇವೋನ್ಮತ್ತಪ್ರಲಾಪೀತ್ಯುಪೇಕ್ಷಣೀಯಃ ..

ಸಂಕ್ಷಿಪ್ಯೇತ ಕ್ಷಣ ಇವ ಕಥಂ ದೀರ್ಘಯಾಮಾ ತ್ರಿಯಾಮಾ

ಸರ್ವಾವಸ್ಥಾಸ್ವಹರಪಿ ಕಥಂ ಮಂದಮಂದಾತಪಂ ಸ್ಯಾತ್ .

ಇತ್ಥಂ ಚೇತಶ್ಚಟುಲನಯನೇ ದುರ್ಲಭಪ್ರಾರ್ಥನಂ ಮೇ

ಗಾಢೋಷ್ಮಾಭಿಃ ಕೃತಮಶರಣಂ ತ್ವದ್ವಿಯೋಗವ್ಯಥಾಭಿಃ .. 45..

ಸಂಕ್ಷಿಪ್ಯೇತೇತಿ .. ದೀರ್ಘಾ ಯಾಮಾಃ ಪ್ರಹರಾ ಯಸ್ಯಾಂ ಸಾ ದೀರ್ಘಯಾಮಾ

. ವಿರಹವೇದನಯಾ ತಥಾ ಪ್ರತೀಯಮಾನೇತ್ಯರ್ಥಃ . ತ್ರಿಯಾಮಾ ರಾತ್ರಿಃ

.. “ಆದ್ಯಂತಯೋರರ್ಥಯಾಮಯೋರ್ದಿನ ವ್ಯವಹಾರಾತ್ರಿಯಾಮಾ” ಇತಿ

ಕ್ಷೀರಸ್ವಾಮೀ .. ಕ್ಷಣ ಇವ ಕಥಂ ಕೇನ ಪ್ರಕಾರೇಣ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ಯೇತ ಲಘುಕ್ರಿಯೇತ

. ಅಹರಪಿ ಸರ್ವಾವಸ್ಥಾಸು . ಸರ್ವಕಾಲೇಷ್ಟಿತ್ಯರ್ಥಃ . ಮಂದಮಂದೋ

ಮಂದಪ್ರಕಾರಃ .. “ಪ್ರಕಾರೇ ಗುಣವಚನಸ್ಯ” ಇತಿ ದ್ವಿರುಕ್ತಿಃ . “ಕರ್ಮಧಾರಯವದುತ್ತರೇಷು”
ಇತಿ ಕರ್ಮಧಾರಯವದ್ಭಾವಾತ್ಸುಪೋ ಲುಕ್ .. ಮಂದಮಂದಾತಪಮತ್ಯಲ್ಪ
ಸಂತಾಪಂ ಕಥಂ ಸ್ಯಾತ್ . ನ ಸ್ಯಾದೇವ . ಹೇ ಚಟುಲನಯನೇ ಚಂಚಲಾಕ್ಷಿ,
ಇತ್ಯಮನೇನ ಪ್ರಕಾರೇಣ ದುರ್ಲಭಪ್ರಾರ್ಥನಮಪ್ರಾಪ್ಯಮನೋರಥಂ ಮೇ ಮಮ
ಚೇತೋ ಗಾಢೋಷ್ಮಾಭಿರತಿತಿವಾಭಿಸ್ತ್ವ ದ್ವಿಯೋಗವ್ಯಥಾಭಿರಶರಣಮನಾಥಂ
ಕೃತಂ ..

ನ ಚ ಮದೀಯದುರ್ದಶಾಶ್ರವಣಾದ್ಭೇತವ್ಯಮಿತ್ಯಾಹ-
ವಾತ್ಮಾನಂ ಬಹು ವಿಗಣಯನ್ನಾತ್ಮನೈವಾವಲಂಬೇ
ತತ್ಕಲ್ಯಾಣಿ ತ್ವಮಪಿ ನಿತರಾಂ ಮಾ ಗಮಃ ಕಾತರತ್ವಂ .

ಕಸ್ಯಾತ್ಯಂತಂ ಸುಖಮುಪನತಂ ದುಃಖಮೇಕಾಂತತೋ ವಾ
ನೀಚೈರ್ಗಚ್ಯತ್ಯುಪರಿ ಚ ದಶಾ ಚಕ್ರನೇಮಿಕ್ರಮೇಣ .. 46..

ನನ್ವಿತಿ .. ನನ್ವಿತ್ಯಾಮಂತ್ರಣೇ .. “ಪ್ರಶ್ನಾವಧಾರಣಾನುಜ್ಞಾನುನಯಾಮಂತ್ರಣೇ
ನನು” ಇತ್ಯಮರಃ .. ನನು ಪ್ರಿಯೇ ಬಹು ವಿಗಣಯಾಷಾಂತೇಃ ಸತ್ಯೇವಮೇವಂ
ಕರಿಷ್ಯಾಮೀತ್ಯಾವರ್ತಯನ್ನಾತ್ಮಾನಮಾತ್ಮನೈವ ಸ್ವೇನೈವ .. “ಪ್ರಕೃತ್ಯಾದಿಭ್ಯ
ಉಪಸಂಖ್ಯಾನಂ” ಇತಿ ತೃತೀಯಾ .. ಅವಲಂಬೇ ಧಾರಯಾಮಿ . ಯಥಾಕಥಂಚಿಜ್ಜೀವಾಮೀತ

. ತತ್ತಸ್ಮಾತ್ಕಾರಣಾತ್ . ಕಲ್ಯಾಣಿ ಸುಭಗೇ, ತ್ವತ್ಸೌಭಾಗ್ಯೇನೈವ ಜೀವಾಮೀತಿ
ಭಾವಃ .. “ಬಡ್ಧಾದಿಭ್ಯಶ್ಚ” ಇತಿ ಜೋಷ್ .. ತ್ವಮಪಿ ನಿತರಾಮತ್ಯಂತಂ ಕಾತರತ್ವಂ
ಭೀರುತ್ವಂ ಮಾ ಗಮಃ ಮಾ ಗಚ್ಛ .. “ನ ಮಾಜಚ್ಛೋಗೇ” ಇತ್ಯಡಾಗಮಾಭಾವಃ ..
ತಾದೃಕ್ಸುಖಿನೋರಾವಯೋರೀದೃಶಿ ದುಃಖೇ ಕಥಂ ನ ವಿಭೇಮೀತ್ಯಾಶಂಕಯಾಹ
-ಕಸ್ಯೇತಿ .. ಕಸ್ಯ ಜನಸ್ಯಾತ್ಯಂತಂ ನಿಯತಂ ಸುಖಮುಪನತಂ ಪ್ರಾಪ್ತಮೇಕಾಂತತೋ
ನಿಯಮನ ದುಃಖಂ ವೋಪನತಂ . ಕಿಂ ತು ದಶಾವಸ್ಥಾ ಚಕ್ರಸ್ಯ ರಥಾಂಗಸ್ಯ
ನೇಮಿಸ್ತದಂತಃ .. “ಚಕ್ರಂ ರಥಾಂಗಂ ತಸ್ಯಾಂತೇ ನೇಮಿಃ ಸ್ತ್ರೀ ಸ್ಥಾತ್ರಧಿಃ ಪುಮಾನ್”
ಇತ್ಯಮರಃ .. ತಸ್ಯಾಃ ಕ್ರಮೇಣ ಪರಿಪಾವ್ಯಾ .. “ಕ್ರಮಃ ಶಕ್ತೌ ಪರಿಪಾಟ್ಯಾಂ” ಇತಿ
ವಿಶ್ವಃ .. ನೀಚೈರಥ ಉಪರಿ ಚ ಗಚ್ಛತಿ ಪ್ರವರ್ತತೇ . ಏವಂ ಜಂತೋಃ ಸುಖದುಃಖೇ
ಪರ್ಯಾವರ್ತೇತೇ ಇತ್ಯರ್ಥಃ ..

ನ ಚ ನಿರವಧಿಕಮೇತದುಃಖಮಿತ್ಯಾಹ-

ಶಾಪಾಂತೋ ಮೇ ಭುಜಗಶಯನಾದುತ್ತಿತೇ ಶಾರ್ಙ್ಗಪಾಣೌ
ಶೇಷಾನ್ಮಾಸಾನ್ಮಮಯ ಚತುರೋ ಲೋಚನೇ ಮೀಲಯಿತ್ವಾ .

ಪಶ್ಚಾದಾವಾಂ ವಿರಹಗುಣಿತಂ ತಂ ತಮಾತ್ಮಾಭಿಲಾಷಂ
ನಿರ್ವೇಕ್ಷ್ಯಾವಃ ಪರಿಣತಶರಚ್ಚಂದ್ರಿಕಾಸು ಕ್ಷಪಾಸು .. 47..

ಶಾಪಾಂತ ಇತಿ .. ಪಾಣೌ ಶಾರ್ಙ್ಗಂ ಯಸ್ಯ ಸ ತಸ್ಮಿನ್ನಾಶ್ಚರ್ಯಪಾಣೇ ವಿಷ್ಟೌ
.. “ಸಪ್ತಮೀವಶೇಷಣೇ-” ಇತ್ಯಾದಿನಾ ಬಹುವೀಹಿಃ . “ಪ್ರಹರಣಾರ್ಥೇಭ್ಯಃ

ಪರೇ ನಿಷ್ಣಾಸಪ್ತಮ್ಯಾ ಭವತಃ” ಇತಿ ವಕ್ತವ್ಯಾತ್ಪಾಣಿಶಬ್ದಸ್ಯೋತ್ತರನಿಪಾತಃ
 .. ಭುಜಗಃ ಶೇಷ ಏವ ಶಯನಂ ತಸ್ಮಾದುತ್ತಿತೇ ಸತಿ ಮೇ ಶಾಪಾಂತಃ
 ಶಾಪಾವಸಾನಂ . ಭವಿಷ್ಯತೀತ್ತಿಶೇಷಃ . ಶೇಷಾನವಶಿಷ್ಟಾಂಶ್ಚತುರೋ ಮಾಸಾನ್
 . ಮೇಘದರ್ಶನಪ್ರಭೃತಿ ಹರಿಬೋಧನದಿನಾಂತಮಿತ್ಯರ್ಥಃ . ದಶದಿವಸಾಧಿಕ್ಯಂ
 ತ್ವತ್ರ ನ . ವಿವಕ್ಷಿತಮಿತ್ಯುಕ್ತಮೇವ . ಲೋಚನೇ ಮೀಲಯಿತ್ವಾ ನಿಮೀಲ್ಯ ಗಮಯ
 . ದೈರ್ಯೇಣಾತಿವಾಹಯೇತ್ಯರ್ಥಃ . ಪಶ್ಚಾದನಂತರಂ ತ್ವಂ ಚಾಹಂ ಚಾವಾಂ ..
 “ತ್ಯದಾದೀನಿ ಸರ್ವೈರ್ನಿತ್ಯಂ” ಇತ್ಯೇಕಶೇಷಃ .. ತ್ಯದಾದೀನಾಂ ಮಿಥೋ ದ್ವಂದ್ವೇ
 ಯತ್ಪರಂ ತಚ್ಚಿಷ್ಯತೇ” ಇತ್ಯಸ್ಮದಃ ಶೇಷಃ .. ವಿರಹೇ ಗುಣಿತಮೇವಮೇವಂ
 ಕರಿಷ್ಯಾತೀತಿ ಮನನ್ಯಾವರ್ತಿತಂ . ತಂ ತಂ .. ವೀಪ್ಸಾಯಾಂ ದ್ವಿರುಕ್ತಿಃ ..
 ಆತ್ಮನೋರಾವಯೋರಭಿಲಾಷಂ ಮನೋರಥಂ . ಪರಿಣತಾಃ ಶರಚ್ಚಂದ್ರಿಕಾ
 ಯಾಸಾಂ ತಾಸು ಕ್ಷಪಾಸು ರಾತ್ರಿಷು .. ನಿರ್ವೇಕ್ಷ್ಯಾವೋ ಭೋಕ್ಷ್ಯಾವಹೇ ..
 ವಿಶತೇರ್ಲ್ಪಟ್ .. “ನಿರ್ವೇಶೋ ಭೃತಿಭೋಗಯೋಃ” ಇತ್ಯಮರಃ .. ಅತ್ರ ಕೈಶ್ಚಿತ್
 “ನಭೋನಭಸ್ಯಯೋರೇವ ವಾರ್ಷಿಕತ್ವಾತ್ಕಥಮಾಷಾಠಾದಿಚತುಷ್ಟಯಸ್ಯ
 ವಾರ್ಷಿಕತ್ವಮುಕ್ತಮಿತಿ ಚೋದಯಿತ್ವತುತ್ರಯಪಕ್ಷಾಶ್ರಯಣಾದವಿರೋಧಃ”
 ಇತಿ ಪರ್ಯಹಾರಿ ತತ್ಸರ್ವಮಸಂಗತಂ . ಅತ್ರ ಗತಶೇಷಾಶ್ಚತ್ವಾರೋ ಮಾಸಾ
 ಇತ್ಯುಕ್ತಂ ಕವಿನಾ ನ ತು ತೇ ವಾರ್ಷಿಕಾ ಇತಿ . ತಸ್ಮಾದನುಕ್ರೋಪಾಲಂಭ ಏವ
 . ಯಚ್ಚ ನಾಥೇಓಕ್ತಂ “ಕಥಮಾಷಾಠಾ ದಿಚತುಷ್ಟಯಾತ್ಪರಂ ಶರತ್ಕಾಲಃ” ಇತಿ .
 ತತ್ರಾಪ್ಯಾಕಾರ್ತಿಕಸಮಾಪ್ತೇಃ ಶರತ್ಕಾಲಾನುವೃತ್ತೇಃ ಪರಿಣತಶರಚ್ಚಂದ್ರಿಕಾಸ್ವಿತ್ಯುಕ್ತಂ .
 ನ ತು ತದೈವ ಶರತ್ಪಾದುರ್ಭಾವ ಉಕ್ತಇತ್ಯವಿರೋಧ ಏವ ..
 ಸಂಪ್ರತಿ ತಸ್ಯಾ ಮೇಘವಂಚಕತ್ವಶಂಕಾನಿರಾಸಾಯಾತಿಗೂಢಮಭಿಧೇಯಮುಪದಿಶತಿ-

ಭೂಯಶ್ಚಾಹಂ ತ್ವಮಪಿ ಶಯನೇ ಕಂಠಲಗ್ನಾ ಪುರಾ ಮೇ
 ನಿದ್ರಾಂ ಗತ್ವಾ ಕಿಮಾಪೇ ರುದತೀ ಸಸ್ವನಂ ವಿಪ್ರಬುದ್ಧಾ .
 ಸಾಂತರ್ಹಾಸಂ ಕಥಿತಮಸಕೃತ್ಪೃಚ್ಛತಶ್ಚ ತ್ವಯಾ ಮೇ
 ದೃಷ್ಟಃ ಸ್ವಪ್ನೇ ಕಿತವರಮಯನ್ಯಾಮಪಿ ತ್ವಂ ಮಯೇತಿ .. 48..
 ಭೂಯ ಇತಿ .. ಹೇ ಅಬಲೇ, ಭೂಯಃ ಪುನರಪ್ಯಾಹ . ತ್ವದ್ಧರ್ತಾ ಮನ್ಮುಖೇನೇತಿ
 ಶೇಷಃ . ಮೇಘವಚನಮೇತತ್ . ಕಿಮಿತ್ಯತ ಆಹಪುರಾ ಪೂರ್ವಂ . ಪುರಾಶಬ್ದಶ್ಚಿರಾತೀತೇ
 .. “ಸ್ಯಾತ್ಪ್ರಬಂಧೇ ಚಿರಾತೀತೇ ನಿಕಟಾಗಾಮಿ ಪುರಾ” ಇತ್ಯಮರಃ .. ಶಯನೇ ಮೇ
 ಕಂಠಲಗ್ನಾಪಿ ತ್ವಂ . ಗಲೇ ಬದ್ಧಸ್ಯ ಕಥಮಪಿ ಗಮನಂ ನ ಸಂಭವೇದಿತಿ ಭಾವಃ
 . ನಿದ್ರಾಂ ಗತ್ವಾ ಕಿಮಪಿ . ಕೇನ ವಾ ನಿಮಿತ್ತೇನೇತ್ಯರ್ಥಃ . ಸಸ್ವನಂ ಸಶಬ್ದಂ .
 ಉಚ್ಚೈರಿತ್ಯರ್ಥಃ . ರುದತೀ ಸತೀ ವಿಪ್ರಬುದ್ಧಾ . ಆಸೀದಿತಿ ಶೇಷಃ . ಅಸಕೃದ್ಧಹುಶಃ
 ಪ್ರಚ್ಛತಃ . ರೋದನ ಹೇತುಮಿತಿ ಶೇಷಃ . ಮೇ ಮಮ . ಹೇ ಕಿತವ, ತ್ವಂ ಕಾಮಪಿ

ರಮಯನ್ಮಯಾ ಸ್ವಪ್ನೇ ದೃಷ್ಟ ಇತಿ ತ್ವಯಾ ಸಾಂತರ್ಹಾಸಮಂದಹಾಸಂ ಯಥಾ
ತಥಾ ಕಥಿತಂ ಚೇತಿ . ತ್ವದ್ಭರ್ತಾ ಭೂಯಂಚಾಹೇತಿ ಯೋಜನಾ .

ಏತಸ್ಮಾನ್ಮಾಂ ಕುಶಲಿನಮಭಿಜ್ಞಾನದಾನಾದ್ವಿದಿತ್ವಾ
ಮಾ ಕೌಲೀನಾಚ್ಚಕಿತನಯನೇ ಮಯ್ಯುಚಿಶ್ವಾಸಿನೀ ಭೂಃ .

ಸ್ನೇಹಾನಾಹುಃ ಕಿಮಪಿ ವಿರಹೇ ಧ್ವಂಸಿನಸ್ತೇ ತ್ವಭೋಗಾ
ದಿಷ್ಟೇ ವಸ್ತುನ್ಯುಪಚಿತರಸಾಃ ಪ್ರೇಮರಾಶೀಭವಂತಿ .. 49..

ಏತಸ್ಮಾದಿತಿ . ಏತಸ್ಮಾತ್ಪೂರ್ವೋಕ್ತಾತ್ . ಅಭಿಜ್ಞಾಯತೇನೇನೇತ್ಯಭಿಜ್ಞಾನಂ
ಲಕ್ಷಣಂ ತಸ್ಯ ದಾನಾತ್ರಾಪಣಾನ್ಮಾಂ ಕುಶಲಿನಂ ಕ್ಷೇಮವಂತಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಜ್ಞಾತ್ವಾ
. ಹೇ ಚಕಿತನಯನೇ, ಕುಲೇ ಜನಸಮೂಹೇ ಭವಾತ್ಕೌಲೀನಾಲ್ಲೋಕಮವಾದಾತ್
. ಏತಾವತಾ ಕಾಲೇನ ಪರಾಸುನೋ ಚೇದಾಗಚ್ಛತೀತಿ ಜನಪ್ರವಾದಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ
.. “ಸ್ಯಾತ್ಕೌಲೀನಂ ಲೋಕವಾದೇ ಯುದ್ಧೇ ಪಶ್ಚಹಿಪಕ್ಷಿಣಾಂ” ಇತ್ಯಮರಃ ..
ಮಯಿ ವಿ ಷಯೇವಿಶ್ವಾಸಿನೀ ಮರಣಶಂಕಿನೀಂ ಮಾ ಭೂರ್ನ ಭವ ..
ಭವತೇರ್ಲುಙ . “ನ ಮಾಜಯೋಗೇ” ಇತ್ಯುಕ್ತಾಗಮಪ್ರತಿಷೇಧಃ .. ನ ಚ
ದೀರ್ಘಕಾಲವಿಪ್ರಕರ್ಷಾತ್ಪೂರ್ವಸ್ನೇಹನಿವೃತ್ತಿರಾಶಂಕಯೇತ್ಯಾಹ - ಸ್ನೇಹಾನಿತಿ
.. ಕಿಮಪಿ ಕಿಂಚಿನ್ನಿಮಿತ್ತಂ .. ನ ವಿದ್ಯತ ಇತಿ ಶೇಷಃ . ಸ್ನೇಹಾನ್ಮೀತೀವಿರಹೇ
ಸತ್ಯನ್ಯೋನ್ಯವಿಪ್ರಕರ್ಷೇ ಸತಿ ಧ್ವಂಸಿನೋ ವಿನಶ್ಚರಾನಾಹುಃ . ತತ್ತಥಾ ನ
ಭವತೀತ್ಯಭಿಪ್ರಾಯಃ . ಕಿಂತು ತೇ ಸ್ನೇಹಾ ಅಭೋಗಾದ್ಧಿರ ಹೇ ಭೋಗಾಭಾವಾದ್ಧೇತೋಃ
.. ಪ್ರಸಜ್ಜಪ್ರತಿಷೇಧೇಽಪಿ ನ ಇಮಾಸ ಇಷ್ಯತೇ .. ಇಷ್ಟೇ ವಸ್ತುನಿ ವಿಷಯೇಂ .
ಉಪಚಿತೋ ರಸಃಸ್ವಾದೋ ಯೇಷು ತ ಉಪಚಿತರಸಾಃ ಸಂತಃ . ಮವೃದ್ಧವೃಷ್ಟಾ
ಇತ್ಯರ್ಥಃ .. “ರಸೋ ಗಂಧರಸೇ ಸ್ವಾದೇ ತಿಕ್ತಾದೌ ವಿಷರಾಗಯೋಃ” ಇತಿ ವಿಶ್ವಃ
.. ಪ್ರೇಮರಾಶೀಭವಂತಿ . ವಿಯೋಗಾಸಹಿಷ್ಣುತ್ವಮಾಪದ್ಯಂತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ .. ಸ್ನೇಹ
ಪ್ರೇಮ್ಣೋರವಸ್ಥಾಭೇದಾದ್ಧೇದಃ . ತದುಕ್ತಂ - “ಆಲೋಕನಾಭಿಲಾಷೌ ರಾಗಸ್ನೇ
ಹೌತತಃ ಪ್ರೇಮಾ . ರತಿಶೃಂಗಾರೌ ಯೋಗೇ ವಿಯೋಗತಾ ವಿಪ್ರಲಂಬಶ್ಚ .. ಇತಿ .
ತದೇವ ಸ್ಫುಟೀಕೃತಂ ರಸಾಕರೇ - “ಪ್ರೇಮಾದಿದೃಕ್ಷಾರಮ್ಯೇಷು ತಚ್ಚಿಂತಾ ತ್ವಭಿಲಾಷಕಃ
. ರಾಗಸ್ತತ್ಸಂಗಬುದ್ಧಿಃ ಸ್ಯಾತ್ಸೇ ಹಸ್ತತ್ವಣಕ್ರಿಯಾ .. ತದ್ವಿಯೋಗಾಸಹಂ ಪ್ರೇಮ
ರತಿಸ್ತತ್ಸಹವರ್ತನಂ . ಶೃಂಗಾರಸ್ತತ್ಸಮಃ ಕ್ರೀಡಾ ಸಂಯೋಗಃ ಸಪ್ತಧಾ ಕ್ರಮಾತ್ ..
“ಇತಿ ..

ಇತ್ಥಂ ಸ್ವಕುಶಲಂ ಸಂದಿಶ್ಯ ತತ್ಕುಶಲಸಂದೇಶಾನಯನಮಿದಾನೀಂ
ಯಾಚತೇ-

ಆಶ್ವಾಸ್ಯೈವಂ ಪ್ರಥಮವಿರಹೋದಗ್ರಶೋಕಾಂ ಸಖೀಂ ತೇ
ಶೈಲಾದಾಶು ತ್ರಿನಯನವೃಷೋತ್ಪಾತಕೂಟಾನಿವೃತ್ತಃ .
ಸಾಭಿಜ್ಞಾನಪ್ರಹಿತಕುಶಲೈಸ್ತದ್ವಚೋಭಿರ್ಮಮಾಪಿ

ಪ್ರಾತಃ ಕುಂದಪ್ರಸವಶಿಥಿಲಂ ಜೀವಿತಂ ಧಾರಯೇಥಾಃ .. 50..

ಆಶ್ವಾಸ್ಯೇತಿ .. ಪ್ರಥಮವಿರಹೇಣೋದಗ್ರಶೋಕಾಂ ತೀವ್ರದುಃಖಾಂ ತೇ ಸಖೀಮೇವಂ ಪೂರ್ವೋಕ್ತರೀತ್ಯಾಶ್ವಾಸ್ಯೋಪಜೀವ್ಯ ತ್ರಿನಯನಸ್ಯ ಧ್ಯಂಬಕಸ್ಯ ವೃಷೇಣ ವೃಷಭೇಣೋತ್ಪಾತಾ ಅವದಾರಿತಾಃ ಕೂಟಾಃ ಶಿಖರಾಣಿ ಯಸ್ಯ ತಸ್ಮಾತ್ .. “ಕೂಟೋಽಸ್ತ್ರೀ ಶಿಖರಂ ಶೃಂಗಂ” ಇತ್ಯಮರಃ .. ಶೈಲಾತ್ಕೈಲಾಸಾದಾಶು ನಿವೃತ್ತಃ ಸನ್ಪತ್ಯಾವೃತ್ತಃ ಸನ್ನಾಭಿಜ್ಞಾನಂ ಸಲಕ್ಷಣಂ ಯಥಾತಥಾ ಪ್ರಹಿತಂ ಪ್ರೇಷಿತಂ ಕುಶಲಂ ಯೇಷು ತೈಸ್ತಸ್ಯಾಸ್ತತ್ಸಖ್ಯಾ ವಚೋಭಿರ್ಮಮಾಪಿ ಪ್ರಾತಃ ಕುಂದಪ್ರಸವಮಿವ ಶಿಥಿಲ ದುರ್ಬಲಂ ಜೀವಿತಂ ಧಾರಯೇಥಾಃ ಸ್ಥಾಪಯ . ಪ್ರಾರ್ಥನಾಯಾಂ ಲಿಜ್ .. ಸಂಪ್ರತಿ ಮೇಘಸ್ಯ ಪ್ರಾರ್ಥನಾಂಗೀಕಾರಂ ಪ್ರಶ್ನಪೂರ್ವಕಂ ಕಲ್ಪಯತಿ-

ಕಚ್ಚಿತ್ಸಾಮ್ಯ ವ್ಯವಸಿತಮಿದಂ ಬಂಧುಕೃತ್ಯಂ ತ್ವಯಾ ಮೇ ಪ್ರತ್ಯಾದೇಶಾನ್ ಖಲು ಭವತೋ ಧೀರತಾಂ ಕಲ್ಪಯಾಮಿ .

ನಿಃಶಬ್ದೋಽಪಿ ಪ್ರದಿಶಸಿ ಜಲಂ ಯಾಚಿತಶ್ಚಾತಕೇಭ್ಯಃ ಪ್ರತ್ಯುಕ್ತಂ ಹಿ ಪ್ರಣಯಿಷು ಸತಾಮೀಪ್ಸಿತಾರ್ಥಕ್ರಿಯೈವ .. 51..

ಕಚ್ಚಿದಿತಿ .. ಹೇ ಸೌಮ್ಯ ಸಾಧೋ, ಇದಂ ಮೇ ಬಂಧುಕೃತ್ಯಂ ಬಂಧುಕಾರ್ಯಂ .. ದೇವದತ್ತಸ್ಯ ಗುರುಕುಲಮಿತಿವತ್ಪಯೋಗಃ .. ವ್ಯವಸಿತಂ ಕಚ್ಚಿತ್ಕರಿಷ್ಯಾಮೀತಿ ನಿಶ್ಚಿತಂ ಕಿಂ .. “ಕಚ್ಚಿತ್ಕಾಮಮವೇದನೇ” ಇತ್ಯಮರಃ .. ಅಭಿಪ್ರಾಯಜ್ಞಾಪನಂ ಕಾಮಪ್ರವೇದನಂ .. ನ ಚತೂಷ್ಟೀಂಭಾವಾದನಂಗೀಕಾರಂ ಶಂಕೇ ಯತಸ್ತೇ ಸ ಏವೋಚಿತ ಇತ್ಯಾಹ-ಪ್ರತ್ಯಾದೇಶಾತ್ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ ಇತಿ ಪ್ರತಿವಚನಾತ್ .. “ಉಕ್ತಿರಾಭಾಷಣಂ ವಾಕ್ಯಮಾದೇಶೋ ವಚನಂ ವಚಃ” ಇತಿ ಶಬ್ದಾರ್ಥವೇ .. ಭವತಸ್ತವ ಧೀರತಾಂ ಗಂಭೀರತ್ವಂ ನ ಕಲ್ಪಯಾಮಿ ನ ಸಮರ್ಥಯೇ ಖಲು . ತರ್ಹಿ ಕಥಮಂಗೀಕಾರಜ್ಞಾನಂ ತತ್ರಾಹ -ಯಾಚಿತಃ ಸನ್ನಿಶಬ್ದೋಽಪಿ ನಿರ್ಗಜಿತೋಽಪಿ . ಅಪ್ರತಿಜಾನಾನೋಽಪೀತ್ಯರ್ಥಃ . ಚಾತಕೇಭ್ಯೋ ಜಲಂ ಪ್ರದಿಶಸಿ ದದಾಸಿ . ಯುಕ್ತಂ ಚೈತದಿತ್ಯಾಹಹಿ ಯಸ್ಮಾತ್ಸತಾಂ ಸತ್ಪುರುಷಾಣಾಂ ಪ್ರಣಯಿಷು ಯಾಚಕೇಷು ವಿಷಯ ಈಪ್ಸಿತಾರ್ಥಕ್ರಿಯೈವಾಪೇಕ್ಷಿತಾರ್ಥಸಂಪಾದನಮೇವ ಪ್ರತ್ಯುಕ್ತಂ ಪ್ರತಿವಚನಂ . ಕ್ರಿಯಾ ಕೇವಲ ಮುತ್ತರಮಿತ್ಯರ್ಥಃ .. “ಗರ್ಜತಿ ಶರದಿ ನ ವರ್ಷತಿ ವರ್ಷತಿ ವರ್ಷಾಸು ನಿಃಸ್ವನೋ ಮೇಘಃ . ನೀಚೋ ವದತಿ ನ ಕುರುತೇ ನ ವದತಿ ಸುಜನಃ ಕರೋತ್ಯೇವ .. “ಇತಿ ಭಾವಃ ..

ಸಂಪ್ರತಿ ಸ್ಥಾಪರಾಧಸಮಾಧಾನಪೂರ್ವಕಂ ಸ್ವಕಾರ್ಯಸ್ಯಾವಶ್ಯಂ ಕರಣಂ ಪ್ರಾರ್ಥಯಮಾನೋ ಮೇಘಂ ವಿಸೃಜತಿ-

ಏತತ್ಕೃತ್ವಾ ಪ್ರಿಯಮನುಚಿತಪ್ರಾರ್ಥನಾವರ್ತಿನೋ ಮೇ ಸೌಹಾರ್ದಾದ್ವಾ ವಿಧುರ ಇತಿ ವಾ ಮಯ್ಯನುಕ್ರೋಶಬುದ್ಧಯಾ . ಇಷ್ಟಾಂದೇಶಾಂಜಲದ ವಿಚರ ಪ್ರಾವೃಷಾ ಸಂಭೃತಶ್ರೀ-

ಮಾರ್ ಭೂದೇವಂ ಕ್ಷಣಮಪಿ ಚ ತೇ ವಿದ್ಯುತಾ ವಿಪ್ರಯೋಗಃ .. 52..

ಏತದಿತಿ .. ಹೇ ಜಲದ, ಸೌಹಾರ್ದಾತ್ಸುಹೃದ್ಭಾವಾತ್ .. “ಹದ್ಭಗಸಿಂಧ್ವಂತೇ ಪೂರ್ವಪದಸ್ಯ ಚ” ಇತ್ಯುಭಯಪದವೃದ್ಧಿಃ .. ವಿಧುರೋ ವಿಯುಕ್ತ ಇತಿ ಹೇತೋರ್ವಾ .. “ವಿಧುರಂ ತು ಪ್ರವಿಶ್ಲೇಷೇ” ಇತ್ಯಮರಃ .. ಮಯಿ ವಿಷಯೇನುಕ್ರೋಶಬುದ್ಧಯಾ ಕರುಣಾಬುದ್ಧ್ಯಾ ವಾ . ಅನುಚಿತಾ ತವಾನನುರೂಪಾ ಯಾ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಪ್ರಿಯಾಂ ಪ್ರತಿ “ಸಂದೇಶಂ ಮೇ ಹರ” ಇತ್ಯೇವಂರೂಪಾ ತತ್ರ ವರ್ತಿನೋ ನಿರ್ಬಂಧಾತ್ಪರಸ್ಯ ಮೇ ಮಮೈತತ್ಸಂದೇಶಹರಣರೂಪಂ ಪ್ರಿಯಂ ಕೃತ್ವಾ ಸಂಪಾದ್ಯ ಪ್ರಾವೃಷಾ ವರ್ಷಾಭಿಃ .. “ಸ್ತ್ರಿಯಾಂ ಪ್ರಾವೃಟ್ ಸ್ತ್ರಿಯಾಂ ಗತಿ ವರ್ಷಾಃ” ಇತ್ಯಮರಃ .. ಸಂಭೃತಶ್ರೀರುಪಚಿತಶೋಭಃ ಸನ್ . ಇಷ್ಟಾನ್ವಾಭಿಲಷಿತಾಂದೇಶಾನ್ವಿಚರ . ಯಥೇಷ್ಟದೇಶೇಷು ವಿಹರೇತ್ಯರ್ಥಃ .. “ದೇಶಕಾಲಾದ್ವಗಂತವ್ಯಾಃ ಕರ್ಮಸಂಜ್ಞಾ ಹ್ಯಕರ್ಮಣಾಂ” ಇತಿ ವಚನಾತ್ಕರ್ಮತ್ವಂ .. ಏವಂ ಮದ್ದತ್ಸ್ಯ ಣಮಪಿ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲಮಪಿ ತೇ ತವ ವಿದ್ಯುತಾ . ಕಲತ್ರೇಣೇತಿ ಶೇಷಃ . ವಿಪ್ರ ಯೋಗೋ ವಿರಹೋ ಮಾ ಭೂನಾಸ್ತು .. ಮಾಜಿತ್ಯಾಪಿಷಿ ಲುಜ್ .. “ಅಂತೇ ಕಾವ್ಯಸ್ಯ ನಿತ್ಯತ್ವಾತ್ಕುರ್ಯಾದಾಶಿಷಮುತ್ತಮ . ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪ್ಯತೇ ವಿದ್ವಾನಾಯಕೇಚ್ಛಾನುರೂಪಿಣೀಂ .. “ಇತಿ ಸಾರಸ್ವ ತಾಲಂಕಾರೇ ದರ್ಶನಾತ್ಕಾವ್ಯಾಂತೇ ನಾಯಕೇಚ್ಛಾನುರೂಪೋಽಯಮಾಶೀರ್ವಾದಃ ಪ್ರಯುಕ್ತ ಇತ್ಯನುಸಂಧೇಯಂ ..

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹೋಪಾಧ್ಯಾಯಮಲ್ಲಿನಾಥಸೂರಿ ವಿರಚಿತಯಾ ಸಂ ಜೀವಿನೀಸಮಾಖ್ಯಯಾ ವ್ಯಾಖ್ಯಯಾ ಸಮೇತೋ ಮಹಾಕವಿಶ್ರೀಕಾಲಿದಾಸವಿರಚಿತೇ ಮೇಘದೂತೇ ಕಾವ್ಯೇ ಉತ್ತರಮೇಘಃ ಸಮಾಪ್ತಃ .

ಅಂತ ಇಮೇ ಕ್ಷೇಪಕಾ ದೃಶ್ಯಂತೇ -

ತಸ್ಮಾದದೇರ್ನಿಗದಿತುಮಥೋ ಶೀಘ್ರಮೇತ್ಯಾಲಕಾಯಾಂ

ಯಕ್ಷಾಗಾರಂ ವಿಗಲಿತನಿಭಂ ದೃಷ್ಟಚಿಹ್ನೌರ್ವಿದಿತ್ವಾ .

ಯತ್ಸಂದಿಷ್ಟಂ ಪ್ರಣಯಮಧುರಂ ಗುಹ್ಯಕೇನ ಪ್ರಯತ್ನಾ

ತ್ತದ್ಗೇಹಿನ್ಯಾಃ ಸಕಲಮವದತ್ಕಾಮರೂಪೀ ಪಯೋದಃ ..

ತಂ ಸಂದೇಶಂ ಜಲಧರವರೋ ದಿವ್ಯವಾಚಾ ಚಚಕ್ಷೇ

ಪ್ರಾಣಾಂಸ್ತಸ್ಯಾ ಜನಹಿತರತೋ ರಕ್ಷಿತುಂ ಯಕ್ಷವಧ್ವಾಃ .

ಪ್ರಾಪ್ತೋದಂತಂ ಪ್ರಮುದಿತಮನಾ ಸಾಪಿ ತಸ್ಥೌ ಸ್ವಭರ್ತುಃ

ಕೇಷಾಂ ನ ಸ್ಯಾದಭಿಮತಫಲಾ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಹ್ಯುತ್ತಮೇಷು ..

ಶ್ರುತ್ವಾ ವಾರ್ತಾ ಜಲದಕಥಿತಾಂ ತಾಂ ಧನೇಶೋಽಪಿ ಸದ್ಯಃ

ಶಾಪಸ್ಯಾಂತೇ ಸದಯಹೃದಯಃ ಸಂವಿಧಾಯಾಸ್ತಕೋಷಃ .

ಸಂಯೋಜ್ಯೈತೌ ನಿಗಲಿತ ಶುಚೌ ದಂಪತೀ ಹೃಷ್ಟಚಿತ್ತೌ

ಭೋಗಾನಿಷ್ಟಾನವಿರತಸುಖಂ ಭೋಜಯಾಮಾಸ ಶಶ್ವತ್ ..

Proofread by Mandar Mali

——
meghadUtaM sa njIvinyA sametam
pdf was typeset on June 20, 2024
——

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

